

© EPA

© Wereldroep

©AFP

Junglepoes, terrorist of vrijheidsstrijder?

Een onderzoek naar de verslaggeving over Tanja Nijmeijer in 2012

Master Thesis Media en Journalistiek studiejaar 2012/2013

Door Anouk Mols

Studentnummer 371452
E-mailadres anouk.mols@hotmail.com
Datum 21 juni 2013

Begeleiding Dr. Aleid Fokkema
Tweede lezer Dr. Jiska Engelbert

*Erasmus Universiteit Rotterdam
Erasmus School of History, Culture and Communication (ESHCC)*

“Was Tanja bejaard geweest, dan hadden we een andere berichtgeving gehad. Maar bejaarden sluiten zich zelden aan bij de guerrilla’s.”

(Arnon Grunberg, persoonlijke communicatie, 7 mei 2013)

Abstract

Een Nederlandse jonge vrouw die zich in 2002 aansluit bij de FARC; de afgelopen jaren stond Tanja Nijmeijer regelmatig in de belangstelling. Het bericht dat zij als woordvoerder zou deelnemen aan de vredesonderhandelingen tussen de regering van Colombia en de FARC was eind 2012 wekenlang in het nieuws. In deze thesis wordt onderzocht op welke wijze en met welke journalistieke intenties in 2012 de beeldvorming van Tanja Nijmeijer als woordvoerder in de landelijke kranten en opinietijdschriften tot stand is gekomen. Door middel van mixed-methods zijn een kwantitatieve tekstanalyse en een fotoanalyse gecombineerd met kwalitatieve interviews. Uit het onderzoek is gebleken dat er zich in oktober en november van 2012 een mediahype voltrok die voldoet aan het merendeel van de criteria van Vasterman (2004) en Wien en Elmelund-Praestaeker (2007). Er is sprake van zeven verschillende *frames* (De Vreese, 2005; Entman, 2007; Van Gorp, 2007) die betekenis geven. De lexicale keuzes (Machin & Mayr, 2012) in beeld en tekst leggen nadruk op het begrip 'terrorist' en op het uiterlijk en de vrouwelijkheid van Nijmeijer. Daarnaast is er sprake van *suppression* (Machin & Mayr, 2012); de term 'FARC' wordt soms weggelaten en het ontbreekt veel foto's aan context.

Een analyse van het woordvoederschap van Tanja Nijmeijer vanuit een marketingperspectief toont aan dat er een grote kloof is tussen een kritische benadering in de tekst en een positieve benadering in foto's. Tekst en beeld leggen allebei de nadruk op het uiterlijk van Nijmeijer.

Trefwoorden: woordvoederschap, beeldvorming, framing, mediahype, mixed-methods

Voorwoord

Toen ik klein was bedacht ik vaak wat ik later wilde worden. Het was meestal schrijfster, bibliothecaresse of kunstenaar. In deze thesis wordt de berichtgeving onderzocht over iemand die ook ooit als klein meisje moet hebben nagedacht over wat zij wilde worden. Zou Tanja Nijmeijer vroeger tegen haar ouders geroepen hebben dat ze guerrillastrijder wilde worden als ze groot was?

De fascinatie hoe iemand met een Nederlandse achtergrond, een degelijke opvoeding en een goede opleiding als guerrillastrijder in de Colombiaanse jungle terecht komt deel ik met de Nederlandse media. Er werd nog nooit zoveel over Tanja Nijmeijer geschreven als in 2012. Met deze thesis heb ik de mogelijkheid gekregen om dit onderwerp in al zijn facetten te onderzoeken. Ik heb veel krantenberichten bestudeerd en uitgebreid gesproken met tien journalisten. Na afronding van dit onderwerp weet ik niet alleen veel over de berichtgeving rondom Tanja Nijmeijer maar heb ik ook een inkijkje gekregen in de werkwijze van Nederlandse kranten en opinietijdschriften.

Tijdens de totstandkoming van deze thesis heb ik veel gehad aan verschillende personen. Allereerst wil ik mijn thesisbegeleider Aleid Fokkema bedanken voor de nuttige suggesties, het grondige nakijken en met name het feit dat zij open stond voor mijn uiteenlopende ideeën en daarbij constructief meedacht. Zonder de statistische peptalk van Bert van Wee en de heldere uitleg van Marc Verboord zou ik me waarschijnlijk nooit verdiept hebben in SPSS. Wat overigens uiteindelijk, zoals beiden al aangaven, inderdaad mee bleek te vallen. Tussendoor heb ik veel gehad aan de brainstormsessies met twee klasgenoten op de gezellige bibliotheekdagen in Utrecht.

Tot slot kon ik altijd rekenen op alle lieve mensen in mijn directe omgeving die al mijn gezeur hebben aangehoord, altijd hun vertrouwen in mij uitspraken, zowel humeurige als enthousiaste momenten deelden, stukken kritisch doorlazen en daarnaast gezorgd hebben voor de gezellige en broodnodige afleiding. Iedereen bedankt voor alle steun en geduld, vanaf vandaag ben ik weer een stuk gezelliger!

Inhoud

1. Inleiding.....	8
1.1 Relevantie.....	8
1.2 Leeswijzer	9
2. Achtergrond: de FARC en Tanja Nijmeijer.....	11
2.1 Geschiedenis van de FARC.....	11
2.2 Tanja Nijmeijer in het nieuws.....	12
3. Theorie.....	15
3.1 De aard van nieuws.....	15
3.2 Beeldvorming.....	18
3.3 Productie van nieuws, <i>bias</i> en <i>framing</i>	18
3.4 Lexicale keuzes.....	22
3.5 Mediabeelden	23
3.6 De rol als woordvoerder	26
3.7 Conclusie.....	28
4. Methode.....	30
4.1 Vraagstelling.....	30
4.1.1 Deelvragen.....	30
4.2 Onderzoekperiode.....	31
4.3 Kwantitatieve inhoudsanalyse	31
4.3.1. Dataverzameling	31
4.3.2 Operationalisering	32
4.3.3 <i>Intercoder reliability test</i>	33
4.3.4 Data-analyse.....	34
4.4 Kwalitatieve fotoanalyse.....	34
4.4.1 Dataverzameling	34
4.4.2 Operationalisering	35
4.5 Kwalitatieve diepte-interviews.....	36
4.5.1 Dataverzameling	36

4.5.2 Data-analyse.....	37
4.6 Samenvatting.....	37
5. Resultaten kwantitatieve analyse.....	38
5.1 Aard van de berichtgeving.....	38
5.1.1 Verdeling over de kranten.....	38
5.1.2 Nieuwsgenres.....	39
5.1.3 Mediahype.....	41
5.1.3.1 Mediahype volgens journalisten.....	44
5.2 Beeldvorming.....	46
5.2.1 Hoofdonderwerpen.....	46
5.2.2 Bias.....	49
5.2.3 Lexicale keuzes.....	51
5.2.3.1 <i>Over-lexicalisation</i>	51
5.2.3.2 <i>Suppression</i>	54
5.2.3.3 <i>Ideological squaring</i>	55
5.2.4 <i>Framing</i>	56
5.3 Tanja's woordvoederschap volgens het VisCAP-model.....	61
5.4 Samenvatting.....	63
6. Resultaten fotoanalyse.....	64
6.1 Tanja Nijmeijer als strijder in de jungle.....	64
6.2 Tanja Nijmeijer als jungle-liefje.....	67
6.3 Tanja Nijmeijer als aanbeden vrouw.....	69
6.4 Tanja Nijmeijer als vastbesloten woordvoerder.....	71
6.5 Tanja Nijmeijer als revolutionair.....	73
6.6 Tanja Nijmeijer als 'gevaarlijke vrouw'.....	75
6.7 Tanja Nijmeijer als 'lipstickterroriste'.....	78
6.8 Tanja Nijmeijer als verre schoonheid.....	79
6.9 VisCAP- model in beeld.....	82
6.10 Samenvatting.....	83

7. Conclusie en discussie	84
7.1 Conclusie.....	84
7.1.1 Genres	84
7.1.2 Mediahype.....	85
7.1.3 Bias.....	85
7.1.4 Lexicale keuzes in tekst en beeld.....	85
7.1.5 Framing in tekst en beeld	86
7.1.6 VisCAP-model	86
7.1.7 Samenvatting	87
7.2 Discussie	87
7.3 Beperkingen en verder onderzoek.....	88
Literatuur	90
Bijlage 1: Krantenartikelen kwantitatieve analyse.....	94
Bijlage 2: Codeboek kwantitatieve analyse	100
Bijlage 3: Framematrix.....	103
Bijlage 4: Codeerinstructie kwantitatieve analyse	107
Bijlage 5: Topiclijsten.....	112
Bijlage 6: Transcripten	116
Stijn Sieckelinck.....	116
Robert Friele.....	122
Arnon Grunberg.....	137
Edwin Koopman	138
Mijke Pol	144
Elma Drayer.....	151
René van Rijckevorsel	155
Ykje Vriesinga.....	162
Raymond Boere.....	165
Bart Olmer	171
Bijlage 7: Lijst van codes gebruikt in Atlas.ti	176
Bijlage 8: Normaliteitstest SPSS spreiding aantal woorden	179

1. Inleiding

Een Groningse studente sluit zich op 29-jarige leeftijd aan bij de FARC; een guerrillabeweging in de jungle van Colombia. Vijf jaar geleden bereikte dit nieuws Nederland en maakten we voor het eerst kennis met deze Nederlandse guerrillera. In 2012 is Tanja Nijmeijer meer in het nieuws dan ooit wanneer ze als woordvoerder deelneemt aan de vredesonderhandelingen tussen de FARC en de regering van Colombia. Het is opvallend dat er veel stereotype beschrijvingen gebruikt worden. In de berichtgeving wordt vijf jaar na de introductie van Nijmeijer in de Nederlandse pers nog vaak verwezen naar haar sekse en uiterlijk. Er worden koppen gebruikt als ‘Tanja Nijmeijer, een écht meisje in de jungle’ (*Algemeen Dagblad*, 17-10-2012), ‘Chef pronkt met jungle-Tanja’ (*Telegraaf*, 19-10-2012) en ‘De échte Miss Colombia’ (*Spits*, 14-11-2012). Op het eerste gezicht lijkt een link naar het gewelddadige karakter van de FARC vaak te ontbreken. Met deze thesis wordt getracht naar voren te brengen welke journalistieke fenomenen ten grondslag liggen aan de journalistieke weergave van Tanja. De onderzoeksvraag die dit moet aantonen is:

- Op welke wijze en met welke journalistieke intenties is in 2012 de beeldvorming van Tanja Nijmeijer als woordvoerder van de FARC tot stand gekomen in de landelijke kranten en opinietijdschriften?

De onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van een kwantitatieve tekstanalyse, een kwalitatieve fotoanalyse en diepte-interviews met journalisten die schreven over Tanja Nijmeijer. De tekstanalyse geeft een compleet beeld van het nieuws over Tanja Nijmeijer in 2012, waarbij de focus ligt op de hoofdonderwerpen, omschrijvingen, *bias* en *frames*. De fotoanalyse onderzoekt de manifeste en latente betekenissen in zeven nieuwsfoto's. De analyseresultaten zijn aangevuld met de inzichten van de geïnterviewde journalisten. In tekst en beeld komt het woordvoederschap van Nijmeijer naar voren, dit wordt geanalyseerd vanuit een marketingperspectief. Op deze wijze wordt uiteengezet op welke wijze haar woordvoederschap wordt ingezet vanuit de FARC en hoe dit wordt geïnterpreteerd door de media.

1.1 Relevantie

Het woordvoederschap van Tanja Nijmeijer is van invloed op het beeld dat het publiek heeft van de FARC. Er is weinig onderzoek bekend over woordvoederschap. Bestaand onderzoek focust zich met name op de politiek en marketing. Dit onderzoek vult de theorie aan met een analyse van het woordvoederschap van een terreurorganisatie.

Dit vraagstuk sluit daarnaast aan op wetenschappelijke theorieën over de werking van *bias* en *framing*. Deze onderwerpen zijn vaak onderzocht met betrekking tot de berichtgeving over politiek of over oorlogssituaties. Door een compleet beeld te bieden van de volledige verslaggeving van Tanja Nijmeijer wordt de werking van *framing* en *bias* tot in detail onderzocht. Het betreft een specifiek onderwerp met een Nederlandse focus. *Framing* en *bias* worden niet alleen tekstueel maar ook visueel geanalyseerd.

Verschillende onderzoekers hebben zich in het verleden gericht op beeldvorming in tekst en foto's. Zo onderzocht Falah (2005) de visuele representatie van moslimvrouwen in Amerikaanse kranten. George, Hartley en Paris (2001) analyseerden de representatie van vrouwelijke atleten in kranten en op televisie. Machin en Thornborrow (2006) bestudeerden foto's en tekst in vrouwen tijdschriften om de rol van seks in de beeldvorming over vrouwen te onderzoeken. Hierbij besteden zij aandacht aan de relatie tussen beeld en tekst, de koppen, de plaatsing en wat er afgebeeld wordt. Machin en Thornborrow (2006) omschrijven hun onderzoeksmethode als *critical discourse analysis* (p. 174). Dit onderzoek maakt gebruik van kwantitatieve inhoudsanalyse van de tekst en *critical discourse analysis* voor de interactie tussen tekst en beeld. Dit onderzoek onderscheidt zich echter van voorgaand onderzoek door de bijzondere invalshoek. In deze analyse wordt namelijk ook een marketingperspectief ingezet met behulp van het VisCAP-model (Rossiter & Percy, 1997). Dit perspectief geeft een extra dimensie aan het onderzoek.

Het is van maatschappelijk belang om de werking van nieuws bloot te leggen. In de huidige informatiechaos is er ontzettend veel verslaggeving en wordt er weinig reflectie geboden. Dit onderzoek geeft een unieke inkijk in de werking van nieuws door te bekijken hoe de specifieke berichtgeving over Tanja Nijmeijer is opgebouwd, welke keuzes er zijn gemaakt en wat voor functie de foto's hebben. Dit biedt inzicht in de tactieken en werkwijze van de media en bevordert het mediabewustzijn. Daarnaast is het van belang om in kaart te brengen welke rol Nijmeijer speelt in de berichtgeving over de FARC. Zo worden criteria blootgelegd die benodigd zijn om een geografisch ver conflict aandacht te geven in de Nederlandse kranten.

1.2 Leeswijzer

Alle berichtgeving over Tanja Nijmeijer is in meer of mindere mate verbonden met de FARC en de situatie in Colombia. Om het onderzoeksonderwerp te kunnen duiden wordt de geschiedenis van de FARC in het volgende hoofdstuk uiteengezet met daarbij een beknopte omschrijving van de berichtgeving over Tanja Nijmeijer in de afgelopen jaren.

Na deze onmisbare achtergrondinformatie volgt een hoofdstuk met theorie. Dit theoretisch kader gaat in op de aard van nieuws aan de hand van de nieuwsgenres van Kussendrager en Van der Lugt (2007). De criteria van Vasterman (2004) en Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) bepalen wanneer een nieuwsgolf een mediahype genoemd kan worden. Binnen mediahypes vindt een versneld proces van beeldvorming plaats. Het theoretisch hoofdstuk verkent daarom ook verschillende facetten van beeldvorming. Om de theorie zo goed mogelijk toe te kunnen passen in het resultatenhoofdstuk is er gekozen voor een theoretische visie op beeldvorming vanuit het productieproces van nieuws (Shoemaker en Reese; 1996). Hierbij blijkt dat de begrippen *bias* (McQuail, 1992; Entman, 2007) en *framing* (Entman, 1993; Semetko en Valkenburg, 2000; De Vreese, 2005; Van Gorp, 2007) in sommige opzichten overlappen maar beide een ander soort invloed van de journalist op het nieuws omschrijven. De lexicale keuzes (Machin & Mayr, 2012) die bewust en onbewust gemaakt worden hebben invloed op het nieuws. Aan de hand van de theorie van Machin en Mayr (2012) blijkt dat niet alleen in tekst betekenis wordt

gecreëerd door nadruk te leggen, termen weg te laten en tegenover elkaar te plaatsen; ook in beeld geven lexicale keuzes en *visual framing* (Rodriguez & Dimitrova, 2011, p. 53) betekenis. De theorie hierover is gebaseerd op de visuele semiotiek van Barthes (1982). Het theoretisch hoofdstuk wordt afgesloten met theorie over woordvoerders. Het VisCAP-model (Rossiter & Percy, 1997) bekijkt woordvoerders vanuit een marketingperspectief.

Het methodehoofdstuk beargumenteert vervolgens hoe het gebruik van *mixed-methods* met kwantitatieve analyse, fotoanalyse en interviews tot een antwoord op de onderzoeksvraag en deelvragen kan leiden. Het hoofdstuk bevat een verantwoording van de dataverzameling, operationalisering en analyse. In de twee resultatenhoofdstukken blijkt op welke wijze de drie methodes elkaar aanvullen en hoe ze gekoppeld worden aan de theorie.

De berichtgeving over Tanja Nijmeijer bestaat uit 211 berichten waarvan 29% een foto bevat. Omdat foto's niet alomtegenwoordig zijn in de berichtgeving worden in hoofdstuk 5 eerst de resultaten van de kwantitatieve tekstanalyse uiteengezet. Deze resultaten tonen aan op welke wijze de berichtgeving over Tanja Nijmeijer beschouwd kan worden als een mediahype en wat de aard van de berichtgeving is. Hierbij worden de onderwerpen, *bias*, de lexicale keuzes en *framing* in de berichtgeving belicht. De resultaten van de fotoanalyse geven weer op welke manier Nijmeijer geportretteerd wordt en in welke mate de media daarbij een kritische houding aannemen. In beide resultatenhoofdstukken worden de resultaten aangevuld en verklaard aan de hand van citaten uit de interviews met journalisten. Daarnaast wordt het woordvoerderschap geanalyseerd aan de hand van het VisCAP-model waarbij grote verschillen in tekst en beeld naar voren komen.

De resultaten zijn veelzijdig en niet direct te duiden. Om deze reden beperken de resultatenhoofdstukken zich tot een beschrijving van de resultaten en vindt duiding plaats in de conclusie in het laatste hoofdstuk. In deze conclusie komen alle deelvragen aan bod en wordt de onderzoeksvraag beantwoord. Vervolgens gaat de discussie in op de implicaties van de resultaten van dit onderzoek. Tot slot volgt een kritische reflectie op dit onderzoek met suggesties voor vervolgonderzoek.

2. Achtergrond: de FARC en Tanja Nijmeijer

Dit hoofdstuk biedt achtergrondinformatie over de FARC en Tanja Nijmeijer. De geschiedenis van de FARC wordt beknopt weergegeven. De berichtgeving over Tanja Nijmeijer in de jaren voor 2012 wordt chronologisch gepresenteerd. Eén van de belangrijkste redenen voor het onderzoeken van de verslaggeving over Tanja Nijmeijer is dat de berichtgeving sterk gepolitiseerd is. Dit gegeven maakt het echter ook moeilijk om de beeldvorming van de feiten te scheiden. Bij het beschrijven van de ontwikkelingen rondom de FARC en Tanja Nijmeijer zijn de bronnen dan ook met enige reserve geraadpleegd.

2.1 Geschiedenis van de FARC

In 1965 is in Colombia de FARC opgericht, voluit de *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia*; de revolutionaire strijdkrachten van Colombia. De FARC is een politiek linkse paramilitaire organisatie. De leden zijn voornamelijk communistische militanten en burgeractivisten. De FARC zegt arme boeren en arbeiders te beschermen tegen de rijke heersende klasse en spreekt zich uit tegen de invloed van Amerika, het privatiseren van natuurlijke bronnen, multinationals en rechtspoliteek geweld. De FARC is de grootste en best bewapende rebellengroep in Colombia (Hanson, 2009). Het precieze aantal strijders is nooit zeker en lijkt erg te schommelen, in 2003 werd er van 17.000 strijders gesproken (Valencia & Zumpolle, 2010, p. 273). De meest recente cijfers gaven in 2008 echter aan dat de FARC uit 9.000 strijders zou bestaan (Hanson, 2009). De FARC is voornamelijk actief in de jungle in het zuiden en oosten van Colombia, in ongeveer één derde van het land. De FARC-activiteiten worden gefinancierd door illegale drughandel, ontvoeringen, afpersingen en ‘belasting’ die wordt geheven op bevolking in de bezette gebieden. Sinds de jaren '80 is de FARC zonder blijvend resultaat verwickeld in vredesonderhandelingen met de Colombiaanse regering (Hanson, 2009). In 1984 heeft de FARC een legale politieke partij opgericht, maar doordat de guerrillero's weigerden hun wapens neer te leggen kwam het nooit tot regeren. De gewapende strijd is het hevigst in 2003 wanneer de FARC een reeks bloederige aanslagen pleegt op Colombiaanse steden (Valencia & Zumpolle, 2010, p. 272-275). In 2000 voegde Amerika de FARC toe aan haar terrorisme-*watchlist*, in Europa is dat sinds 2002 het geval (De Graaf, 2012, p. 221).

In augustus 2012 komt wereldwijd in het nieuws dat er weer vredesonderhandelingen zullen plaatsvinden tussen de Colombiaanse regering en de FARC (Reuters, 2012). In juni 2013 is het in november afgekondigde staakt-het-vuren inmiddels verlopen maar zijn de besprekingen nog in volle gang. FARC woordvoerders hebben aangegeven dat de onderhandelingen vaart krijgen, maar een Colombiaanse onderhandelaar van de regering sprak nog van grote verschillen (Colombia peace talks, 2013). De verdere ontwikkelingen in 2013 zullen moeten uitwijzen of er daadwerkelijk vrede mogelijk is tussen de FARC en de Colombiaanse regering. Deze thesis focust zich echter niet op de FARC of de vredesonderhandelingen, maar op de woordvoerder die de organisatie in 2012 naar voren schoof: Tanja Nijmeijer.

2.2 Tanja Nijmeijer in het nieuws

Vanuit het niets overheerst Tanja Nijmeijer vanaf **4 september 2007** gedurende enkele dagen de nationale media. Diverse kranten en websites komen tegelijkertijd met het nieuws dat de Groningse Tanja Nijmeijer zich vijf jaar daarvoor heeft aangesloten bij de FARC. De oorzaak van deze onthulling is dat de Colombiaanse krant *El Tiempo* fragmenten uit het dagboek van Tanja Nijmeijer heeft gepubliceerd. Bij een inval van het Colombiaanse leger in een kampement van de FARC is dit in beslag genomen. Onder de schuilnaam 'Eillen' heeft Tanja Nijmeijer jarenlang een dagboek bijgehouden. Hierin schrijft ze dat ze genoeg heeft van de FARC, maar ook dat ze zich er "als een vis in het water" voelt (Parool, 4 september).

In **2001** vertrok Tanja Nijmeijer naar Colombia om deel te nemen aan een boottocht met hulpmiddelen voor de bewoners van een oorlogsgebied in de jungle. Tijdens die tocht komt ze in aanraking met strijders van de FARC en de ELN; een andere militante guerrillabeweging. Na de reis gaat ze terug naar Groningen om haar studie Spaans af te ronden met een scriptie over de FARC. Waarschijnlijk is Nijmeijer in de jaren daarvoor al in contact geweest met vertegenwoordigers van de FARC op bijeenkomsten in Nederland en tijdens een stage op een school in Colombia. Na het afronden van haar studie vertrekt Nijmeijer opnieuw naar Colombia, waar ze zich in **november 2002** aansluit bij de FARC (De Graaf, 2012, p. 217-227).

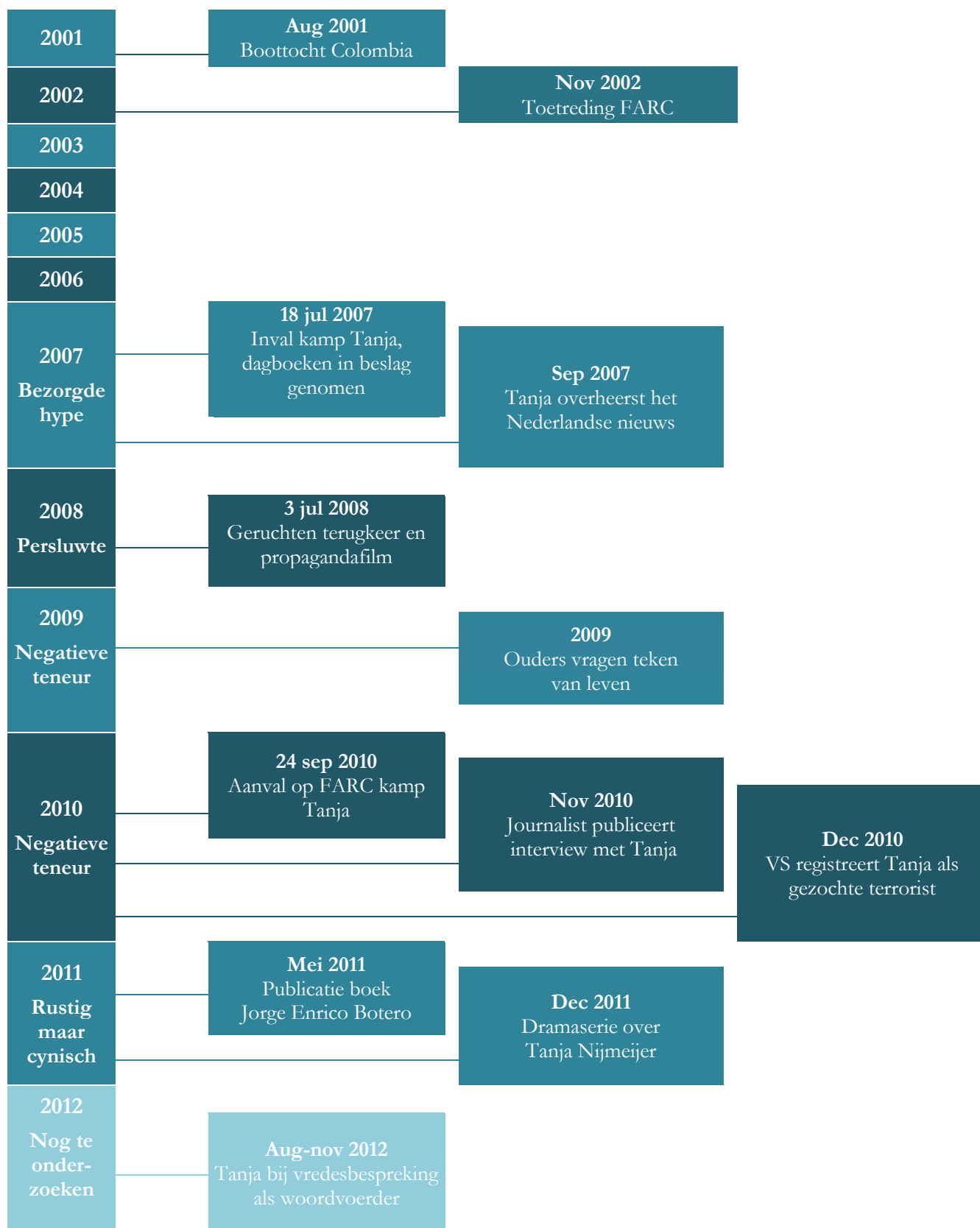
Pas vijf jaar later wordt haar verhaal bekend in Nederland. Volgens Beatrice de Graaf is de berichtgeving in **2007** gebaseerd op het stereotype van een naïef, passief en knap meisje dat door de FARC is 'geronseld'. Tanja Nijmeijer wordt aangeduid met termen als 'dekselse Denekampse' en 'stout buurmeisje' (*Dagblad Tubantia*, 5 september). Fragmenten uit haar dagboek worden afgewisseld met de vraag hoe een jong en knap meisje tot de beslissing komt om zich aan te sluiten bij de FARC. De terroristische aard en activiteiten van de FARC komen weinig naar voren (De Graaf, 2012, p. 234-237).

In **2008** volgt er een persluwte waarin er in de media wordt gesproken over een mogelijke terugkeer van Tanja Nijmeijer. Daarnaast doet het gerucht de ronde dat ze als straf voor het verliezen van haar dagboeken gedwongen in een propagandafilm zou moeten spelen. De verslaggeving over een Nederlands meisje als jungle-guerrillera krijgt in **2009** een negatieve toon wanneer Tanja Nijmeijer in verband wordt gebracht met de ontvoering van de Franse Ingrid Betancourt. Er wordt veel geschreven over haar ouders die om een teken van leven roepen en er worden artikelen gepubliceerd met koppen als: "FARC-gijzelaars spraken 'koudbloedige' Tanja Nijmeijer" (*Trouw*, 4 mei), "Tanja Nijmeijer is gewoon een terrorist" (*het Parool*, 10 juni) en "Tanja heeft bloed aan haar handen" (*Nederlands Dagblad*, 10 juni). Langzaam lijkt de berichtgeving over Nijmeijer meer over de FARC en terrorisme te gaan, al worden er nog steeds beschrijvingen gebruikt als 'ultrastoere testosteronrijke Tanja' (*De Pers*, 8 september). Wanneer het Colombiaanse leger een aanval doet op het kampement waar Tanja zich waarschijnlijk bevindt, is zij weer uitgebreid in het Nederlandse nieuws. *Metro* kopt op **24 september 2010** "Tanja Nijmeijer gedood bij aanval", andere media zijn voorzichtiger in hun berichtgeving. Op **30 september 2010** blijkt Tanja nog in leven te zijn, wat veel minder uitgebreid in het nieuws komt. In **november 2010** publiceert de Colombiaanse journalist Jorge Enrique Botero een interview met Tanja Nijmeijer, dat

uitgezonden wordt via de Wereldomroep. In het interview geeft ze aan dat ze bij de FARC wil blijven en dat ze volledig achter de ideologie van de organisatie staat. Volgens De Graaf is er vanaf dat moment veel minder sprake van ‘jungleromantiek’ in de Nederlandse pers. In december 2010 zet Amerika Tanja op een zwarte lijst van wereldwijd gezochte terroristen (De Graaf, 2012, p. 243).

2011 is een rustig jaar rondom Tanja Nijmeijer. De kranten berichten in mei 2011 over de onthullingen van Jorge Enrique Botero die een boek publiceert over zijn interviews met Tanja. In dit boek, *La vida no es fácil, papi. La Holandesa de las FARC* zou Tanja bekennen dat ze mee heeft gewerkt aan een aanslag in Bogota waarbij een kind om het leven kwam (*NRC Next*, 4 mei 2011). De verslaggeving is voornamelijk negatief. In december 2011 doen de kranten verslag van een dramaserie van de VPRO over Tanja Nijmeijer. Dit gaat opvallend vaak gepaard met stereotype beschrijvingen. Zo noemt *Trouw* haar ‘het guerrillameisje’ (6 november), schrijft *NRC Next* over een ‘dappere Denekampse’ (12 december) en spreekt *De Telegraaf* op cynische wijze van een ‘kreupelhoutterroristje’ en ‘dat schaap’ (22 december).

In **2012** neemt Tanja plaats bij de vredesonderhandelingen als internationale woordvoerder van de FARC. Deze thesis onderzoekt hoe de Nederlandse geschreven pers hiervan verslag heeft gegeven in 2012. In het volgende hoofdstuk wordt een theoretische achtergrond geboden om de verslaggeving te kunnen duiden.

Figuur 1. *Tijdslijn Tanja Nijmeijer in het nieuws*

3. Theorie

Dit hoofdstuk biedt een theoretisch kader voor het onderzoek naar de berichtgeving over Tanja Nijmeijer in de nationale pers in 2012. De totstandkoming van beeldvorming wordt beschreven waarbij verschillende invloeden op het eindproduct *bias* en *framing* tot gevolg hebben. Deze invloeden uiten zich in de lexicale keuzes die journalisten zowel in tekst als beeld maken. Beeld speelt een belangrijke rol in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer. Op diverse foto's vervult zij een woordvoerdersfunctie. Het woordvoerderschap van Nijmeijer kan nader geanalyseerd worden aan de hand van het marketingperspectief. Om als basis de aard van de berichtgeving goed te kunnen vatten, start dit hoofdstuk met een verkenning van verschillende vormen van nieuws en nieuwsstromen.

3.1 De aard van nieuws

In een krant zijn verschillende soorten artikelen te onderscheiden. De afgelopen jaren zijn er over Tanja Nijmeijer interviews gepubliceerd, korte berichten over gebeurtenissen in de Colombiaanse jungle en artikelen over de geschiedenis van Tanja en haar familie. De laatste categorie kan beschouwd worden als wat Kussendrager en Van der Lugt (2007) 'zacht' nieuws noemen. Dit is nieuws vanuit een *human interest*-perspectief dat verbazing, vertedering of verwondering opwekt en bedoeld is om de interesse van de lezer te voeden. Daartegenover staat 'hard' nieuws dat wordt gepubliceerd op basis van omvang, afwijking en inwerking en focust op de betekenis van het nieuwsfeit (2007, p. 160). Kussendrager en Van der Lugt onderscheiden binnen 'hard' en 'zacht' nieuws een aantal nieuwsgenres. Hierbij plaatsen zij de kanttekening dat het niet altijd mogelijk is om artikelen in hokjes te plaatsen. Toch zijn genres functioneel omdat ze de journalist richtlijnen geven waarbinnen hij dient te produceren, ze de bedoeling van het verhaal verduidelijken en zo de herkenbaarheid bij de lezer vergroten (2007, p. 326). De genres die Kussendrager en Van der Lugt (2007) onderscheiden zijn:

- **Nieuwsbericht:** Een kort bericht van gemiddeld 300 woorden dat de vragen wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe beantwoordt. Nieuwsberichten dienen feitelijk, duidelijk, nauwkeurig en volledig te zijn. Een duidelijke kop geeft helder het onderwerp van de tekst aan (p. 196-199);
- **Nieuwsverhaal:** Een artikel dat langer is dan een nieuwsbericht; "een actueel verhaal van circa honderd tikregels, samengesteld aan de hand van meerdere bronnen. Het is het resultaat van actieve of spontane nieuwsgaring." (p. 232);
- **Verslag:** "Het verslag is een verhaal dat in een bepaalde vorm een gebeurtenis met een zekere tijdsduur beschrijft, waarbij de journalist aanwezig is." (p. 245). Waar een nieuwsverhaal doorgaans vanachter een bureau wordt opgesteld, is bij een verslag de journalist ter plaatse;
- **Interview:** Een artikel gebaseerd op een vraaggesprek, naar aanleiding van de actualiteit (p. 284);
- **Reportage:** Het verhaal van een ooggetuige; "Een reportage is het journalistiek verslag van een oor-, oog- en reukgetuige over een duidelijk omschreven en afgebakend onderwerp. Het

onderwerp wordt van verschillende kanten belicht en er wordt gebruikgemaakt van verschillende journalistieke technieken (interview, nieuwsgaring, waarneming, research).” (p. 304);

- **Achtergrondverhaal:** “Een verhaal waarin de journalist met gebruikmaking van verschillende bronnen en verschillende journalistieke technieken de achtergronden schildert van een gebeurtenis of ontwikkeling. Eigen documentatie, (telefonische) interviews met betrokkenen, research, eigen waarneming smeedt de journalistiek tot een geheel.” (p. 305);
- **Nieuwsanalyse:** Een objectieve analyse van een gebeurtenis, waarbij het waarom centraal staat en het onderwerp in de breedte verkend wordt (p. 328);
- **Profiel:** “Een geschreven schets van een man of vrouw met een duidelijke binding met de actualiteit.” (p. 239);
- **Portret:** “Een tijdloze, brede schets van een persoon”, afgewogen en analyserend waarbij het gaat om de persoon en niet om de functie (p. 330);
- **Necrologie:** Een lijkrede die geplaatst wordt na het overlijden van een belangrijk of bekend persoon (p. 330);
- **Recensie:** “Het oordeel van een journalist over een kunstuiting” (p. 331);
- **Opinieverhaal:** Een artikel waarin journalisten onder hun eigen naam bekend maken hoe ze over een gebeurtenis of situatie denken. Dit bericht bevat feiten, meningen en een conclusie (p. 334);
- **Commentaar:** Een artikel waarin de mening van de krant gegeven wordt (p. 335);
- **Column:** Een vaak wederkerig artikel met de ‘persoonlijke ontboezemingen’ van een journalist, waarbij een link met de actualiteit niet vereist is (Kussendrager & Van der Lugt, 2007, p. 338).

Nieuwsgenres vertellen veel over de aard van het nieuws, maar niet over de intensiteit van de berichtgeving. De volgende paragraaf beschrijft intensieve nieuwsgolven.

3.1.1 Nieuwsgolven en mediahypes

In paragraaf 2.2 zijn er verschillende golven van belangstelling zichtbaar in het nieuws rondom Tanja Nijmeijer. In september 2007 overheerste Tanja Nijmeijer vanuit het niets het Nederlandse nieuws. De komende jaren volgde op ieder teken van leven een nieuwsgolf. In 2012 zijn er 211 artikelen over Tanja Nijmeijer verschenen. In deze paragraaf worden de criteria voor nieuwshypes uiteen gezet.

Vasterman (2004) definieert mediahype als: “een mediabrede, snel piekende nieuwsgolf die één gebeurtenis als startpunt heeft en die voor het grootste deel het gevolg is van zichzelf versterkende processen binnen de nieuwsproductie.” (2004, p. 240). Het gaat hierbij om de werking van de journalistiek en de dynamiek van nieuws. Deze definitie bevat geen oordeel over het waarheidsgehalte van nieuws omdat waarheid volgens Vasterman niet objectief vast te stellen is. Een ideaaltypische mediahype voldoet aan een aantal criteria:

- Er is sprake van een **mediabrede nieuwsgolf** met onregelmatige berichtgeving, die snel piekt en langzaam uitdooft. De media zijn eenstemmig in de nieuwskeuzes waarbij “de nieuwsstromen bij

alle media dezelfde golfbeweging in de hoeveelheid berichtgeving over het onderwerp laten zien” (2004, p. 240);

- Deze nieuwsgolf heeft een duidelijk startpunt; een **sleutelgebeurtenis** die meer aandacht krijgt dan vergelijkbare gebeurtenissen;
- Er volgen **intensieve nieuws genererende activiteiten**; bijvoorbeeld het melden van vergelijkbare incidenten die op zichzelf niet in het nieuws zouden zijn gekomen en publicatie van thematisch gerelateerd nieuws; achtergronden, analyses en opinies;
- De mediabrede nieuwsgolf heeft **interactie tussen media en sociale actoren** tot gevolg. De gebeurtenissen en berichtgeving leiden tot nieuwe acties en nieuwe berichtgeving, die reacties oproepen die zelf nieuws worden (2004, p. 240).

De norm om een nieuwsgolf als mediahype te kunnen bestempelen is dat “er minimaal sprake moet zijn van een mediabrede nieuwsgolf na een *key event*, waarin thematisch nieuws aan het incident gerelateerd nieuws overheerst en waarin een toename zichtbaar is van het aantal berichten over vergelijkbare incidenten.” (2004, p. 240). Er zijn mediahypes die zich concentreren op een persoon of instelling, waarbij het vaak een schandaal betreft dat gevoed wordt door de media en waarbij het verleden van de persoon of instelling breed wordt uitgemeten. Dit noemt Vasterman (2004) een intensiverende mediahype die alle aspecten van een kwestie uitvergroot en tot crisis of schandaal laat uitgroeien. Intensivering wordt gekenmerkt door een toename van het aantal artikelen over de persoon of instelling. Er zijn ook mediahypes die zich concentreren op een sociaal probleem, dit zijn meestal extensiverende mediahypes die de constructie van het sociale probleem vergroten doordat er meer meldingen van het probleem komen en het nieuwsthema verbreed wordt. Extensiverende en intensiverende mediahypes sluiten elkaar niet uit, ze kunnen beiden voorkomen in één nieuwsgolf waarbij zowel het schandaal als het bredere verschijnsel wordt uitvergroot (2004, p. 241).

Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) hebben in reactie op Vasterman (2004) nieuwe criteria voor mediahypes geformuleerd. Zij zijn het erover eens dat er een **trigger event** plaatsvindt aan het begin van een mediahype. Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) maken hun definitie echter concreter dan die van Vasterman (2004) door een standaard termijn voor mediahypes vast te stellen. Een mediahype duurt volgens hen ongeveer drie weken waarbij er in het begin voornamelijk politieke actoren aan het woord komen en later experts. Binnen drie weken herhalen de reacties van experts en actoren zich (Wien en Elmelund-Praestaeker, 2009, p. 198). Wien en Elmelund-Praestaeker vinden het problematisch dat Vasterman stelt dat een mediahype als mediabrede nieuwsgolf “voor het grootste deel het gevolg is van zichzelf versterkende processen binnen de nieuwsproductie.” (2004, p. 240). Volgens Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) kan er geen onderscheid gemaakt worden tussen nieuws dat veroorzaakt is door gebeurtenissen en nieuws dat voortkomt uit een nieuwsgolf (p. 285).

Vasterman (2004) en Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) bieden criteria om te bepalen of een

korte, piekende golf in de berichtgeving rondom een onderwerp een mediahype betreft. Hierbij overlapt hun theorie gedeeltelijk maar zijn er ook veel verschillen. Verder onderzoek naar mediahypes kan per situatie aantonen wiens definitie het meest geschikt is.

3.2 Beeldvorming

Mediahypes en nieuwsstromen zijn van invloed op de berichtgeving over een onderwerp. De nieuwsstromen rondom Tanja Nijmeijer hadden in de afgelopen jaren, zoals bleek uit paragraaf 2.2, een uitgesproken teneur. De verslaggeving is niet neutraal gebracht maar bevat een oordeel. De pers schetst een uitgesproken portret van Tanja Nijmeijer waardoor er een proces van beeldvorming ontstaat. Volgens Servaes en Tonnaer (1992) is er bij beeldvorming sprake van “een cultureel proces waarbij individuen en/of sociale groeperingen op basis van contacten en relaties met omgevingsobjecten, de werkelijkheid waarbinnen deze objecten zich bevinden interpreteren, en dit beeld vervolgens aan de eigen ‘werkelijkheid’ toetsen.” (1992, p. 49). Dit geeft aan dat iedere persoon op basis van zijn eigen culturele achtergrond, opvattingen, contacten en context de werkelijkheid in zich opneemt en deze vervolgens toetst en verspreidt. Journalisten zullen nieuws eerst in zich opnemen, vanuit hun achtergrond en opvattingen beoordelen, toetsen aan hun eigen normen en waarden en vervolgens vanuit hun eigen opvattingen plaatsen. Dit cultureel gedetermineerde proces vormt de basis voor het nieuwsbericht dat de journalist uiteindelijk schrijft

Het uiteindelijke nieuwsbericht is altijd een culturele constructie. Het heeft daarbij invloed op de lezer en het verloop van de berichtgeving. Hier komt naar voren wat Tennekes (1990) het paradoxale karakter van cultuur noemt. Binnen een systeem van betekenissen oriënteert de mens zich op de wereld waarin hij leeft. Zelf brengt hij daarin culturele producten voort, die hun eigen leven gaan leiden en vervolgens de mens weer beïnvloeden (1990, p. 19). Uit deze inzichten blijkt dat beeldvorming een cultureel product is en nooit dé representatie van dé werkelijkheid kan zijn. Shoemaker en Reese (1996) verwoorden dit als: “Mass media content is a socially created product, not a reflection of an objective reality.” (1996, p. 251). Net als Vasterman (2004) benadrukken Tennekes (1990), Servaes en Tonnaer (1992) en Shoemaker en Reese (1996) dat er geen vaste werkelijkheid bestaat. Alle cultuurproducten hebben een geconstrueerde basis, zo ook de nieuwsartikelen over Tanja Nijmeijer.

3.3 Productie van nieuws, *bias* en *framing*

Verschillende factoren beïnvloeden de context waarin het constructieproces van nieuwsberichten plaatsvindt. Shoemaker en Reese (1996) ontwikkelden het *hierarchies of influences model* om deze invloeden in kaart te brengen. Van binnen naar buiten beschrijven zij de invloeden als:

- **Individueel:** intrinsieke invloeden van persoonlijke en professionele karakteristieken, achtergrond en ervaringen, politieke en religieuze overtuiging, professionele rollen, ethiek en eigen macht binnen een organisatie (p. 61);

- **Media routines:** de patronen, gewoontes en repetitieve praktijken op de werkvloer, maar ook de heersende nieuwswaarden (p. 100);
- **Organisatorisch:** de opbouw van mediaorganisaties die bepaald wordt door eigenaarschap en beleid en zichtbaar is in rollen, structuren, doelen en technologieën (p. 135);
- **Buiten de media:** de extrinsieke factoren van mediaorganisaties: informatiebronnen, prafdelingen, sociale instituten, de overheid, regelgeving, de economische omgeving en technologieën (p. 167);
- **Ideologie:** “a symbolic mechanism that serves as a cohesive and integrating force in society.” (p. 212): de ideologische waarden in de maatschappij en in de media, sociale controle, macht en theoretische paradigma’s.

Deze verschillende invloeden hebben een uitwerking op de uiteindelijke berichtgeving. De uitwerking op journalisten wordt ook wel omschreven als *bias*. De manier waarop het denkkader van een journalist invloed heeft op het eindproduct wordt omschreven als *framing*. *Framing* is onderdeel van *bias* en de theorie over deze concepten vertoont overlap. Er wordt geen strikte scheiding aangegeven tussen beide concepten. In de volgende paragraaf worden de begrippen *bias* en *framing* nader verklaard, waarbij getracht wordt ze zoveel mogelijk uit elkaar te houden.

De door Shoemaker en Reese (1996) genoemde invloeden zorgen ervoor dat journalisten iets van zichzelf en hun omgeving meegeven in het nieuws. Dit wordt *bias* genoemd, wat McQuail (1992) definieert als: "a consistent tendency to depart from the straight path of objective truth by deviating either to left or right (..) In news and information it refers to a systematic tendency to favour (in outcome) one side or position over another." (1992, p. 191). Het is hierbij opvallend dat McQuail in tegenstelling tot Tennekes (1990), Servaes en Tonnaer (1992), Shoemaker en Reese (1996) en Vasterman (2004) lijkt te stellen dat het mogelijk is een objectieve waarheid over de werkelijkheid weer te geven. McQuail (1992) onderscheidt vier verschillende vormen van *bias*, waarbij de nadruk ligt op een open of gesloten karakter en een bewuste of onbewuste insteek van de journalist:

- **Partisanship** als openlijke en bewuste *bias* vanuit politieke partijen of openlijke aanhangers;
- **Propaganda** als bewust verborgen *bias* vanuit een politieke gedachte of ideologie die moeilijk is te identificeren in het nieuws;
- **Unwitting bias** als open en onbedoelde invloed op de selectie van onderwerpen en invalshoeken;
- **Ideology** als verborgen en onbedoelde *bias*, waarvan de oorsprong in de waarden van de journalist zelf ligt (McQuail, 1992, p. 193-195).

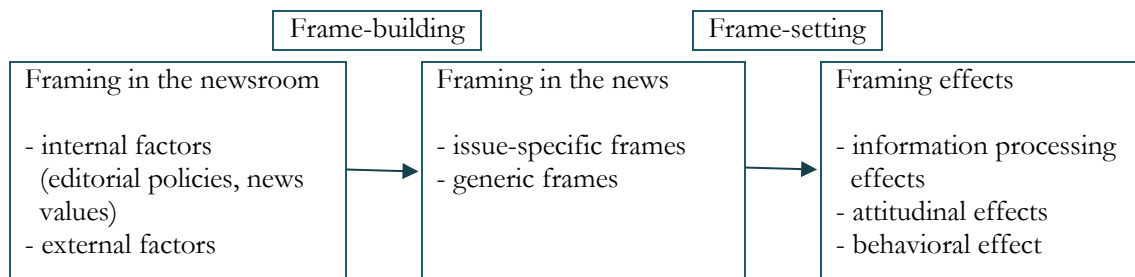
In navolging op McQuail (1992) beschrijft Entman (2007) drie vormen van *bias* die veel overeenkomsten vertonen met bovenstaande categorieën. Hierbij is het opvallend dat Entman in tegenstelling tot McQuail het bewust benoemen van een waarheid omzeilt: “The greatest advantage of thinking about *slant* and *bias* in this way is that it avoids irresolvable questions about truth and reality.” (Entman, 2007, p. 166). Ondanks dit

fundamentele verschil zijn er veel overeenkomsten tussen de opvattingen van *bias* van McQuail (1992) en Entman (2007). McQuails *partisanship* en *propaganda* komen overeen met wat Entman *distortion bias* noemt; een bewuste vertekening of vervorming van nieuws (2007, p. 163). Daarnaast onderscheidt Entman net als McQuail (1992) een vorm van *bias* die naar voren komt in de selectie en keuze van informatie. Entman noemt dit *decision-making bias* en beschrijft het als “the inevitable influence of newswriters’ belief systems on the texts they produce” (2007, p. 166). Volgens Entman is het zinloos om het bestaan van *decision making bias* te ontkennen of te bevestigen want alle producenten van informatie gebruiken hun eigen methoden, normen en regels. Dit heeft onvermijdelijk effect op de uiteindelijke nieuwsproducten (2007, p. 166). Tot slot is er overlap tussen McQuails *ideology bias* (1992, p. 195), waarbij de mening, normen en waarden van een journalist invloed hebben op de eindproducten, en Entmans *content bias* (2007, p. 163): de ideologische vertekening van het nieuws, bijvoorbeeld naar een politieke overtuiging.

Alle vormen van *bias* zijn moeilijk te onderzoeken met kwantitatieve analyse omdat er geen vergelijking mogelijk is met andere media en het nieuws bepaald wordt door gebeurtenissen: “if we assume that events drive news, then quantitative balance is not a good standard, for events don’t always occur in balanced amounts.” (Shoemaker en Reese, 1996, p. 41). In het verleden is er al wel veel onderzoek gedaan naar *bias* in het nieuws (Hofstetter, 1976; Stovall, 1988; Stempel & Windhauser, 1991; Niven, 2001; Groseclose & Milyo, 2005; D’Alessio & Allen, 2006). In deze onderzoeken lijkt inhoudsanalyse de meest voorkomende methode.

Bias concentreert zich op het productieproces van nieuws, waar verschillende invloeden effect hebben op de journalist en de beeldvorming. Binnen de theorie over *bias* wordt specifiek aandacht besteed aan de invloed van het denkkader van de journalist zelf op de uiteindelijke berichtgeving. Dit wordt ook wel *framing* genoemd (Entman, 2007, p. 164). Volgens de inzichten van Tennekes (1990) en Servaes en Tonnaer (1992) bekijken mensen gebeurtenissen altijd binnen hun eigen geconstrueerde werkelijkheid. Beeldvorming ligt dus niet alleen in de eindproducten besloten, maar manifesteert zich juist ook in het denkkader van de journalist zelf. Entman (1993) noemt de geconstrueerde werkelijkheid van waaruit journalisten functioneren een *frame*. Een frame bevat ideologische perspectieven. Deze worden niet bewust naar voren geschoven tijdens het schrijven van mediaberichten maar hebben een grote invloed op de selecties die worden gemaakt en de accenten die worden gelegd. Journalisten geven sommige aspecten meer gewicht terwijl zij andere details juist verhullen. Dit kan bewust, maar wordt voor een groot gedeelte onbewust beïnvloed door het denkkader van de journalist. Frames kunnen door middel van geaccentueerde, positieve of negatieve termen op hun beurt de beeldvorming van het publiek beïnvloeden (Entman, 1993, p. 52-57).

Volgens De Vreese (2005) is *framing* een proces dat zich op drie niveaus afspeelt, zie Figuur 1. *Framing* komt tot stand door interne en externe factoren. Er vindt *frame-building* plaats waarbij nieuwsframes ontstaan. Dan volgt een interactie tussen mediaframes en de bestaande kennis en inzichten van het publiek. Dit wordt *frame-setting* genoemd. Het effect van *framing* is zichtbaar in het gedrag en houding van het publiek of in de manier waarop het publiek informatie verwerkt (De Vreese, 2005, p. 52).

Figuur 1. An integrated process model of framing (De Vreese, 2005, p. 52)

In bovenstaande figuur is te zien dat er twee verschillende soorten frames bestaan; *issue-specific frames* en *generic frames*. *Issue-specific frames* hebben betrekking op één gebeurtenis of onderwerp, terwijl *generic frames* van toepassing zijn op verschillende onderwerpen in verschillende periodes of verschillende culturele contexten. *Issue-specific frames* geven de mogelijkheid om de *framing* van gebeurtenissen tot in detail te onderzoeken maar zijn niet geschikt voor het ontwikkelen van algemene hypothesen en theorieën. *Generic frames* zijn echter breed toepasbaar in vergelijkende onderzoeken naar *framing* maar geven geen details (De Vreese, Jochen & Semetko, 2001, p. 108).

Er is veel onderzoek gedaan naar *generic frames* in het nieuws (Iyengar, 1991, Neumann, Just & Crigler, 1992, Patterson, 1993; Cappella & Jamieson, 1997). Op basis van eerdere onderzoeken onderscheiden Semetko en Valkenburg (2000) vijf *generic frames*: het *conflict frame*, het *human interest frame*, het *economic consequences frame*, het *morality frame* en het *responsibility frame*. Om te kunnen bepalen welke *frames* dominant zijn in verschillende teksten, hebben zij een vragenlijst opgesteld met 20 vragen (2000, p. 96). Met deze methode zijn Semetko en Valkenburg erin geslaagd om breed toepasbare *generic frames* bloot te leggen. *Generic frames* worden op deductieve wijze aan een tekst toegewezen. Dit wil zeggen dat teksten worden getoetst om te bepalen welke van de genoemde frames het meest van toepassing is.

Volgens Van Gorp is het moeilijk om op die wijze te bepalen waar frames hun oorsprong vinden, welke het meest relevant zijn en of er nog andere dominante frames bestaan (2007, p. 14). Het publiek laat zich op verschillende manieren en via meerdere media informeren over een bepaald onderwerp. Dit betekent dat het publiek zijn sociale werkelijkheid op actieve wijze construeert en daarbij verschillende frames ondervindt of ondergaat (2009, p. 304). Dit sluit aan bij de opvattingen van Tennekes (1990) en Servaes en Tonnaer (1992) dat beeldvorming geconstrueerd wordt. Van Gorp bevestigt de notie van Tennekes (1990) dat door mensen gecreëerde cultuurproducten zelf op paradoxale wijze de culturele omgeving van mensen beïnvloeden en bepalen. Doordat het publiek berichten leest waarin onderwerpen op een bepaalde manier *geframed* zijn, wordt de eigen sociale werkelijkheid aangepast. Volgens Van Gorp beperken frames zich niet tot accenten, kenmerken en waardeoordelen in de tekst zelf, maar is ook de culturele omgeving waarin de tekst tot stand komt van groot belang (2007, p. 60-73). Frames zijn gekoppeld aan vertrouwde culturele fenomenen die bewust of onbewust hun uitwerking hebben op het gebruik van woorden, beeldmateriaal, formuleringen, metaforen, argumenten en voorbeelden. Van Gorp noemt dit de *framing devices*, die niet alleen van invloed zijn op de tekst zelf, maar ook op de lezer: “Doordat ook de ontvangers vertrouwd zijn met de achterliggende culturele motieven activeren deze

tekstuele elementen een cognitief schema dat congruent is met het toegepaste frame, zodat de ontvangers de tekst begrijpen zoals de zender het bedoelde.” (2007, p. 14). *Framing devices* zijn manifest en verwijzen naar latente *meaning devices*: onderliggende redeneringen. Dit kan bijvoorbeeld een definitie, oorzaak, verantwoordelijkheidsbepaling of oplossing betreffen. *Meaning devices* en gerelateerde culturele fenomenen hoeven niet expliciet in de tekst voor te komen maar vormen de kern van een frame. Via inductieve frameanalyse kunnen latente frames gedestilleerd worden (2007, p. 15). Onderzoek naar mediaframes richt zich vaak op de manier waarop gebeurtenissen gepresenteerd worden in het nieuws (Entman, 1991; Norris, 1995; Patterson, 1993; Semetko & Valkenburg, 2000).

3.4 Lexicale keuzes

Bij *bias* en *framing* worden er keuzes gemaakt in het productieproces en in artikelen zelf. Volgens Fowler (1991) is er altijd sprake van keuzes en is er geen onvervalste neutraliteit mogelijk is. Er bestaan in zijn visie geen media zonder *bias* omdat nieuws altijd gecreëerd en geselecteerd wordt (1991, p. 12). Bewust of onbewust hanteert een auteur altijd discursieve strategieën en kiest hij voor bepaalde termen, grammatica en schrijfstijlen. Dit worden ook wel lexicale keuzes genoemd (Fowler, 1991; Machin & Mayr, 2012). In het maken van lexicale keuzes zijn verschillende strategieën mogelijk. Bij de productie van een nieuwsartikel zijn een aantal vaststaande gegevens bepalend; de kop, de lead, foto's, teksten bij foto's en citaten. De lexicale keuzes die gemaakt worden betreffen de aanspreekvorm en de stijl van het artikel. Daarnaast bepalen keuzes op welke wijze de lezer visueel aangesproken wordt en wiens visie of mening op welke wijze naar voren komt. In het maken van deze keuzes komt een ideologische boodschap naar voren (Lean, 2008). Lexicale keuzes kunnen gezien worden als een vorm van *unwitting bias* (McQuail, 1992), gerelateerd aan *decision making bias* (Entman, 2007). Dit is een zichtbare, maar onbedoelde vorm van *bias* die volgens Entman onvermijdelijk is.

Wanneer een tekst veel nadruk legt op bepaalde elementen door ze vaak te herhalen en veel synoniemen te gebruiken wijst dit vaak op *over-lexicalisation*. Dit is een methode om ideologie in het discours te verwerken en te overtuigen. (Fowler et al., 1979; Teo, 2000, Lean, 2008, Machin & Mayr, 2012). Ook kan het tegenovergestelde gevonden worden in teksten. Verwachte termen kunnen juist niet genoemd worden. Dit wordt *suppression* genoemd en kan betekenen dat een bepaalde ongewenste boodschap wordt vermeden of dat een verband bewust niet wordt gelegd. Er zijn dan *lexical absences*; verwachte termen die ontbreken (Machin & Mayr, 2012, p. 38).

Machin en Mayr (2012) onderscheiden naast *over-lexicalisation* en *lexical absence* nog een lexicale keuze. Dit is *ideological squaring* waarbij twee subjecten aan de hand van meerdere opposities tegenover elkaar worden geplaatst. Een oppositie kan bijvoorbeeld jong tegenover oud zijn. Het lijkt dan uitgesloten dat de twee subjecten dezelfde eigenschappen of kwaliteiten kunnen bezitten. De opgelegde structuren geven vaak impliciet aan dat het ene subject beter is dan het andere of dat de een goed is en de ander slecht (2012, p. 38).

3.5 Mediabeelden

Lexicale keuzes beperken zich niet tot tekst. Machin en Mayr (2012) onderscheiden naast de lexicale keuzes uit de vorige paragraaf ook visuele keuzes in teksten: "Texts (..) often communicate not only through word choices but also through non-linguistic features and elements." (2012, p. 49). Hiermee bedoelen zij onder andere lettertypes, kleur en regelafstand. Daarnaast kan een artikel communiceren via foto's. Barthes (1982) omschrijft persfoto's als een communicatiemiddel: "The press photograph is a message." (1982, p. 194). De persfoto communiceert zelf met de tekst daaromheen. De titels, het onderschrift en de tekst zelf zijn van invloed op de visuele boodschap van een tekst (1982, p. 195). Deze opvatting komt terug in de theorieën van Van Gorp (2007) en Machin en Mayr (2012) die beiden beeld opnemen in de analyse van teksten.

Barthes (1982) ontwikkelde een visuele semiotiek waarin de gelaagdheid van tekens centraal staat. "In short, all these 'imitative' arts comprise two messages: a *denoted* messages, which is the analogon itself, and a *connoted* message, which is the manner in which the society to a certain extent communicates what it thinks of it." (Barthes, 1982, p. 197). Foto's bevatten een manifeste laag met een directe betekenis; de *denotatie*. Daarnaast heeft een beeld altijd een *connotatieve* boodschap: "Connotation is not necessarily immediately graspable at the level of the message itself (it is, one could say, at once invisible and active, clear and implicit)" (Barthes, 1982, p. 198). Enerzijds komt de *connotatieve* boodschap voort uit het proces waarin de foto is ontstaan. Een foto is gekozen, de fotograaf heeft een bepaalde compositie vastgelegd en het geheel is geconstrueerd volgens professionele, esthetische en ideologische normen. Anderzijds wordt de foto gelezen door een publiek dat zijn eigen geschiedenis, cultuur en waarden gebruikt (1982, p. 198). Om de *connotatieve* betekenis van foto's te analyseren onderscheidt Barthes zes aspecten die van belang zijn:

- **Trick effects:** trucage in foto's die (vaak zonder waarschuwing) de *denotatie* beïnvloedt;
- **Pose:** de pose van het onderwerp brengt culturele en historische betekenissen met zich mee, dit aspect lijkt onderdeel te zijn van de *denotatieve* boodschap maar komt voort uit de *connotatie*;
- **Objects:** objecten in foto's zijn vaak bewust geplaatst maar lijken spontaan of natuurlijk. Ze roepen associaties op, zo kan een boekenkast de associatie 'intellectueel' weergeven;
- **Photogenia:** technieken van belichting, sluitertijden en afdrukken hebben verschillende effecten tot gevolg die een *connotatieve* boodschap bevatten;
- **Aestheticism:** wanneer foto's gemaakt worden vanuit esthetische overwegingen waarbij de *connotatie* de *denotatieve betekenis* overheerst. Dit is vaak het geval wanneer foto's als kunstvorm functioneren. Een voorbeeld is wanneer een foto van een kerk niet de kerk zelf, maar 'spiritualiteit' als betekenis heeft;
- **Syntax:** de manier waarop een reeks foto's de betekenis verschuift van de individuele foto's naar de totale reeks, waarbij er een ander effect optreedt dat bijvoorbeeld komisch kan zijn (Barthes, 1982, p. 203, 204).

Machin en Mayr (2012) bekijken de gemaakte keuzes in foto's aan de hand van de theorie van Barthes (1982). Net als Barthes besteden zij aandacht aan objecten en de omgeving op foto's. Keuzes worden in foto's gemaakt op het niveau van *salience*, dat wat betekenis krijgt of waar de nadruk op wordt gelegd. In een compositie wordt de aandacht naar bepaalde elementen getrokken. Op verschillende manieren kunnen in foto's aspecten benadrukt worden. Dit kan door het gebruik van culturele symbolen, de grootte van objecten, kleur en contrast, helderheid, focus, objecten op de voorgrond en de plaatsing van elementen. Machin en Mayr geven aan dat veel betekenis impliciet is. Door visuele details en linguïstiek te onderzoeken kunnen impliciete betekenissen naar boven gebracht worden (2012, p. 56).

Bij de representatie van personen in foto's maken de fotograaf en degene die de foto uiteindelijk publiceert of 'zendt' verschillende semiotische keuzes. Deze keuzes zijn nooit neutraal omdat ze gebaseerd zijn op het type persoon dat de zender wil representeren of op de sociale functie die deze persoon moet vervullen. Om het gewenste beeld te creëren worden aspecten van de persoon benadrukt en weggelaten. Er wordt een relatie gecreëerd tussen de kijker en het onderwerp van de foto. Deze relatie wordt bepaald door verschillende visuele effecten. Afstand komt tot stand door het type weergave. Een close-up creëert intimiteit en nabijheid van gevoelens waarbij de kijkrichting bepalend is. Wanneer een persoon wegstijgt veroorzaakt dit objectiviteit. Een medium shot nodigt niet uit tot overdenking van de gevoelens van een personage maar tot inleving in zijn omgeving en leefwijze. Een long shot creëert afstand en afzondering (Machin & Mayr, 2012, p. 97). Het gezichtspunt van waaruit een foto gemaakt is bepaalt de manier waarop de kijker betrokken raakt bij de situatie. Wanneer een situatie van de zijkant gefotografeerd wordt, is de kijker een observant. Wanneer de persoon op de foto de kijker recht in de ogen kijkt, kan dit uitnodigend werken. Bij een close-up recht van de zijkant kan er een gedeelde positie ontstaan als de kijker met de persoon meekijkt. Een close-up van vooraf creëert een confrontatie, terwijl een shot van de achterkant de kijker een gedeelde 'point-of-view' biedt met de persoon op de foto. De camerahoek kan van bovenaf een persoon kwetsbaar laten lijken en van onderaf juist machtig. Een camerahoek op dezelfde hoogte toont een persoon neutraal (Machin & Mayr, 2012, p. 99).

De combinatie van afstand, kijkrichting en camerahoek zijn bepalend voor de boodschap van een foto. Daarnaast kunnen personages als individuen of als onderdeel van een groep worden afgebeeld en als individuele persoonlijkheden of als specifieke personen. Het afbeelden van specifieke personen, bijvoorbeeld typische moslims, komt tot stand door het gebruik van stereotype representaties. "The effect is to make the individuality of people disappear between the elements that categorise them." (Machin & Mayr, 2012, p. 101). Tot slot geeft het tonen of weglaten van anderen op foto's betekenis. Zo kan het weglaten van personen die eigenlijk in de omgeving van een personage thuishoren een foto een fictionele lading geven. Een realistische situatie wordt op deze wijze soms omgebogen tot een fantasiewereld. De verslaggeving van een oorlog zonder beelden van slachtoffers kan bijvoorbeeld meer heldhaftig dan schadelijk lijken (Machin & Mayr, 2012, p. 102).

Net als tekst zijn foto's onderhevig aan frames. Ze worden letterlijk ingekaderd wanneer de fotograaf zijn versie van de realiteit doorgeeft. Daarnaast worden foto's net als woorden geselecteerd. Entman (1993) schreef dat ideologische frames van invloed zijn op de selectie van woorden en berichten.

Dit geldt ook voor de selectie van nieuwsfoto's. Volgens Rodriguez en Dimitrova (2011) zijn beelden zijn krachtige *framing tools* omdat ze minder opdringerig zijn dan tekst en minder voorkennis vereisen van het publiek. Het publiek is daardoor sneller geneigd om een visueel frame te accepteren zonder kritisch te zijn (2011, p. 50). Rodriguez en Dimitrova ontwikkelden een analysemethode om connotatieve boodschappen te kunnen duiden. Deze methode is gebaseerd op de theorie van Barthes (1982) en beschouwt beelden als denotatieve en connotatieve systemen. Hierbij onderscheiden Rodriguez en Dimitrova (2011) vier aspecten van visuele *framing*:

1. **Denotative systems:** de *denotatie* van een foto bevat expliciet wat er te zien is. Het betreft de omgeving, de attributen en onderwerpen. De plaatsing, de grootte en de relatie tot elkaar geven op dit niveau betekenis. Het doorgeven van een *frame* is afhankelijk van de bestaande kennis van het publiek. Om de denotatieve laag te beschrijven moet de vraag gesteld worden: "who or what is depicted here?" (Rodriguez & Dimitrova, 2011, p. 53);
2. **Stylistic-semiotic systems:** de redactionele en ontwerpmatige conventies die inherent zijn aan de presentatie van beelden. De plaatsing in een krant en op een pagina toont hoe belangrijk de kwestie wordt gevonden. Binnen de foto geven stilistische aspecten zelf betekenis. De afstand tot de camera (close-up, medium shot of long shot), de camerahoek en de dekking van een foto creëert zowel een boodschap over de persoon als een mogelijke interactie met het publiek (2011, p. 55).

Tot zover komt de analysemethode van Rodriguez en Dimitrova (2011) grotendeels overeen met de theorie van Machin en Mayr (2012). Beide methodes hebben echter een ander doel. Machin en Mayr (2012) analyseren hoe bovenstaande visuele aspecten zich tot elkaar verhouden en op welke manier daarbij betekenis ontstaat. In de theorie van Rodriguez en Dimitrova (2011) vormen deze aspecten de basis om een connotatieve boodschap te kunnen herkennen. Machin en Mayr (2012) verdiepen het onderzoek naar betekenis door naar interactie en combinaties te kijken terwijl Rodriguez en Dimitrova (2011) zich verdiepen door verder op de foto's zelf in te gaan. Daarbij onderscheiden ze nog twee aspecten:

3. **Connotative systems:** de ideeën en concepten die verbonden zijn aan personen en objecten op een afbeelding. "Visuals are examined more in terms of the third sign – as symbols that are able to combine, compress and communicate social meaning." (2011, p. 56). Frames zijn te identificeren aan de hand van gebruikte abstracte symbolen (bijvoorbeeld een kruis), figuratieve symbolen (personen, plaatsen en objecten met symbolische waarde zoals de Dalai Lama) en visuele metaforen (een vlag kan bijvoorbeeld functioneren als metafoor voor patriottisme) (2011, p. 57);
4. **Ideological representations:** de ideologieën van foto's als onderdeel van een fotografische code, hierbij wordt betekenis gevormd door de verbanden en overeenkomsten van verschillende foto's over één onderwerp. Om frames te destilleren moeten de volgende

vragen gesteld worden: “What interests are being served by these representations? Whose voices are being heard? What ideas dominate?” (2011, p. 57) Een voorbeeld hiervan is het westerse denkkader over de derde wereld, waarin foto’s van afhankelijke mensen en volkeren gebruikelijk zijn (2011, p. 58). Deze categorie is gebaseerd op het begrip *syntax* van Barthes (1982). Foto’s kunnen op dit niveau bijdragen aan de constructie van culturele denkkaders en bestaande culturele denkkaders in stand houden (2011, p. 57). Hiermee bevestigen Rodriguez en Dimitrova de paradoxale aard van cultuurproducten (Tennekes, 1990; Van Gorp, 2007). Foto’s zijn geconstrueerde cultuurproducten, die beeldvorming beïnvloeden en in stand houden.

De afgelopen jaren werd Tanja voornamelijk in beeld gebracht als guerrillera in combatkleding in de jungle van Colombia. Sinds in augustus 2012 bekend werd dat Tanja Nijmeijer in de vredesonderhandelingen tussen Colombia en de FARC optreedt als woordvoerder (*Nederlands Dagblad*, 16 oktober) zijn de persfoto’s van Tanja meer divers. Het woordvoederschap vormt een belangrijk onderwerp in de berichtgeving.

3.6 De rol als woordvoerder

Woordvoerder kan gedefinieerd worden als: iemand die uitspraken doet namens een groep (Stevenson, 2010). In deze thesis wordt onderzoek gedaan naar het woordvoederschap van Tanja Nijmeijer in de media. Bestaand onderzoek over woordvoerders richt zich vooral op politiek en marketing. Hierbij ligt de nadruk vaak op de communicatie tussen de woordvoerder en de gerepresenteerde groep (McCrone & Kuklinski, 1979). Ook zijn er onderzoeken die zich focussen op het succes van woordvoerders. Bij politieke partijen kunnen pr-functionarissen, maar ook bewindslieden zelf als woordvoerder optreden. Zo geeft onderzoek van Miller aan (1977) dat politieke gebeurtenissen in 1973 en 1974 de meeste media-aandacht kregen wanneer een politicus zelf als woordvoerder optrad. De beste woordvoerder bleek in dit geval de president te zijn; “the President tended to have the ability to establish topics as newsworthy by virtue of his association with them” (Miller, 1977, p. 465). Dit onderzoek toont aan dat de betrokkenheid van een specifiek persoon, in dit geval de president, een onderwerp nieuwswaardig maakt. Niet alleen de functie van een persoon, maar ook zijn manier van handelen en imago zijn van belang. Fico (1983) deed onderzoek naar de rol van woordvoerders rondom beleidszaken. Hij toonde aan dat woordvoerders zelf zichtbaar dienen te zijn, betrouwbare informatie moeten verschaffen en heldere uitleg behoren te geven. Voor succes is het belangrijk dat zij hierbij toegankelijk, kleurrijk en controversieel zijn (1983, p. 391).

Naast politici en pr-functionarissen zijn in de politiek ook spindoctors actief als woordvoerder. Een spindoctor kan gezien worden als de strategische versie van een woordvoerder. De kerntaak is het creëren van een beeld: *image-building*. De focus ligt daarbij op het imago van politici en politieke partijen. Karakteristiek aan spindoctors is dat de waarheid altijd wordt gebracht als iets relatiefs, een probleem heeft altijd twee kanten.

Sumpter en Tankard (1994) geven aan dat de werkwijze van spindoctors minder ethisch is dan die van reguliere pr-functionarissen en meer gericht op specifiek in het nieuws komen (1994, p. 24).

Commerciële woordvoerders gaan net als spindoctors strategisch te werk en gebruiken “several devices to blur the distinction between editorial content and advertisement to give ads a journalistic spin” (Sumpter en Tankard, 1994, p. 20).

De overeenkomst tussen commerciële woordvoerders, bedrijfswoordvoerders, spindoctors, pr-functionarissen en politieke woordvoerders is dat ze allemaal werken aan *image-building*. De inhoud van het *image* dat zij creëren verschilt echter. Politiek gezien gaat het om het belang van het volk en hebben veel mensen belang bij de gang van zaken binnen de politiek. Woordvoerders lijken in politieke situaties het meest succesvol wanneer ze bekend en betrouwbaar zijn, dicht bij de vertegenwoordigde organisatie staan en opvallen. Hierbij kan een persoon gebeurtenissen tot nieuws maken. Bij zakelijke woordvoerders is dat anders. De taken van bedrijfswoordvoerders zijn het initiëren en ontwikkelen van berichten, het rechtzetten van onjuiste informatie en het oplaten van proefballonnetjes; het doen van suggesties die tot nieuws kunnen leiden (Lee, 2001, p. 110-118). De persoon die deze functie vervuld is zelf niet per definitie bepalend voor het succes van zijn activiteiten, tenzij het om commerciële woordvoerders gaat die het publiek dienen te overtuigen.

Bestaand onderzoek over bedrijfswoordvoerders richt zich dan ook vaak op marketingdoeleinden en is gepubliceerd in vakbladen over marketing en consumentenpsychologie. Priester en Petty (2003) onderzochten bijvoorbeeld wat de invloed is van de betrouwbaarheid van woordvoerders op consumentengedrag. Een betrouwbare woordvoerder wordt gezien als eerlijk en oprecht, terwijl de potentiële klant bij een onbetrouwbare woordvoerder sceptisch en wantrouwend wordt. Uit het onderzoek bleek dat het publiek informatie van betrouwbare woordvoerders zonder vragen accepteerde, terwijl onbetrouwbare woordvoerders ervoor zorgden dat de informatie gewogen en overdacht werd (Priester en Petty, 2003, p. 408).

Binnen het marketingperspectief worden woordvoerders aangezien voor presentatoren van een product of merk. Woordvoerders zijn dan letterlijk het *image* van een commercieel bedrijf of product. John Rossiter en Larry Percy ontwikkelden het VisCAP-model om de geschikte presentator voor een merk of reclame te vinden. Dit model koppelt marketingdoelstellingen aan de karakteristieken van een persoon. De naam van model is gebaseerd op de kenmerken *visibility* (bekendheid), *credibility* (geloofwaardigheid), *attraction* (aantrekkingskracht) en *power* (autoriteit, overredingskracht) (1997, p. 263).

Bekendheid bij het publiek komt voort uit eerdere publieke aandacht, een bekende presentator vergroot de merkbekendheid. Geloofwaardigheid beslaat enerzijds deskundigheid; kennis van zaken. Anderzijds beslaat het objectiviteit; komt de presentator naar voren als een eerlijke en oprechte bron van informatie? Geloofwaardigheid werkt als marketingdoelstelling bij informatiele reclame. Dat is reclame waarbij de consument overtuigd dient te worden door de inhoud van een boodschap. Aantrekkingskracht is opgedeeld in aantrekkelijkheid; fysiek en persoonlijkheid naast gelijkenis met de doelgroep. Aantrekkingskracht werkt goed bij transformationele reclame; reclame die een positieve beloning suggereert. Bij geloofwaardigheid en aantrekkingskracht speelt betrokkenheid volgens Rossiter en Percy

(1997) een grote rol. De betrokkenheid wordt bepaald door het aankooprisico, wanneer dit laag is loopt de consument weinig risico en zal hij het product zonder veel moeite proberen. Er is dan geen grote betrokkenheid vereist. Bij een hoog aankooprisico moet de consument door de reclameboodschap overtuigd worden dat hij het risico moet nemen. Grote betrokkenheid is dan het doel. Autoriteit heeft gedragsverandering tot doel (Smidts, Rossiter & McOmish, 1998, p. 38-41).

Tabel I. Vertaalde versie van het VisCAP-model (Rossiter & Percy, 1997)

Kenmerken van de presentator	Communicatiedoelstelling
1. <i>Visibility</i> (bekendheid)	Merkbekendheid
2. <i>Credibility</i> (geloofwaardigheid)	
a. Deskundigheid (kennis van zaken)	Informationele merkattitude strategie Hoge en lage betrokkenheid
b. Objectiviteit (reputatie van eerlijkheid en oprechtheid)	Informationele merkattitude strategie (H) Hoge betrokkenheid
3. <i>Attraction</i> (aantrekkingskracht)	
a. Aantrekkelijkheid (fysiek en qua persoonlijkheid)	Transformationele merkattitude strategie Lage betrokkenheid
b. Gelijkenis (met doelgroep)	Transformationele merkattitude strategie (H) Hoge betrokkenheid
4. <i>Power</i> (autoriteit of sterke persoonlijkheid)	Gedragsverandering

Het VisCAP-model is gericht op het verkopen van een product of boodschap vanuit een marketingdoelstelling. De punten uit het model kunnen echter ook worden toegepast op politieke woordvoerders. De genoemde president (Miller, 1977, p. 465) maakte berichten bijvoorbeeld nieuwswaardig doordat hij ze zelf vertegenwoordigde. Dit wordt bepaald door zowel bekendheid, geloofwaardigheid en aantrekkingskracht als door autoriteit of *power*. Uit onderzoek van Fico (1983) bleek dat woordvoerders zichtbaar moesten zijn, wat letterlijk in het VisCAP-model staat. Daarnaast moesten zij toegankelijk, kleurrijk en controversieel zijn (1983, p. 391), wat personen aantrekkelijk maakt. In het VisCAP-model staat welke effecten deze factoren hebben op het aankoopgedrag. Hierbij speelt overtuiging een grote rol, net als in de politiek waar naast het opbouwen van een *image* ook een boodschap moet worden overgebracht door middel van overtuiging. Het VisCAP-model sluit dit hoofdstuk af als interessante en concrete invalshoek om woordvoerderschap te onderzoeken.

3.7 Conclusie

Dit theoretisch hoofdstuk bepaalt de richting voor het onderzoek naar de berichtgeving rondom Tanja Nijmeijer in 2012. De theorie over de aard van de berichtgeving geeft de mogelijkheid om het nieuws over Tanja gedegen te omschrijven, waarbij de achterliggende boodschappen geïdentificeerd kunnen worden met behulp van de theorie over beeldvorming, *bias* en *framing*. De ideologie achter *bias* en *framing* wordt

onderzocht, maar ook de manier waarop deze fenomenen zich in woord en beeld manifesteren. De theorie over lexicale keuzes in woord en beeld biedt de mogelijkheid om te analyseren welke keuzes er zijn gemaakt in het productieproces en hoe deze naar voren komen op verschillende betekenisniveaus. De beeldvorming over Tanja Nijmeijer heeft in 2012 een andere inhoud dan de jaren ervoor. Dit komt doordat zij als woordvoerder van de FARC naar voren is getreden. In woord en beeld vervult zij een andere rol op verschillende geografische plaatsen. Om het woordvoederschap en de taak van overtuiging te kunnen analyseren biedt het VisCAP-model concrete criteria. Deze theorieën zullen samen de basis vormen voor een kwantitatieve analyse, diepte-interviews en een fotoanalyse. Het volgende hoofdstuk laat eerst zien op welke wijze de theorie is geïntegreerd in onderzoeksvragen en verklaart vervolgens de gebruikte onderzoeksmethodes, operationalisering en analyse.

4. Methode

Om de verslaggeving over Tanja Nijmeijer in de Nederlandse geschreven pers volledig te kunnen onderzoeken bevat dit onderzoek drie verschillende methodes. De eerste methode is een kwantitatieve inhoudsanalyse van alle verschenen artikelen. De tweede methode is een kwalitatieve fotoanalyse en tot slot zijn er interviews afgenomen met journalisten die in 2012 over Tanja Nijmeijer schreven. Het combineren van onderzoeksmethodes wordt ook wel *mixed-methods* genoemd. Er zijn verschillende redenen om *mixed-methods* te gebruiken. In deze thesis is de inzet van meerdere methodes complementair om verschillende dimensies van één fenomeen te tonen. Volgens Gilbert kan het gebruik van *mixed-methods* op deze wijze de veelzijdige, complexe natuur van de sociale wereld vergroten (2008, p. 128). In dit hoofdstuk wordt de keuze voor, en de toepassing van de drie verschillende methodes nader verklaard.

4.1 Vraagstelling

Deze thesis tracht een volledig beeld van de schriftelijke berichtgeving over Tanja Nijmeijer in 2012 te geven. Hiervoor werd de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

- Op welke wijze en met welke journalistieke intenties is in 2012 de beeldvorming van Tanja Nijmeijer als woordvoerder van de FARC tot stand gekomen in de landelijke kranten en opinietijdschriften?

Om tot een antwoord op deze complexe onderzoeksvraag te komen, zijn onderstaande deelvragen opgesteld. Deze worden behandeld in de resultatenhoofdstukken. De onderzoeksvraag wordt vervolgens in de conclusie beantwoord.

4.1.1 Deelvragen

Op basis van de theoretische uiteenzetting in hoofdstuk 3 zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Uit welke genres bestaat de berichtgeving (Kussendrager & Van der Lugt, 2007)?
2. Is er in 2012 sprake van een mediahype volgens de criteria van Vasterman (2004) en Wien en Elmelund-Praestaeker (2009)?
3. Is er sprake van *bias* (McQuail, 1992; Entman, 2007) in de schriftelijke berichtgeving?
4. Welke lexicale keuzes (Machin & Mayr, 2012) worden er gemaakt in woord en beeld?
5. Welke frames (De Vreese, 2005; Entman, 2007; Van Gorp, 2007) zijn terug te vinden in de schriftelijke berichtgeving?
6. Welke frames (Rodriguez & Dimitrova, 2011) zijn terug te vinden in de beeldende berichtgeving?
7. Welke facetten van het VisCAP-model (Rossiter & Percy, 1997) komen naar voren in de representatie van Tanja Nijmeijer als woordvoerder van de FARC?

4.2 Onderzoekperiode

Als onderzoekperiode is gekozen voor het jaar 2012. Zoals in het hoofdstuk over de ontwikkelingen rondom Tanja Nijmeijer naar voren komt, is zij voor die tijd alleen als FARC-lid in het nieuws geweest. In 2012 wordt Nijmeijer door de FARC echter naar voren geschoven als woordvoerder. De focus van deze thesis ligt op de recente berichtgeving rondom het woordvoerderschap van Tanja waardoor eerdere berichtgeving niet relevant is.

4.3 Kwantitatieve inhoudsanalyse

Om een volledig beeld te geven van de verslaggeving van Tanja Nijmeijer is een kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd. De onderzoeksmethode kwantitatieve inhoudsanalyse wordt gedefinieerd als “a research technique for making replicable inferences from data to their context” (Krippendorff, 1980, p. 21). Het doel van een kwantitatieve inhoudsanalyse is om data op een systematische, kwantitatieve en objectieve manier te beschrijven. Hierbij gaat het om de manifeste inhoud van een tekst (Berelson 1952). Aan de uiteindelijke berichtgeving gaat een keuzeproces vooraf. Door keuzes en selecties in het productieproces te belichten, wordt onderzocht of er sprake is van *unwitting bias* (McQuail, 1992) en het verwante *decision making bias* (Entman, 2007). Een analyse van alle artikelen uit 2012 heeft aangewezen welke frames er gebruikt zijn, wat voor soort artikelen het betreft, welke thema's er voorkomen, welke dataspreiding er plaats heeft gevonden en welke teneur de artikelen bevatten. De aard van de berichtgeving is geduid aan de hand van de theorie over mediahypes van Vasterman (2004) en Wien en Elmelund-Praestaeker (2009). Hierbij zijn de definities van beide theoretici getoetst en wordt bekeken welke van toepassing is op het nieuws over Nijmeijer. Alle artikelen zijn gecodeerd en verwerkt met het statistische computerprogramma IBM SPSS statistics. SPSS biedt een veelzijdigheid aan statistische methoden en kan nagenoeg alle veelgebruikte analysetechnieken uitvoeren (Huizingh, 2012, p. 4).

4.3.1. Dataverzameling

Vanuit de krantendatabase academic.lexisnexis.nl zijn er 234 artikelen verzameld over Tanja Nijmeijer. Om de juiste zoekterm te bepalen zijn er verschillende tests uitgevoerd. “Tanja+farc” leverde 203 artikelen op, “Tanja+onderhandelingen” 79 artikelen en “Nijmeijer” 265 artikelen. In de laatste selectie gingen veel artikelen niet over Tanja Nijmeijer. Uiteindelijk bleek de zoekterm “Tanja Nijmeijer” de meest volledige en relevante dataverzameling op te leveren. Er is gekozen voor een selectie van alle nationale dag-, week- en opiniebladen. Regionale media en losse artikelen zijn niet meegenomen in de datacollectie. De reden hiervoor is dat een zoekopdracht in alle Nederlandse media met de zoekterm “Tanja Nijmeijer” 990 artikelen opleverden. Deze 990 bevatte veel identieke berichten, terwijl dit bij de nationale media gering was. Tijdens de codering van 234 artikelen kwamen 23 ingezonden brieven naar voren. Deze behoren niet tot de nieuwsgenres van Kussendrager en Van der Lugt (2007) en zijn daarom uit de dataverzameling verwijderd. De analyse is voltooid met een dataverzameling van 211 artikelen.

4.3.2 Operationalisering

Allereerst is er een inductieve analyse gedaan van 40 artikelen, waarbij de verschillende variabelen zijn vastgesteld voor de categorieën actoren, beschrijving, hoofdonderwerp, dominant frame en teneur. Op basis van deze analyse is een codeboek opgesteld dat is opgenomen in Bijlage 2. Het codeboek bevat:

- **Algemene kenmerken:** Datum van publicatie, maand, naam krant, benoeming auteur, aantal woorden, titel, de aanwezigheid van beeldmateriaal.
- **Soort artikel:** In de kwantitatieve analyse zijn de artikelsoorten van Kussendrager en Van der Lugt (2007) gehanteerd, zie paragraaf 3.1. Necrologie komt als genre niet in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer voor en is daardoor niet opgenomen in de variabelen.
- **Actoren:** De actoren zijn de personen die in het artikel bij naam genoemd worden en daarmee van invloed zijn op de berichtgeving of de invalshoek. De mogelijke actoren zijn: Tanja's familie, de FARC, de FARC delegatie die deelneemt aan de vredesonderhandelingen, commandanten van de FARC, gijzelaars van de FARC, slachtoffers van de FARC, Liduine Zumpolle en Beatrice de Graaf.
- **Beschrijving van Tanja:** Om te bepalen op welke manier Tanja geportretteerd wordt in een artikel is in kaart gebracht op welke manier ze wordt beschreven. Er is gecodeerd op de aanwezigheid van de beschrijvingen: terrorist, onderdeel van FARC, gezicht van FARC, gevaarlijke vrouw, seksueel aantrekkelijke vrouw, Nederlandse, mediaster, guerrillera zonder link met FARC.
- **Hoofdonderwerp:** Via een inductieve frameanalyse volgens de methode van Van Gorp (2007) is onderzocht welke onderwerpen voorkomen in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer. Deze onderwerpen zijn gecodeerd als: Tanja's leven, Tanja's familie, vredesonderhandelingen, Tanja internationaal gezocht, ontwikkelingen in de strijd van de FARC in Colombia buiten de vredesonderhandelingen, Tanja als woordvoerder, de rol van de media, de situatie in Colombia, een toneelstuk, een boek en overig.
- **Dominant frame:** In deze thesis worden frames onderzocht over één persoon, Tanja Nijmeijer. Daarbij zou het mogelijk zijn om met een deductieve aanpak de *generic frames* van Semetko en Valkenburg (2000) te gebruiken. Omdat getracht wordt de berichtgeving gedetailleerd en specifiek in kaart te brengen, is gekozen voor een inductieve aanpak volgens de methode van Van Gorp (2007). 40 Artikelen zijn open gecodeerd door middel van een inductieve frameanalyse. Vanuit deze 40 artikelen zijn alle tekstuele inhoudelijke elementen geïnventariseerd die betrekking hebben op Tanja Nijmeijer. Denk hierbij aan aanwijsbare elementen zoals woordkeuze, bijvoeglijk naamwoorden, bronnen en voorbeelden, maar ook aan latent aanwezige structuren en redeneringen (van Gorp, 2009, p. 306). Deze inventarisatie vormde een axiale codering, met alle elementen als losse *framing* en *reasoning devices* in één dataverzameling, waarbij de oorsprong van de fragmenten geen rol meer speelde. Dit is van belang omdat afstand nemen van de primaire teksten vereist is om tot een zeker abstractieniveau te komen. Vervolgens zijn de elementen

geclusterd aan de hand van overkoepelende ideeën en thema's. Deze framebundels zijn bij elkaar geplaatst in een framematrix, waarna de frames benoemd konden worden (Van Gorp, 2007, p. 16). De framematrix is opgenomen in Bijlage 3. De resulterende frames vormden de basis voor het toewijzen van frames tijdens de kwantitatieve codering. De gedestilleerde frames worden uitgebreid besproken in het resultatenhoofdstuk en zijn het 'junglepoes'-frame, 'Twentse guerrillera'-frame, 'lid van FARC'-frame, 'vrijheidsstrijder'-frame, 'terrorist'-frame, 'Tanjmania'-frame en 'propaganda'-frame.

- **Teneur artikel:** De teneur over Tanja Nijmeijer kan positief, negatief of neutraal zijn.

4.3.3 *Intercoder reliability test*

In Bijlage 4 is een codeerinstructie toegevoegd. Omdat coderen aan interpretatie onderhevig kan zijn wordt in deze instructie gedetailleerd omschreven wat er bij het coderen van de artikelen moet worden genoteerd en wat de voorwaarden zijn om een variabele toe te kennen. Om te verifiëren of de codering dezelfde resultaten zou opleveren als deze later of door een andere onderzoeker zou worden gedaan, is er een *intercoder reliability test* afgenomen. Deze test is gedaan voor drie variabelen die niet vast staan maar door verschillende personen op een andere manier gecodeerd zouden kunnen worden: hoofdonderwerp, dominant frame en teneur. De overige variabelen kunnen niet op meerdere manieren geïnterpreteerd worden en vereisen daardoor geen betrouwbaarheidstest.

Een andere codeur (een medestudent) heeft 32 artikelen opnieuw gecodeerd (15% van het totaal). Hierbij heeft zij de codeerinstructie opgevolgd. Vervolgens zijn de resultaten in SPSS vergeleken in een kruistabel. Om de betrouwbaarheid te meten is gebruik gemaakt van Cohen's Kappa (Cohen, 1960); een formule die is ontwikkeld om de kans op verschillende oordelen tussen beoordelaars te berekenen. Cohen's Kappa is geschikt voor nominale data; wanneer er verschillende keuzemogelijkheden zijn die geen vaste verhouding tot elkaar hebben (Kolbe en Burnett, 1991). In SPSS berekent Cohen's Kappa de mate van overeenstemming tussen twee codeurs die een oordeel geven over dezelfde variabelen (Huizingh, 2012, p. 204). Deze waarde moet hoger dan .5 zijn om een redelijke overeenkomst aan te geven. Een waarde hoger dan .7 duidt op een goede overeenkomst en boven .8 is een zeer goede overeenkomst in de beoordeling (Pallant, 2010, p. 226). Tabel I toont aan dat de resultaten van de *intercoder reliability test* goed tot redelijk zijn. Met een score van hoger dan .6 voor twee variabelen en hoger dan .7 voor één variabele, kan de codering als betrouwbaar worden beschouwd.

Tabel I: *Measure of Agreement Kappa*

Variabele	Measure of Agreement Kappa
V12 Hoofdonderwerp	.747
V13 Dominant frame	.631
V14 Teneur artikel	.630

4.3.4 Data-analyse

De gecodeerde data zijn via SPSS gecontroleerd op missende waarden en fouten. Hiervoor is een uitdraai gemaakt van alle variabelen. Deze is onderworpen aan een grondige controle waarna fouten zijn aangepast. Met de optie 'Analyze' zijn onder 'Descriptive Statistics' verschillende analyses gedaan via de opties 'Frequencies' en 'Crosstabs'. Bij sommige analyses is in het 'Data'-menu een filter ingesteld om de informatie over één betreffende variabele te destilleren. Daarnaast zijn er variabelen gecombineerd tot nieuwe variabelen via 'Transform' - optie 'Recode into different variables'. Zo kon worden onderzocht op welke manier de data is verdeeld over verschillende soorten media (opinetijdschriften en kranten) en over verschillende soorten artikelen (opinie, nieuws en recensie). Bij een opmerkelijke uitkomst in Tabel IV van hoofdstuk 5 zijn de skewness en de kurtosis bestudeerd om de spreiding van het aantal woorden over de data te verklaren. Aan de hand van de uitkomsten van de analyses in SPSS zijn in Microsoft Excel 2010 grafieken, tabellen en cirkeldiagrammen gemaakt die geïmporteerd zijn naar het resultatenhoofdstuk.

4.4 Kwalitatieve fotoanalyse

Naast een kwantitatieve data-analyse waarbij de data vastligt in variabelen, zijn foto's uit de berichtgeving over Tanja Nijmeijer kwalitatief geanalyseerd. Volgens Gilbert kunnen mediabeelden op twee verschillende manieren bestudeerd worden. De eerste manier is 'reflection theory'; inhoudsanalyse waarbij wordt onderzocht wat de manifeste beelden ons vertellen over de maatschappij. In deze thesis worden naast de manifeste laag de latente boodschappen geanalyseerd. Deze methode wordt 'interpretative analysis' genoemd (Gilbert, p. 466-468). In de berichten over Tanja Nijmeijer spelen foto's een grote rol. In de fotoanalyse zijn zowel de foto's als de bijbehorende ondertitels, berichtkoppen en artikelen bestudeerd. Dit is gedaan aan de hand van critical discourse analysis (CDA). CDA is een analysevorm die de impliciete of indirecte betekenis in een tekst bestudeert (Machin & Mayr, 2012). Rodriguez en Dimitrova (2011) onderzoeken denotatieve en connotatieve betekenissen in foto's volgens de theorie van Barthes (1982). Hierbij trachten zij visuele frames te destilleren. In de operationalisering is te zien dat de theorieën van Rodriguez en Dimitrova (2011) en Machin en Mayr (2012) naast elkaar gebruikt zijn tijdens de fotoanalyse.

4.4.1 Dataverzameling

De 211 artikelen die gebruikt zijn in de kwantitatieve analyse bevatten de volledige tekst, maar niet de bijbehorende foto's. Wel staat in LexisNexis aangegeven wanneer er een foto bij het artikel geplaatst is. Tijdens de kwantitatieve codering is het aantal foto's in kaart gebracht. Vervolgens zijn deze foto's gezocht via internet. Er zijn acht foto's geselecteerd die opvallend waren, door meerdere kranten gebruikt zijn of een dissonantie vertoonden met het bijbehorende artikel. Om de plaatsing van de foto's in de krant en op de pagina's te analyseren zijn de kranten gefotografeerd in het archief van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Trouw, Telegraaf en Volkskrant waren ten tijde van de dataverzameling niet beschikbaar in het archief. Via medewerkers van deze kranten zijn digitale bestanden van deze pagina's verkregen.

4.4.2 Operationalisering

Per foto zijn in de analyse een aantal vragen gesteld om de lexicale keuzes te kunnen omschrijven (Machin & Mayr, 2012), het bestaan van visuele frames aan te wijzen (Rodriguez & Dimitrova, 2011) en te onderzoeken welke facetten van het VisCAP-model (Rossiter & Percy, 1997) naar voren komen. De vragen die gesteld zijn:

Visuele frames (Rodriguez & Dimitrova, 2011)

- “Who or what is depicted here?” (*denotative systems*)
- Welke redactionele en stilistische keuzes zijn er gemaakt? (*stylistic-semiotic systems*)
 - o Plaatsing in een krant, plaatsing op een pagina
 - o Stilistische aspecten: afstand van persoon of gebeurtenis tot de camera (close-up, medium shot, long shot), pose en letterlijke framing (van boven, van onderaf, alleen gezicht of juist hele lichaam) mate van interactie met publiek
- Welke ideeën en concepten zijn zichtbaar? (*connotative systems*)
 - o Abstracte en figuratieve symbolen en visuele metaforen
- Zijn er verbanden of overeenkomsten met andere foto's? (*ideological representations*)
 - o “What interests are being served by these representations?”
 - o “Whose voices are being heard?” & “What ideas dominate?”

Lexicale keuzes (Machin & Mayr, 2012):

- Wat wordt benadrukt?
 - o Culturele symbolen, de grootte van objecten, kleur, contrast, helderheid, focus, gelaagdheid in voorgrond en achtergrond, combinatie met tekst.
- Hoe wordt de persoon in beeld gebracht?
 - o Afstand: close-up, medium-shot, long-shot
 - o Kijkrichting persoon: confrontatie, point-of-view, afstand
 - o Camerahoek: kwetsbaar, machtig, neutral
 - o Als onderdeel van groep, individu of als typisch individu (stereotypering)
- Wat wordt duidelijk weggelaten (*lexical absences*) en wat is hiervan het effect (fictioneel)?
- Worden er tegenstellingen gecreëerd (*ideological squaring*)?

VisCAP-model (Rossiter & Percy, 1997)

- Op welke wijze wordt *visibility* (bekendheid) in beeld gebracht?
- Op welke wijze wordt *credibility* (geloofwaardigheid) in beeld gebracht?
- Op welke wijze wordt *attraction* (aantrekkingskracht: aantrekkelijkheid en gelijkenis met doelgroep) in beeld gebracht?
- Op welke wijze wordt *power* (autoriteit of sterke persoonlijkheid) in beeld gebracht?

4.5 Kwalitatieve diepte-interviews

Om naast voorkeuren en selecties ook onderliggende ideologieën te onderzoeken combineert dit onderzoek inhoudsanalyse met diepte-interviews. De kwantitatieve inhoudsanalyse beperkt zich tot de zichtbare uiting van *unwitting bias* (McQuail, 1992) en het overlappende *decision making bias* (Entman, 2007; welke onderwerpen, omschrijvingen en invalshoeken zijn gekozen in de berichtgeving? Aan de hand van diepte-interviews is getracht de keuzes, denkbeelden en meningen van journalisten die ten grondslag liggen aan deze berichtgeving naar voren te brengen. Hierbij is getracht om zowel praktische als ideologische keuzes te destilleren zodat *ideology bias* (McQuail, 1992) en het soortgelijke *content bias* (Entman, 2007) onderzocht kan worden.

Interviews zijn als onderzoeksmethode aan deze thesis toegevoegd om een extra betekenislaag te verkrijgen. Om de interviews goed te laten verlopen zijn er standaard topics opgesteld. Deze zijn per interview aangevuld met losse onderwerpen die naar voren kwamen in de artikelen van de betreffende journalisten. De topiclijsten zijn terug te vinden in Bijlage 5. Er is gekozen voor een niet gestandaardiseerde, semi-gestructureerde interviewvorm. Deze vorm is geschikt wanneer er al een idee bestaat van het datamateriaal in relatie tot de onderzoeksvraag. Niet-gestandaardiseerde interviews zijn geschikt om meerdere meningen over een onderwerp te verzamelen en relevante dimensies en gedragingen vast te stellen. Ingewikkelde of gevoelige onderwerpen kunnen in de diepte worden onderzocht (Gilbert, 2008, p. 248).

4.5.1 Dataverzameling

Er zijn 10 interviews afgenomen. De geïnterviewde journalisten zijn niet willekeurig gekozen. Het zijn journalisten die niet alleen een bericht van een persbureau hebben uitgewerkt of aangevuld, maar zelf een verhaal vertellen. Het gaat hier dus niet om een representatieve steekproef, maar om een aantal journalisten dat op exemplarische wijze heeft bijgedragen aan de berichtgeving.

Er is gekozen voor de drie personen die contact hebben gehad met Tanja Nijmeijer: Robert-Jan Friele (*Volkskrant*), Mijke Pol (*Viva*) en Edwin Koopman (*Trouw*). Daarnaast is Ykje Vriesinga (NRC) geïnterviewd; zij heeft meerdere achtergrondartikelen geschreven. Om niet alleen de kwaliteitskranten aan bod te laten komen, zijn Raymond Boere van het *Algemeen Dagblad* en Bart Olmer van de *Telegraaf* geïnterviewd. Tot slot is er een aantal journalisten geïnterviewd die een uitgesproken mening over Nijmeijer hadden: René van Rijckevorsel (*Elsevier*), Arnon Grunberg (*Volkskrant*), Elma Drayer (*Vrij Nederland*) en Stijn Sieckelinck (*Groene Amsterdammer*). Vriesinga, Friele, Sieckelinck en Van Rijckevorsel zijn face-to-face geïnterviewd. Met Drayer, Boere, Koopman, Pol en Olmer is een telefonisch interview afgenomen. Het contact met Grunberg is er e-mail verlopen.

Mijke Pol schreef voor *Viva*. Dat is een vrouwentijdschrift en geen nationale krant of opinietijdschrift. Toch is Pol bewust benaderd omdat zij eerder uitgebreid over Nijmeijer schreef (Pol, 2011) en één van de drie journalisten is die in 2012 de kans kreeg om Nijmeijer te interviewen.

4.5.2 Data-analyse

De interviews zijn opgenomen met een mobiele telefoon, waarna de geluidsopnames zijn getranscribeerd met de transcriptiesoftware F4. De transcripten zijn terug te vinden in Bijlage 6. Daarna zijn alle uitgeschreven interviews thematisch geanalyseerd met het programma ATLAS.ti; software om kwalitatieve data te analyseren. Doordat het proces van coderen is gestructureerd, zijn de betrouwbaarheid, transparantie en validiteit van het onderzoek vergroot (Evers, 2012, p. 1). De gebruikte codes zijn opgenomen in Bijlage 7.

4.6 Samenvatting

Dit hoofdstuk beargumenteert waarom er in deze thesis gebruik wordt gemaakt van kwantitatieve inhoudsanalyse, kwalitatieve fotoanalyse en kwalitatieve interviews. Door deze onderzoeksmethodes te combineren wordt de geschreven berichtgeving over Tanja Nijmeijer in nationale dagbladen en opinietijdschriften zo volledig mogelijk in beeld gebracht. In het volgende hoofdstuk staan de resultaten van de kwantitatieve analyse, waarbij de theorie wordt toegepast op de berichtgeving over Tanja Nijmeijer en de eerste deelvragen beantwoord worden. Hierbij blijkt dat de theorie uit hoofdstuk 3 geschikt is om toe te passen op de onderzoeksmethodes die in dit hoofdstuk geïntroduceerd zijn.

5. Resultaten kwantitatieve analyse

Dit hoofdstuk behandelt de resultaten van de kwantitatieve inhoudsanalyse. Er zijn 211 artikelen geanalyseerd op verschillende aspecten. Eerst wordt de aard van de berichtgeving beschreven waarbij de genres en de spreiding over de maanden orde komen. Vervolgens wordt uiteengezet of er sprake is van *bias*, welke frames dominant zijn in de berichtgeving en welke keuzes er zijn gemaakt. De analyseresultaten worden aangevuld met uitkomsten van de interviews met journalisten. Journalisten hebben als insiders een andere kijk op de berichtgeving. Uiteindelijk worden de resultaten gekoppeld aan het VisCAP model (Rossiter & Percy, 1997) om te bekijken welke facetten van het woordvoerderschap van Tanja Nijmeijer worden benadrukt in de tekstuele berichtgeving.

5.1 Aard van de berichtgeving

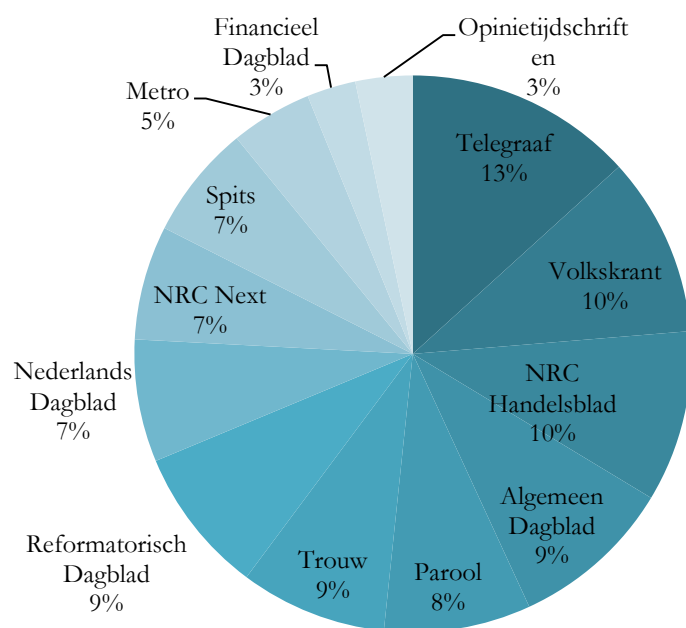
211 zegt als aantal berichten over Tanja Nijmeijer weinig over de aard van de berichtgeving. Om de berichtgeving volledig te omschrijven wordt uiteengezet uit welke kranten de berichtgeving afkomstig is, welke genres er voorkomen en hoe de berichten over het aantal maanden verdeeld zijn. Dit hoofdstuk beargumenteert waarom de berichtgeving over Nijmeijer beschouwd kan worden als een mediahype.

5.1.1 Verdeling over de kranten

In Tabel en Figuur I is te zien dat het aantal artikelen niet evenredig verdeeld is over de verschillende bronnen. De opinietijdschriften bevatten samen bijvoorbeeld maar 3% van de berichtgeving.

Tabel I. Aantal artikelen per krant

Bron	Aantal
Telegraaf	28
Volkskrant	22
NRC Handelsblad	21
Algemeen Dagblad	20
Parool	18
Trouw	18
Reformatorisch Dagblad	18
Nederlands Dagblad	15
NRC Next	14
Spits	14
Metro	10
Financieel Dagblad	6
Elsevier	3
Groene Amsterdammer	2
Vrij Nederland	2
Totaal	211

Figuur I. Verdeling artikelen over kranten

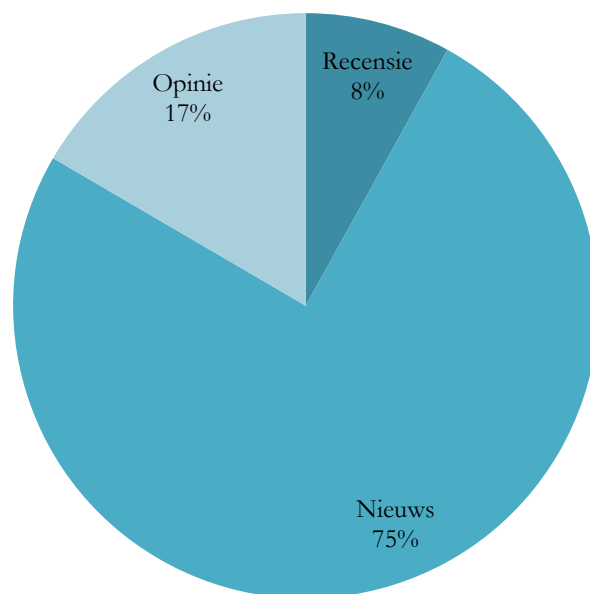
De meeste artikelen over Tanja Nijmeijer staan in de *Telegraaf*. Bart Olmer verklaart de aandacht voor Nijmeijer: “Nou dat lijkt me vrij evident, een Nederlandse die het geschopt heeft tot de inner circle van deze organisatie, dat maakt onderscheid.” (Persoonlijke communicatie, 28 mei 2013). *Volkskrant*, *NRC Handelsblad* en *Algemeen Dagblad* besteden na de *Telegraaf* de meeste aandacht aan Nijmeijer met 22, 21 en 20 artikelen. *Financieele Dagblad* is een uitzondering van de landelijke kranten doordat zij weinig aandacht aan Nijmeijer besteden; slechts 6 artikelen.

5.1.2 Nieuwsgenres

Deze paragraaf beantwoordt de vraag welke genres binnen de berichtgeving over Tanja Nijmeijer voorkomen waarbij de genres van Kussendrager en Van der Lugt (2007) worden aangehouden. In Tabel II en Figuur II is te zien dat 8% van de berichtgeving wordt bepaald door theater-, boek- en televisierecensies. 17% van de berichtgeving bestaat uit columns en opiniestukken. Het grootste gedeelte van de berichtgeving, 75%, beslaat het nieuws over Tanja Nijmeijer. Dit zijn nieuwsberichten, nieuwsverhalen, interviews, achtergrondartikelen, profielen, reportages en één nieuwsverslag.

Tabel II. Genres in de berichtgeving

Soort artikel	Aantal
Nieuwsbericht	95
Opiniestuk	24
Nieuwsverhaal	23
Interview	13
Column	11
Achtergrondartikel	10
Profiel of portret	8
Theaterrecensie	8
Reportage	5
Televisierecensie	5
Nieuwsanalyse	4
Boekrecensie	4
Nieuwsverslag	1
Totaal	211

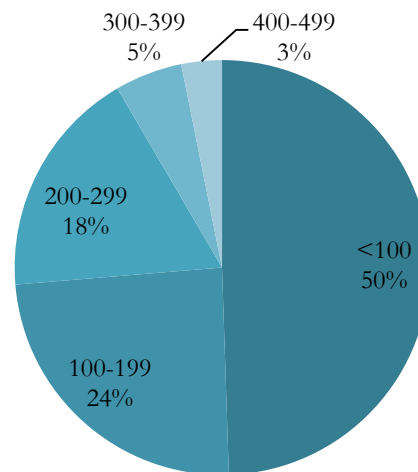

Figuur II. Type artikelen

Het nieuwsbericht is het meest voorkomende genre in de berichtgeving. 45% van de totale berichtgeving bestaat uit nieuwsberichten. Kussendrager en Van der Lugt (2007) geven aan dat een nieuwsbericht gemiddeld 300 woorden bevat. Tabel III toont aan dat dit aantal in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer lager ligt. Het grootste gedeelte van de artikelen bestaat uit minder dan 200 woorden. Het gemiddelde aantal woorden van het genre nieuwsberichten is 144 woorden. Dit is minder dan de helft van het vastgestelde aantal door Kussendrager en Van der Lugt (2007). Dit toont aan dat de berichtgeving over Tanja Nijmeijer veel korte nieuwsberichten bevat.

Tabel III. Aantal woorden nieuwsbericht

Aantal woorden	Aantal artikelen
<100	47
100-199	23
200-299	17
300-399	5
400-499	3
Totaal	95
Gemiddeld	144

Figuur III. Aantal woorden nieuwsbericht

Het gemiddelde aantal woorden van de gehele berichtgeving is 436. In Tabel IV valt op dat de standaarddeviatie, de indicator van spreiding van uitkomsten rondom het gemiddelde, groter is dan het gemiddelde zelf. In Bijlage 8 zijn testen en een histogram opgenomen die dit gegeven onderzoeken. Hieruit blijkt dat de *skewness* (scheefheid) van 3,142 en de *kurtosis* (welving) van 14,197 de grote spreiding van de uitkomsten bevestigen. Bij een normale verdeling zijn beide getallen 0, maar in dit geval betekenen de hogere scores dat de aantallen niet symmetrisch verdeeld zijn. De positieve *kurtosis* indiceert dat de verdeling één grote piek bevat (Pallant, 2010, p. 62). Dit wordt bevestigd door het histogram in Bijlage 8 dat een grote piek bevat bij 0-200 woorden. Deze niet symmetrische verdeling is niet ongewoon of problematisch maar komt vaker voor (Pallant, 2010, p. 64). In dit geval is het een teken van een grote, niet symmetrische spreiding van het aantal woorden. Dit geeft aan dat de berichtgeving over Tanja Nijmeijer in het algemeen als kort beschouwd kan worden met een aantal zeer lange uitschieters. Deze uitkomst bevestigt de verdeling in genres. Nieuwsberichten zijn veelal kort en het aantal artikelen dat dieper op de situatie in gaat is beperkt. Er zijn maar 10 achtergrondartikelen en 13 interviews terug te vinden in de totale dataverzameling van 211 berichten. Net als de nieuwsgenres geeft het aantal woorden meer informatie over de aard en de mate van diepgang van de berichtgeving.

In Tabel IV is te zien dat er een grote variatie is in het gemiddelde aantal woorden per artikel. Het langste artikel bevat 3964 woorden en betreft een interview in de Volkskrant, geschreven door Robert-Jan Friele (17 november, 2012). Friele geeft zelf aan dat hij van tevoren dacht dat het artikel niet langer zou mogen zijn dan 2000 woorden. Hij verklaart het grotere aantal woorden als een toevalstreffer omdat het een rustige week betrof. De beslissing over het aantal woorden was in dit geval deels redactioneel en deels bepaald door het overige nieuwsaanbod (R. Friele, persoonlijke communicatie, 12 april, 2013).

Het gemiddelde aantal woorden loopt per krant nogal uiteen, zie Tabel IV. De opinietijdschriften hebben maar een aantal artikelen gepubliceerd waardoor hun gemiddelde wordt bepaald door twee of drie lange artikelen. Het gemiddelde van de opinietijdschriften ligt op 1276 woorden. Binnen de kranten is er een duidelijke splitsing te zien: *Metro* en *Spits* bevatten met een gemiddelde van 121 en 213 woorden de

kortste artikelen. Dan volgt een groep van *Reformatorisch Dagblad*, *Parool*, *Trouw* en *Telegraaf* met gemiddelde aantallen die dicht bij elkaar liggen en onder de 400 woorden blijven. Met gemiddelde aantallen boven 500 woorden vormen *NRC Next*, *Financieele Dagblad*, *Volkscrant* en *NRC Handelsblad* een groep dagbladen met langere artikelen.

Tabel IV. Gemiddeld aantal woorden

Bron	Gemiddeld aantal woorden	Aantal artikelen	Standaard deviatie
<i>Metro</i>	121	10	149
<i>Spits</i>	213	14	223
<i>Reformatorisch Dagblad</i>	273	18	166
<i>Parool</i>	291	18	376
<i>Algemeen Dagblad</i>	368	20	262
<i>Nederlands Dagblad</i>	427	15	478
<i>Trouw</i>	480	18	496
<i>Telegraaf</i>	389	28	351
<i>NRC Next</i>	501	14	357
<i>Financieele Dagblad</i>	524	6	567
<i>Volkscrant</i>	567	22	824
<i>NRC Handelsblad</i>	610	21	460
<i>Elsevier</i>	872	3	1236
<i>Vrij Nederland</i>	1524	2	1496
<i>Groene Amsterdammer</i>	1636	2	1784
Totaal	436	211	515

Uit het interview met journalist Ykje Vriesinga (*NRC*) blijkt dat *NRC Handelsblad* en *NRC Next* als doel hebben om duiding te geven aan het nieuws door aandacht te besteden aan de achtergrond, het waarom en de mogelijke gevolgen (Y. Vriesinga, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). De tien achtergrondartikelen in de dataverzameling bevatten gemiddeld 942 woorden, dit toont aan waarom *NRC Next* en *Handelsblad* tot de kranten met het meeste aantal woorden behoren. Artikelen die aandacht besteden aan de achtergrond zijn gemiddeld langer dan berichten die zich beperken tot de nieuwsfeiten. Vriesinga vindt het voordeel van werken bij *NRC* dat zij in de situatie rondom Tanja Nijmeijer de kans krijgt om te schrijven over de achtergrond van het conflict (persoonlijke communicatie, 26 april, 2013).

5.1.3 Mediahype

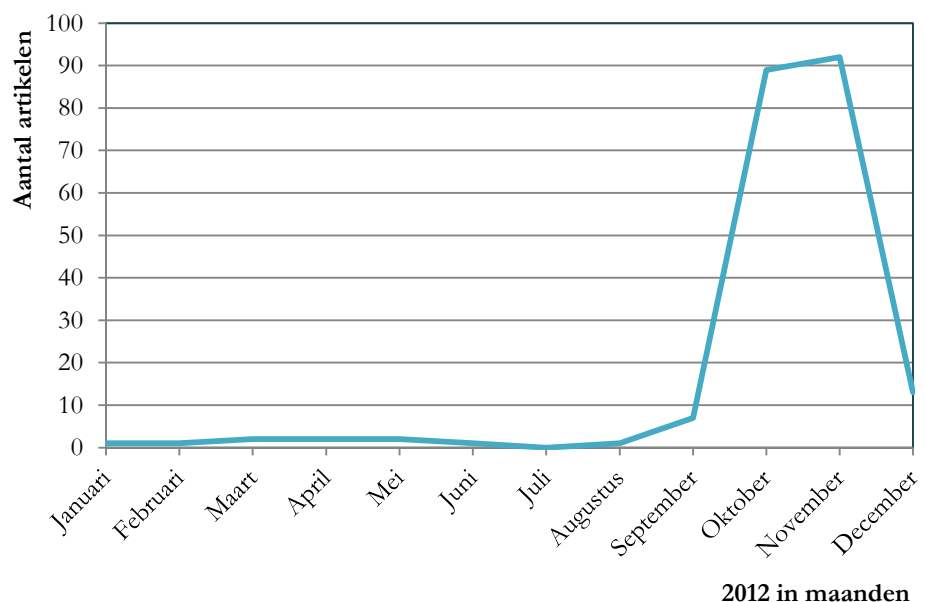
Alle tien de achtergrondartikelen zijn in oktober en november van 2012 gepubliceerd en maakten deel uit van de concentratie van artikelen in deze twee maanden. Dit is te zien in Tabel V en Grafiek I. De berichtgeving over Tanja Nijmeijer piekt in die maanden. Volgens Vasterman (2004) is een mediahype “een mediabrede, snel piekende nieuwsgolf die één gebeurtenis als startpunt heeft en die voor het grootste deel het gevolg is van zichzelf versterkende processen binnen de nieuwsproductie” (2004, p. 240). Deze

paragraaf beschrijft het verloop van het nieuws waarbij beargumenteerd wordt dat de nieuwsgolf rondom Tanja Nijmeijer een mediahype genoemd kan worden. Vervolgens beschrijven de journalisten als insiders hun eigen ervaring van de nieuwshype.

In Tabel V en Grafiek I is in september een kleine piek te zien met 7 artikelen terwijl er in het halve jaar daarvoor hooguit 2 artikelen per maand verschenen. Deze verhoging van het aantal berichten wordt veroorzaakt door de recensies van een toneelstuk waarin Tanja Nijmeijer een rol speelt. In oktober en november is het aantal artikelen ineens meer dan vertienvoudigd. Het *key event* (Vasterman, 2004) of het *trigger event* (Wien en Elmelund-Praestaeker, 2009) van de nieuwsgolf is de bekendmaking dat Tanja Nijmeijer deel zal nemen aan de vredesonderhandelingen. Na dit bericht volgen verschillende media de onderhandelingen en met name de gebeurtenissen rondom Tanja Nijmeijer, die de start van de onderhandelingen vertraagt doordat zij er niet bij kan zijn (zie bijvoorbeeld Parool, 15 oktober 2012).

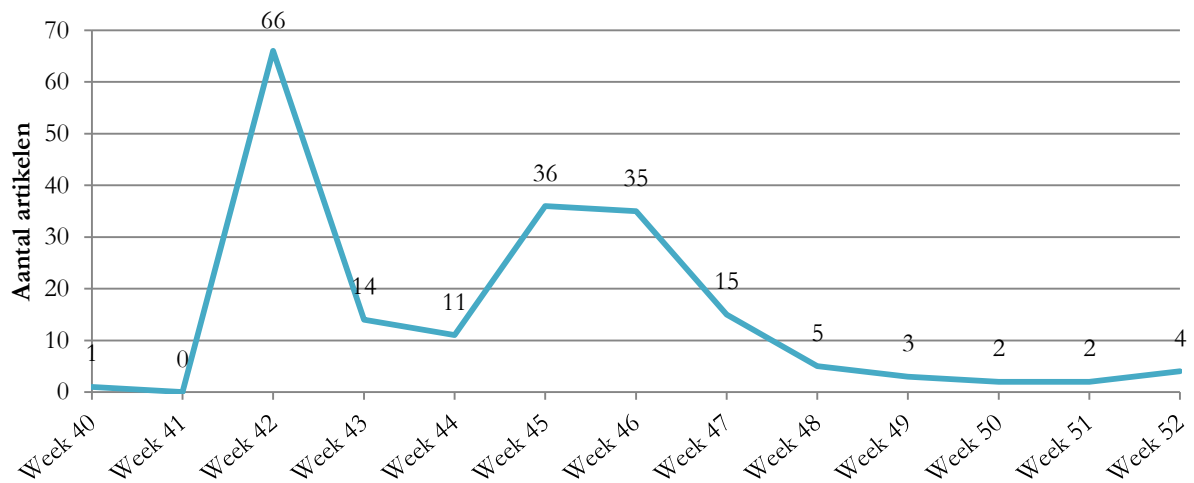
Tabel V. Aantal artikelen per maand

Maand	Aantal
Januari	1
Februari	1
Maart	2
April	2
Mei	2
Juni	1
Juli	0
Augustus	1
September	7
Oktober	89
November	92
December	13
Totaal	211

Grafiek I. Aantal artikelen per maand

In Grafiek II is te zien hoe de berichtgeving verspreid is over de weken van het laatste kwartaal van 2012. De vraag of Tanja naar de start van de vredesonderhandelingen in Oslo af kan reizen, houdt de gemoederen bezig en zorgt voor een nieuwe piek in de berichtgeving in week 42 (15-22 oktober 2012). Nadat duidelijk is dat Tanja niet aanwezig zal zijn in Oslo, piekt de nieuwsgolf wederom in week 45 (5-11 november 2012). Tanja komt dan aan in Havana voor het vervolg van de vredesonderhandelingen. In week 46 (12-18 november 2012) staat Tanja Nijmeijer Edwin Koopman telefonisch te woord. Dat interview (*Trouw*, 12 november 2012) overheerst vervolgens de berichtgeving. In dezelfde week staat er een groot interview in de *Volkskrant* van Robert-Jan Friele (*Volkskrant*, 17 oktober 2012). De berichtgeving wordt vanaf dan meer divers in haar onderwerpen en de aantallen lopen hard terug.

Grafiek II. Aantal artikelen per week, laatste kwartaal 2012

Vasterman (2004) en Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) geven verschillende criteria om te bepalen of een nieuwsgolf een mediahype betreft. Een overeenkomstig criterium is een duidelijk startpunt, dat bij Tanja Nijmeijer de bekendmaking van haar deelname aan de vredesonderhandelingen betrof. De nieuwsgolf voldoet aan Vastermans (2004) criteria dat de berichtgeving onregelmatig is, snel piekt en langzaam uitdooft. Daarnaast volgen er intensieve nieuws genererende activiteiten wanneer er achtergronden en interviews gepubliceerd worden. Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) geven aan dat een nieuwsgolf ongeveer drie weken duurt. Dit is in de berichtgeving van Tanja Nijmeijer langer, de nieuwsgolf lijkt vijf weken te duren met één extreme week als start, een kleine daling van twee weken en een kleinere piek van twee weken. De totale piek in de berichtgeving duurt wel drie weken, maar deze is uitgesmeerd over vijf weken. In zoverre voldoet de nieuwsgolf aan alle criteria voor een mediahype. Zowel Vasterman (2004) als Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) onderscheiden echter nog een soortgelijk criterium, namelijk dat er herhaaldelijke interactie tussen media en sociale of politieke actoren en experts optreedt. In de nieuwsgolf over Tanja Nijmeijer lijkt dit niet het geval te zijn, hoewel er wel twee personen herhaaldelijk aangehaald en aan het woord gelaten worden; terrorismedeskundige Beatrice de Graaf en Colombia-expert Liduine Zumpolle. Beiden worden tijdens de nieuwsgolf negen keer aangehaald. De gehele nieuwsgolf van vijf weken bevat 162 artikelen, de mening van deze experts en actoren komt dus in maar 11% van de artikelen voor. De nieuwsgolf over Tanja Nijmeijer voldoet dus niet aan dit criterium.

Omdat de nieuwsgolf aan meerdere criteria voldoet en het opvallend is dat 75% van de gehele berichtgeving over Tanja Nijmeijer in 2012 gecentreerd is in deze vijf weken, kan de nieuwsgolf duidelijk als mediahype bestempeld worden. Vasterman onderscheidt intensiverende en extensiverende mediahypes (2004). Het betreft in dit geval een intensiverende mediahype omdat deze zich concentreert op de persoon Tanja Nijmeijer en zowel actuele gebeurtenissen als haar verleden uitvergroot worden door de media. Het is geen extensiverende mediahype omdat het geen sociaal probleem betreft, het nieuwsthema zich tot Tanja Nijmeijer beperkt en het thema niet verbreed wordt.

5.1.3.1 Mediahype volgens journalisten

Wien en Elmelund-Praestaeker (2009) zijn het niet eens met het gedeelte van de definitie van Vasterman waarin hij aangeeft dat een mediahype zichzelf versterkende processen bevat (2004, p. 240). Zij stellen dat er geen onderscheid gemaakt kan worden tussen nieuws dat veroorzaakt is door gebeurtenissen en nieuws dat voortkomt uit een nieuwsgolf. Op basis van de berichtgeving is het inderdaad lastig om de oorsprong van nieuws te bepalen. De geïnterviewde journalisten geven echter aan dat de mediahype voor een groot gedeelte voortkomt uit de media zelf.

De bekendmaking dat Tanja Nijmeijer zou deelnemen aan de vredesonderhandelingen is het *key event* van de mediahype. Een gebeurtenis wordt echter pas een mediahype als media besluiten er aandacht aan te besteden. Volgens de journalisten hebben de media hierbij geen gerichte strategie gehanteerd. Robert Friele geeft aan dat het deels afhankelijk is van de rest van de actualiteiten: “De strategie is niet zo dat er ergens wordt verklaard: “oh, we moeten alles wat Tanja doet gaan volgen”, zo gaat het niet. Het heeft ook met de dag te maken. Als er iets anders is, staat ze misschien in één keer niet in de krant.” (R. Friele, Persoonlijke communicatie, 12 april, 2013). Elma Drayer stelt dat het een menselijk proces betreft: “Journalisten zijn ook maar mensen, die laten zich meeslepen door al deze romantische ideeën over gewelddadige vrouwen of over de romantiek van de guerrilla. Het is een proces dat ontstaat, andere mensen doen het ook en we doen het allemaal.” (E. Drayer, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013).

Veel journalisten benoemden een fascinatie met Tanja Nijmeijer als oorzaak van de mediahype. Edwin Koopman (*Trouw*) geeft dit als reden dat hij en andere media haar wilden interviewen:

“Ik denk dat de belangrijkste reden waarom ik haar wilde spreken is dat het intrigerend is dat iemand die uit een land komt waar wij ook allemaal uit komen, gewoon uit Nederland met een leven zoals jij en ik, hoe die er toe komt om de wapens op te grijpen. Kijk, dat iemand idealen heeft, dat is herkenbaar, die heeft iedereen, tenminste heel veel mensen, dat herken je. Maar waarom besluit iemand dan om de meest radicale vorm te kiezen om die idealen in praktijk te brengen?” (E. Koopman, persoonlijke communicatie, 16 april, 2013)

Mijke Pol (*Viva*) en Ykje Vriesinga (*NRC*) geven aan persoonlijk gefascineerd te zijn door Tanja Nijmeijer: “Dat heeft mij altijd gefascineerd hoe je van een normale Groningse studente een FARC-strijder kan worden en ook zeer overtuigd” (M. Pol, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013). Ykje Vriesinga is gefascineerd door de vraag wat Tanja echt motiveert en hoe zij haar toekomst ziet (persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). In tegenstelling tot Pol en Vriesinga is Bart Olmer (*Telegraaf*) zelf niet gefascineerd door Nijmeijer: “Het is gewoon werk (...) Het is een interessant fenomeen, maar voor de rest laat het mij eigenlijk koud.” (B. Olmer, persoonlijke communicatie, 28 mei 2013). René van Rijckevorsel (*Elsevier*) beschrijft de fascinatie van de media: “Het is gewoon een sexy verhaal, een knappe vrouw met een geweer, dat vindt iedereen een sexy verhaal en dan nog zogenaamd voor de goede zaak opkomend, in een derde wereldland. Dat is toch, zeker in de linkse media vinden ze dat mooi, het zal ongetwijfeld heimelijke bewondering zijn voor haar.” (R. van Rijckevorsel, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013).

Toen bekend werd dat Tanja Nijmeijer in Havana was aangekomen stuurden veel kranten correspondenten naar Cuba. Volgens Edwin Koopman (*Trouw*) zaten onder andere NOS, RTL, *Volkskrant*, NRC, *Telegraaf*, *Algemeen Dagblad*, ANP, GPD in Havana toen hij vanuit Nederland een telefonisch interview met Nijmeijer had. “Iedereen zat daar te smeken om een interview met haar” (E. Koopman, persoonlijke communicatie, 16 april, 2013). Koopman omschrijft de reden als: “Op een gegeven moment gaat iedereen er maar heen omdat iedereen er heen gaat.” (persoonlijke communicatie, 16 april, 2013). Vriesinga (NRC) was zelf namens het NRC in Havana en onderkent dat alle Nederlandse media maar één ding wilden: hét interview met Tanja Nijmeijer. Uiteindelijk was Robert Friele volgens Vriesinga de “lachende derde” die er met het interview vandoor ging (Y. Vriesinga, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013).

Na het lange interview van Robert Friele, ebt de belangstelling voor Tanja Nijmeijer weg. Zelf ziet hij zijn interview als de reden: “Ik denk dat door dat interview die hele bubbel leeg was” (R. Friele, Persoonlijke communicatie, 12 april, 2013). Hier sluit Edwin Koopman (*Trouw*) zich bij aan: “Ja, nu hoeft niemand meer, want ja, toen ik haar had, en toen de Volkskrant ook nog, toen is iedereen terug gegaan.” (E. Koopman, persoonlijke communicatie, 16 april, 2013). Ook Ykje Vriesinga (NRC) geeft dit als reden voor het einde van de mediahype. Volgens haar is het echter niet de enige reden. Het feit dat uit de interviews in *Trouw* en *Volkskrant* naar voren komt dat Tanja Nijmeijer niet in staat is om te reflecteren op de activiteiten van de FARC maakt het voor journalisten oninteressant om Nijmeijer te interviewen. Opeens blijkt dat er niets meer te halen valt (Y. Vriesinga, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013).

Een aantal journalisten heeft kritiek op de mediahype. René van Rijckevorsel (*Elsevier*) ergerde zich aan de hoeveelheid nieuws en de toon van het nieuws: “Met enige kritiekloosheid werd ze neergezet alsof ze een heldin van het volk daar was in Colombia en niet een ordinaire terrorist, wat ze volgens mij gewoon is.” (R. Rijckevorsel, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). Volgens Van Rijckevorsel presenteren de media Tanja Nijmeijer als te onschuldig. Elma Drayer (*Vrij Nederland*) vindt het problematisch dat niemand zich af heeft gevraagd of Nijmeijer al die aandacht wel verdient:

“Er waren allemaal journalisten afgereisd naar Cuba, toen die onderhandelingen begonnen, en ja, waar hebben we het helemaal over? We hebben het over iemand die bij een hele griezelige club aangesloten is, die bloed aan haar handen heeft en wellicht heeft ze zelf niet vermoord, dat valt nog te bezien, maar dan toch wel haar vrienden. Dus ze verdient die aandacht niet, dan nog niet zo wel welwillend.” (E. Drayer, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013)

Ykje Vriesinga (NRC) ziet juist een voordeel aan de hoeveelheid aandacht. Dankzij de interesse in Tanja is er volgens haar meer aandacht voor de situatie in Colombia. Als Tanja daar niet zou zijn zou er ook minder worden geschreven over het conflict (Y. Vriesinga, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013).

Er zijn ook journalisten die niet zozeer iets op te merken hebben aan de hoeveelheid nieuws, maar wel aan de manier waarop het nieuws gebracht werd. Robert-Jan Friele vindt dat er voor gewaakt moet worden dat Tanja neergezet wordt als een ster of een celebrity, waarbij het persoonlijke wordt benadrukt

en de politiek wordt weggelaten. In de berichtgeving miste hij daarbij de intentie van journalisten om Tanja's beweegredenen te verklaren; "Het was toch wel altijd een soort van Tanja-bashen". (R. Friele, Persoonlijke communicatie, 12 april, 2013). Stijn Sieckelincx geeft aan dat het een casus betreft waarbij de diepte moet worden opgezocht, wat op dit moment een problematisch gegeven kan zijn: "De journalistiek gaat steeds sneller, steeds meer copy paste, steeds meer persberichten overnemen en naja, het is gewoon deze tijd, het is allemaal veel meer op netwerken gericht, we hebben niet voor niks surfen op het internet, dat is allemaal oppervlakte, dus de diepte ingaan, is heel lastig geworden" (S. Sieckelincx, persoonlijke communicatie, 2 april, 2013). Mijke Pol (*Viva*) sluit zich hier bij aan: "Dit onderwerp leent zich niet zo voor een oppervlakkig verhaal" (M. Pol, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013).

De mediahype lijkt volgens de journalisten deels veroorzaakt door een fascinatie voor Tanja Nijmeijer; dit is zowel een persoonlijke als een publieke fascinatie. Het verloop van de mediahype wordt bepaald door het gedrag van de media. Hij komt op gang doordat de verschillende media elkaar volgen en handelen op basis van wat anderen doen. Als het door iedereen gewilde interview vervolgens bij *Trouw* en de *Volkskrant* terecht is gekomen ebt de belangstelling weg. Dit indiceert dat deze nieuwshype wel degelijk door de media zelf gegenereerd is, zoals Vasterman stelde (2004, p. 240). De kritiek op mediahypes is gericht op de toon, hoeveelheid en diepgang van het nieuws rondom Tanja Nijmeijer. Wel leidt veel nieuws over Nijmeijer volgens Vriesinga (NRC) tot meer aandacht voor het conflict in Colombia.

5.2 Beeldvorming

De strekking van de kritiek op de mediahype is dat de media elkaar achterna hebben gelopen en daarbij weinig kritisch zijn geweest. In de volgende paragrafen komt de inhoud van de mediahype aan de orde. Volgens Tennekes (1990), Servaes en Tonnaer (1992), Shoemaker en Reese (1996) en Vasterman (2004) is het onmogelijk dat nieuws een vaste werkelijkheid weergeeft. Alle cultuurproducten hebben een geconstrueerde basis. In de volgende paragrafen komt naar voren in welke mate en op welke wijze de berichtgeving over Tanja Nijmeijer in 2012 gekleurd is.

5.2.1 Hoofdonderwerpen

Om een goed beeld te geven van de inhoud van het nieuws over Tanja Nijmeijer wordt in deze paragraaf uiteengezet van welke onderwerpen verslag wordt gedaan in de berichtgeving. In Tabel VI op de volgende pagina is te zien dat er negen duidelijke hoofdonderwerpen uit de berichtgeving naar voren zijn gekomen. Dit zijn: Tanja's leven, Tanja's familie, vredesonderhandelingen, Tanja internationaal gezocht, ontwikkelingen in de strijd van de FARC in Colombia, Tanja als woordvoerder, de rol van de media en de situatie in Colombia. Daarnaast zijn er artikelen die over een boek, toneelstuk of televisieserie gaan. Deze recensies zijn samengevoegd in de categorie 'media over Tanja'. 6% van de artikelen was niet in één van de categorieën onder te brengen. Deze artikelen zijn terug te vinden onder het kopje 'overig'.

Tabel VI. Aantal artikelen per hoofdonderwerp per krant, meest voorkomende gemarkeerd

	Leven Tanja	Familie Tanja	Onder hande lingen	Inter nationaal gezocht	Ontwik kelingen FARC	Woord voerder FARC	Rol Media	Media over Tanja	Colom bia	Overig	Totaal
Telegraaf	4 14%	3 11%	3 11%	6 21%	1 4%	7 25%	0 0%	2 7%	1 4%	1 4%	28 100%
Volkscrant	5 23%	0 0%	5 23%	2 9%	0 0%	3 14%	2 9%	3 14%	0 0%	2 9%	22 100%
NRC Handelsblad	2 10%	0 0%	5 24%	1 5%	0 0%	8 38%	1 5%	3 21%	0 0%	1 5%	21 100%
Algemeen Dagblad	5 25%	3 15%	6 30%	2 10%	1 5%	1 5%	0 0%	0 0%	0 0%	2 10%	20 100%
Parool	3 17%	1 6%	3 17%	3 17%	0 0%	1 6%	2 11%	4 22%	0 0%	1 6%	18 100%
Trouw	1 6%	1 6%	6 33%	1 6%	2 11%	1 6%	0 0%	3 17%	0 0%	3 17%	18 100%
Reformato- risch Dagblad	4 22%	1 6%	6 33%	3 17%	0 0%	1 6%	0 0%	2 11%	1 6%	0 0%	18 100%
Nederlands Dagblad	1 7%	0 0%	7 47%	2 13%	0 0%	0 0%	2 13%	2 13%	0 0%	1 7%	15 100%
NRC Next	2 14%	1 7%	3 21%	3 21%	0 0%	2 14%	0 0%	1 7%	0 0%	2 14%	14 100%
Spits	2 14%	1 7%	5 36%	2 14%	0 0%	1 7%	3 21%	0 0%	0 0%	0 0%	14 100%
Metro	2 20%	2 20%	2 20%	2 20%	0 0%	1 0%	1 10%	0 0%	0 0%	0 0%	10 100%
Financieel Dagblad	1 17%	1 17%	2 33%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	2 33%	6 100%
Elsevier	0 0%	0 0%	1 33%	0 0%	0 0%	0 0%	1 33%	1 33%	0 0%	0 0%	3 100%
Groene A'dammer	1 50%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	1 50%	0 0%	0 0%	0 0%	2 100%
Vrij Nederland	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	1 50%	0 0%	1 50%	0 0%	0 0%	0 0%	2 100%
Totaal	33 16%	14 7%	54 26%	27 13%	5 2%	26 12%	14 6%	21 10%	2 1%	15 7%	211 100%

In Tabel VI is te zien dat 26% van de artikelen de vredesonderhandelingen als hoofdonderwerp heeft. In het merendeel van de media komt dit onderwerp het meeste voor. Na de vredesonderhandelingen volgt het leven van Tanja in 16% van de berichtgeving als hoofdonderwerp, in de *Volkskrant* en *Metro* komt dit onderwerp evenveel voor als de vredesonderhandelingen. 13% van de berichten heeft als onderwerp dat Tanja internationaal gezocht wordt. In *NRC Handelsblad* en *Telegraaf* gaan de meeste berichten over Tanja's functie als woordvoerder van de FARC; dit onderwerp beslaat 12% van de gehele berichtgeving. 22% van de berichten in het *Parool* gaan over de media over Tanja. Dit enigszins afwijkende onderwerp overheerst in 10% van de gehele berichtgeving. Tanja's familie en de rol van de media zijn als hoofdonderwerp minimaal vertegenwoordigd in 6% en 7% van de gehele berichtgeving.

Tanja's familie vormt volgens Tabel VI het vaakst het onderwerp van de berichtgeving in het *Financieele Dagblad*, *Metro* en het *Algemeen Dagblad*. Raymond Boere geeft aan dat het *Algemeen Dagblad* aandacht besteedt aan Tanja's familie als "second best"; omdat ze Tanja zelf niet kunnen benaderen interviewen ze haar oom over de familie. Het verhaal van de familie van Tanja is een geschikt onderwerp:

"Dit is natuurlijk een mooi menselijk verhaal, we weten dat deze moeder al jaren op zoek is naar haar dochter en ze is ook al een keer in de jungle geweest en daar heeft ze toen een ontmoeting gehad en later is ze nog een keer terug gegaan om haar te vinden (..) Dus we weten wat zo'n ontmoeting voor de familie betekent. Heel veel Nederlanders kunnen zich er denk ik wel iets bij voorstellen wat voor gevoel er leeft als je dochter kiest voor het in haar ogen idealisme en vervolgens nooit meer terugkomt. Ja, dat is natuurlijk een mooi verhaal en dat is de reden waarom we er aandacht aan schenken." (R. Boere, persoonlijke communicatie, 7 mei, 2013)

De media heeft weinig aandacht voor de achtergrond van het conflict. De situatie in Colombia en de ontwikkelingen van de FARC komen maar in 7 van de 211 berichten als hoofdonderwerp aan de orde.

Robert Friele (persoonlijke communicatie, 12 april, 2013) en Elma Drayer (persoonlijke communicatie, 19 april, 2013) gaven al aan dat kranten in de bepaling van de onderwerpen van nieuws geen gerichte strategie toepassen. Dit wordt bevestigd door de manier waarop het er volgens Raymond Boere bij het *Algemeen Dagblad* aan toegaat: "Er is 's morgens een nieuwsvergadering en daar komen een aantal onderwerpen voorbij en dan kijken we gewoon wie er tijd vrij heeft of wie dat wil doen of wie dat het beste kan. (..) Zo gaat het meestal, of het komt in de loop van de dag voorbij. Van "Hee, Tanja Nijmeijer gaat misschien naar Noorwegen, daar moeten we wat mee" en dan kijken we wie dat kan doen." (Persoonlijke communicatie, 7 mei, 2013).

De keuze voor een onderwerp of voor een journalist is afhankelijk van de rest van het nieuws en de gang van zaken op een redactie. Hier lijkt geen ideologische overweging aan te pas te komen. In de volgende paragrafen wordt onderzocht of er binnen de nieuwsberichten betekenisvolle keuzes gemaakt worden, of er sprake is van *bias* en welke frames in de berichtgeving terug te vinden zijn.

5.2.2 Bias

Tijdens de productie van nieuws worden journalisten beïnvloed door verschillende factoren. Dit zorgt ervoor dat berichtgeving nooit een vaste werkelijkheid omschrijft. Er ontstaat *bias*. In de volgende paragraaf wordt een poging gedaan om voorkeuren en selecties te herkennen en om daar waar mogelijk de overweging van de journalist voor een bepaalde omschrijving weer te geven. Selecties van woorden, omschrijvingen en onderwerpen kunnen *unwitting bias* (McQuail, 1992), gerelateerd aan *decision making bias* (Entman, 2007) aantonen. Dit is een zichtbare, maar onbedoelde vorm van *bias*, die volgens Entman onvermijdelijk is. In deze paragraaf komt naar voren hoe de journalisten zelf over Tanja Nijmeijer denken, dit kan mogelijk *ideology bias* (McQuail, 1992) of *content bias* (Entman, 2007) veroorzaken. Deze vorm van *bias* is onzichtbaar en onbedoeld en komt voor wanneer de persoonlijke overtuigingen of waarden van de journalist het nieuws vertekenen.

Veel journalisten hebben als doel om het nieuws objectief weer te geven; zo omschrijft Raymond Boere (*Algemeen Dagblad*) de insteek van zijn krant als: “We proberen gewoon verslag te doen van wat er aan de hand is. Dat doen we niet met een bepaalde toon van verontwaardiging, blijdschap of wat dan ook. In principe schrijven we gewoon op wat er aan de hand is. Onze krant probeert wel een beetje rekening te houden met gevoel, maar dat laten we gewoon de mensen zelf benoemen.” (R. Boere, persoonlijke communicatie, 7 mei, 2013). In de *Telegraaf* wordt volgens Bart Olmer wel bewust gekozen voor een kritische invalshoek: “Kijk naar hoe de FARC, hoe je die kan identificeren. Als dat nou een zuivere, een vrijheidsorganisatie zou zijn, maar dat is het helemaal niet. We zijn daar knetter kritisch op, dat klopt.” (persoonlijke communicatie, 28 mei 2013).

Het is opvallend dat de journalisten die Tanja Nijmeijer telefonisch, live of per e-mail gesproken hebben, Edwin Koopman (*Trouw*), Robert-Jan Friele (*Volkscrant*) en Mijke Slot (*Viva*), haar alle drie als vriendelijk omschrijven. Zo noemt Edwin Koopman Tanja sympathiek en spontaan. Dit had hij van tevoren niet verwacht: “Helemaal niet bot ofzo, wat je denkt van een guerrillastrijder die tien jaar in het oerwoud heeft gezeten, die heeft haar manier een beetje verloren, maar dat is helemaal niet zo, ze is ontzettend goed gemanierd. (..) Dat verwacht je helemaal niet van iemand uit zo'n milieu, uit zo'n omgeving.” (E. Koopman, persoonlijke communicatie, 16 april, 2013). Het feit dat Tanja Nijmeijer sympathiek op hem overkomt, heeft volgens Koopman echter geen invloed op zijn oordeel over de situatie en over de FARC: “Dat is juist de dissonant. De FARC blijft natuurlijk een terroristische organisatie die verschrikkelijke dingen doet, ondanks hun idealen, en mijn beeld daarvan verandert niet, het maakt eigenlijk de fascinatie alleen maar groter, ook voor haar. Hoe kan het toch dat iemand, die bij zo'n organisatie zit toch zo aardig is?” (E. Koopman, persoonlijke communicatie, 16 april, 2013).

Friele kende Tanja in zijn studententijd persoonlijk en kon zich deels in haar verplaatsen, doordat hij in zijn tijd als correspondent in Colombia geconfronteerd werd met “grote verschillen tussen arm en rijk en geringe politieke ruimte voor andersdenkenden” (persoonlijke communicatie, 12 april, 2013). Hij heeft de afgelopen jaren goed gevolgd wat Tanja Nijmeijer deed en is via een gezamenlijke vriendin op de hoogte gebleven. Deze gedeelde geschiedenis en overeenkomsten hebben zijn aanpak niet beïnvloed. Hij heeft niet gearzeld om haar hele kritische vragen te stellen die volgens hem noodzakelijk zijn geweest.

Wel belandde Friele door de wens van de krant om de invalshoek persoonlijker te maken in een “miniconflict” omdat hij via de gezamenlijke vriendin meer van de familieomstandigheden van Tanja Nijmeijer afwist dan zij zelf wilde vertellen. Deze informatie kon hij daardoor niet gebruiken (R. Friele, persoonlijke communicatie, 12 april, 2013). Het gedeelde verleden en de overeenkomsten tussen Friele en Tanja Nijmeijer gaven Friele een goede basis voor een interview, omdat hij goed op de hoogte was van het leven van Tanja Nijmeijer en van de situatie in Colombia. Het feit dat hij Tanja mag, heeft hem echter niet belet om kritische vragen te stellen: “Nee, dat vond ik niet moeilijk, maar ik ben niet zo van de confrontatie. Dus als je ziet dat iemand ongemakkelijk wordt van je vragen, dat vind ik niet per se leuk ofzo” (R. Friele, persoonlijke communicatie, 12 april, 2013).

Volgens René van Rijckevorsel (*Elsevier*) mogen journalisten zich niet door sympathieke ontmoetingen laten beïnvloeden. Zelf ontmoette hij ooit een dictator, die tot zijn verbazing heel sympathiek overkwam. Hij geeft aan dat het soms wel moeilijk is om niet beïnvloed te worden: “Als het een sympathieke vent is, dan denk je, nou, hij kan toch al deze dingen niet op zijn geweten hebben? Maar er zijn gewoon feiten die aantonen dat het wel zo is. Nou, dan zijn die feiten toch belangrijker dan het spelletje dat hij speelt.” (R. van Rijckevorsel, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). Zelf heeft Van Rijckevorsel een uitgesproken mening over Tanja Nijmeijer, die in zijn column sterk naar voren komt:

“En ze is gewoon echt een egoïstisch kind natuurlijk, als je gewoon je ouders, je familie, in de steek laat om een beetje een potje te gaan neuken in de bosjes van Colombia om het maar plat te zeggen, een zeker egoïsme is haar niet vreemd.” (R. van Rijckevorsel, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013)

Een aantal journalisten heeft er voor gewaakt om de ideologie van de FARC klakkeloos over te nemen. In de *Viva* staan naast het interview van Mijke Pol met Tanja de opvattingen van Beatrice de Graaf en Liduine Zumpolle als tegengeluid: “als je dat klakkeloos, bijvoorbeeld full-quote opschrijft, zonder dat je ziet dat ik als journalist natuurlijk kritische vragen stel, of dat je er niet voor zorgt dat er iemand is die een tegengeluid geeft, dan geef je lezeressen de indruk dat ze gelijk heeft. En dat wilde ik niet doen.” (M. Pol, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013). Raymond Boere (*AD*) hanteert dezelfde strategie en interviewde Liduine Zumpolle ook om een ander geluid te laten horen: “Nou, het is altijd kijken naar verschillende invalshoeken, verschillende standpunten van mensen. Dat doe je altijd in een verhaal, daar ga je naar op zoek. Ja, de een zegt dit, maar is dat eigenlijk wel zo? En dan ga je op zoek naar iemand anders die daar weer anders over denkt en dan laat je de keuze aan de lezer om daar een oordeel over te vellen.” (Persoonlijke communicatie, 7 mei, 2013). Robert Friele geeft een kanttekening bij het gebruik van tegengeluiden in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer: “Het was toch wel een beetje een soort Tanja-bashen, dat komt ook omdat er maar een paar mensen over haar aan het woord komen, of eigenlijk maar één mens, Liduine Zumpolle. (...) Liduine is zeg maar Tanja maar dan het tegenovergestelde. Dus dan krijg je heel contrasterende werkelijkheden.” (persoonlijke communicatie, 12 april, 2013).

5.2.3 Lexicale keuzes

De keuzes van journalisten voor titels, afbeeldingen, schrijfstijl, termen en grammatica hebben invloed op de betekenis van een tekst. In deze paragraaf wordt weergegeven welke lexicale keuzes (Machin & Mayr, 2012) er in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer zijn gemaakt op tekstniveau. In Tabel VII is te zien in welk percentage van alle artikelen in één krant en van de totale berichtgeving betekenisvolle omschrijvingen van Tanja Nijmeijer voorkomen.

Tabel VII. Omschrijving in aantal artikelen en in percentage van totale berichtgeving krant*

Omschrijving	NRC		Tele										Totaal
	<i>Volkskrant</i>	<i>NRC Next</i>	<i>Handelblad</i>	<i>Parool</i>	<i>Trouw</i>	<i>graaf</i>	<i>FD</i>	<i>AD</i>	<i>ND</i>	<i>Metro</i>	<i>Spits</i>	<i>RD</i>	
Onderdeel van FARC	19 86%	12 86%	16 77%	11 61%	12 67%	23 82%	3 50%	17 85%	11 73%	8 80%	11 79%	17 94%	166 79%
Gezicht van FARC	7 32%	4 29%	13 62%	4 22%	4 22%	11 39%	2 33%	5 25%	4 27%	2 20%	4 29%	4 22%	66 31%
Mediaster	6 27%	4 29%	6 29%	4 22%	3 17%	4 14%	2 33%	2 10%	3 20%	1 10%	4 29%	6 33%	49 23%
Nederlandse Afkomst	15 68%	9 64%	14 67%	12 67%	11 61%	20 71%	4 67%	15 75%	5 33%	6 60%	10 71%	16 89%	143 68%
Seksueel aantrekkelijke vrouw	5 23%	2 14%	5 24%	4 22%	8 44%	10 36%	2 33%	5 25%	4 27%	1 10%	4 29%	4 22%	58 28%
Terrorist	3 14%	2 14%	3 14%	2 11%	2 11%	15 54%	1 17%	2 10%	4 27%	1 10%	4 29%	2 11%	45 21%
Guerrillera, geen link met FARC	1 5%	0 0%	3 14%	4 22%	0 0%	1 4%	2 3%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	11 5%
Totaal aantal artikelen	22	14	21	18	18	28	6	20	15	10	14	18	211

* *Opinietijdschriften zijn niet in deze tabel opgenomen. Hun lage aantal artikelen zorgde voor vertekende percentages.*

5.2.3.1 Over-lexicalisation

Wanneer er in teksten overdreven veel nadruk gelegd wordt op bepaalde elementen, komt een ideologische boodschap naar voren. Dit gebeurt door bepaalde begrippen vaak te herhalen of veel synoniemen te gebruiken en wordt *over-lexicalisation* genoemd (Fowler et al., 1979; Teo, 2000; Lean, 2008, Machin & Mayr, 2012). In de berichtgeving over Tanja Nijmeijer komen een aantal omschrijvingen vaak voor. Tanja wordt het meest omschreven als **onderdeel van de FARC**; in 79% van de totale berichtgeving. Dit is een hele neutrale en objectieve omschrijving, die is gemeten om te bekijken hoe objectief de berichtgeving is. Een andere omschrijving, Tanja als **gezicht van de FARC**, komt in 31% van alle berichten voor. Dit percentage toont aan dat in één derde van de berichtgeving de functie van

Tanja als woordvoerder belicht wordt. Hoewel de omschrijving neutraal oogt, hebben journalisten zelf een duidelijk oordeel over het woordvoederschap van Tanja. Arnon Grunberg (*Volkskrant*) geeft aan dat hij haar retoriek gedateerd vindt: “vermoedelijk is de guerrillabeweging zelf een beetje gedateerd.” (persoonlijk communicatie, 7 april, 2013). Ykje Vriesinga (persoonlijke communicatie, 26 april, 2013) en Robert-Jan Friele (persoonlijke communicatie, 12 april, 2013) geven aan dat Tanja Nijmeijer zelf niet in staat is om te reflecteren op de standaard FARC-praatjes die zij verkondigt als woordvoerder. Edwin Koopman (*Trouw*) vond de retoriek redelijk voorspelbaar, maar vindt dat verstandig omdat ze deze wel moet herhalen, “wil ze geloofwaardig blijven binnen die groep”. Koopman had van tevoren verwacht dat de FARC Tanja als onderdeel van hun strategie naar voren had geschoven, maar vindt dat de FARC dat helemaal niet heeft gedaan en daar juist een kans heeft gemist (persoonlijke communicatie, 16 april, 2013).

René van Rijckevorsel ziet Tanja’s woordvoederschap juist wel als een mediastrategie van de FARC: “Ze wordt door de FARC neergezet als het lieve gezicht van de FARC (.). Een mooi westers meisje schuiven ze naar voren en dat komt ze natuurlijk heel goed uit. Dus er wordt gewoon gebruik van haar gemaakt.” (R. van Rijckevorsel, 26 april, 2013). Ook Mijke Pol (*Viva*) noemt Tanja een “propagandamiddel van de FARC” (persoonlijke communicatie, 19 april, 2013). De media besteden niet alleen aandacht aan Tanja Nijmeijer als woordvoerder maar ook aan het effect van deze functie; haar status als mediapersoonlijkheid. Nijmeijer wordt letterlijk omschreven als **mediaster** in 23% van de gehele berichtgeving. Vanuit de media is dit deels een zelf-reflexieve omschrijving omdat ze met deze omschrijving hun eigen werking aanstippen.

In 68% van alle berichten wordt Tanja omschreven als **Nederlandse, Denekampse** of **Twentse**. Dit is een feitelijke omschrijving, maar toont tegelijkertijd een Nederlandse focus aan. Het belang van Tanja’s Nederlandse afkomst voor de berichtgeving wordt door veel journalisten bevestigd. Zo geeft Elma Drayer (*Vrij Nederland*) aan dat niet alleen het Nederlandse, maar ook specifiek de Twentse afkomst extra aantrekkingskracht uitoefent: “Als daar een Britse guerrilla had gezeten, hadden wij dat helemaal niet zo interessant gevonden. Maar omdat zij uit Nederland komt en dan ook niet uit Amsterdam, maar uit Denekamp of all places, en dat daar dus kleine verzetstrijdertjes vandaan komen, dat vinden we geweldig!” (E. Drayer, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013). Raymond Boere (*AD*) geeft aan dat het *Algemeen Dagblad* veel minder aandacht voor de situatie zou hebben als Tanja niet Nederlands was geweest:

“Kijk, die onderhandelingen met de FARC, dat is ook wel een verhaal, maar natuurlijk veel minder spannend. De Nederlandse link maakt dat wij daarin geïnteresseerd zijn (.). FARC was, als je het mij vraagt, heel slim om haar mee te nemen, want daardoor zouden ze internationaal aandacht krijgen. Anders had in Nederland waarschijnlijk niemand er ook maar een letter over getikt, op een paar kranten die veel aan buitenlands nieuws doen na, zoals Trouw, NRC en misschien Volkskrant.. Ik denk dat wij er nauwelijks aandacht voor gehad zouden hebben.”

(R. Boere, persoonlijke communicatie, 7 mei, 2013)

De focus op de Nederlandse afkomst van Tanja Nijmeijer velt geen oordeel over de situatie, maar toont wel aan dat de kans klein is dat er een mediahype van dezelfde omvang had plaatsgevonden als Nijmeijer een andere nationaliteit zou hebben.

Naast neutraal ogende termen die informatie verschaffen over de keuzes van journalisten, zijn er ook een aantal termen die alles behalve neutraal zijn. Zo wordt Tanja Nijmeijer in 28% van de berichten (indirect) als **seksueel aantrekkelijke vrouw** omschreven. Een veel voorkomende omschrijving is 'junglepoes'. In *Elsevier* bevat de titel van de mediakritische column van René van Rijckevorsel deze term. Hij geeft hier als reden voor: "Als ze geen poes was geweest in de jungle, als ze er niet als een poes had uitgezien, dan was ze dus nooit zo verheerlijkt door die kranten in beeld. Natuurlijk, in stukken namen ze wel een beetje afstand van haar maar in beeld werd ze gebracht alsof ze gewoon een stoere vrijheidsstrijder was." (R. van Rijckevorsel, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013).

Alle journalisten benadrukken het belang van de vrouwelijkheid en het uiterlijk van Nijmeijer en geven aan dat dit de berichtgeving gestimuleerd heeft. Schrijver Arnon Grunberg heeft Tanja Nijmeijer zelf niet als seksueel aantrekkelijke vrouw omschreven, maar benadrukt het belang van het voorkomen van Tanja Nijmeijer: "Als zij een islamitische man geweest die zich in Syrië had aangesloten bij de opstandelingen hadden we een totaal andere berichtgeving gehad. Overigens speelt haar jeugd vermoedelijk ook een rol. Was Tanja bejaard geweest hadden we ook andere berichtgeving gehad. Maar bejaarden sluiten zich zelden aan bij de guerrilla's." (A. Grunberg, persoonlijke communicatie, 12 april, 2013). Volgens Raymond Boere (*Algemeen Dagblad*) hebben de vrouwelijkheid en Nederlandse afkomst van Tanja Nijmeijer zo'n grote invloed dat haar uiterlijk niet doorslaggevend hoeft te zijn: "Ze heeft een goed voorkomen, dat is duidelijk, maar ook als dat niet het geval zou zijn dan had deze vrouw de aandacht denk ik wel gekregen." (R. Boere, persoonlijke communicatie, 7 mei, 2013). Ykje Vriesinga (*NRC*) geeft aan dat de nadruk op de vrouwelijkheid en aantrekkelijkheid van Tanja Nijmeijer tot gevolg heeft dat zij als naïef omschreven wordt (persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). Volgens Mijke Pol (*Viva*) geeft dit een romantisch beeld van situatie:

"Ze is wel een misdadiger en ze is ook een vrouw, ze is knap, ze kan zingen en ze lacht lief, ze is Nederlands, hoe erg kan het zijn? (..) Want hoe kan dat nou, zo'n knappe vrouw die mensen heeft vermoord, daar moet iets mis mee zijn, die moet echt geloven in de zaak of die moet misleid zijn. Wij geloven nooit zo erg van knappe vrouwen dat ze dat toch allemaal zelf bekokstoven en behoorlijk intelligent zijn." (M. Pol, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013)

Net als Vriesinga en Pol geeft Elma Drayer (*Vrij Nederland*) aan dat Tanja Nijmeijer wordt omschreven als iemand die gemanipuleerd is. "De manier waarop ze steeds maar meisje wordt genoemd, dat is natuurlijk ook seksistisch, je hebt het niet over een jongetje dat in de jungle gaat vechten. Maar als het een vrouw is, dan is het een meisje, daar maak je ze ook onschuldig mee. Dat is eigenlijk heel raar, dat je iemand de eigen verantwoordelijkheid ontnemt eigenlijk. Je zegt: Ze is gemanipuleerd, of ach, dat arme kind, dat weet ook niet beter." (E. Drayer, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013). Hier sluit de opvatting van

Stijn Sieckelinck (*Groene Amsterdammer*) op aan dat de vrouwelijkheid en aantrekkelijkheid van Tanja Nijmeijer tot beschermende reacties leiden. Deze reacties hebben vaak een seksueel getinte basis: “Een reactie van: ‘Was nu hier gebleven, dan had ik voor jou, dan hadden we samen een jungle’tje gebouwd” (S. Sieckelinck, persoonlijke communicatie, 2 april, 2013).

‘**Terrorist**’ is de minst neutrale omschrijving van Tanja Nijmeijer en komt in 21% van de berichten voor. Binnen de meeste kranten ligt het aantal artikelen met de omschrijving ‘terrorist’ tussen de 10% en de 17%. Er zijn drie uitschieters. *Spits* (29%) en *Nederlands Dagblad* (27%) gebruiken deze omschrijving vrij vaak. De *Telegraaf* is echter het meest opvallend doordat Tanja Nijmeijer in 15 van de 28 berichten (54%) wordt omschreven als terrorist. Dit gebeurt zowel in titels (“Terroriste Tanja onderhandelt mee over de vrede”, *Telegraaf*, 16 oktober 2012), als in de lopende tekst. De omschrijving ‘terrorist’ heeft een duidelijk waardeoordeel in zich.

Telegraaf-journalist Bart Olmer geeft als antwoord op de vraag of hij dit verschijnsel kan verklaren: “Hoe zou ik haar anders nog meer kunnen noemen? Behalve een Twentse? Welke keuzes zou ik nog meer hebben?” (persoonlijke communicatie, 28 mei 2013). Volgens Olmer schuilt er geen plan achter de omschrijving van Nijmeijer als ‘terrorist’. Hierbij geeft hij aan dat de berichtgeving niet los gezien mag worden van de feiten over de acties die Nijmeijer heeft uitgevoerd bij de FARC: “Bijvoorbeeld het plegen van aanslagen in bussen in stedelijke gebieden om maar een voorbeeld te geven.” (B. Olmer, persoonlijke communicatie, 28 mei 2013). Wel heeft de *Telegraaf* volgens Olmer bewust gekozen voor de omschrijving: “Wij kiezen heel bewust voor het geven van een titel als terrorist en niet als vrijheidsstrijder omdat zij lid is van een organisatie die zich met name bezighoudt met of heeft zich ontwikkeld als een narcoticaguerrilla-organisatie. Wij vinden daar weinig aanknopingspunten in om haar een geuzentitel te geven van vrijheidsstrijder, integendeel. Daarom vind ik het belang van de feiten van de organisatie ook zo groot.” (B. Olmer, persoonlijke communicatie, 28 mei 2013).

5.2.3.2 *Suppression*

Naast het overdreven veel nadruk leggen op bepaalde elementen, kan het vermijden van bepaalde termen ook betekenis geven. Dit wordt *suppression* genoemd waarbij termen die te verwachten zijn juist ontbreken; de ontbrekende termen worden *lexical absences* genoemd (Machin & Mayr, 2012). Het is lastig om te onderzoeken of elementen weinig genoemd worden. Wel is er één krant waar *lexical absences* erg opvallen. Het *Algemeen Dagblad* gebruikt weinig omschrijvingen van Tanja, ze wordt alleen vaak omschreven als onderdeel van de FARC en haar Nederlandse afkomst wordt in 75% van de berichten benadrukt. De uitspraak van Raymond Boere (*Algemeen Dagblad*) waarin hij aangeeft dat het *Algemeen Dagblad* waarschijnlijk geen aandacht zou besteden aan de vredesonderhandelingen als Tanja niet van Nederlandse afkomst was, verklaart de nadruk die zijn krant hierop legt. Er is nog een interessante absentie te ontdekken in de berichtgeving van het *Algemeen Dagblad*. De meest voorkomende omschrijving van Tanja Nijmeijer is ‘guerrillastrijdster’ of ‘guerrillera’. Deze term is niet opgenomen in de kwantitatieve analyse vanwege zijn ogenschijnlijke alomtegenwoordigheid en objectiviteit. Bij nadere bestudering van de artikelen van het *Algemeen Dagblad* is echter opgevallen dat deze term weinig gebruikt wordt. De term

wordt maar in 5 van de 20 artikelen gebruikt als omschrijving van Tanja Nijmeijer, dat is 25% van de berichtgeving. Raymond Boere kan hier geen reden voor geven, hij geeft aan dat zij net zo goed als guerrillastrijder omschreven had kunnen worden en dat het waarschijnlijk aan de schrijfstijl van de journalisten heeft gelegen.

Een algemene opvallende absentie is het ontbreken van de term 'FARC'. In 5% van de artikelen wordt Tanja Nijmeijer omschreven als guerrillastrijdster, zonder dat de FARC genoemd wordt. Het betreft hierbij vaak recensies van televisie, boeken en theater, maar ook een artikel over de handelsrelaties van Colombia. Tanja Nijmeijer wordt in deze berichten enerzijds als een soort icoon neergezet met een link naar Che Guevara: "Ook hij heeft zijn Tanja Nijmeijer-moment, wanneer het legerkamp 's nachts plots onder vuur wordt genomen: 'Ik begin Che Guevara te begrijpen: dit heeft echt iets opwindends'." (*NRC Handelsblad*, 28 december 2012). Anderzijds wordt zij naast drugsbaron Pablo Escobar genoemd als voorbeeld van criminaliteit en onveiligheid in Colombia (*Financieele Dagblad*, 15 mei 2012). Ook beschrijft een artikel het opvallende feit dat Tanja Nijmeijer is opgenomen in de lijst met meest aantrekkelijke vrouwen van het mannenblad *FHM*. Dit artikel vermijdt zelf diepgang door 'Lekkere Tanja' als titel te gebruiken (Het Parool, 7 januari 2012). Al betreft dit maar een klein percentage van de totale berichtgeving, het toont Tanja's status als mediapersoonlijkheid.

5.2.3.3 Ideological squaring

Lexicale keuzes kunnen ook naar voren komen in *ideological squaring*, het weergeven van structurele opposities (Machin & Mayr, 2012), wat impliciet aangeeft dat het ene subject goed is en de ander slecht. In de berichtgeving over Tanja Nijmeijer komt *ideological squaring* voor wanneer er slachtoffers of gijzelaars van de FARC tegenover het verhaal van Tanja worden gezet. De vaak impliciete boodschap is dan dat het leed van Colombiaanse boeren en burgers en internationale gijzelaars indirect veroorzaakt is door Tanja. Slachtoffers van de FARC worden in 45 van de 211 artikelen genoemd; dat is 22% van de gehele berichtgeving. Gijzelaars van de FARC worden in 13% van de berichtgeving genoemd; in 27 berichten.

Tussen de drie opinietijdsschriften is veel verschil te zien, maar omdat het aantal artikelen laag ligt zijn deze verschillen niet representatief voor de berichtgeving. *Vrij Nederland* heeft twee berichten geplaatst, waarin één keer de slachtoffers genoemd worden en één keer gijzelaars van de FARC. De Groene Amsterdammer noemt in twee artikelen één keer de slachtoffers, terwijl in de drie artikelen van *Elsevier* helemaal geen slachtoffers en gijzelaars genoemd worden. Van de kranten zijn *Telegraaf* met 29% en *Trouw* en het *Reformatorisch Dagblad* met beide 28% van hun totale berichtgeving de kranten die de meeste aandacht besteden aan de slachtoffers. *Metro* benoemt slachtoffers het minst in maar 10% van de artikelen. Gijzelaars krijgen de meeste aandacht in *Parool* en *Trouw*, die beiden in 22% van hun totale berichtgeving gijzelaars ter sprake laten komen. Het *Reformatorisch Dagblad* benoemt de gijzelaars geen enkele keer, terwijl ze wel veel aandacht besteden aan de slachtoffers van de FARC. In de *Telegraaf* krijgen gijzelaars ook relatief veel aandacht; in 18% van de berichten wordt aandacht besteed aan de gijzelaars. Als vorm van *ideological squaring* lijkt de *Telegraaf* met het beschrijven van slachtoffers en gijzelaars de

boodschap te versterken die neergezet wordt met de *over-lexicalisation* van de beschrijving ‘terrorist’. Zowel in woordkeuze als in opposities wordt Tanja Nijmeijer afgeschilderd als een slecht persoon.

De *Volkscrant* besteedt aan zowel de slachtoffers als de gijzelaars relatief weinig aandacht. Beiden komen in 14% van de totale berichtgeving aan de orde. Naast het grote interview van Robert-Jan Friele (*Volkscrant*, 17 november 2012) staat een interview met gijzelaar Roelant Jonker. Deze overweging is door de redactie gemaakt om een balans te geven tegenover de ideologie van Tanja Nijmeijer die in het interview sterk naar voren komt. Zelf is Friele zeer tevreden over de twee interviews naast elkaar:

“Maar achteraf klopte het precies vond ik, toeval hoor, bij kranten draait meestal alles om toeval. Want ik kon haar kritische vragen stellen over heel veel dingen die ik wist. Maar wat ik niet wist was hoe het leven is in zo’n kamp (..) Maar Roelant Jonker was er wel geweest en het interview ging echt over de tijd dat hij daar was geweest, dus ik vond eigenlijk, dat dat ene puntje waar ik niet heel kritisch kon zijn, dat stond nu in het interview met Jonker”

(R. Friele, persoonlijke communicatie, 12 april, 2013)

De redenen van *De Volkscrant* om het artikel te plaatsen kwamen duidelijk niet voort uit de motivatie om Tanja Nijmeijer als dader te profileren, maar uit de angst om een te eenzijdig beeld te geven.

5.2.4 Framing

In de vorige paragraaf zijn de keuzes van journalisten binnen de berichtgeving nader onderzocht. De lexicale keuzes die gemaakt zijn geven de berichtgeving op verschillende manieren betekenis en zijn een vorm van *bias*. Een andere vorm van *bias* is *framing*; een vertekening van de beeldvorming die veroorzaakt wordt door het persoonlijke denkkader van de journalist (Entman, 2007; Van Gorp, 2007). In deze paragraaf wordt uiteengezet welke specifieke frames de berichtgeving over Tanja Nijmeijer in 2012 beïnvloeden. Van tevoren zijn er zeven frames gedestilleerd uit de berichtgeving. Op negen artikelen bleek geen van de frames van toepassing te zijn. Tabel VIII en Figuur IV op de volgende pagina tonen aan hoe de frames over de totale berichtgeving verdeeld zijn. Tabel IX op pagina 63 geeft weer hoe de frames verdeeld zijn over de kranten en opinietijdschriften.

5.2.4.1 ‘Lid van FARC’-frame

“De Nederlandse Farc-strijder Tanja Nijmeijer, lid van de onderhandelingsdelegatie.”

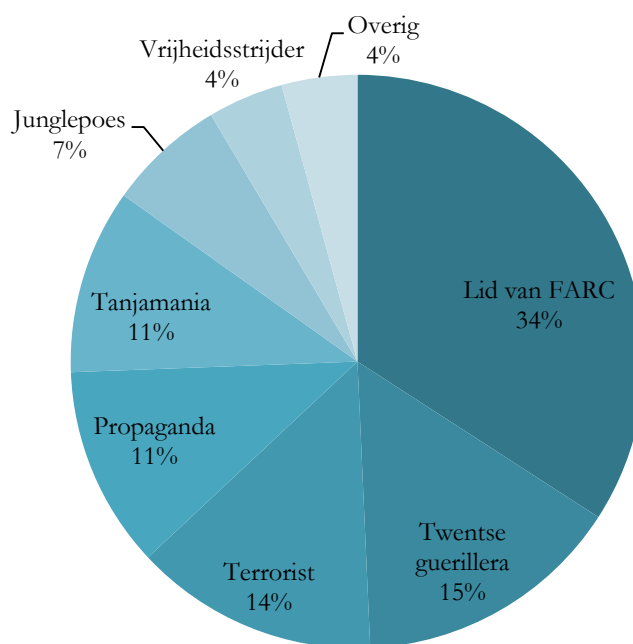
(*Trouw*, 31 oktober 2012)

Het ‘lid van FARC’-frame komt het meeste voor en is dominant in 34% van de berichtgeving over Tanja Nijmeijer. Binnen dit onopvallende frame wordt Nijmeijer op neutrale wijze gezien als onderdeel van de FARC. Ze is meestal niet het hoofdonderwerp van het artikel, noch wordt er oordeel over haar geveld. Van de 72 artikelen die dit frame bevat heeft 56% de vredesonderhandelingen als hoofdonderwerp. In 21% van de artikelen vormt de internationale vervolging van Tanja Nijmeijer het hoofdonderwerp.

Ondanks dat deze artikelen wel over Nijmeijer gaan, wordt zij op neutrale wijze omschreven. Dit frame besteedt aandacht aan de geschiedenis van de FARC. Tanja Nijmeijer wordt in dit frame onder andere omschreven als ‘lid van FARC’, ‘lid van de onderhandelingsdelegatie’ of ‘Nederlandse FARC-strijder’. Advocaten, kenners van de situatie in Colombia en autoriteiten komen aan het woord. Dit neutrale frame domineert de berichtgeving van de meeste kranten: *Volkskrant*, *Algemeen Dagblad*, *Parool*, *Trouw*, *Reformatorisch Dagblad*, *Nederlands Dagblad*, *NRC Next*, *Spits* en *Metro*.

Tabel VIII. Verdeling frames

Frame	Aantal artikelen	Percentage
Lid van FARC	72	34%
Twentse guerrillera	32	15%
Terrorist	29	14%
Propaganda	24	11%
Tanjamania	22	10%
Junglepoes	14	7%
Vrijheidsstrijder	9	4%
Overig	9	4%
Totale berichtgeving	211	100

Figuur IV. Frames verdeeld over totale berichtgeving

5.2.4.2 Twentse guerrillera-frame

“De moeder, vader en twee zussen van de Nederlandse FARC-strijdster Tanja Nijmeijer zijn blij haar levend en wel te zien op het filmpje van haar aankomst op Cuba.”

(*Algemeen Dagblad*, 7 november 2012)

In 15% van de totale berichtgeving is het ‘Twentse guerrillera’-frame dominant. Binnen dit frame is er veel aandacht voor de geschiedenis en levensloop van Tanja. Er is weinig aandacht en begrip voor de situatie in de jungle en de Colombiaanse politiek. De keuze van Tanja om zich bij de FARC aan te sluiten lijkt onbegrijpelijk, ze hoort in Nederland bij haar familie en had hier veel meer kunnen bereiken dan in die primitieve jungle. Binnen het frame wordt er een enorme kloof gecreëerd tussen Nederland en de situatie van Tanja. Er is veel aandacht voor de manier van leven van Tanja en haar familie. Tanja wordt omschreven als oud-student, Nederlandse, Twentse en Denekampse. Familie en oud-kennissen van Tanja krijgen het woord. Het hoofdonderwerp van de artikelen die dit frame bevatten zijn gefocust op Tanja. Het leven van Tanja vormt in 41% van deze berichten het onderwerp terwijl de vredesonderhandelingen in slechts 10% het hoofdonderwerp zijn. Dit frame is in geen enkele krant het dominante frame maar is

wel vaak het frame dat het meeste voorkomt na het 'lid van FARC'-frame. In het *Algemeen Dagblad* en *Metro* komt dit frame het vaakst voor. Het domineert in beide kranten 30% van de berichtgeving. Van de kranten heeft *Trouw* de minste aandacht voor de Nederlandse oorsprong van Tanja; in slecht één bericht is dit frame zichtbaar.

5.2.4.3 Terrorist-frame

“Achter de frisse blik en fraaie lach van deze 'guerrillastrijder' gaat een zwaar geradicaliseerde en getroebleerde geest schuil.” (*Elsevier*, 17 november 2012)

Dit negatieve frame beschrijft Tanja Nijmeijer als een wrede, moorddadige terrorist. Ze is geïndoctrineerd en spreekt vanuit tunnelvisie over de idealen van de FARC. Binnen dit frame wordt aandacht besteed aan slachtoffers en gijzelaars van de FARC, aan de wapens en het doden van mensen. Als deskundigen komen Beatrice de Graaf en Liduine Zumpolle aan het woord, die beiden zeer negatief zijn over Nijmeijer. Tanja wordt omschreven als 'terrorist' of 'militante vrouw' met 'bloed aan haar handen'. Dit frame is dominant in de *Telegraaf*, waarin het 46% van de berichtgeving overheerst. Dit frame komt niet voor in de *Volkskrant*, *NRC Next* en het *Financieele Dagblad* en speelt in de overige kranten geen grote rol. In de opinietijdschriften is dit frame alleen in één van de drie artikelen van *Elsevier* dominant.

5.2.4.4 Propaganda-frame

“Ook de Farc wilde wel eens een gezicht. En daarvoor hebben ze onze Tanja Nijmeijer uitgezocht. Lief bekkie. Welbespraakt.” (*Trouw*, 19 oktober 2012)

Dit frame is kritisch over de manier waarop de FARC Tanja inzet als woordvoerder en domineert 11% van de berichtgeving. Ze wordt ingezet als propagandamiddel om het imago van de FARC op te vijzelen. Als woordvoerder is Tanja onderdeel van de mediastrategie van de FARC. Haar Nederlandse afkomst, haar talenkennis en niet te vergeten haar vrouwelijkheid en knappe uiterlijk komen de FARC goed van pas. De FARC wil hiermee een te positief beeld neerzetten. De rol van Tanja wordt omschreven als 'troef-Nijmeijer', 'pr-gezicht' en 'doorzichtige propaganda'. Liduine Zumpolle en Colombianen komen in dit frame als deskundigen aan het woord. Artikelen die dit frame bevatten hebben vaak de rol van Tanja binnen de FARC als onderwerp. Van de artikelen die de rol van Nijmeijer als hoofdonderwerp hebben (26 van de 211) bevat 42% het 'propaganda'-frame terwijl andere frames niet zo sterk naar voren komen binnen dit onderwerp. Dit frame is dominant in de berichtgeving van het *NRC Handelsblad*, waar het met 29% net meer vertegenwoordigd is dan het neutrale 'lid van FARC'-frame (24%). Het komt in veel kranten in een aantal artikelen voor en ontbreekt in de opinietijdschriften.

Tabel IX. *Verdeling frames per krant, dominant frame is gemarkeerd*

Bron	Junglepoes	Twentse guerilla	Lid van FARC	Vrijheids strijder	Terrorist	Tanja mania	Propaganda	Overig	Totaal aantal artikelen
Telegraaf	2 7%	3 10%	4 14%	1 4%	13 46%	3 11%	2 7%	0 0%	28 100%
Volkskrant	2 9%	4 18%	6 27%	1 5%	0 0%	4 18%	4 18%	1 5%	22 100%
NRC Handelsblad	1 5%	3 14%	5 24%	2 9,5%	1 5%	2 10%	6 29%	1 5%	21 100%
Algemeen Dagblad	2 10%	6 30%	8 40%	2 10,0%	1 5%	0 0%	0 0%	1 5%	20 100%
Parool	1 6%	3 17%	4 22%	0 0,0%	3 17%	2 11%	2 11%	3 17%	18 100%
Trouw	3 17%	1 6%	8 44%	0 0,0%	2 11%	0 0%	3 17%	1 6%	18 100%
Reformatorisch Dagblad	0 0%	3 17%	9 50%	0 0,0%	2 11%	2 11%	1 6%	1 6%	18 100%
Nederlands Dagblad	0 0%	1 7%	9 60%	0 0,0%	2 13%	1 7%	2 13%	0 0%	15 100%
NRC Next	1 7%	1 7%	7 50%	1 7,1%	0 0%	2 14%	2 14%	0 0%	14 100%
Spits	1 7%	3 21%	5 36%	0 0,0%	3 21%	1 7%	1 7%	0 0%	14 100%
Metro	0 0%	3 30%	5 50%	0 0,0%	1 10%	1 10%	0 0%	0 0,0%	10 100%
Financieele Dagblad	1 17%	1 17%	1 17%	1 17%	0 0%	0 0%	1 17%	1 17%	6 100%
Elsevier	0 0%	0 0%	1 33%	0 0%	1 33%	1 33%	0 0%	0 0%	3 100%
Groene Amsterdammer	0 0%	0 0%	0 0%	1 50%	0 0%	1 50%	0 0%	0 0%	2 100%
Vrij Nederland	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	2 100%	0 0%	0 0%	2 100%
Totaal	14 6,6%	32 15,2%	72 34,1%	9 4%	29 14%	22 10%	24 11%	9 4%	211 100%

5.2.4.5 Tanjmania-frame

“Snel kon ze het in de berichtgeving zonder achternaam stellen, een eer die doorgaans alleen sterren ten deel valt.” (*Vrij Nederland*, 17 november 2012)

Dit negatieve frame is verwant aan het ‘propaganda’-frame maar bekijkt in plaats van de FARC de Nederlandse pers kritisch. Het is dominant in 10% van de berichtgeving. Door iedere foto, filmpje of bericht over Tanja Nijmeijer dat wereldkundig wordt te plaatsen geven de media de FARC teveel aandacht, met de verkeerde insteek. Daarnaast zijn deze artikelen volgens dit frame te oppervlakkig. Beatrice de Graaf is een deskundige die in 18 van de 22 berichten aan het woord komt. Met een dekking van 82% lijkt De Graaf onlosmakelijk met dit frame verbonden te zijn. Tanja wordt een ‘mediaster’ genoemd die buitensporig veel aandacht krijgt. Van de kranten is de *Volkskrant* degene waar dit frame het meest naar voren komt, in 18% van de berichten is dit frame dominant. Opvallend genoeg is de *Volkskrant* de krant die na de *Telegraaf* het meeste over Tanja Nijmeijer publiceerde. In alle opinietijdschriften komt dit frame voor, het is dominant in de twee artikelen van *Elsevier*.

5.2.4.6 Junglepoes-frame

“Vergeet het mantelpakje en steekt u subiet in een guerrillabroek. Het pad loopt niet door vergaderzaaltjes, maar rechtstreeks de jungle in.” (*Telegraaf*, 16 oktober, 2012)

Het ‘junglepoes’-frame domineert 7% van de berichtgeving. Dit frame benadrukt dat Tanja een vrouw is en oordeelt betuttelend. Tanja wordt ‘meisje’ genoemd en haar kleding, uiterlijke kenmerken en vrouwelijke eigenschappen worden benadrukt. Er worden meisjesachtige gedragingen aan haar verbonden, zoals giechelen en dansen. Dit frame geeft weinig tot geen achtergrondinformatie over de FARC; het schildert Tanja’s situatie op naïeve wijze af als een (soms romantisch) sprookje in de jungle. Als er al personen aan het woord komen zijn dit mannen uit haar omgeving. Dit frame is ongeveer evenredig verdeeld over de hoofdonderwerpen. Het is opvallend dat 64% van de artikelen die dit frame bevatten bestaat uit het type opinie en 35% nieuws. Dit is dus een frame dat voornamelijk dominant is in artikelen waarin de mening van een journalist naar voren komt. Van de kranten is dit frame het meest zichtbaar in 17% van de berichtgeving in *Trouw* en het *Financieele Dagblad*. Het speelt geen grote rol in de overige kranten en komt niet voor in de opinietijdschriften.

5.2.4.7 Vrijheidsstrijder-frame

“Van die schaamteloze geestdrift en hartstocht zouden andere Nederlandse vrouwen best iets kunnen leren.” (*Algemeen Dagblad*, 23 november 2012)

Het enige positieve frame komt het minst voor in de berichtgeving. Dit ‘vrijheidsstrijder’-frame domineert met 9 artikelen slechts 4% van de totale berichtgeving. Naast één neutrale en vier negatieve frames vormt

deze invalshoek een uitzondering. Dit positieve frame bewondert de manier waarop Tanja Nijmeijer strijdt voor een doel. Er wordt in lovende woorden gesproken over haar hartstocht, passie en moed. Tanja wordt 'sterk', 'autonoom' en een 'idealist' genoemd. Het frame geeft weinig informatie over de aard van de FARC en geeft aan dat Tanja niet begrepen wordt door minder moedige Nederlanders. Tanja wordt vergeleken met Che Guevara. Het hoofdonderwerp van de berichtgeving is voor 44% Tanja's leven, daarnaast betreft het media over Tanja en één artikel in de categorie 'overig'. 40% van de artikelen betreft een recensie van een theaterstuk of boek over Tanja. Dit frame is het sterkst vertegenwoordigd in de *Groene Amsterdammer*, in één van de twee artikelen. Daarnaast is het dominant in één van de zes artikelen van het *Financieele Dagblad*.

4.2.4.8 Verdeling frames

Uit de verdeling van de frames over de totale berichtgeving blijkt dat het grootste gedeelte van de berichtgeving neutraal is; 34% van alle berichten bevat het 'lid van FARC'-frame. Daarna volgen het licht negatieve 'Twentse guerrillera'-frame (15%) en het sterk negatieve 'terrorist'-frame (14%) dat met name vertegenwoordigd in de *Telegraaf*. De *Telegraaf* blijkt dan ook de krant te zijn waarvan de berichtgeving het sterkst negatief gekleurd is. Het *Algemeen Dagblad* legt van alle kranten de meeste aandacht op de Nederlandse afkomst van Tanja. Het 'propaganda'-frame is dominant in 11% van de berichtgeving en bepaalt het grootste gedeelte van de berichtgeving van *NRC Handelsblad*. Het mediakritische 'Tanjmania'-frame is voornamelijk vertegenwoordigd in de opinietijdschriften en komt in mindere mate voor in de Volkskrant en *NRC Next*. Het negatieve en betuttelende 'junglepoes'-frame komt het meeste voor in *Trouw* en het *Financieele Dagblad*. Het positieve 'vrijheidsstrijder'-frame komt weinig voor, het meeste in de *Groene Amsterdammer* en het *Financieele Dagblad*. Het is opvallend dat het *Financieele Dagblad* maar zes artikelen bevat waarvan er slechts één het neutrale frame bevat. De minimale berichtgeving lijkt dus sterk gepolitiseerd. Het 'vrijheidsstrijder'-frame is het enige frame dat het woordvoerderschap van Tanja Nijmeijer positief benadert. De meeste artikelen over het woordvoerderschap bevatten het negatieve 'propaganda'-frame. In de volgende paragraaf wordt uiteen gezet welke aspecten van Tanja Nijmeijer als woordvoerder worden uitvergroot en welke effecten dit heeft.

5.3 Tanja's woordvoerderschap volgens het VisCAP-model

In paragraaf 5.2.2.1 is te lezen dat Tanja Nijmeijer in 31% van de totale berichtgeving wordt omschreven als 'gezicht van de FARC'. In 2012 is zij naar voren getreden als woordvoerder van de FARC, haar woordvoerderschap is het hoofdonderwerp van 12% van alle berichten. Als woordvoerder doet Tanja Nijmeijer uitspraken namens de FARC en is zij belangrijk voor het internationale imago van de guerrillabeweging. Dit onderkent Bart Olmer (*Telegraaf*): "Het is een Nederlandse vrouw, zij maakt niet alleen zelf gebruik van haar eigen looks, de hele organisatie maakt gebruik van haar looks door haar naar voren te schuiven als zogenaamde onderhandelaarster en vertaalster. (...) Daar spelen alleen maar PR-motieven." (persoonlijke communicatie, 28 mei 2013).

Vanuit het marketingperspectief kan Tanja gezien worden als presentator van het merk FARC waarbij zij binnen de vredesonderhandelingen de ideologie en de doelstellingen van de FARC als product aan de man brengt. Ze werkt in die opvatting niet alleen aan het imago van de FARC, maar verbeeldt dit daarbij zelf. Rossiter en Percy (1997) ontwikkelden het VisCAP-model om een presentator op zijn geschiktheid te beoordelen naar aanleiding van zijn *visibility* (bekendheid), *credibility* (geloofwaardigheid), *attraction* (aantrekkingskracht) en *power* (autoriteit of sterke persoonlijkheid). In deze paragraaf wordt bekeken hoe succesvol Tanja Nijmeijer is als woordvoerder op tekstniveau en welke facetten van het VisCAP model (Rossiter & Percy, 1997) daarbij naar voren komen.

Uit de vorige paragrafen bleek dat de Nederlandse afkomst van Tanja Nijmeijer een grote rol speelt in de berichtgeving. In 68% van de artikelen wordt haar nationaliteit benadrukt en 15% van de berichtgeving is gekleurd door het ‘Twentse guerrillera’-frame dat gefocust is op haar Nederlandse afkomst. Indien Nijmeijer niet van Nederlandse afkomst zou zijn, zou de Nederlandse pers waarschijnlijk veel minder over haar schrijven. Daardoor zou haar *visibility*; haar bekendheid minder groot zijn. Raymond Boere (*Algemeen Dagblad*) en Ykje Vriesinga (*NRC*) vermoeden dat er minder geschreven zou worden over de FARC als er niet zoveel aandacht was voor Tanja Nijmeijer. Dit betekent dat het publiek via Tanja meer bekend raakt met de FARC. Er kan dus gesteld worden dat Tanja’s woordvoerderschap de ‘merkbekendheid’ van de FARC vergroot. Dit is voor de FARC echter pas rendabel als dit op positieve wijze gebeurt.

Het volgende aspect van het VisCAP-model is geloofwaardigheid, wat bepaald wordt door deskundigheid en objectiviteit. Het bestaan van het ‘propaganda’-frame toont aan dat de geloofwaardigheid van Tanja als woordvoerder in de kranten laag wordt ingeschat. Dit frame bepaalt 11% van de totale berichtgeving en ziet Tanja’s woordvoerderschap als propagandamiddel in de mediastrategie om het imago van de FARC op te vijzelen. Daarnaast noemen Arnon Grunberg (*Volkskrant*), Edwin Koopman (*Trouw*), Robert-Jan Friele (*Volkskrant*) en Ykje Vriesinga (*NRC*) de boodschap die Tanja uitdraagt voorspelbaar, gedateerd en standaard. Dit geeft aan dat zij de boodschap niet serieus nemen; de geloofwaardigheid is laag. Volgens het VisCAP model is geloofwaardigheid vereist om een consument te kunnen overtuigen van de inhoud van een boodschap. Dit is een cruciaal punt van het woordvoerderschap van Tanja Nijmeijer voor de FARC.

Aantrekkingskracht is in de berichtgeving over Nijmeijer zeer belangrijk. Volgens bijna alle journalisten besteden de media zoveel aandacht aan Nijmeijer omdat zij een seksueel aantrekkelijke vrouw is. In 28% van de berichten wordt Tanja op deze wijze omschreven en 7% van de berichtvorming wordt gedomineerd door het ‘junglepoes’-frame, wat haar uiterlijke kenmerken benadrukt. Gelijkenis speelt als onderdeel van aantrekkingskracht een grote rol door de Nederlandse opvoeding en jeugd van Tanja. Zij heeft een typisch Nederlandse jeugd gehad, waarna ze de volgens onder andere Robert-Jan Friele (*Volkskrant*), Ykje Vriesinga (*NRC*), Mijke Pol (*Viva*) en Edwin Koopman (*Trouw*) de onbegrijpelijke en daardoor fascinerende stap heeft gezet naar een gewapende guerrillastrijd. Dit is een dissonant in de gelijkenis die voor fascinatie zorgt. Aantrekkingskracht is op tekstniveau het meest uitgesproken onderdeel dat naar voren komt uit het VisCAP-model.

Power komt in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer naar voren in het minst vertegenwoordigde frame, het 'vrijheidsstrijder'-frame. Dit frame is overheersend in 4% van de totale berichtgeving en zet Tanja neer als een sterke vrouw met hartstocht, passie en moed. *Power* of autoriteit heeft als marketingdoelstelling gedragsverandering tot gevolg. In het geval van de FARC zou dit wervend kunnen zijn in het opzicht dat men zich aansluit bij de FARC of minder letterlijk; dat men zich aansluit bij het gedachtegoed van de FARC. In het 'junglepoes'-frame wordt Tanja's autoriteit echter geminimaliseerd. Ze wordt op betuttelende wijze neergezet als een naïef meisje. Dit frame komt in 7% van de berichtgeving voor. Dit is een klein aantal, wat zou kunnen aangeven dat Tanja's woordvoederschap geen succesvol middel is om gedragsverandering te bewerkstelligen.

5.4 Samenvatting

Uit de kwantitatieve analyse is gebleken dat de dataverzameling van 211 artikelen uit veel verschillende soorten artikelen met verschillende lengtes bestaat. 75% van deze berichten is gepubliceerd in oktober en november van 2012 tijdens een mediahype. Deze mediahype is volgens de journalisten door de media gegenereerd doordat media elkaar opvolgden en in de gaten hielden. Als oorzaak van de mediahype noemen zij hun eigen en de publieke fascinatie voor Tanja Nijmeijer. Zelf zijn de journalisten kritisch op de hoeveelheid, diepgang en de aard van het nieuws over Tanja Nijmeijer. Uit de onderwerpen en frames bleek dat de berichtgeving voornamelijk neutraal van aard is met een aantal opvallende uitschieters. Deze uitschieters zijn ook te zien in het gebruik van bepaalde betekenisvolle omschrijvingen zoals 'terrorist' en 'junglepoes'. Daarnaast laten de frames zien dat er zowel een denkkader in de teksten te vinden is dat zich tegen Tanja richt en haar als terrorist omschrijft als een frame dat haar ophemelt als vrijheidsstrijder.

In tekst is de berichtgeving over Tanja Nijmeijer zeer kritisch over haar woordvoederschap. Haar aantrekkelijkheid wordt benadrukt terwijl haar geloofwaardigheid laag wordt ingeschat. In het volgende hoofdstuk wordt onderzocht of de berichtgeving visueel net zo kritisch is. Er worden acht foto's geanalyseerd die Tanja Nijmeijer als woordvoerder verbeelden. Vervolgens zullen in de conclusie de resultaten van deze kwantitatieve analyse geïdentificeerd worden ten opzichte van de resultaten van de fotoanalyse.

6. Resultaten fotoanalyse

Foto's spelen een grote rol in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer. Bij 29% van de berichten is een foto geplaatst. Barthes (1982) noemt een persfoto een communicatiemiddel: "the press photograph is a message"; een boodschap die in interactie is met de tekst zelf, de culturele omgeving en het publiek. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet op welke wijze de foto's in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer betekenis geven. Als aantrekkelijke westerse vrouw geeft zij een atypisch beeld van de guerrillastrijd in de jungle. Voordat een foto in de krant staat, worden er verschillende keuzes gemaakt; voor het onderwerp, de compositie en de uiteindelijke foto. Deze keuzes zijn nooit neutraal en geven een foto betekenis (Machin & Mayr, 2012). Rodriguez en Dimitrova (2011) geven aan dat het productieproces van foto's letterlijke en figuurlijke inkadering tot gevolg heeft; er ontstaat *framing* in foto's. De kijker is hierbij snel geneigd om een visueel frame te accepteren zonder kritisch te zijn. Volgens Stijn Sieckelink (*Groene Amsterdammer*) heeft beeldcultuur mensen niet geleerd om beter te kijken maar vooral om sneller te oordelen (S. Sieckelink, persoonlijke communicatie, 2 april, 2013).

Per foto zijn in de analyse een aantal vragen gesteld, deze vragen zijn opgenomen in het methodehoofdstuk op pagina 39. Aan de hand van deze vragen worden in dit hoofdstuk de lexicale keuzes omschreven (Machin & Mayr, 2012) en het bestaan van visuele frames aangewezen (Rodriguez & Dimitrova, 2011; gebaseerd op de visuele semiotiek van Barthes, 1982). Vervolgens wordt uiteengezet welke facetten van het VisCAP-model (Rossiter & Percy, 1997) naar voren komen in het visuele woordvoerderschap van Tanja Nijmeijer. De onderzoeksresultaten zijn aangevuld met citaten en inzichten van de geïnterviewde journalisten.

6.1 Tanja Nijmeijer als strijder in de jungle

Het *Algemeen Dagblad* gaat op 16 oktober 2012 terug in de tijd door foto's uit 2005 en 2010 bij een artikel over de familie van Tanja Nijmeijer te plaatsen. Het artikel beschrijft de mogelijkheid dat Tanja Nijmeijer als woordvoerder naar Oslo zal gaan en dat haar familie daardoor een sprankje moed heeft gekregen op een ontmoeting. Bij het artikel is één grote foto geplaatst van Tanja Nijmeijer in de jungle, dit is een *still* uit een video van de Wereldomroep uit 2010. Op Afbeelding I is te zien dat daarnaast een kleine foto van Tanja met haar moeder in de jungle staat met daaronder een kleine foto van de familie van doden en vermisten tijdens betogingen in de Colombiaanse hoofdstad Bogotá. Rechts van de foto is een landkaartje van Colombia zichtbaar met daaronder de geschiedenis van het conflict tussen de FARC en de regering puntsgewijs uitgelegd. Onder de foto staat een ander kort artikel over de slagingskans van de vredesonderhandelingen met een foto van een strijdlustige president Santos die zijn vuisten balt. De pagina vormt een druk geheel met jungle-Tanja als groot middelpunt. Qua tekst worden er veel verschillende onderwerpen aangesneden, wat aansluit bij de hoeveelheid beelden. De tekst heeft als de familie van Tanja als hoofdonderwerp en wordt gedomineerd door het 'Twentse guerrillera'-frame. De focus van het artikel ligt in Nederland terwijl de foto's juist de jungle tonen.

Afbeelding I. *Sprankje hoop op contact met Tanja (Algemeen Dagblad, 16 oktober 2012)*

De foto van de betogers lijkt tegenwicht te moeten geven aan Tanja en haar familie maar de ondertitel zegt weinig en de tekst zelf geeft geen informatie over de betogers. De grote foto van Tanja Nijmeijer in de jungle is een still uit een *Youtube*-video van de *Wereldroep*. In dit korte interview spreekt Tanja in het Spaans en zie je achter haar af en toe medeguerillero langslopen (*Wereldroep*, 3 november 2010). Ook toont de video FARC-leden op patrouille en Tanja die in een regenachtige tent uit een pan drinkt. Als onderdeel van de reeks andere beelden in het filmpje representeert deze foto het zware bestaan als FARC-guerillero in de Colombiaanse jungle door een inkijkje te bieden in het leven in het oerwoud.

Volgens Raymond Boere (*Algemeen Dagblad*) is deze foto geselecteerd door de beeldredactie. De keuze werd bepaald door het weinige beeldmateriaal dat op dat moment beschikbaar was. Toch is Boere tevreden over de foto: “Er viel eigenlijk weinig te kiezen. Maar het illustreert het verhaal wel goed

natuurlijk, want ja, ze zit daar en dan wil je ook wel zo'n foto erbij. Ik denk ook als we wel veel keuze hadden gehad, dat we wel zo'n foto genomen hadden. (...) Want dat [de jungle, red.] tekent haar.” (R. Boere, persoonlijke communicatie, 7 mei, 2013). De foto, te zien op Afbeelding II, portretteert Tanja als guerrillastrijdster met een geweer op schoot en legerkleding aan. Volgens Pfanner (2004) is een combat tenue bedoeld om onzichtbaar te kunnen zijn en om goed te kunnen functioneren in een gewapende strijd (p. 100). Het geweer en de kleding staan duidelijk symbool voor een strijd en werken daarbij stereotyperend. De oorbellen van Tanja vormen als onverwacht vrouwelijk detail de enige dissonant in deze foto. De oorbellen kunnen ook duiden op integratie in de Latino cultuur, waarin vrouwen van jongs af aan oorbellen dragen.

Afbeelding II. Tanja Nijmeijer in de jungle (still uit: Wereldomroep, 3 november 2012)

Het visuele frame toont een strijdlustige Tanja als onderdeel van de FARC als groep, waarbij ze haar eigen vrouwelijkheid behoudt door oorbellen te dragen. De foto oordeelt niet over de strijd. Dit komt ook door de absentie van slachtoffers of andere FARC-strijders. Deze absentie en de eenzijdigheid van de foto en de video geven het jungle-bestaan een fictieel karakter.

De foto betreft een close-up waardoor de kijker dichtbij Tanja is. Ze kijkt net langs de camera waardoor er afstand gecreëerd wordt; de foto biedt geen confrontatie. De camerahoek is iets van onderaf, wat Tanja autoriteit verschaft. Haar blik is vastbesloten maar niet begripvol, ze kijkt vermoeid. De foto lijkt een eenzijdig beeld te geven van jungle-Tanja. Dit beeld sluit niet aan bij het artikel omdat dat juist gaat over de vredesonderhandelingen die Tanja waarvoor Nijmeijer de jungle zal verlaten. De foto van Tanja met haar moeder sluit meer aan bij het artikel omdat op deze foto hun laatste ontmoeting is vastgelegd. Volgens het artikel hoopt de familie Nijmeijer op een nieuwe kans om Tanja te ontmoeten.

6.2 Tanja Nijmeijer als jungle-liefje

NRC Next en *Financieele Dagblad* plaatsten beiden een foto van Tanja met een medeguerillero in de jungle en laten zien dat twee bijna identieke foto's op verschillende manieren betekenis kunnen geven. In het *Financieele Dagblad* werd een uitsnede gemaakt van de gezichten met als ondertitel: "Tanja Nijmeijer met een medestrijder van de FARC". *NRC Next* plaatste de foto naast het artikel met een uitsnede van de lichamen van Tanja Nijmeijer en de medestrijder. De ondertitel luidt: "Tanja Nijmeijer heeft tien jaar voor de FARC gestreden in de overtuiging dat ze zo de arme boerenbevolking van Colombia kon helpen al zien velen dat als een grote misvatting, gezien de doden die het conflict kost."

Afbeelding III. Boven: *Financieele Dagblad*, 16 okt 2012, foto: Reuters

Onder: *NRC Next*, 17 okt 2012, foto: AFP

Het betreffen twee foto's van een serie die gevonden zijn op een laptop na een inval in een FARC-kampement. De verschillen tussen beide foto's zijn minimaal. Het *Financieele Dagblad* heeft de foto in close-up uitgesneden wat het tot een intiem tafereel maakt. Nijmeijer en de jongen kijken recht in de camera. De afstand die het medium shot in *NRC Next* creëert, biedt meer context. Dit komt voornamelijk door het geweer dat zichtbaar is.

De oorspronkelijke foto van AFP, Afbeelding VII, laat zien dat Tanja en de medestrijder op een bed zitten. Achter het bed hangt zwart zeil, links een broek. Rechts is de rand zichtbaar van een pannetje en naast het bed staan de laarzen van de medeguerrillero. Voor op het bed liggen spullen. De medestrijder is duidelijk het middelpunt van de foto; hij zit breed en heeft zijn arm over Tanja's knieën geslagen. Hij kijkt zelfverzekerd recht in de camera terwijl hij een klein beetje lacht. Tanja leunt tegen zijn rug en lacht in de camera. Haar blik is minder zelfverzekerd en haar houding is geheel naar de jongen gericht. De jongen lijkt door zijn lichaamshouding en positie belangrijker te zijn dan Nijmeijer.

Afbeelding IV. Tanja met een medeguerrillero in een FARC-kampement, foto: AFP

De gehele foto toont een rommelige context en geeft inzicht in een andere wereld; het praktische leven in de jungle waar de was ook gewoon gedaan moet worden en liefdes kunnen opbloeien. Het geweer op de schouder van de jongen is de enige verwijzing naar een strijd. Het is ook een dissonant in het rommelige tafereel dat verder gezellig oogt. Het ontbreken van andere verwijzingen naar de strijd maken de foto romantisch en weinig realistisch.

In beide kranten wordt de volledige context niet gegeven en vormt de foto een illustratie bij een onderdeel van de tekst. Het *Financieele Dagblad* heeft als titel 'Van oerwoud naar onderhandelingstafel' waarbij in de kleine uitsnede van de foto de bladeren op de achtergrond de jungle tonen. Het artikel van *NRC Next* beschrijft de mogelijkheden van Tanja Nijmeijer op een leven na de vredesonderhandelingen. De foto's tonen het verleden en de artikelen verwijzen naar het heden. Dit komt op deze wijze goed overeen maar zal ook een praktische overweging bevatten omdat er, zoals Raymond Boere al aangaf over Afbeelding II, in oktober 2012 nog geen foto's beschikbaar waren van Nijmeijer buiten de jungle.

6.3 Tanja Nijmeijer als aanbeden vrouw

Vanaf het moment dat Tanja aankwam op Cuba voor de vredesonderhandelingen werden de foto's meer divers. Op 9 november is onderstaande foto verschenen in *Spits* ter illustratie van een kort bericht over Nijmeijer's optreden als woordvoerder tijdens de vredesonderhandelingen. Het artikel staat op pagina 7 in de rubriek 'Nieuws'. De foto is heel groot op de pagina geplaatst, bijna vier keer zo groot als het artikel zelf. De ondertitel van foto is: "Tanja Nijmeijer na haar aankomst op Cuba met guerrillaleider Jesus Santrich". Op de foto (Afbeelding VI) is te zien dat de guerrillaleider Tanja op haar wang kust. Het betreft een close-up waardoor er weinig afstand is tussen Nijmeijer en de kijker. De kus van guerrillaleider Santrich op de wang van Tanja maakt het een intiem tafereel dat doorbroken wordt door de directe blik van Tanja. Aan de ene kant lijkt het een privémoment tussen twee mensen, maar Tanja's open blik en glimlach doorbreken de intimiteit en nodigen de kijker uit om deel te nemen.

Afbeelding V. Interactie tussen Roelant Jonker en Tanja Nijmeijer (*Spits*, 9 november 2012)

De camerahoek is recht van voren op dezelfde hoogte als Nijmeijer en de guerrillaleider. Doordat Tanja voor de guerrillaleider staat is zij duidelijk het onderwerp van de foto. Dit wordt versterkt door haar open blik en de anonimiteit van de zonnebril van Santrich. Met de kus, de lach en de stevige omhelzing lijkt de guerrillaleider Tanja zeer te waarderen. Dit versterkt het beeld van haar positie binnen de FARC. De vriendelijkheid op de foto kan symbool staan voor de manier waarop de FARC wil overkomen. Er is geen strijd zichtbaar in deze menselijke situatie; de boodschap is heel anders dan de foto waarin Tanja met een medeguerillero in de jungle zit met een geweer op schoot (Afbeelding IV).

Behalve de informatie in de ondertitel dat Nijmeijer is aangekomen op Cuba geeft de foto weinig context. De groene blouse van Santrich en het logo van de FARC op de baret van Tanja zijn de enige link met de guerrillastrijd. Tanja wordt als individu afgebeeld. De connotatie van de baret geeft betekenis aan de foto. Een baret maakt al lang onderdeel uit van een conventionele legeruniform. Legeruniformen hebben tot doel om onderscheid te maken tussen burgers en militairen. Daarnaast staat een legeruniform symbool voor een militair noodzakelijke strijd. De baret is één van de onderdelen waarmee een militair zichtbaar tot een specifiek leger of regiment behoort. (Pfanner, 2004, p. 100-104).

Doordat Nijmeijer een baret op heeft lijkt zij de FARC over te brengen als een geaccepteerde militaire eenheid met een noodzakelijke strijd. Dit is heel anders dan op Afbeelding II waar haar combat tenue een gewelddadige strijd impliceert. Daarnaast is haar rol op deze foto heel anders dan op Afbeelding II. Nijmeijer lijkt van een gewone soldaat in camouflagekleding opgeklimmen te zijn tot een geciviliseerde woordvoerdersfunctie met bijbehorende uitstraling. De opvallend grote foto benadrukt Nijmeijer als een aantrekkelijke en begerenswaardige vrouw. Op het eerste gezicht ontbreken de FARC en de vredesonderhandelingen waarover geschreven wordt in het korte artikel. Dit kan aantonen dat *Spits* Tanja als persoon belangrijker acht dan de vredesonderhandelingen.

Afbeelding VI. Guerrillaleider Santrich kust Tanja Nijmeijer (*Spits*, 9 november 2012, foto: EPA)

De grootte van de foto in combinatie met het kleine artikel is niet het enige dat gewicht geeft aan Tanja Nijmeijer. In paragraaf 5.2.3.3 is te lezen dat Tanja in tekst als slecht mens tegenover gijzelaars en slachtoffers van de FARC wordt geplaatst. Dit noemen Machin en Mayr (2012) *ideological squaring*. Afbeelding 2 is hier een duidelijk voorbeeld van. Naast het kleine artikel over Tanja Nijmeijer als woordvoerder aan de rechterkant staat op de linkerpagina een lang interview met Roelant Jonker die door de FARC gegijzeld werd. De kop van het artikel spreekt boekdelen; “Tanja is een eng mens” in opvallend grote letters vlak naast de foto van een onschuldig lachende Nijmeijer.

Volgens René van Rijckevorsel is het beeldevenwicht in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer verstoord. Wanneer artikelen meerdere kanten van een verhaal geven om tegenwicht te bieden aan de ideologie van de FARC, bijvoorbeeld door gijzelaars aan het woord te laten of Liduine Zumpolle, wordt dit volgens Van Rijckevorsel in beeld vaak teniet gedaan: “Ik kan me voorstellen dat er dan zo'n foto van haar staat, mooi geposeerd, en dat er dan zo'n klein fotootje van mevrouw Zumpolle naast staat” (persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). In dit artikel wordt in extreme mate duidelijk wat Van Rijckevorsel bedoelt. In tekst ligt het evenwicht bij Tanja Nijmeijer als onderdeel van een slechte organisatie, als eng mens, waarbij er aan Roelant Jonker meer tekst en meer gewicht wordt toegekend. In beeld krijgt Jonker echter een kleine afbeelding waar hij niet duidelijk of machtig opstaat, terwijl Tanja Nijmeijer letterlijk het stralende middelpunt van de pagina is op een foto die zelfs even groot is als het

artikel over Jonker. De tekst van het artikel bevat het neutrale 'lid van FARC'-frame wat Tanja als onderdeel van de FARC ziet en haar niet goed- of afkeurt. De visuele framing lijkt Tanja echter als heel belangrijk over te brengen. Dit artikel toont aan hoe zowel *ideological squaring* als *framing* in een tekst door bijbehorende foto's teniet kan worden gedaan.

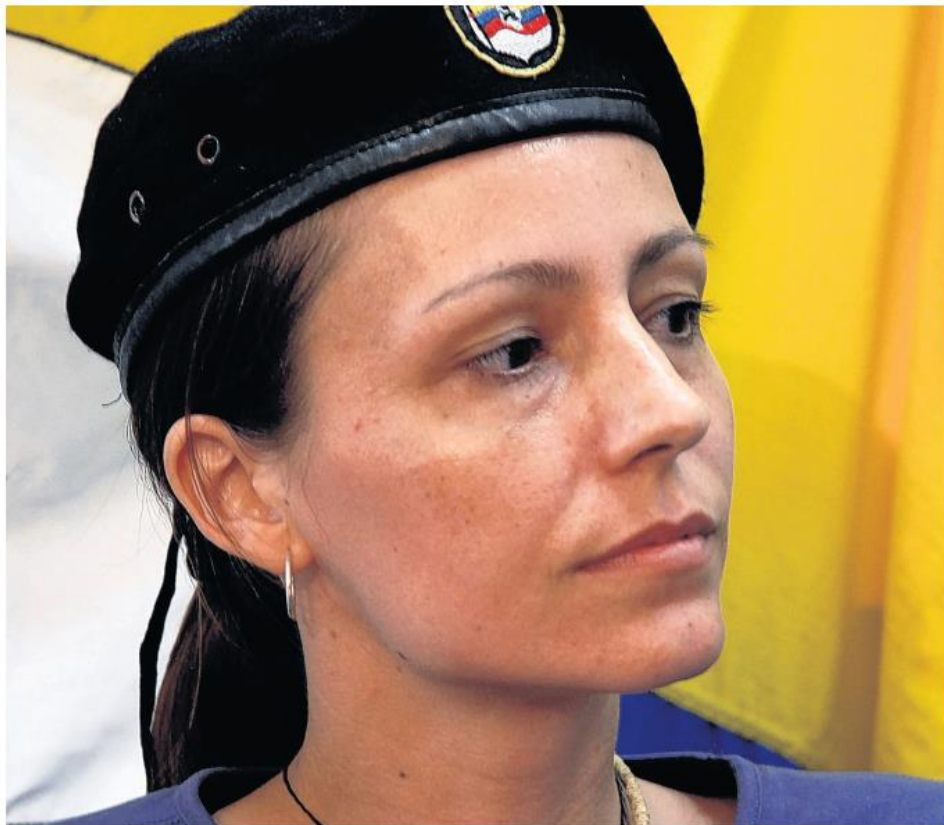
6.4 Tanja Nijmeijer als vastbesloten woordvoerder

Erwin Koopman was de eerste Nederlandse journalist die in 2012 Tanja Nijmeijer sprak. Zijn interview is op 12 november op de voorpagina van *Trouw* geplaatst. Een citaat van Tanja Nijmeijer trekt als grote kop de aandacht: "Ook als er vrede komt, blijf ik: de Farc is mijn levensproject". Op de grote foto kijkt Tanja Nijmeijer in close-up richting de tekst, de foto lijkt de lezer aan te sporen om het hele artikel te bekijken. De pagina biedt een kijkrichting; in eerste instantie valt de grote kop op, vervolgens trekt het geel op de foto van Tanja de aandacht, waarna de lezer door de blik van Tanja in de richting van de tekst gestuurd wordt. Het feit dat Nijmeijer op de voorpagina geplaatst is verschaft haar prominentie. Haar verhaal is zichtbaar zeer de moeite waard en vormt het belangrijkste nieuws van maandag 12 november 2012.

Afbeelding VII. Voorpagina Trouw (12 november 2012)

Op de foto staat Nijmeijer als vertegenwoordiger van de FARC. Wederom staat het logo op haar baret waarbij de kleuren van het logo terugkomen in de vlag op de achtergrond. Het logo en de vlag staan symbool voor de strijd van de FARC, waarbij de afwachtende uitstraling van Nijmeijer een rustige houding weergeeft die aansluit bij de vredesonderhandelingen. Het betreft een close-up waardoor de kijker dichtbij Tanja Nijmeijer is. Door de scherpte van de foto is ieder moedervlekje en haartje zichtbaar, de kijker zit letterlijk op de huid van Nijmeijer. Deze nabijheid roept vragen op over de gedachtegang van Nijmeijer. Waar zou zij over denken? Waar komt haar kritische blik vandaan? Wat zijn haar doelen bij de onderhandelingen? Nijmeijer's gezichtsuitdrukking geeft niets prijs, haar mond is vastberaden gesloten en haar blik is ergens anders op gericht. De close-up en scherpte versterken de lijnen in haar gezicht wat haar vermoeid maar ook sterk maakt. Er vindt geen interactie met het publiek plaats. De camerahoek is recht van voren wat normaal een neutraal effect heeft. Doordat Nijmeijer haar hoofd iets naar achter kantelt en wegstijgt krijgt ze echter een superieure uitstraling die haar autoriteit verschaft.

Afbeelding VIII. Tanja Nijmeijer als woordvoerder (Trouw, 12 november 2012, foto: AP)

De nabijheid van de foto laat zien dat Nijmeijer goed verzorgd is, haar wenkbrauwen zijn netjes, haar huid en haar is schoon, ze heeft oorbellen in en een ketting om. Ondanks de weinige make up staat Nijmeijer heel vrouwelijk op de foto, ze wordt geportretteerd als individu en niet als FARC-strijder. Waar ze op Afbeelding II stereotype guerrillakenmerken bezit, roept deze foto weinig associaties op met een strijd in de jungle. Als aantrekkelijke westerse vrouw geeft zij een atypisch beeld van de guerrillastrijd in de jungle.

René Van Rijckevorsel zei: “Beeld, ja, je hebt natuurlijk liever haar dan zo’n bebaarde man met vieze nagels.” (R. van Rijckevorsel, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). De dingen die ontbreken op afbeelding VIII; andere FARC-strijders, geweld en wapens, verbloemen de gewelddadige geschiedenis van de FARC. In plaats daarvan tonen ze een geciviliseerd, beschaafd en verzorgd imago tijdens de vredesonderhandelingen.

6.5 Tanja Nijmeijer als revolutionair

Afbeelding VIII laat Nijmeijer zien als woordvoerder, haar baret toont het verwantschap met de FARC. De *Volkscrant* verlegt de focus van Tanja Nijmeijer als woordvoerder naar Tanja Nijmeijer als individu. Op 17 november publiceerde de *Volkscrant* het interview van Robert-Jan Friele met een grote foto op de voorpagina, een grote foto op twee pagina’s en vier kleine foto’s op twee pagina’s. Op Afbeelding IX op de volgende pagina is te zien dat twee van de kleine foto’s uitsneden zijn van Afbeelding IV en Afbeelding VI; Tanja met een medeguerrillero in de jungle en Tanja met guerrillaleider Santrich. Daarnaast staat er een kleine foto van Tanja die danst in de jungle met andere vrouwelijke guerrillero’s.

Op de onderste pagina van Afbeelding IX biedt een grote foto van Roelant Jonker tegenwicht aan alle foto’s van Tanja. Het beeldevenwicht ligt op die pagina bij een serieuze Jonker die vrij machtig in beeld is gebracht. De grote foto’s op de vorige pagina’s hebben de lezer echter al veel Tanja getoond waardoor dit evenwicht in beeld wellicht te laat komt.

De kleine foto van Tanja voor de vlag van Cuba is samen met de twee grote foto’s onderdeel van een reeks die in opdracht van de *Volkscrant* gemaakt is. Robert-Jan Friele vertelt dat hij vanuit Havana AFP heeft benaderd voor een fotograaf. Het werd Adalberto Roque, die eerder fotoboeken over Fidel Castro en de overleden FARC-leider Manuel Marulanga maakte. De redactie heeft de opdracht gegeven voor foto’s met een reportage-element nadat ze werk van de fotograaf bestudeerd hebben en erachter kwamen dat hij daar goed in is. Daarnaast wilden ze dat Havana als omgeving herkenbaar zou zijn (R. Friele, persoonlijke communicatie, 12 april, 2013). Robert Friele is vrij positief over de foto’s: “Ik vond ze wel aardig, ja, op zich, misschien had ik liever een mooi portret gehad van nog dichterbij, maar dit laat wel goed Havana zien” (R. Friele, persoonlijke communicatie, 12 april, 2013).

Dit artikel en het interview in Trouw waren voor René van Rijckevorsel de reden om zijn redactionele commentaar over de rol van de media in het nieuws over Nijmeijer te schrijven: “Ik ergerde me gewoon dat ze, ze ziet er leuk uit, dat kranten daar dan, met een of andere grote foto van haar zo’n beetje in de jungle tegen de achtergrond van een of ander communistisch monument en dat is een mooi plaatje en huppakee, daar gaan we!” (R. van Rijckevorsel, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). Deze foto is dan wel niet in de jungle genomen, maar de beeltenis van Che Guevara als Marxistische guerrillaleider op de achtergrond geeft veel betekenis.

Afbeelding X. *Tanja in Havana (Volkskrant, 17 november 2012, foto: AFP)*

Tanja Nijmeijer staat op Afbeelding X op het Plaza de la Revolución in Havana, Cuba. Dit plein staat bekend om zijn politieke verleden en om de grote beeltenis van de communistische revolutionair Che Guevara. Op de foto staat Tanja voor deze beeltenis. Het is een zonnige foto; een medium shot met Tanja Nijmeijer op de voorgrond aan de rechterkant van het beeld, op de achtergrond de lucht en een muur met daarop de ijzeren beeltenis. Door de zon kijkt Che Guevara niet alleen recht vooruit over Tanja heen, maar lijkt de afbeelding die in schaduw zichtbaar is juist naar beneden in de richting van Nijmeijer te kijken. Tanja zelf heeft een beige sjaal omgeslagen en kijkt met een lach dromerig naar voren.

Er is op deze foto meer afstand tussen Nijmeijer en de kijker dan op foto VIII en net als op die foto kijkt ze niet recht in de camera. Haar blik nodigt de kijker op deze foto echter uit om zich in haar te verplaatsen. Het is een warme en open foto. Doordat de foto van onderaf genomen is lijkt Nijmeijer machtig en zelfverzekerd. Tanja is als individu afgebeeld; ze vormt geen onderdeel van de FARC of een andere groep op deze foto. De beeltenis van Che Guevara staat symbool voor de communistische ideologie en revolutie. Zonder dat er een link te vinden is met de FARC wordt Tanja afgebeeld als een communistische held. Zelf ziet ze er absoluut niet uit als een strijder; ze lijkt een rustige, warme vrouw. Alle strijdkracht ligt in de beeltenis van Che Guevara, Nijmeijer kijkt als visionair de toekomst in waarbij het Che Guevara als communistisch icoon over haar waakt.

6.6 Tanja Nijmeijer als ‘gevaarlijke vrouw’

In de *Telegraaf* van zaterdag 24 november 2012 opent het katern ‘Reportages en achtergronden’ met een opvallende pagina die gewijd is aan het boek *Gevaarlijke Vrouwen* van Beatrice de Graaf. Dit boek beschrijft hoe tien vrouwelijke militanten worden geportretteerd door de media. Afbeelding XI laat zien dat de

De schrijver van dit artikel, Bart Olmer, was betrokken bij de keuze voor deze foto: “Wij hebben gekozen voor een hele typerende foto waarbij vrouwelijkheid en geweld centraal staan (...) Het was een hele symbolische foto waarbij alles in één moest komen van wat er in het boek uiteindelijk wordt omschreven” (B. Olmer, persoonlijke communicatie, 28 mei 2013). Bij de keuze van de foto stond het vrouwelijke dus symbool voor hoe de media vrouwelijke terroristen portretteert. Linksonder de foto staat een kleine foto van Beatrice de Graaf; dit is een medium shot waarop ze in een huiselijke situatie vriendelijk in de camera kijkt. Rechts staan zeven portretten van vrouwelijke militanten uit het boek.

Van alle militante vrouwen staat Tanja Nijmeijer het grootst afgebeeld. Dit kan verklaard worden doordat zij de enige vrouw is waarvan de situatie actueel is. Ook wordt er in het artikel het meest aan Nijmeijer gerefereerd ten opzichte van de zes andere vrouwen. Naast de foto staat een tekstblok met als titel ‘stout buurmeisje’. In het tekstblok staat haar geschiedenis in de media kort omschreven met daarbij de regel: “Bij vredesonderhandelingen als ‘vertaler’ en ‘onderhandelaar’, maar in werkelijkheid vanwege haar sex-appeal” (*Telegraaf*, 24 november 2012). Op Afbeelding XII is te zien dat de portretfoto van Nijmeijer weinig ‘sex-appeal’ toont. Op deze close-up is alleen haar gezicht te zien. In tegenstelling tot Afbeelding IV, VI en X staat Nijmeijer juist niet vrouwelijk op deze foto. Haar oorbellen zijn vrouwelijk, maar haar gezichtsuitdrukking is hard en gesloten. Haar gezicht glimt een beetje en ze heeft duidelijk geen make-up op. De foto spreekt daardoor de benadrukking van haar ‘sex-appeal’ juist tegen.

Afbeelding XII. Tanja Nijmeijer (Telegraaf, 24 november 2012)

Doordat Afbeelding XII een portret betreft wordt er geen context geboden. Nijmeijer kijkt langs de foto heen; er vindt geen interactie plaats. De hoek van de foto is iets van onderaf genomen en geeft Nijmeijer autoriteit. De foto lijkt puur illustratief te zijn zonder dat deze een eigen verhaal vertelt. Volgens Olmer is de keuze voor de foto bepaald door beschikbaarheid. Er is volgens hem niet bewust voor een foto met een boze blik gekozen: “Nee. We hebben ook foto's afgedrukt waarin zij keurig gekapt aan de onderhandelingstafel zit. Dus nee, niet echt.” (B. Olmer, persoonlijke communicatie, 28 mei 2013). De

boodschap van het artikel wordt weergegeven in de grote foto die afsteekt tegen de kleine foto van Nijmeijer. Er is daarnaast geen lijn te ontdekken in de zeven foto's van de militante vrouwen. Zonder dat het de bedoeling is geweest is dit de enige foto waar Nijmeijer niet vrouwelijk of voordelig op staat. Het is de meest neutrale van alle foto's in deze analyse. De neutraliteit wordt echter teniet gedaan door de grote foto op de achtergrond.

6.7 Tanja Nijmeijer als 'lipstickterroriste'

Net als de *Telegraaf* besteedde het *Nederlands Dagblad* aandacht aan het boek *Gevaarlijke Vrouwen* van Beatrice de Graaf. Op pagina 6 in de rubriek 'Buitenland' verscheen op 26 november een interview met de schrijfster. De titel van het artikel is: "Lipstickterroriste linker dan Ulrike Meinhoff", waarbij Tanja Nijmeijer degene is die 'lipstickterroriste' genoemd wordt. In tegenstelling tot de *Telegraaf* heeft het *Nederlands Dagblad* niet gekozen voor een symbolische foto maar voor meerdere functionele foto's. In het midden van het artikel is een kleurenfoto geplaatst van Beatrice de Graaf die het middelpunt van het artikel vormt. Afbeelding XIII laat zien dat de kleurenfoto contrasteert met de vier zwart-witfoto's die onder het artikel staan. Op de zwart-witfoto's staan vier Nederlandse vrouwelijke terroristen uit het boek 'Gevaarlijke vrouwen'. Naast Tanja Nijmeijer staan Lidwina Jansen van het Volksfront voor de Bevrijding van Palestina, de Molukse Hansina Uktolseja die omkwam bij de treinkaping bij de Punt in 1977 en Abida K. van de Hofstadgroep. In het kader links naast de foto's staat kort omschreven bij welke organisatie de vrouwen horen en wat ze tegenwoordig doen.

Afbeelding XIII. Interview met Beatrice de Graaf (*Nederlands Dagblad*, 26 november 2012)

Het grote contrast tussen de grotere kleurenfoto van Beatrice de Graaf en de kleine zwart-wit-foto's van de terroristen kan gezien worden als een vorm van *ideological squaring*, waarbij er een verdeling tussen goed en slecht wordt gecreëerd. De foto van Beatrice de Graaf bevat warme kleuren en ze kijkt vriendelijk recht

in de camera. De foto van Nijmeijer vormt een reeks met de andere vrouwelijke terroristen. Ze wordt op deze wijze door het kleurgebruik en de uitsnede van de foto's in een close up als onderdeel van een groep neergezet.

De kleine foto's op Afbeelding XIV hebben als overeenkomst dat ze alle vier vrij onduidelijk zijn, dat de camerahoek vrij neutraal recht van voren is en dat de vrouwen er onschuldig opstaan. Nijmeijer lacht vriendelijk, de foto van Lidwina Jansen is feestelijk met haar open glimlach en Hansina Uktolseja kijkt over haar schouder kwetsbaar in de camera. Abida K. heeft van de vier vrouwen de grootste afstand tot de kijker omdat zij langs de camera kijkt en een hoofddoek en sluier draagt. De witte kleur van de sluier en haar weemoedige blik versterken de onschuldige uitstraling. Nijmeijer lijkt het meest volwassen van de vier vrouwen. Ze kijkt net langs de camera heen en heeft haar hoofd opgeheven.

Afbeelding XIV. Tanja Nijmeijer naast drie vrouwen (Nederlands Dagblad, 26 november 2012)

Geen van de vrouwen staat als terrorist op de foto; wapens, kleding of symbolen van een strijd ontbreken. De absentie van objecten die wijzen op de aard van de vrouwen geeft de foto's een hele andere lading. De context wordt geboden door de grote kop boven het artikel en de tekst. Indien deze zouden ontbreken zouden het ook foto's van een vriendinnengroep of vier willekeurige meisjes kunnen zijn.

6.8 Tanja Nijmeijer als verre schoonheid

Als gevaarlijke vrouw staat Nijmeijer onschuldig afgebeeld zonder verwijzingen naar haar guerrilla-achtergrond. Vrouwentijdschrift *Vina* koos eveneens voor een foto waarop een link met de FARC, guerrilla, de jungle of Colombia ontbreekt. Het interview dat is afgenomen door Mijke Pol is op twee pagina's geplaatst in de 'Update'-rubriek. De grote kop van het artikel trekt de aandacht: "Als jij niet schiet, wordt er op jou geschoten", zie Afbeelding XV. De heftige titel contrasteert met de grote foto op de pagina ernaast die Tanja als een nadenkende vrouw afbeeldt. Op de rechterpagina staan drie kolommen. De kolom links geeft de mening van Beatrice de Graaf over Tanja, rechtsboven staat het oordeel van Liduine Zumpolle en daaronder een kadertje met uitleg over de FARC door Nijmeijer zelf.

Afbeelding XV. Interview met Tanja Nijmeijer (Viva, week 51, december 2012)

Van alle foto's die in dit hoofdstuk geanalyseerd zijn staat deze het verst af van de FARC, de jungle en Colombia. Dit portret toont Tanja Nijmeijer in medium-close up, de kijker is dichtbij maar net als in Afbeelding VII is haar blik niet toegankelijk. De focus ligt volledig op Nijmeijer die haarscherp in beeld is. De achtergrond is onscherp en onduidelijk; er is vaag een muur zichtbaar en blauwe lucht. Nijmeijer kijkt dromerig maar ook zelfbewust uit beeld. De kijker wordt niet zoals op Afbeelding X uitgenodigd om mee te kijken, maar blijft hangen bij Nijmeijer. Wederom ziet zij er verzorgd en vrouwelijk uit. Het ontbreken van een context roept vragen op over waar Nijmeijer is met haar gedachten.

René van Rijckevorsel krijgt een associatie bij deze foto: "Ze ziet er bijna uit als een soort Benazir Bhutto [eerste vrouwelijke premier van een Islamitische republiek, was minister president en oppositieleider van Pakistan, omgekomen bij aanslag, red.]. Als ze er niet zo had uitgezien, had ze nooit die aandacht gekregen." (R. van Rijckevorsel, persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). De associatie van Van Rijckevorsel zou opgewekt kunnen zijn door de gele shawl die de aandacht trekt en door haar vrouwelijke sieraden. Nijmeijer zou op deze foto een oosterse prinses kunnen zijn of een andere verre schoonheid. Doordat de camerahoek iets van onderaf is, komt Nijmeijer over als een serieuze en verstandige vrouw, ze straalt rust en autoriteit uit en heeft tegelijkertijd iets kwetsbaars in haar blik. Het ontbreken van context of verwijzing naar de achtergrond van Nijmeijer geeft deze foto een fictioneel karakter.

Abbeelding XVI. Tanja Nijmeijer in *Viva* (Week 51, december 2012)

Mijke Pol heeft als auteur van dit artikel foto XVI niet zelf gekozen:

“Dit is typisch *Viva*, ik heb geen inspraak gehad in het beeld. Ik vind het bij deze foto nog meevallen, alhoewel ze er erg mooi, onschuldig en opgekalefaterd uitziet, zoals ze er normaal niet uit zou zien. (..) Hier wordt ze geportretteerd als een ja, een knappe, ze kijkt een beetje afwezig, dromerige vrouw. (..) Ze lijkt geen hardcore terroriste. Ik ben het niet eens met die foto, maar ik heb daar helaas niets over te zeggen gehad.” (M. Pol, persoonlijke communicatie, 19 april, 2013)

De foto past bij *Viva* als vrouwenblad; het is een portret van een jonge, sterke vrouw. De foto biedt echter geen context of aanknopingspunten voor de lezer. De zachtheid van de foto valt uit de toon naast de harde quote in de titel. Dit artikel legt met het ‘Twentse guerrillera’-frame de focus op de Nederlandse afkomst van Nijmeijer terwijl de foto juist ver weg lijkt. *Framing* in beeld komt in dit geval wederom niet overeen met *framing* in de tekst.

Viva probeert daarnaast tegenwicht te bieden aan de ideologie van de FARC door Liduine Zumpolle en Beatrice de Graaf aan het woord te laten. De foto stelt echter geen vragen maar geeft de kijker simpelweg de indruk dat Nijmeijer een verstandige en interessante vrouw is. Ook de *ideological squaring* in het artikel wordt teniet gedaan door de toon van de foto.

6.9 VisCAP- model in beeld

Op twee van de acht foto's in dit hoofdstuk bevindt Nijmeijer zich in de jungle, op twee andere foto's draagt zij een baret die haar betrokkenheid bij de FARC toont. De foto's van Nijmeijer in de jungle lijken de meest kritische foto's; ze portretteren haar als jungle-liefje en gewelddadig persoon. De overige foto's stellen geen vragen maar tonen een knappe vrouw; één keer onschuldig, één keer dromerig, één keer strijdlustig, één keer vastberaden en één keer als beminnelijke vrouw. Op foto XII staat Nijmeijer het meest neutraal en hard afgebeeld. Deze neutraliteit wordt echter teniet gedaan door een grote symbolische foto op de achtergrond van het artikel.

Als woordvoerder representeert Nijmeijer de FARC niet alleen in wat ze zegt maar ook in hoe ze eruit ziet. Volgens Rossiter en Percy (1997) verbeeldt een presentator of woordvoerder het imago van een merk, in dit geval de FARC. Als woordvoerder toont Nijmeijer een onschuldig, knap, dromerig, strijdlustig en vastberaden imago dat maar een fractie gewelddadigheid bevat. Dit is een ander beeld dan een 'bebaarde man met vieze nagels' zoals Van Rijkevorsel FARC-leden typeert (persoonlijke communicatie, 26 april, 2013). Op foto VI en foto VIII draagt Nijmeijer een baret met het logo van de FARC. Als woordvoerder toont Nijmeijer met deze baret niet alleen haar betrokkenheid bij de FARC. De baret zelf is ook belangrijk voor het imago van de FARC. Een baret staat bekend als onderdeel van de uniformen van conventionele legers. Doordat de suggestie van een uniform wordt gewekt lijkt de terreurorganisatie een leger. Dit zou een bewuste handeling van de FARC kunnen zijn om haar imago via Tanja Nijmeijer netter en beschaafder te construeren. Via de baret kunnen zij de FARC doen voorkomen als een legitieme militaire organisatie.

Uit paragraaf 5.3 bleek dat het woordvoederschap van Nijmeijer tekstueel wordt benadrukt door haar bekendheid. Dit komt in de foto's juist weinig naar voren. Behalve de kleine foto met haar moeder zijn er geen aanwijzingen voor Nederland op de foto's te vinden. Er wordt daarnaast veel aandacht besteedt aan haar aantrekkelijkheid. *Attraction* is één van de pijlers van het VisCAP-model. Op alle foto's wordt Nijmeijer geportretteerd als een knappe en verzorgde vrouw. In beeld komt *attraction* uitgesproken naar voren.

Credibility of geloofwaardigheid is het belangrijkste aspect van het VisCAP-model om een publiek te overtuigen van een boodschap. In de tekst wordt de geloofwaardigheid van Nijmeijer laag ingeschat. Journalisten zijn kritisch over de ideologie van de FARC en over Tanja's rol in de onderhandelingen. Op foto's zijn de kranten weinig kritisch; Nijmeijer wordt als verstandige vrouw geportretteerd, er zijn bijna geen verwijzingen te vinden naar slachtoffers of gijzelaars van de FARC en in maar twee foto's is een geweer zichtbaar. Nijmeijers ideologie wordt het meest als geloofwaardig aanvaard op foto X, waar zij voor een beeltenis van Che Guevara staat.

Foto VI waarop Tanja omhelsd en gekust wordt door guerrillaleider Santrich legt niet alleen de nadruk op haar aantrekkingskracht naar de kijker maar ook haar aantrekkingskracht voor de FARC. Doordat Santrich haar lijkt te waarderen en misschien zelfs te aanbidden wordt Tanja indirect ook *power*, macht toegekend binnen de FARC. In paragraaf 5.3 bleek dat Tanja tekstueel weinig macht toegekend

krijgt. Uit de fotoanalyse blijkt echter dat Tanja op zes van de acht foto's autoriteit uitstraalt. Dit wordt vaak veroorzaakt door een camerahoek van onderaf, maar ook door Tanja's eigen uitstraling en in bovengenoemd voorbeeld door het handelen van de guerrillaleider Santrich op de foto.

6.10 Samenvatting

Tekstueel wordt het woordvoederschap van Tanja Nijmeijer kritisch omschreven waarbij zij afgeschilderd wordt als een naïeve junglepoes, propagandamiddel en hardcore terrorist. Visueel stellen foto's echter geen vragen en tonen zij een net, knap, verstandig en verzorgd imago van de FARC. Dit vormt in sommige kranten een dissonant met een scherpe kop of gewelddadige quote, maar creëert een grote kloof tussen *framing* en woord en beeld. In de conclusie in het volgende hoofdstuk worden de resultaten van de kwantitatieve analyse en deze fotoanalyse ten opzichte van elkaar geduid om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag.

7. Conclusie en discussie

Tanja Nijmeijer is als woordvoerder van de FARC bepalend voor het imago van de terreurorganisatie. De manier waarop de media verslag geven van de ontwikkelingen rondom deze Nederlandse guerrillera is van invloed op de beeldvorming. Om de berichtgeving in 2012 te onderzoeken is als onderzoeksvraag geformuleerd:

- Op welke wijze en met welke journalistieke intenties is in 2012 de beeldvorming van Tanja Nijmeijer als woordvoerder van de FARC tot stand gekomen in de landelijke kranten en opinietijdschriften?

Het antwoord op deze vraag is gebaseerd op een kwantitatieve inhoudsanalyse van 211 artikelen, een fotoanalyse van acht foto's en tien interviews met journalisten. Een combinatie van inhoudsanalyse, critical discourse analysis en thematische analyse heeft tot een compleet beeld van de berichtgeving geleid.

7.1 Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat de resultaten niet eenduidig zijn maar wel relevante en opmerkelijke constatering bevatten. De berichtgeving is op tekstniveau voornamelijk neutraal van aard met een aantal opvallende uitschieters. In de acht foto's is echter maar één echt neutrale foto te vinden. De belangrijkste constatering is dan ook dat de boodschap van beeld en tekst niet overeenkomt in de beeldvorming van Tanja Nijmeijer. Er is een grote kloof te zien tussen de voornamelijk neutrale tekstuele boodschap en de veelzeggende visuele boodschap. Deze kloof is niet alleen in beeld en tekst zelf te zien, maar ook in de plaatsing van foto's en tekst. In beeld krijgt Nijmeijer veel meer aandacht dan dat in tekst het geval is. In het onderzoek vormde het VisCAP-model het juiste middel om deze kloof aan te tonen.

7.1.1 Genres

De gehele berichtgeving van 2012 bestaat voor 45% uit nieuwsberichten, voor 17% uit opiniërende artikelen en voor 8% uit recensies. Slechts 30% van de berichten biedt achtergrondinformatie. Dit is bijvoorbeeld informatie over de situatie in Colombia, het leven van Nijmeijer, haar kansen bij de FARC of informatie over slachtoffers en gijzelaars van de FARC. Het gemiddelde aantal woorden van alle berichten is 436 woorden. Hoewel het langste artikel 3964 woorden bevat, is 51% van de artikelen korter dan 300 woorden. Aan de verdeling over de verschillende nieuwsgenres en het veelal lage aantal woorden van de artikelen is te zien dat de berichtgeving voornamelijk korte nieuwsfeiten geeft zonder veel achtergrondinformatie te verschaffen.

7.1.2 Mediahype

De verdeling van het nieuws over de maanden van 2012 laat zien dat er sprake is van een mediahype. 75% van de berichtgeving is in oktober en november gepubliceerd. De journalisten geven als verklaring voor de mediahype dat de media elkaar volgen en op elkaars gedrag anticiperen. De resultaten van dit onderzoek valideren de definitie van een mediahype door Vasterman (2004) en verwerpen de tegenargumenten van Wien en Elmelund-Praestaecker (2009). De journalisten verklaren de mediahype vanuit een persoonlijke en een publieke fascinatie voor Tanja Nijmeijer.

7.1.3 Bias

Binnen de mediahype wordt een beeld geschetst van Tanja Nijmeijer. Deze beeldvorming kan beïnvloed zijn door de persoonlijke mening en het denkkader van journalisten. *Bias* is moeilijk aan te tonen vanuit de berichtgeving zelf. Uit de interviews kwam naar voren dat de journalisten zich bewust zijn van een mogelijke *bias*. Zij trachten op objectieve en feitelijke wijze verslag te leggen van de gebeurtenissen rondom Nijmeijer. Het is opvallend dat de drie journalisten die contact hebben gehad met Nijmeijer haar als sympathiek omschrijven. De mening van de journalisten die erg negatief over Nijmeijer spreken laten dit duidelijk in hun (opiniërende) artikelen naar voren komen. In tekst zijn journalisten niet alleen kritisch op de geloofwaardigheid en het handelen van Nijmeijer, maar ook op de rol van de pers.

7.1.4 Lexicale keuzes in tekst en beeld

De keuzes die gemaakt worden in tekst en beeld hebben veel invloed op het beeld dat geschetst wordt van Nijmeijer. Het is opmerkelijk dat in hetzelfde artikel tekst en beeld vaak ieder een andere boodschap uitdragen. Zo wordt in 68% van de berichten door middel van *over-lexicalisation* de Nederlandse afkomst van Nijmeijer benadrukt terwijl dit in beeld slechts eenmaal op een kleine toegevoegde foto gebeurt. Op de andere foto's is geen enkel Nederlands element te vinden. Daarnaast wordt Nijmeijer in 28% van de berichten als seksueel aantrekkelijke vrouw omschreven, terwijl haar vrouwelijkheid en seksualiteit op zeven van de acht foto's benadrukt worden. 'Terrorist' komt als betekenisvol begrip ongeveer evenveel in tekst voor als in beeld. Deze negatieve benoeming wordt in 21% van de berichten gebruikt en komt in de *Telegraaf* in 54% van de berichten voor. Op twee van de acht foto's is een machinegeweer en gevechtscleding in beeld en wordt er een link gelegd met geweld. In de *Telegraaf* staat juist een neutrale foto van Nijmeijer waarbij een opvallende achtergrondfoto haar als 'terrorist' bestempelt. Bart Olmer van de *Telegraaf* noemt 'terrorist' een voor de hand liggende omschrijving voor Nijmeijer. Wel gebruikt zijn krant deze term omdat zij bewust erg kritisch is over Nijmeijer en de FARC.

De tekstuele berichtgeving is overwegend neutraal met een paar betekenisvolle uitschieters. Nijmeijer wordt in 79% van de berichten omschreven als 'onderdeel van de FARC'. In 5% van de artikelen ontbreekt een link met de FARC in de tekst. In foto's is de berichtgeving duidelijk niet zo neutraal en mist een link met de FARC veel vaker. Het ontbreken van de expliciete verwijzing naar de FARC heeft als vorm van *suppression* veel betekenis, en geeft aan dat Nijmeijer los van de FARC een mediapersoonlijkheid is geworden.

De geïnterviewde journalisten gaven aan dat zij geen eenzijdig beeld van de situatie willen geven. Een tactiek die hierbij gehanteerd wordt is Nijmeijer door middel van *ideological squaring* tegenover slachtoffers en gijzelaars van de FARC plaatsen. In 22% van de berichtgeving worden slachtoffers genoemd en in 13% van de berichtgeving gijzelaars. Deze nuancering wordt in sommige gevallen echter teniet gedaan door het beeld. Zo bevat een artikel in de *Volkskrant* één foto van ex-gijzelaar Roelant Jonker tegenover zes foto's van Nijmeijer. In *Spits* wordt een lang artikel over Roelant Jonker vergezeld door een kleine foto van de ex-gijzelaar. Op de aangrenzende pagina staat een kort artikel over Nijmeijer met daarbij een grote foto van haar. In deze kranten werkt *ideological squaring* in tekst nuancerend, maar geeft het beeld een andere boodschap.

7.1.5 Framing in tekst en beeld

Frames in de tekst tonen aan dat de tekstuele berichtgeving voornamelijk neutraal is. In 34% van de berichten is het 'lid van FARC'-frame dominant. Dit frame omschrijft Tanja als een onderdeel van de FARC. De overige zes frames zijn verdeeld over de berichtgeving. Het is opvallend dat het zeer uitgesproken 'terrorist'-frame het derde frame is in de berichtgeving en dominant is in 46% van de berichten van de *Telegraaf*. Tegenover het negatieve 'terrorist'-frame staat het positieve 'vrijheidsstrijder'-frame. Dit frame benadrukt de geloofwaardigheid van Nijmeijer en omschrijft haar als een sterke persoonlijkheid. Het 'vrijheidsstrijder'-frame is in slechts 4% van de berichten dominant.

De foto's laten zien dat het gebruik van frames in tekst in beeld elkaar vaak tegenspreekt. Zo bevat een artikel in *Spits* het neutrale 'lid van FARC'-frame terwijl de grote foto Nijmeijer *framed* als een belangrijke en aanbeden vrouw. In het *Algemeen Dagblad* staan de frames haaks op elkaar. In de tekst is het 'Twentse guerrillera'-frame dominant terwijl de foto's een 'strijdlustig jungle'-frame tonen. In *Viva* staat bij een artikel met het 'Twentse guerrillera'-frame een foto met een oosters frame waarin Tanja een verre schoonheid lijkt.

In 7% van de berichten benadrukt het dominante 'junglepoes'-frame de vrouwelijkheid en de seksuele aantrekkingskracht van Nijmeijer. De vrouwelijkheid van Nijmeijer speelt echter op zeven van de acht foto's een grote rol. De *Telegraaf* is de enige krant die gekozen heeft voor een foto die Nijmeijer niet als knap, verzorgd en vrouwelijk afbeeldt. De neutraliteit van deze foto wordt echter teniet gedaan door een grote achtergrondfoto waarop vrouwelijkheid en geweld op negatieve wijze centraal staan.

7.1.6 VisCAP-model

Niet alleen *framing* toont een groot verschil aan tussen tekst en beeld; het VisCAP-model laat zien dat het woordvoederschap van Nijmeijer in tekst op een andere manier wordt benaderd dan in beeld. De eerste pijler van het VisCAP-model is bekendheid; het aspect van het model dat in foto's niet vaak benadrukt wordt maar in tekst het vaakst naar voren komt. De bekendheid van Nijmeijer wordt namelijk veroorzaakt door haar Nederlandse afkomst die op foto's juist niet benadrukt wordt. Nijmeijer vergroot op die manier de 'merkbekendheid' van de FARC.

De geloofwaardigheid (*credibility*) van Nijmeijer wordt in tekst zeer laag ingeschat. Waar de berichtgeving erg kritisch is op de functie van Nijmeijer en de boodschap die zij namens de FARC uitdraagt, zijn foto's juist weinig kritisch. Nijmeijer wordt als een verstandige vrouw geportretteerd.

Aantrekkelijkheid (*attraction*) is de enige pijler die in zowel tekst als beeld een belangrijke rol speelt. De aantrekkingskracht van Nijmeijer wordt in tekst vaak benadrukt en wordt op zeven van de acht foto's belicht. Een duidelijk onderdeel van de mediapersoonlijkheid die gecreëerd is rondom Tanja Nijmeijer wordt bepaald door haar seksualiteit en aantrekkingskracht.

De pijler macht (*power*) verschilt juist veel in tekst en beeld. In tekst wordt Nijmeijer weinig macht (*power*) toegekend doordat haar functie bij de FARC wordt gebagatelliseerd als propagandamiddel en Nijmeijer wordt geportretteerd als naïef. In beeld wordt Nijmeijer autoriteit verschafft door een camerahoek die vaak iets van onderen is en door de manier waarop haar woordvoederschap in beeld wordt gebracht. Met een baret van de FARC krijgt Nijmeijer een belangrijke rol.

Nijmeijer verbeeldt het imago van de FARC. Dit doet zij als een nette, verzorgde, vrouwelijke en verstandige woordvoerder. In tekst wordt dit imago kritisch benaderd terwijl het in beeld in bijna alle gevallen klakkeloos wordt overgenomen. In beeld werkt Nijmeijer's positie als woordvoerder positief terwijl het in tekst tegelijkertijd wordt bekritiseerd.

7.1.7 Samenvatting

Het is opvallend dat er in de totale berichtgeving veel aandacht is voor Nijmeijer zelf en weinig voor de achtergrond van het conflict. In de berichtgeving blijkt dat er bij korte feitelijke berichten soms hele grote afbeeldingen van Nijmeijer geplaatst worden. Op dat moment is de tekst neutraal maar ligt de visuele focus op Nijmeijer. De berichtgeving wordt gekenmerkt door een kloof tussen de boodschap in tekst en de boodschap in beeld.

De beeldvorming van Tanja Nijmeijer is kritisch in tekst en positief in beeld. In de tekst wordt het woordvoederschap van Nijmeijer voornamelijk beschouwd als propaganda en is de pers kritisch. Op foto's blijkt Nijmeijer echter een onschuldig, knap, dromerig, strijdlustig en vastberaden imago te hebben met maar een fractie gewelddadigheid. Dit toont aan dat de FARC in de Nederlandse pers succes heeft met Nijmeijer als woordvoerder van een ogenschijnlijk nette en legitieme legereenheid. Goedverzorgd, in vrouwelijke kleding, altijd met oorbellen en vaak een baret, overtuigt Nijmeijer de pers van de goede bedoelingen van de FARC. De journalistieke intenties zijn niet eenduidig. In sommige gevallen worden keuzes als het meest voor de hand liggend of als onbewust afgedaan terwijl journalisten in andere gevallen benadrukken dat getracht wordt om de situatie van de FARC kritisch te benaderen.

7.2 Discussie

De berichtgeving over Tanja Nijmeijer biedt in tekstueel opzicht veel verschillende invalshoeken en zowel neutrale als ongenueanceerde visies over de Nederlandse guerrillera. Foto's stellen echter geen vragen en tonen een knap, westers en verzorgd imago van de FARC. Daarnaast ligt in artikelen met foto's het

beeldevenwicht op het uiterlijk van Nijmeijer. Uit de theorie bleek dat beeld door het publiek minder kritisch wordt benaderd dan tekst (Rodriguez & Dimitrova, 2011, p. 53). Wanneer het beeldevenwicht gericht blijft op het uiterlijk van Nijmeijer, geeft dit een vertekend beeld van de FARC als terreurorganisatie. Doordat geweld, slachtoffers en drugs buiten beeld blijven wordt er een net beeld overgebracht van een organisatie met een gewelddadige aard. Dit wekt het vermoeden dat er op nieuwsredacties weinig wordt nagedacht over de boodschap en mogelijke impact van een foto.

Door het gebruik van het VisCAP-model is duidelijk geworden dat iedere tekstuele nuance door beeld teniet wordt gedaan. Tekst bekritiseert en bagatelliseert het woordvoederschap van Nijmeijer waarbij er aandacht is voor de gewelddadigheden van de FARC. Foto's die het woordvoederschap tonen nemen de belangrijke rol van Nijmeijer echter klakkeloos over en stellen geen vragen. Het VisCAP-model laat zien dat vooral macht en geloofwaardigheid op foto's worden benadrukt terwijl tekst hier vraagtekens bij plaatst. Gebruik van het VisCAP-model heeft de vraag opgeroepen of woordvoederschap in de media niet nader bestudeerd dient te worden. Als een knappe Nederlandse vrouw een gewelddadige terreurorganisatie kan laten overkomen als een legitieme legereenheid met goede bedoelingen, hoe correct is dan het beeld dat de media via woordvoerders van bijvoorbeeld de overheid, multinationals of de politiek schetsen?

Voor het onderzoek naar *bias* en *framing* impliceren de resultaten dat er meer nadruk moet worden gelegd op de balans tussen beeld en tekst. Nu beperkt onderzoek naar deze fenomenen zich vaak tot de tekst van verslaggeving. Als dit in dit onderzoek ook het geval zou zijn geweest, zouden de uitkomsten veel eenzijdiger zijn geweest. De interactie tussen beeld en tekst geeft in de geschreven pers betekenis in de beeldvorming.

7.3 Beperkingen en verder onderzoek

Uit het gebruik van de betreffende onderzoeksmethodes is gebleken dat deze erg geschikt zijn om de beeldvorming te omschrijven. Het VisCAP-model biedt een invalshoek om woordvoederschap afgebakend te kunnen onderzoeken. Een onderdeel van de onderzoeksvraag dat echter deels onbelicht is gebleven is welke journalistieke intenties er ten grondslag liggen aan de beeldvorming. Uit de tien interviews is vaak wel naar voren gekomen waarom een bepaalde keuze is gemaakt of dat een keuze juist niet bewust is gemaakt. Deze resultaten zijn echter niet eenduidig. Alhoewel er wel belangrijke constateringingen gedaan zijn over de journalistieke keuzes, blijken de journalistieke intenties niet representatief te zijn voor alle journalisten. Het was niet de opzet om resultaten te kunnen generaliseren maar het blijkt wel een uitkomst van dit onderzoek dat de resultaten van de interviews niet eenduidig zijn. Dit geeft tegelijkertijd inzicht in de diversiteit van het medialandschap.

Uit dit onderzoek is gebleken dat beeld erg bepalend is in de berichtgeving over Tanja Nijmeijer. De uitkomst dat het verschil tussen de tekstuele en de visuele boodschap vaak groot is toont het belang van verder onderzoek naar de berichtgeving op televisie waar beeld het medium is. In de interviews benadrukten meerdere journalisten het belang van beeld op televisie. Bart Olmer (*Telegraaf*) noemt als

wetmatigheid van televisiejournalistiek dat er zonder beelden geen verhaal is (persoonlijke communicatie, 28 mei 2013). Televisie is in dit onderzoek buiten beschouwing gebleven, maar onderzoek over deze casus of een soortgelijk specifiek onderwerp kan meer inzicht bieden in de balans tussen tekst en beeld op televisie.

Uit het theoretische hoofdstuk is gebleken dat er relatief weinig onderzoek is gedaan naar woordvoerderschap. In een maatschappij waar mediapersoonlijkheden de publieke opinie beïnvloeden is het belangrijk om de beeldvorming en invloed van woordvoerders te onderzoeken. Hierbij gaat het niet alleen om politiek woordvoerderschap maar ook om woordvoerderschap van terreurbewegingen en groeperingen. Dit onderzoek heeft aangetoond dat een gecombineerd analysemodel vereist is om de combinatie van beeld en tekst goed te kunnen onderzoeken. Om de marketinginvalshoek hierbij te kunnen gebruiken dient het VisCAP-model geoptimaliseerd te worden om woordvoerders te onderzoeken van officiële politiek en marginale (onofficiële) politiek. Hierbij dienen de commerciële communicatiedoelstellingen in het model aangepast te worden aan het overbrengen van een politieke boodschap.

Literatuur

- Barthes (1982) [1977]. The photographic image. In: *A Barthes Reader*, Susan Sonntag, red. New York: Hill and Wang.
- Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Glencoe: Free Press.
- Cappella, J. en Jamieson, K. (1997). *Spiral of cynicism*. New Yor: Oxford University Press
- Caren, F. (2009, 8 sept). Column. *De Pers.*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Cohen, J. (1960). A Coefficient of Agreement for Nominal Scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20:1, 37-46.
- Colombia peace talks ‘in mambo rhythm’, say FARC rebels. (2013, 25 jan). *BBC*. Geraadpleegd via www.bbc.co.uk.
- D’Alessio, D. en Allen, M. (2006). Media Bias in Presidential Elections: A Meta-Analysis. *Journal of Communication*, 50:4, 133-156.
- De Graaf, B. (2012). *Gevaarlijke vrouwen. Tien militante vrouwen in het vizier*. Amsterdam: Boom.
- De Vreese, C.H. (2005). News framing: Theory and typology. *Information Design Journal + Document Design*, 13:1, 51-62.
- De Vreese, C.H., Jochen, P. en Semetko, H. A. (2001). Framing Politics at the Launch of the Euro: A Cross-National Comparative Study of Frames in the News. *Political Communication*, 18:2, 107-122, Doi: 10.1080/105846001750322934.
- Dijkstra, B. (2011, 22 dec). Krachtdadig; Hou ’t kort. *De Telegraaf*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Entman, R.M. (2007). Framing Bias: Media in the Distribution of Power. *Journal of Communication*, 57, 163-173. doi:10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communications*, 43:4, 51-58.
- Entman, R. M. (1991). Framing US coverage of international news: Contrasts in narratives of the KAL and Iran air incidents. *Journal of Communication*, 41:4, 6-27.
- Evers, J.C. (2012). *Short instruction on working with ATLAS.ti 7*. [hand-out workshop].
- Falah, G.W. (2005). The Visual Representation of Muslim/Arab Women in Daily Newspapers in the United States. In: Falah, G.W. en Nagel, C., red. *Geographies of Muslim Women. Gender, Religion and Space*. (pp. 300-317). New York: Guilford Press.
- Fico, F. (1983). The Ultimate Spokesman Revisited: Media Visibility of State Lawmakers. *Journalism Quarterly*, 61:2, 383-391.
- Fowler, R., Hodge, R., Kress, G. en Trew, T. (1979). *Language and Control*. London: Routledge.
- Fowler, R. (1991). *Language in the News: Discourse and Ideology in the Press*. London: Routledge.

- George, C. Hartley, A. Paris, J. (2001). The representation of female athletes in textual and visual media. *Corporate Communications: An International Journal*, 6:2, 94-101. doi: 10.1108/13563280110391007.
- Gilbert, N. (2008). *Researching social life*. London: Sage.
- Gorp, van, B. (2007). The Constructionist Approach to framing: bringing culture back in. *Journal of Communication*, 57:1, 60-78. doi:10.1111/j.1460-2466.2006.00329.x.
- Groseclose, T. en Milyo, J. (2005). A measure of Media Bias. *The Quarterly Journal of Economics*, CXX:4, 1191-1237.
- Haenen, Marcel (2011, 12 dec). De dappere Denekampse; zien. *NRC .Next*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Hanson, S. (2009, 19 aug). FARC, ELN: Colombia's Left Wing Guerrillas. *Council on Foreign Relations*. Geraadpleegd op www.cfr.org.
- Hendrickx, F. (2009, 10 jun). 'Tanja Nijmeijer is gewoon een terrorist'. *Het Parool*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Hendrickx, F. (2009, 10 jun). 'Tanja heeft bloed aan haar handen'. *Nederlands Dagblad*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Hofstetter, C.R. (1976). *Bias in the News: Network Television Coverage of the 1972 Election Campaign*. Ohio: Ohio State University Press.
- Huizingh, E. (2012). *Inleiding SPSS 20 voor IBM SPSS Statistics*. Den Haag: Sdu Uitgevers.
- Iyengar, S. (1991). *Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kolbe, R. H. en Burnett, M. S. (1991). Content-Analysis Research: An Examination of Applications with Directives for Improving Research Reliability and Objectivity. *Journal of Consumer Research*, 18:2, 243-250.
- Koopman, E. (2011, 4 mar). Farc-gijzelaars spraken 'koudbloedige' Tanja Nijmeijer. *Trouw*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Koopman, E. (2011, 6 nov). Meubelmaken voor de vrede; Colombia. *Trouw*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Krippendorff, K. (1980). *Content Analysis: an Introduction to its Methodology*. London: Sage.
- Kussendrager, N. en Van der Lugt, D. (2007). *Basisboek journalistiek. Achtergronden, genres, vaardigheden*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Lean, M. L. (2008). 'New Kids on the Block': The Discursive Construction of two New Premiers by the Mass Media. *Critical Approaches to discourse Analysis across Disciplines*, 2:1, 59-75.
- Lee, M. (2001). The agency spokesperson: connecting public administration and the media. *Public Administration Quarterly*, 25:1, 101-130.
- Machin, D. en Mayr, A. (2012). *A Multimodel Introduction*. London: Sage.
- Machin, D. en Thornborrow, J. (2006). Lifestyle and the depoliticisation of agency: Sex as power in women's magazines. *Social Semiotics*, 16:1, 173-88.

- McCrone, D.J. en Kuklinski, J.H. (1979). The Delegate Theory of Representation. *American Journal of Political Science*, 23:2, 278-300.
- McQuail, D. (1992). Media performance. London: Sage.
- Miller, S. H. (1977). News Coverage of Congress: The Search for the Ultimate Spokesman. *Journalisme & Mass Communication Quarterly*, 54, 459-465.
- Neuman, W. R., Just, M. R., en Crigler, A. N. (1992). *Common knowledge: News and the construction of political meaning*. Chicago: University of Chicago Press.
- Nijmeijer pleegde aanslag (2011, 4 mei). *NRC Next*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Niven, D. (2001). Bias in the News. *The International Journal of Press/Politics*, 6:3, 31-46.
Doi: 10.1177/108118001129172215.
- Norris, P. (1995). The restless searchlight: Network news framing of the post-cold war. *Political Communication*, 12, 357-370.
- Pallant, J. (2010). *SPSS Survival Manual. A step by step guide to data analysis using SPSS*. 4e druk.
Berkshire: McGraw-Hill Education.
- Patterson, T. E. (1993). *Out of order*. New York: Vintage Books.
- Pfanner, T. (2004). Military uniforms and the law of war. *International Review of the Red Cross*, 86:853, 93-124.
- Pol, M. (2011). Rimboemysterie. *Viva*, 2011:10. Geraadpleegd op <http://www.polvanoijen.nl/>.
- Priester, J.R. en Petty, R.E. (2003). The Influence of Spokesperson Trustworthiness on Message Elaboration, Attitude Strength and Advertising Effectiveness. *Journal of consumer psychology*, 13:4, 408-421.
- Reuters (2012, 28 aug). Colombia confirms FARC peace talks. *The Telegraph*. Geraadpleegd op www.telegraph.co.uk.
- Rodriguez, L. en Dimitrova, D. V. (2011). The levels of visual framing. *Journal of Visual Literacy*, 30:1, 48-65.
- Rossiter, J.R. en Percy, L. (1997). *Advertising communications and promotion management*. New York: McGraw-Hill.
- Semetko, H.A. en Valkenburg, P.M. (2000). Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50:2, 93-109. Doi: 10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x.
- Servaes, J. en Tonnaer, C. (1992). *De Nieuwsmarkt. Vorm en Inhoud van de Internationale Berichtgeving*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Shoemaker, P. J. en Reese, S.D. (1996). *Mediating the Message: Theories of Influences on Mass Media Content*. 2e druk. New York: Longman Publishers.
- Smidts, A., J.R. Rossiter en McOmish, M. (1998). De presentator in reclame: Een test van het VisCAPmodel. In: Bronner, A.E. et al. (Red.), *Ontwikkelingen in het marktonderzoek, Jaarboek MarktOnderzoek.Associatie 1998* (pp. 37-54). De Vrieseborch, Haarlem.
- Stempel, G.H. en Windhauser, J.W. (1991). *The media in the 1984 and 1988 presidential campaigns*. New York: Greenwood.

- Stevenson, A. (2010). *Oxford Dictionary of English*. 3e druk. Oxford: Oxford University Press.
- Stout buurmeisje. (2007, 5 sept). *Dagblad Tubantia/Twentsche Courant*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Stovall, J. G. (1988). Coverage of 1984 presidential campaign. *Journalism Quarterly*, 65, 433-449.
- Sumpter, R. en Tankard, J.W. (1994). The Spin Doctor: An Alternative Model of Public Relations. *Public Relations Review*, 20:1, 19-27.
- Tanja Nijmeijer gedood bij aanval. (2010, 24 sept). *Metro*. Geraadpleegd op www.academic.lexisnexis.nl.
- Tanja Nijmeijer (29) heeft genoeg van guerrillaleven met FARC (2007, 4 sept). *Parool*. Geraadpleegd via www.academic.lexisnexis.nl.
- Tennekes, J. (1990). *De onbekende dimensie: over cultuur, cultuurverschillen en macht*. Apeldoorn: Garant, p. 19.
- Teo, P. (2000). Racism in the news: a critical discourse analysis of news reporting in two Australian newspapers. *Discourse & Society*, 11:1, 7-49.
- Valencia, L. en Zumpolle, L. (2010). *Tanja. Een Nederlandse bij de FARC*. Amsterdam: Sijthoff.
- Van Gorp, B. (2007). Het reconstrueren van frames via inductieve inhoudsanalyse: uitgangspunten en procedures. *Kwalon* 35, 12:2, 13-19.
- Van Gorp, B. en Van der Goot, M. (2009). Van Frankenstein tot de Goede Moeder: de inzet van frames in de strategische communicatie over duurzaamheid. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap* 37(4), 303-316.
- Vasterman, P. (2004). *Mediabype*. Amsterdam: Uitgeverij Aksant.
- Wereldomroep. (2010, 3 november). Tanja Nijmeijer wil niet gered worden [video file]. Geraadpleegd via http://www.youtube.com/watch?v=xNMn7I_PP3o.
- Wien, C. en Elmelund-Praestacker, C. (2009). An Anatomy of Media Hypes: Developing a Model for the Dynamics and Structure of Intense Media Coverage of Single Issues. *European Journal of Communication*, 24:2, 183-201. Doi: 10.1177/0267323108101831.

Bijlage 1: Krantenartikelen kwantitatieve analyse

Datum	Titel	Bron
7-1-2012	Lekkere Tanja	Parool
28-1-2012	Krijger	Volkskrant
1-2-2012	Gekelderde vrijheid; Discipline kan bevrijdend zijn	Groene Amsterdammer
23-3-2012	Tanja	Telegraaf
27-3-2012	Nieuwe klap voor rebellen Farc: 32 strijders gedood	Trouw
4-4-2012	Hoop door vrijlating FARC-gevangenen	Telegraaf
11-4-2012	Nederland dreigt slag in Colombia te missen; Kansen in tuinbouw, mijnbouw en water	Telegraaf
19-5-2012	Huiveringwekkend relaas	Parool
25-5-2012	Ondernemen in Peru en Colombia; Kansen en ondernemershobbels in snelgroeiende economieën	Financieel Dagblad
18-6-2012	'Veiligheid is een genotsmiddel'; Ouderwets politiehandwerk is nog altijd de beste manier om terroristen te vangen, zegt terrorismeonderzoeker Beatrice de Graaf	Nederlands Dagblad
29-8-2012	Het is een lange weg naar vrede; Internationaal	NRC Next
15-9-2012	Moordende scholieren; Zien zaterdag	NRC Handelsblad
20-9-2012	Hoe ver ga je om je ideaal te bereiken?	Trouw
21-9-2012	Idealen onder de loep bij White Rabbit	NRC Handelsblad
22-9-2012	Toneel	Parool
24-9-2012	Theater over Tanja's idealen	NRC Next
25-9-2012	Gevaar van het ideaal; Van der Werff maakt actiedocu Hardliners	Telegraaf
25-9-2012	Hardliners	Volkskrant
5-10-2012	Colombia en FARC beleggen persconferentie	Algemeen Dagblad
15-10-2012	Uitstel vredesberaad Colombia door rol van Tanja Nijmeijer	NRC Handelsblad
15-10-2012	Rol Tanja vertraagt vredestop met Farc	Parool
15-10-2012	Nederlandse FARC-rebel ergert Colombia	Reformatorisch Dagblad
15-10-2012	Klimt Tanja Nijmeijer op podium in Oslo?	Volkskrant
16-10-2012	Tanja Nijmeijer hier voor de rechter	Metro
16-10-2012	Terroriste Tanja onderhandelt mee over vrede	Telegraaf
16-10-2012	Inzet Nijmeijer pure propaganda; Guerrillastrijdster bij vredesonderhandelingen FARC	Telegraaf
16-10-2012	Sluiproute	Telegraaf
16-10-2012	Uitgesproken	NRC Handelsblad
16-10-2012	Tweets van de dag	Nederlands Dagblad
16-10-2012	Sprankje hoop op contact met Tanja	Algemeen Dagblad
16-10-2012	Van oerwoud naar onderhandelingstafel; Tanja Nijmeijer prominent delegatielid van Colombiaanse guerrillabeweging Farc	Financieel Dagblad
16-10-2012	FARC zet Nijmeijer in	Nederlands Dagblad
16-10-2012	Nijmeijer voor FARC aan de onderhandelingstafel	Nederlands Dagblad
16-10-2012	Nijmeijer zondag in Oslo	Nederlands Dagblad

16-10-2012	Na een halve eeuw geweld	NRC Handelsblad
16-10-2012	Opeens overlegt Tanja mee	NRC Next
16-10-2012	Diehard revolutionair of nuttige idioot?	Parool
16-10-2012	Nijmeijer heeft bloed aan haar handen	Reformatorisch Dagblad
16-10-2012	Overleg met FARC gaat door	Reformatorisch Dagblad
16-10-2012	Eindelijk vrede in Colombia	Reformatorisch Dagblad
16-10-2012	Tanja kan ook hier worden berecht	Spits
16-10-2012	Tanja Nijmeijer bij vredesoverleg FARC	Spits
16-10-2012	Nijmeijer	Telegraaf
16-10-2012	Terroriste van het gevaarlijkste soort; Betrokken bij vele dodelijke bomaanslagen	Telegraaf
16-10-2012	Nijmeijer kan nog niet naar Oslo, vredesoverleg in de wacht	Trouw
16-10-2012	Komst Nijmeijer ergert Colombiaanse regering	Volkskrant
16-10-2012	Naief maar lief, vond Tanja zichzelf; Reportage De geboortestreek van Tanja Nijmeijer	Volkskrant
16-10-2012	Buren afluisteren met gehoorapparaat in mijn kies	Algemeen Dagblad
17-10-2012	Mooie terrorist; Arjen	NRC Next
17-10-2012	'Alexandra' is nu mediaster voor FARC; Tanja Nijmeijer is volgens bronnen in Colombia getraind om imago FARC te verbeteren	NRC Handelsblad
17-10-2012	Tanja mag nog niet naar Oslo	Algemeen Dagblad
17-10-2012	Tanja Nijmeijer, écht meisje in de jungle	Algemeen Dagblad
17-10-2012	Farc-lid Tanja Nijmeijer nog niet Oslo	Financieel Dagblad
17-10-2012	College Tour	Telegraaf
17-10-2012	Tanja Nijmeijer vanaf zondag in Oslo	Metro
17-10-2012	Tanja Nijmeijer vanaf zondag in Oslo	Nederlands Dagblad
17-10-2012	Nijmeijer toch niet naar Oslo	Parool
17-10-2012	Onduidelijkheid over deelname Nijmeijer in Oslo	Reformatorisch Dagblad
17-10-2012	Tanja zondag naar Oslo	Spits
17-10-2012	Tanja Nijmeijer verguisd; dom, niet goed snik, gehersenspoeld, wereldvreemd; een moordnares	Telegraaf
17-10-2012	Tanja voorlopig nog in jungle	Telegraaf
17-10-2012	Vier landen helpen bij vrede met FARC	Telegraaf
17-10-2012	Nijmeijer aan onderhandelingstafel, Colombia moet er niet aan denken	Trouw
17-10-2012	'Tanja Nijmeijer gaat niet naar Oslo' Regering Colombia ontkent deelname aan onderhandelingen	Volkskrant
17-10-2012	Dit is de kans voor haar op een leven na de strijd; Internationaal	NRC Next
18-10-2012	'Ik heb hoop dat het nu goed gaat'; Interview Jan Egeland, directeur Human Rights Watch, oud VN-gezant	Volkskrant
18-10-2012	Tentje	Telegraaf
18-10-2012	Tanja Nijmeijer is een nietsontziende terroriste	Algemeen Dagblad
18-10-2012	Regeringsdelegatie Colombia in Oslo	Metro
18-10-2012	Terroriste Tanja herinnert aan de romantiek van Che	NRC Handelsblad

18-10-2012	Vredesdiplomatie deel van identiteit van Noorwegen; De kleine boeren willen ook een stem in het vredesproces dat vandaag in Oslo begint	NRC Handelsblad
18-10-2012	Overleg Colombia en FARC van start	Reformatorisch Dagblad
18-10-2012	10:00 uur	Spits
18-10-2012	Terroriste Tanja welkom in Oslo	Telegraaf
19-10-2012	Delegaties uit Colombia over weinig eens	Parool
19-10-2012	Tanja Nijmeijer niet in Oslo om juridische problemen	Nederlands Dagblad
19-10-2012	Vijf stropdassen en vijf truien spreken bij Oslo over vrede	Trouw
19-10-2012	Heldin	Volkskrant
19-10-2012	Vredesoverleg met Colombiaanse rebellen is op Cuba	Algemeen Dagblad
19-10-2012	Het enige land met een afdeling Vrede en Verzoening; Internationaal	NRC Next
19-10-2012	Nobelprijs voor geweldloosheid	NRC Next
19-10-2012	FARC-chef pronkt met jungle-Tanja	Telegraaf
19-10-2012	Geen gezicht	Trouw
19-10-2012	Vredesbesprekingen zonder Tanja Nijmeijer	Trouw
19-10-2012	Flamboyant, vaag optreden FARC	Volkskrant
20-10-2012	Tanja Nijmeijer is wel degelijk een soldaat	Algemeen Dagblad
20-10-2012	Wanda	Volkskrant
20-10-2012	Familie Nijmeijer denkt over reis naar Cuba	Reformatorisch Dagblad
20-10-2012	Tanja's familie wil naar Cuba	Telegraaf
20-10-2012	Idealistisch imago van Farc is schijn	Trouw
20-10-2012	Hoe nieuws zich verspreid: Tanja Nijmeijer	Volkskrant
20-10-2012	'Ondernemer te weinig aan het woord' Lezer van de week	Parool
20-10-2012	De week de wereld; Wereldwijd nieuws samengevat	Elsevier
22-10-2012	Colombia wil vrijgeleide Nijmeijer	Reformatorisch Dagblad
22-10-2012	Vrijgeleide Nijmeijer	Telegraaf
22-10-2012	Arrestatiebevel Nijmeijer opgeheven	Nederlands Dagblad
23-10-2012	Arrestatiebevelen tegen Tanja Nijmeijer opgeheven	Reformatorisch Dagblad
23-10-2012	Arrestatiebevel Tanja	Spits
23-10-2012	Arrestatiebevelen Tanja Nijmeijer opgeheven	Nederlands Dagblad
23-10-2012	Arrestatiebevelen Tanja Nijmeijer ingetrokken	Algemeen Dagblad
23-10-2012	Nijmeijer: geen arrestatiebevel	NRC Next
23-10-2012	Nijmeijer mag naar Havana	Parool
23-10-2012	Nijmeijer mag naar Havana	Telegraaf
23-10-2012	Arrestatiebevel tegen Nijmeijer ingetrokken	Trouw
23-10-2012	Arrestatiebevel Tanja Nijmeijer ingetrokken; FARC-strijdster	Volkskrant
24-10-2012	Wie vertegenwoordigt de Colombiaanse boeren?	Groene Amsterdammer
25-10-2012	Maak geen heldin van Tanja!: Dochter door FARC ontvoerde man vecht tegen verheerlijking guerrilla	Telegraaf
31-10-2012	Tanja Nijmeijer op weg naar Cuba	Spits
31-10-2012	Wel vredesoverleg, geen bestand	Trouw
31-10-2012	Tanja Nijmeijer zou op weg zijn naar Havana	Volkskrant
31-10-2012	Tanja Nijmeijer naar Cuba voor gesprek	Metro
31-10-2012	'FARC-lid Nijmeijer al jaar niet in Colombia'	NRC Handelsblad

31-10-2012	'Tanja Nijmeijer is onderweg naar Havana'; Internationaal	NRC Next
31-10-2012	Tanja Nijmeijer naar Cuba	Reformatorisch Dagblad
31-10-2012	Tanja vanuit jungle op weg naar Cuba	Telegraaf
1-11-2012	Onduidelijkheid over verblijfplaats Nijmeijer	Financieel Dagblad
1-11-2012	Twijfel bij ouders Nijmeijer	Telegraaf
2-11-2012	Doden door explosie Colombia	Reformatorisch Dagblad
5-11-2012	Aanklacht Nijmeijer	Parool
6-11-2012	Nijmeijer komt aan op Cuba	Algemeen Dagblad
6-11-2012	Nijmeijer is in Cuba aangekomen	NRC Next
6-11-2012	Tanja Nijmeijer in Havana gearriveerd	NRC Handelsblad
6-11-2012	Nijmeijer op Cuba, familie volgt later	Parool
6-11-2012	Tanja Nijmeijer aangekomen in Cuba	Reformatorisch Dagblad
6-11-2012	Tanja Nijmeijer op Cuba aangekomen	Spits
6-11-2012	Tanja Nijmeijer op Cuba	Telegraaf
6-11-2012	Farc-strijder Tanja Nijmeijer op Cuba aangekomen	Trouw
6-11-2012	Tanja Nijmeijer op Cuba aangekomen; FARC	Volkskrant
7-11-2012	Familie Tanja blij met levensteken op Cuba	Algemeen Dagblad
7-11-2012	Oproerkraai	Telegraaf
7-11-2012	Ik voel mij geen heldin, het is mijn hart dat mij drijft	Metro
7-11-2012	Tanja Nijmeijer baadt in luxe in villawijk op Cuba	Nederlands Dagblad
7-11-2012	Nijmeijer baadt in luxe	Telegraaf
7-11-2012	FARC zet Tanja in voor propaganda	Volkskrant
7-11-2012	FARC-ploeg streng bewaakt in Cuba	Reformatorisch Dagblad
8-11-2012	Ouders Nijmeijer in contact met dochter	Metro
8-11-2012	Tanja spreekt op televisie	Algemeen Dagblad
8-11-2012	Contact tussen Nijmeijer en ouders	Financieel Dagblad
8-11-2012	'Colombia had nooit moeite met Nijmeijer'	Nederlands Dagblad
8-11-2012	Tanja Nijmeijer toont zich in Cuba	NRC Handelsblad
8-11-2012	Tanja sprak met ouders; Internationaal	NRC Next
8-11-2012	Tanja Nijmeijer spreekt namens Farc op Cuba	Parool
8-11-2012	Nijmeijer spreekt ouders	Telegraaf
8-11-2012	Ouders bellen kort met Tanja Nijmeijer	Trouw
9-11-2012	Eileen	Volkskrant
9-11-2012	FARC-gijzelaar: Tanja is een eng mens	Spits
9-11-2012	Nijmeijer spreekt namens FARC	Spits
9-11-2012	Tanja moet politiek in	Telegraaf
9-11-2012	Drama	NRC Handelsblad
10-11-2012	Er kleeft bloed aan haar handen	Algemeen Dagblad
10-11-2012	Tanja komt aan bij in het Wassenaar van Cuba	Algemeen Dagblad
10-11-2012	Ook Tanja heeft bloed aan haar handen	NRC Handelsblad
10-11-2012	Jacht op Tanja Nijmeijer; Dakota-speurder Hans Wiesman kent ware gezicht van Twentse knuffelterroriste	Telegraaf
10-11-2012	Tanja? Is dat een filmster?; Cubanen hebben geen idee wie Nijmeijer is	Telegraaf
10-11-2012	De Farc heeft telefoon	Trouw
12-11-2012	Familie stelt reis uit tot dit gedoe over is	Algemeen Dagblad

12-11-2012	Tanja Nijmeijer: Ik pleegde meerdere aanslagen	Algemeen Dagblad
12-11-2012	Ik begrijp dat mensen het radicaal vinden	Algemeen Dagblad
12-11-2012	Nijmeijer geeft aandeel in aanslag toe	Metro
12-11-2012	Dochter van Che op zoek naar vrienden	NRC Handelsblad
12-11-2012	Tanja Nijmeijer erkent betrokkenheid bij aanslag op bus in Colombia	NRC Next
12-11-2012	Tanja Nijmeijer erkent betrokkenheid aanslag	NRC Handelsblad
12-11-2012	'Farc is mijn levensproject'	Parool
12-11-2012	Nijmeijer: Dit is mijn levensproject	Reformatorisch Dagblad
12-11-2012	Nijmeijer geeft aanslag toe	Spits
12-11-2012	'Ook als er vrede komt, blijf ik: de Farc is mijn levensproject'	Trouw
12-11-2012	Tanja Nijmeijer: 'Ik was betrokken bij aanslag'; Farc	Volkskrant
13-11-2012	Tanja Nijmeijer	Trouw
13-11-2012	Tanja Nijmeijer; dochter van Che; Internationaal	NRC Next
13-11-2012	Tanja Nijmeijer is 'gelukkig' bij FARC	NRC Handelsblad
13-11-2012	Tanja Nijmeijer wil hier uitleg komen geven	Parool
13-11-2012	Tanja Nijmeijer: doorgeschoten idealist	Reformatorisch Dagblad
13-11-2012	'Nijmeijer wil naar Nederland'	Spits
13-11-2012	Tot elkaar veroordeeld; Stekel	Volkskrant
13-11-2012	De grootste krachttoer voor de Farc zal de overgang van jungle naar politiek zijn	Trouw
13-11-2012	Nijmeijer wil graag uitleg geven in Nederland; Colombia	Volkskrant
14-11-2012	De échte Miss Colombia	Spits
14-11-2012	'Tanjamania' ergert Colombianen	Nederlands Dagblad
14-11-2012	Dichter, kip en kraai; Zap	NRC Handelsblad
14-11-2012	Brief van de dag 'Wat een lieve meid'	Volkskrant
14-11-2012	Tanja Nijmeijer (1)	Trouw
14-11-2012	Het laatste woord	Parool
14-11-2012	Terroriste	Algemeen Dagblad
14-11-2012	Aandacht voor Tanja stoort familie	Metro
14-11-2012	Denekamp, Franeker en het wereldnieuws	Nederlands Dagblad
14-11-2012	Aandacht voor Tanja stoort familie	Parool
14-11-2012	Gesprekken Colombia uitgesteld	Reformatorisch Dagblad
14-11-2012	Aandacht voor Tanja stoort familie	Spits
14-11-2012	Criminelen	Algemeen Dagblad
14-11-2012	Tanja Nijmeijer (2)	Trouw
14-11-2012	We weten nog niet de helft over haar	Algemeen Dagblad
15-11-2012	Retestrak	Volkskrant
15-11-2012	Stop met het romantiseren van Tanja	Volkskrant
17-11-2012	'Ik ben er moe van mezelf steeds te moeten verdedigen'	Volkskrant
17-11-2012	De media beschouwen Nijmeijers bewegingen als heel nieuwswaardig. Maar waarom eigenlijk?	Vrij Nederland
17-11-2012	Junglepoes; Publiceren van foto's en filmpjes met Tanja Nijmeijer speelt terroristen FARC in de kaart	Elsevier
17-11-2012	'Ze kunnen mijn bloed wel drinken' Luidine Zumpolle	Vrij Nederland
17-11-2012	Tanja	Volkskrant

17-11-2012	-	Trouw
19-11-2012	Tanja kan nooit meer vrij zijn	Algemeen Dagblad
19-11-2012	Jan Dijkgraaf	Spits
19-11-2012	Vrede is voor FARC geen nederlaag; Colombia is slim door FARC eer te geven voor hervormingen die toch al op stapel staan	NRC Handelsblad
19-11-2012	Nijmeijer: Strijd gerechtvaardigd	Reformatorisch Dagblad
20-11-2012	Caritas doet ons perspectief veranderen	Trouw
20-11-2012	FARC kondigt eenzijdig bestand af	Algemeen Dagblad
20-11-2012	Bestand Farc stopt strijdkrachten niet	Parool
20-11-2012	Vergeet niet wat Tanja allemaal heeft misdaan	Algemeen Dagblad
21-11-2012	Nijmeijer is geen Zorreguieta	Parool
21-11-2012	De illusie van helden	Nederlands Dagblad
22-11-2012	Lieve Hugo	Algemeen Dagblad
23-11-2012	Nijmeijer: Niet bij FARC, dan gescheiden	Metro
23-11-2012	Lieve Iris,	Algemeen Dagblad
24-11-2012	Ergste terrorist vond men de vrouw	NRC Handelsblad
24-11-2012	Het glazen plafond van Tanja Nijmeijer; Interview Beatrice de Graaf	Trouw
24-11-2012	Voetnoot Tanja	Volkskrant
24-11-2012	Gevaarlijke vrouwen; Terrorismeprofessor Beatrice de Graaf legt ziel bloot van bloedlinke strijdsters	Telegraaf
26-11-2012	Lipstickterroriste linker dan Ulrike Meijnhof	Nederlands Dagblad
30-11-2012	Boeken	Reformatorisch Dagblad
30-11-2012	Solidair	Metro
1-12-2012	'Wat beweegt mensen om kwaad te doen?' Beatrice de Graaf en Tanja Nijmeijer, van de FARC zijn leeftijdsgenoten	Elsevier
1-12-2012	Tanja en Grunberg	Volkskrant
1-12-2012	Voetnoot Verdachten	Volkskrant
4-12-2012	Casa Luna	Nederlands Dagblad
6-12-2012	Tanja Nijmeijer wil dialoog	Algemeen Dagblad
8-12-2012	Recensie; Non-Fictie Meedogenloze vrouwen	Volkskrant
12-12-2012	'Als jij niet schiet, wordt er op jou geschoten'	Viva
15-12-2012	Cuba pakt dissidenten harder aan	Telegraaf
15-12-2012	MC Theater Hardliners	Parool
22-12-2012	Het jaar van Tanja Nijmeijer	NRC Handelsblad
22-12-2012	White Rabbit	Parool
28-12-2012	Ik begin Che te begrijpen	NRC Handelsblad
29-12-2012	Strijdbaar het nieuwe jaar in	Trouw
29-12-2012	Vonk	Volkskrant
31-12-2012	Help, kunnen we onze leiders nog vertrouwen?	Financieel Dagblad
31-12-2012	Overschat; Floor	NRC Next

Bijlage 2: Codeboek kwantitatieve analyse

Variable	Naam variabele	Categorie	Codering
V01	Nummer	Identificatienummer artikel	1-245 opvolgend
V02	Datum	Datum	dd.mm.jjjj
V03	Maand	Maand van verschijning	1 = januari 2 = februari 3 = maart 4 = april 5 = mei 6 = juni 7 = juli 8 = augustus 9 = september 10 = oktober 11 = november 12 = december 99 = onbekend
V04	Bron	Naam krant of tijdschrift	1 = Volkskrant 2 = NRC Next 3 = NRC Handelsblad 4 = Parool 5 = Trouw 6 = Telegraaf 7 = Financieel Dagblad 8 = Algemeen Dagblad 9 = Nederlands Dagblad 10 = Metro 11 = Spits 12 = Reformatorisch dagblad 13 = Groene Amsterdammer 14 = Elsevier 15 = Vrij Nederland 16 = Viva
V05	Titel	Titel uitgeschreven	
V06	Auteur	Auteur of persbureau	0 = auteur 1 = persbureau 99 = onbekend
V07	Aantal woorden	Aantal woorden inclusief titel	
V08	Beeldmateriaal	Aanwezigheid foto/afbeelding	0 = geen foto's aanwezig 1 = alleen foto's aanwezig 2 = alleen andere illustraties aanwezig 3 = zowel foto's als andere illustraties aanwezig 99 = onbekend

V09	Soort artikel		1 = profiel of portret 2 = achtergrondartikel 3 = nieuwsbericht 4 = nieuwsverhaal 5 = verslag 6 = reportage 7 = interview 8 = boekrecensie 9 = theaterrecensie 10 = column 11 = opiniestuk journalist 12 = ingezonden brief 13 = televisierecensie 14 = satire 15 = nieuwsanalyse 97 = overig
V10a	Actoren	Tanja's familie	0 = wordt niet genoemd 1 = wordt genoemd
V10b		FARC	0 = wordt niet genoemd 1 = wordt genoemd
V10c		FARC delegatie vredesonderhandelingen	0 = wordt niet genoemd 1 = wordt genoemd
V10d		Commandanten van FARC	0 = wordt niet genoemd 1 = wordt genoemd
V10e		Gijzelaars van FARC	0 = wordt niet genoemd 1 = wordt genoemd
V10f		Slachtoffers van FARC	0 = wordt niet genoemd 1 = wordt genoemd
V10g		Liduiene Zumpolle	0 = wordt niet genoemd 1 = wordt genoemd
V10h		Beatrice de Graaf	0 = wordt niet genoemd 1 = wordt genoemd
V11a	Beschrijving Tanja	Terrorist (letterlijk genoemd)	0 = niet van toepassing 1 = van toepassing
V11b		Onderdeel van FARC	0 = niet van toepassing 1 = van toepassing
V11c		Gezicht van FARC (genoemd als woordvoerder, pr-functie of voorlichter of in de media verschenen namens FARC)	0 = niet van toepassing 1 = van toepassing
V11d		Gevaarlijke vrouw (letterlijk genoemd)	0 = niet van toepassing 1 = van toepassing
V11e		Seksueel aantrekkelijke vrouw	0 = niet van toepassing 1 = van toepassing
V11f		Nederlandse afkomst	0 = niet van toepassing 1 = van toepassing
V11g		Mediaster	0 = niet van toepassing 1 = van toepassing
V11h		Guerrilla zonder link met FARC	0 = niet van toepassing 1 = van toepassing

V12	Hoofdonderwerp van de berichtgeving		0 = Tanja's leven 1 = Tanja's familie 2 = Vredesonderhandelingen 3 = Tanja internationaal gezocht 4 = Ontwikkelingen strijd FARC 5 = Tanja als woordvoerder van FARC 6 = Rol van media 7 = Toneelstuk 8 = Boek 9 = Televisie 10 = situatie Colombia 97 = Overig
V13	Dominant frame		0 = junglepoes 1 = Twentse guerrillera 2 = lid van FARC 3 = vrijheidsstrijder 4 = terrorist 5 = Tanjmania 6 = propaganda 97 = overig
V14	Teneur artikel		0 = positief 1 = negatief 2 = neutraal

Bijlage 3: Framematrix

Frame	Reasoning devices			Framing devices	
	Definiëring	Basis	Aan het woord	Kernbegrippen	Verbale devices
Junglepoes	Dit frame benadrukt dat Tanja een vrouw is. Het is betuttelend en beschouwt Tanja als een meisje. Haar kleding en uiterlijke kenmerken worden benadrukt. Dit frame geeft weinig tot geen achtergrondinformatie over de FARC, het schildert Tanja's situatie op naïeve wijze af als een (soms romantisch) sprookje in de jungle.	Betuttelend Naïef Onrealistisch	Mannen in haar omgeving	Junglepoes Meisje Schattig Mooie vrouw Romantisch	<p>“Hoe is dat, om als vrouw tussen al die mannen te zitten?”</p> <p>“Hollandse tulp”</p> <p>“Bloem van de Bergen”</p> <p>“Het romantische rebellenmeisje”</p> <p>“Volgens hem viel ze totaal uit de toon door haar stralende lach, op maat gesneden camouflagebroek en naveltruitje.”</p> <p>“De échte miss Colombia”</p> <p>“Hoge jukbeenderen, ravenzwarte haren en een brede lach”</p> <p>“Giechelend”</p> <p>“de vrouwelijke Robin Hood of Che Guevara.”</p> <p>“bijna het zeilmeisje van het terrorisme”</p> <p>“Aantrekkelijke, dappere, slimme Denekampse”</p>
Twentse guerrillera	Binnen dit frame wordt er veel aandacht besteed aan de geschiedenis en levensloop van Tanja. Er is weinig begrip voor de situatie in de jungle en de Colombiaanse politiek. De keuze van Tanja om zich bij de FARC aan te sluiten lijkt niet te begrijpen, ze hoort in Nederland bij haar familie en had hier veel meer kunnen bereiken dan in die primitieve jungle. Er is veel aandacht voor de manier van leven van Tanja.	Onbegrip vanuit Westers denkkader	Familie en oud-kennissen Tanja	Nederlandse Oud-student Twentse Familie	<p>“Ik wil ook graag een groet in het Nederlands uitspreken voor het Nederlandse volk”</p> <p>“oud-student”</p> <p>“Omdat haar wiegje in Denekamp stond?”</p> <p>“Daar zit ze dan, in die onoverzichtelijke Colombiaanse boerenstrijd”</p> <p>“de Nederlandse 'rebel”</p> <p>“een meisje dat met haar opleiding en intelligentie in Europa een onbezorgde toekomst tegemoet had kunnen zien”</p> <p>“Twentse guerrillera”</p> <p>“verlangt naar Nederland en in het bijzonder naar haar familie”</p> <p>“van drop geniet ze nog steeds”</p> <p>“guerrillastrijdster die doorgaans bij gebrek aan beter een tapir of aap eet”</p>

Lid van FARC	<p>Binnen dit onopvallende frame wordt Tanja Nijmeijer op neutrale wijze gezien als onderdeel van de FARC. Er wordt aandacht aan haar besteed omdat ze toevallig een Nederlandse is, maar ze vormt niet het hoofdonderwerp van het artikel, noch wordt er een oordeel over haar geveld. Er is veel aandacht voor de geschiedenis van de FARC. Er worden meerdere ervaringen en perspectieven tegenover elkaar gezet.</p>	Beschouwend Neutraal	Autoriteiten advocaten Deskundigen	FARC-strijder Lid van de FARC Vredesonderhan- delingen berechting	<p>“Nijmeijer maakt deel uit van de onderhandelingsdelegatie” “Nederlandse Farc-strijder” “die zich in 2002 aansloot bij de FARC” “net als andere leden van de FARC” “op een lijst van FARC-strijders die zich voor de Colombiaanse rechter moeten verantwoorden voor rebellie tegen de Colombiaanse staat.” “De Nederlandse Farc-strijder Tanja Nijmeijer” “Nijmeijer wordt gezocht door Interpol” “De leiders van de Farc spraken in warme bewoordingen over haar” “toont dat ze een aanzienlijk positie bij de FARC inneemt.” “Wat de FARC?”</p>
Vrijheidsstrijder	<p>Binnen dit frame wordt de manier waarop Tanja strijd voor een doel bewonderd. Er wordt in lovende woorden gesproken over de hartstocht, passie en moed van Tanja. Het frame geeft weinig informatie over de aard van de FARC en geeft aan dat Tanja onbegrepen wordt door minder moedige Nederlanders</p>	Bewondering voor Tanja eenzijdig	-	Moedig Sterk Vrijheidsstrijder Idealist Radicaal Bevrijden	<p>“Die schaamteloze geestdrift en hartstocht zouden andere Nederlandse vrouwen best iets kunnen leren” “al die onbeheersbare passie” “Alleen wie nooit een poot uitsteekt, blijft schoon” “moedige jonge vrouw” “sterk en autonoom” “Ogen schitteren” “Enthousiast” “Tanja is iemand die haar leven waagt in de strijd tegen een ongelooflijk repressief militair regiem” “voor vrijheid strijden” “Nieuwe Che Guevara” “Idealist” “Wie zich verdiept in de politiek van een land ver” “zij oprecht politiek geïnspireerd”</p>

Terrorist	Dit frame beschrijft Tanja als een wrede, moorddadige terrorist. Ze is geïndoctrineerd en spreekt vanuit tunnelvisie over de idealen van de FARC. Binnen dit frame wordt er aandacht besteed aan slachtoffers en gijzelaars van de FARC.	Boos op Tanja, eenzijdig	Beatrice de Graaf Lidwine Zumpolle	Terrorist Wreed Tunnelvisie Indoctrinatie	“bloed aan haar handen” “zwaar geradicaliseerde en getroebleerde geest” “militante vrouw” “Heeft vermoord” “wrede kant” “VS beschuldigd voor betrokkenheid bij de ontvoering en gijzeling” “heeft altijd gezegd dat ze tot het bittere eind blijft vechten”
Tanjamanía	Dit frame bekritiseert de Nederlandse media-aandacht rondom Tanja. Door iedere foto, filmpje of bericht te plaatsen geven de media de FARC teveel aandacht, met de verkeerde insteek. Daarnaast zijn deze artikelen volgens dit frame te oppervlakkig.	Mediakritisch	Beatrice de Graaf	Mediaster Aandacht Mediahype	“de bijna obsessieve aandacht voor de persoon Tanja Nijmeijer” “Tanjamanía” “In Colombia zijn mensen de mediahype beu” “Alexandra' is nu mediaster” “De beelden van de mediagenieke Tanja in de jungle doen bijna vergeten dat de guerrillabeweging die ze bezingt na een halve eeuw gewapende strijd duizenden doden op z'n naam heeft staan” “Met alle berichtgeving over Tanja Nijmeijer zou je bijna denken dat de terroriste Miss Colombia is.” “Verbijsterend genoeg was de toon van meet af aan” “Het jaar van Tanja Nijmeijer” “De Nederlandse media smullen van Tanja” “Dat weerhoudt ze er niet van om elke foto of video die opduikt waarin Tanja een rol speelt, af te drukken of prominent op de site te plaatsen” “buitensporig veel aandacht”

<p style="text-align: center;">Propaganda</p>	<p>Dit frame is verwant met het Tanjmania frame, maar kijkt in plaats van de media de FARC kritisch. Tanja wordt gebruikt als propagandamiddel om het imago van de FARC op te vijzelen. Als woordvoerder is Tanja onderdeel van de mediastrategie van de FARC.</p>	<p>Kritisch op beweegreden en FARC</p>	<p>Liduiné Zumpolle Colombianen</p>	<p>Woordvoerder Propaganda Gezicht van Imago</p>	<p>“Tanja's talenkennis en haar ervaringen met de media kunnen de Farc van pas komen” “mooie, intelligente Europese vrouw die de FARC helpt aan een beter imago” “Doorzichtige propaganda” “Naar voren geschoven als pr-gezicht” “veel te positief beeld van de FARC” “mediastrategie van de FARC” “Guerrillamarketing” “de troef-Nijmeijer” “Nieuwe imago FARC” “imago verbeteren” “Meesterzet FARC” “de Farc haar listig gebruikt”</p>
--	--	--	-------------------------------------	--	---

Bijlage 4: Codeerinstructie kwantitatieve analyse

Deze codeerinstructie toont per vraag op welke wijze artikelen gecodeerd dienen te worden.

<u>V01 Nummer</u>	Noteer opeenvolgend per artikel een uniek identificatienummer, 1-245	
<u>V02 Datum</u>	Noteer de datum waarop het artikel is gepubliceerd als volgt: dd.mm.jjjj	
<u>V03 Maand</u>	Noteer de code voor de maand van verschijning:	1 = januari 2 = februari 3 = maart 4 = april 5 = mei 6 = juni 7 = juli 8 = augustus 9 = september 10 = oktober 11 = november 12 = december 99 = onbekend
<u>V04 Bron</u>	Noteer de code voor: naam krant of tijdschrift	1 = Volkskrant 2 = NRC Next 3 = NRC Handelsblad 4 = Parool 5 = Trouw 6 = Telegraaf 7 = Financieel Dagblad 8 = Algemeen Dagblad 9 = Nederlands Dagblad 10 = Metro 11 = Spits 12 = Reformatorisch dagblad 13 = Groene Amsterdammer 14 = Elsevier 15 = Vrij Nederland 16 = Viva
<u>V05 Titel</u>	Noteer de volledige titel van het artikel	
<u>V06 Auteur</u>	Noteer of er bij het artikel een auteur genoemd wordt, een persbureau of geen van beide:	0 = auteur 1 = persbureau 99 = onbekend
<u>V07 Aantal woorden</u>	Noteer het aantal woorden inclusief titel	
<u>V08 Beeldmateriaal</u>	Noteer het aanwezige beeldmateriaal:	0 = geen foto's aanwezig 1 = alleen foto's aanwezig 2 = alleen andere illustraties aanwezig 3 = zowel foto's als andere illustraties aanwezig 99 = onbekend

V09 Soort artikel

De artikelsoorten zijn opgesteld aan de hand van de theorie van Kussendrager en Van der Lugt (2007), waarbij ingezonden brief, satire en overig zijn toegevoegd.

1 = profiel of portret	Een geschreven schets van een Tanja Nijmeijer, kan enerzijds een duidelijke binding met de actualiteit hebben, maar kan anderzijds tijdloos en breed zijn.
2 = achtergrondartikel	Een verhaal van een journalistieke deskundige dat de diepte ingaat met behulp van verschillende bronnen en journalistieke technieken. Schildert de achtergrond van een gebeurtenis of ontwikkeling.
3 = nieuwsbericht	Een kort bericht van gemiddeld 300 woorden dat de vragen wie, wat, waar, wanneer, waarom en hoe beantwoord. Een duidelijke kop geeft helder het onderwerp van de tekst aan.
4 = nieuwsverhaal	Langer dan een nieuwsbericht met meerdere bronnen, circa honderd tikregels, samengesteld aan de hand van meer bronnen.
5 = verslag	Een verhaal dat in een bepaalde vorm een gebeurtenis met een zekere tijdsduur beschrijft, waarbij de journalist aanwezig is
6 = reportage	Een journalistiek verslag van en ooggetuige over een duidelijk omschreven en afgebakend onderwerp. Het onderwerp wordt van verschillende kanten belicht en er wordt gebruikgemaakt van verschillende journalistieke technieken (interview, nieuwsgaring, waarneming, research)
7 = interview	Een artikel gebaseerd op een vraaggesprek, naar aanleiding van de actualiteit
8 = boekrecensie	Het oordeel van een journalist over een boek
9 = theaterrecensie	Het oordeel van een journalist over een theaterstuk
10 = column	Een vaak wederkerig artikel met de 'persoonlijke ontboezemingen' van een journalist, waarbij een link met de actualiteit niet vereist is
11 = opiniestuk journalist	Een artikel waarin journalisten onder hun eigen naam bekend maken hoe ze over een gebeurtenis of situatie denken, bevat feiten, meningen en een conclusie
12 = ingezonden brief	Een brief waarin een lezer van de krant onder eigen naam bekend maakt hoe de schrijver over een gebeurtenis of situatie denkt
13 = televisierecensie	Het oordeel van een journalist over een televisieprogramma
14 = satire	Een artikel waarin spot gedreven wordt met de situatie
15 = nieuwsanalyse	Een objectieve analyse van een gebeurtenis, waarbij het waarom centraal staat en het onderwerp in de breedte verkend wordt
97 = overig	Een artikelsoort die niet in één van bovenstaande categorieën geplaatst kan worden

V10 Actoren

Noteer per actor of deze letterlijk wordt genoemd

0 = wordt niet genoemd

1 = wordt genoemd

De actoren: V10a Tanja's familie
V10b FARC
V10c FARC delegatie vredesonderhandelingen
V10d Commandanten van FARC
V10e Gijzelaars van FARC
V10f Slachtoffers van FARC
V10g Liduine Zumpolle
V10h Beatrice de Graaf

V11 Beschrijving

Noteer per beschrijving of Tanja zo genoemd wordt

0 = wordt niet genoemd

1 = wordt genoemd

De beschrijvingen: V11a terrorist (letterlijk beschreven)
V11b onderdeel van FARC
V11c gezicht van FARC (genoemd als woordvoerder, pr-functie of voorlichter of in de media verschenen namens FARC)
V11d gevaarlijke vrouw (letterlijk beschreven)
V11e seksueel aantrekkelijke vrouw
V11f mediaster
V11g guerrilla zonder dat FARC wordt omschreven

V12 Hoofdonderwerp van de berichtgeving

In deze variabele wordt het hoofdonderwerp van de tekst bepaald. Vaak is dit onderwerp te herleiden uit de titel van een artikel. De keuzemogelijkheden zijn:

- 0 = Tanja's leven In dit artikel is Tanja zelf het hoofdonderwerp en ligt de focus op haar leven in de jungle, haar geschiedenis of levensverloop.
- 1 = Tanja's familie In dit artikel is Tanja's familie het hoofdonderwerp. Het kan gaan over contact met Tanja, maar ook over het gemis van hun dochter/zus.
- 2 = Vredesonderhandelingen Hoofdonderwerp van dit artikel zijn de vredesonderhandelingen in Oslo of Havana.
- 3 = Tanja internationaal gezocht Artikelen die dit hoofdonderwerp hebben gaan over Tanja's status als internationaal gezochte terrorist. Het kan zowel dit gegeven op zich zijn als problemen met reizen naar de vredesonderhandelingen of het arrestatiebevel dat van kracht was.
- 4 = Ontwikkelingen strijd FARC Het hoofdonderwerp is de strijd in Colombia, dit kan zijn rondom aanslagen van of op de FARC, doden in de strijd of andere ontwikkelingen. Ontwikkelingen die te maken hebben met de vredesonderhandelingen hebben onderwerp 2.
- 5 = Tanja als woordvoerder Geeft verslag van Tanja's rol als woordvoerder bij de FARC, dit kan zowel een focus op Tanja hebben als een focus op de FARC. Artikelen die de strategie van de FARC over Tanja's rol beschrijven, behoren ook tot dit onderwerp.

6 = Rol van media	In dit artikel is de media het hoofdonderwerp. Het artikel beschrijft de media-aandacht rondom Tanja Nijmeijer en/of de FARC in relatie tot Tanja in de internationale en nationale media.
7 = Toneelstuk	Dit artikel gaat over een toneelstuk over Tanja Nijmeijer.
8 = Boek	Dit artikel gaat over een boek waar Tanja Nijmeijer een rol inspeelt.
9 = Overig	Het hoofdonderwerp van dit artikel is niet in één van de categorieën te plaatsen. Het onderwerp dient genoteerd te worden, indien het vaker voorkomt wordt het toegevoegd aan de variabelen en kan het alsnog worden gecodeerd.

V13 Dominant frame

Deze variabele omschrijft het dominante frame in een tekst. Er moet altijd een frame gekozen worden. Bij twijfel kan aan de hand van de verbale devices en de kernbegrippen in de framematrix bepaald worden welk frame de overhand heeft.

0 = junglepoes	Dit frame benadrukt dat Tanja een vrouw is. Het is betuttelend en beschouwt Tanja als een meisje. Haar kleding en uiterlijke kenmerken worden benadrukt. Dit frame geeft weinig tot geen achtergrondinformatie over de FARC, het schildert Tanja's situatie op naïeve wijze af als een (soms romantisch) sprookje in de jungle.
1 = Twentse guerrillera	Binnen dit frame wordt er veel aandacht besteed aan de geschiedenis en levensloop van Tanja. Er is weinig begrip voor de situatie in de jungle en de Colombiaanse politiek. De keuze van Tanja om zich bij de FARC aan te sluiten lijkt niet te begrijpen, ze hoort in Nederland bij haar familie en had hier veel meer kunnen bereiken dan in die primitieve jungle. Er is veel aandacht voor de manier van leven van Tanja en haar familie.
2 = lid van FARC	Binnen dit onopvallende frame wordt Tanja Nijmeijer op neutrale wijze gezien als onderdeel van de FARC. Tanja wordt genoemd als onderdeel van de FARC of als Nederlandse, maar ze vormt vaak niet het hoofdonderwerp van het artikel, noch wordt er een oordeel over haar geveld.
3 = vrijheidsstrijder	Binnen dit positieve frame wordt de manier waarop Tanja strijd voor een doel bewonderd. Er wordt in lovende woorden gesproken over de hartstocht, passie en moed van Tanja. Het frame geeft weinig informatie over de aard van de FARC en geeft aan dat Tanja onbegrepen wordt door minder moedige Nederlanders
4 = terrorist	Dit negatieve frame beschrijft Tanja als een wrede, moorddadige terrorist. Ze is geïndoctrineerd en spreekt vanuit tunnelvisie over de idealen van de FARC. Binnen dit frame wordt er aandacht besteed aan slachtoffers en gijzelaars van de FARC, aan de wapens en het doden van mensen.
5 = Tanjmania	Dit negatieve frame bekritiseert de Nederlandse media-aandacht rondom Tanja. Door iedere foto, filmpje of bericht te plaatsen geven de media de FARC teveel aandacht, met de verkeerde insteek. Daarnaast zijn deze artikelen volgens dit frame te oppervlakkig.

6 = propaganda

Dit negatieve frame is verwant met het Tanjmania frame, maar bekijkt in plaats van de media de FARC kritisch. Tanja wordt gebruikt als propagandamiddel om het imago van de FARC op te vijzelen. Als woordvoerder is Tanja onderdeel van de mediastrategie van de FARC.

V14 Teneur artikel

Deze variabele beoordeelt of een artikel in het algemeen een positieve, negatieve of neutrale boodschap bevat. Omdat teneur erg interpretatief is, worden er een aantal onderwerpen opgesomd per mogelijkheid.

0 = positief	Positieve ontwikkelingen vredesonderhandelingen, bijdragen aan de vrede, Tanja als sterke en moedige vrouw
1 = negatief	Terrorisme, aanslagen, propaganda, vechten, slachtoffers FARC, dode FARC-strijders, drugsmokkel, ontvoeringen, geweld, Tanja als leugenaar, Tanja als internationaal gezochte terrorist
2 = neutraal	Verslag van onderhandelingen, wanneer er meerdere kanten van de situatie getoond worden, theater- of boekrecensies, beschrijving verleden Tanja, beschrijving politieke situatie of politiek verleden Colombia

Bijlage 5: Topiclijsten

Stijn Sieckelinck

Artikel

- Overwegingen om Tanja Nijmeijer product van een neoliberalistische opvoeding neer te zetten
- Overweging Tanja Nijmeijer naast Laura Dekker en Natasja Kampusch te plaatsen

Berichtgeving

- Beeld van Tanja nu
- Welk beeld schetst de pers van Tanja Nijmeijer?
 - Oordeel en aanvullingen
- Positieve en negatieve punten verslaggeving

Tanja Nijmeijer

- Opinie over Tanja na 2012
 - Is deze veranderd?
 - Invloed opvoeding

Robert Friele

Interview

- Keuzes van tevoren
- Aanpak
- Verwachtingen
- Oordeel
- In haar verplaatsen
- Invloed verleden
- Roelant Jonker tegenover Tanja

Berichtgeving

- Volkskrant, 29 van de 235 artikelen
 - Strategie

Oordeel

- “Zelfs Viva stuurde vragenlijst” (Friele, 17-11-2012)
- Beeld van Tanja
 - Volkskrant
 - Gehele pers

Overig

- Wat als Tanja een man was geweest?
- Foto's bij artikel

Arnon Grunberg

- Oordeel berichtgeving Tanja Nijmeijer
- Oordeel Nijmeijer als woordvoerder van de FARC
- Berichtgeving wanneer Tanja een man zou zijn geweest
- Overweging om link te leggen tussen Tanja en het doodslaan van een inbreker

Edwin Koopman

Interview

- Wijze van interviewen
- Aanpak
- Oordeel Tanja
- Dat ze gevraagd is om bij de vredesbesprekingen te zijn, is volgens Nijmeijer geen mediastunt.

- Nijmeijer (34), academica en afkomstig uit een land met alle mogelijkheden, gelooft dat ze als guerrillastrijder meer kan doen voor Colombia dan op welke andere manier dan ook.

Oordeel Nieuws

- Beeld van Tanja door de pers
- Oordeel over pers

Overig

- Wat als Tanja een man was geweest?

Mijke Pol

Interview:

- Keuzes van tevoren/aanpak
- *Hoe is dat om als vrouw tussen al die mannen te zitten?*
Het moet voor jou wel eenzaam zijn, als Nederlandse vrouw in de jungle?
Overweging om vrouw-zijn te benadrukken
- Op welke wijze afgenomen
- In welke taal
- Liduine Zumpolle en Beatrice de Graaf
 - Op welke wijze geïnterviewd
 - Welke overweging?
- Keuze voor foto

Viva

- Welke overweging om Tanja in Viva te zetten?

Oordeel berichtgeving

- Wat als Tanja een man zou zijn geweest?
- Oordeel berichtgeving

Beeld van Tanja

- Persoonlijk
- In haar verplaatsen

Elma Drayer

Artikel

- Overwegingen om column aan Tanja te wijden
- *Verbijsterend genoeg was de toon van meet af welwillend*
Hoe zou de toon beter kunnen zijn?
- In een aantal artikelen wordt de mening van Beatrice de Graaf, Liduine Zumpolle of het verhaal van Roelant Jonker als gijzelaar tegenover het verhaal van Tanja gezet,
- Oordeel?
- Relatie column met interview Liduine Zumpolle in zelfde uitgave Vrij Nederland

Berichtgeving

- Vraag van publiek of keuzes redacties?
- Wat als Tanja een man was geweest?
- Rol van Nederlandse achtergrond
- Rol van foto's en videobeelden op berichtgeving
- Opinie over Tanja

René van Rijckevorsel

Artikel

- Overwegingen om commentaar aan Tanja te wijden
- Titel: Junglepoes; publiceren van foto's en filmpjes met Tanja Nijmeijer speelt terroristen FARC in de kaart

- Kritiek op FARC t.o. kritiek op media
- Overweging om term junglepoes te gebruiken
- *Bij een van haar eerste acties kwam een tienjarig jongetje om het leven*
Bron?
- *Achter de frisse blik en fraaie lach van deze 'guerrillas-strijder' gaat een zwaar geradicaliseerde en getroubleerde geest schuil*
- *Die zelfs visuele media-aandacht niet verdient*
Verklaring zin?
- Twitter en vrijdagvideo:
Niet het gezicht van Tanja Nijmeijer, maar dit is het gezicht van de FARC
 - Aan wie gericht, media of FARC?

Rol van media

- In een aantal artikelen wordt de mening van Beatrice de Graaf, Liduine Zumpolle of het verhaal van Roelant Jonker als gijzelaar tegenover het verhaal van Tanja gezet, oordeel?
- Vraag van publiek of keuzes redacties?
- Wat als Tanja een man was geweest?
- Rol van Nederlandse achtergrond
- Rol van foto's en videobeelden op berichtgeving

Tanja

- Opinie over Tanja
- Tanja als woordvoerder

Ykje Vriesinga

Artikelen

- Twee artikelen op zelfde datum in NRC Next en NRC Handelsblad
 - Welke aanpak
 - Totstandkoming
- Verschillen tussen beide
 - Invalshoek
- 'gecommiteerde en meedogenloze strijder van de linkse guerrillabeweging'
- *Nijmeijer moet het bewijs zijn dat de FARC wel degelijke politieke doelen nastreeft en daarvoor internationale steun heeft.*
- *Tanja Nijmeijer heeft tien jaar voor de FARC gestreden in de overtuiging dat ze zo de arme boerenbevolking van Colombia kon helpen*

Berichtgeving

- Oordeel over de berichtgeving
- Oordeel over interviews Trouw en Volkskrant
- Oktober 2012 – 'Mediaster' beeld nu
- Filmpjes zender ANCOL

Oordeel Tanja

- Oordeel Tanja
- Geloof in goede bedoelingen?

Raymond Boere

Artikelen

- Ontstaan artikelen
- Manier van informatie vergaren
- Bron voor familie-informatie, telefonisch?
- Overweging objectieve toon
 - Eigen oordeel over Tanja
- Overweging Liduine Zumpolle aan het woord te laten
- Overweging *De Nederlandse FARC-strijdster Tanja Nijmeijer*
- Foto's in de jungle
 - Keuze voor foto's
- Welke boodschap over FARC mee willen geven?

AD

- Nadruk op Nederlandse afkomst
- Aandacht voor familie

Gehele berichtgeving

- Oordeel over berichtgeving
- Wat als Tanja een man zou zijn geweest?
- Rol van foto's

Bart Olmer

Artikelen

- 16-10-2012 *Inzet Nijmeijer pure propaganda; Guerrillastrijdster bij vredesonderhandelingen FARC*
 - Overweging titel
- 24-11-2012 *Gevaarlijke Vrouwen*
 - Keuze foto's
- Ontstaan artikelen
- Manier van informatie vergaren
- Welke boodschap over FARC mee willen geven?
- Overweging om ex-gijzelaar Gonzalves aan het woord te laten
- Overweging om Liduine Zumpolle en Beatrice de Graaf aan het woord te laten
- *"Nijmeijer is een beproefd propagandamiddel" aldus Liduine Zumpolle*
 - Eigen oordeel

Telegraaf

- Telegraaf schreef in 2012 het meest van alle kranten over Tanja Nijmeijer, 31 artikelen
 - Verklaring Tanja als geschikt onderwerp
- Terrorist:
 - In 15 van de 28 artikelen (54%) wordt Tanja omschreven als terrorist
 - Mening - verklaring
 - Waarvan 10 x in oktober en 3 x in november, wijziging van strategie?
- Welke insteek rondom Tanja
- Welke insteek informatie rondom FARC
- Naar Havana?

Gehele berichtgeving

- Oordeel over berichtgeving
- Wat als Tanja een man zou zijn geweest?
- Oordeel Tanja

Bijlage 6: Transcripten

Stijn Sieckelinck

Onderzoeker, schreef voor *Groene Amsterdammer*

Datum: 02-04-2013

Locatie: Kantoor Stijn Sieckelinck, forum Utrecht

I: [Korte inleiding op scriptie gegeven tijdens lopen naar interviewruimte] In het artikel zet u Tanja Nijmeijer neer als een beetje het product van een neoliberalistische opvoeding, zo heb ik het een beetje opgevat, klopt dat? #00:00:15-0#

S: Nee ik zou niet zeggen dat het de opvoeding was, maar de omgeving waarin zij opgroeit dat kan je een omgeving noemen waarin neoliberale opvattingen over vrijheid dominant zijn, namelijk individuele vrijheid is iets wat we heel belangrijk vinden en waarin wij vinden dat we niet mogen beperkt worden tenzij we anderen schaden en zij is iemand die in die omgeving is opgegroeid en daar ook wel van heeft gemerkt dat daar als je dat alleen in ons deel van de wereld bekijkt dat daar een bepaalde kant aan zit die we te weinig belichten. Dus dat mensen niet zo snel geneigd zullen zijn om te strijden voor iets dat ze zich minder zullen verenigen om bepaalde doelen te bereiken en daarom denk ik dat Colombia zo interessant was voor haar, zo'n grote ontdekking was, want daar doen mensen dat nog wel en daar geven ze wel een stukje van hun vrijheid weg. #00:01:26-3#

I: Ja, en dat wordt in Nederland natuurlijk gezien als gestoord dat iemand daarheen gaat om zijn vrijheid op te geven voor een organisatie... #00:01:29-0#

S: Precies, dat begrijpen we niet en dat is typisch aan jeugdig idealisme, dat we dat graag heel moeilijk vinden om te begrijpen of ze zeker als volwassenen, als opvoeders, ja, omdat het een kritiek is op onze, op de eh, gevestigde orde, op de orde die wij dachten als volwassenen, waar wij, waar wij eigenlijk voor staan, per definitie, je groeit op in een omgeving waar je eh, waar je je tegen afzet en ja, dat heeft altijd conflicten opgeleverd. Maar bij Tanja is dat wel een heel, eh... pijnlijk conflict, heel tragisch conflict. #00:02:16-7#

I: En op welke manier tragisch? #00:02:21-4#

S: Nou, ja, ze heeft natuurlijk hele lieve ouders, mensen die eh, er ook op geen enkele manier, eh, echt slecht mee zijn omgegaan, met het eh geflirt met het met het, zeg maar het links socialistische gedachtegoed, dus ik denk dat zij in die zin een heel goede opvoeding heeft gehad. Tegelijk is deze moeder haar dochter kwijt, tussen aanhalingstekens, ik bedoel, ze zijn echt, zij leeft gewoon echt een leven waar, waarin ze totaal is afgesneden van haar verwanten en daar eh, daar kiest ze voor en dat is, naja, dat, dat is wel een soort, dat zou je kunnen zien als een middelvinger naar haar familie, maar dat hoeft het niet te zijn. En ik denk dat dat de zaak juist zo interessant maakt, ik denk dat zij echt doet daar, dus ik geloof haar als ze zegt: *Dit is wat ik wil doen, dit is wat ik echt belangrijk vindt, dit is waar ik de zin van het leven aan ontleen*. En als je dat je kind hoort zeggen als ouder, dan zou je dus eigenlijk wel min of meer kunnen stellen dat je dat, dat de opvoeding geslaagd is, als je kind, want dat is waar het om gaat, als je kinderen gelukkig zijn. Maar de tragiek is wel... eh.. #00:03:51-7#

I: Dat haar ouders misschien zo niet gelukkig zijn.. #00:03:53-8#

S: Ja, ik denk dat het heel slim is dat haar ouders niet met de pers, volgens mij praten ze niet met de pers, he? #00:03:55-7#

I: Bijna niet #00:03:57-1#

S: Ik denk dat dat wel goed is. Ik denk dat je nog zou schrikken als je eh, in die tragische relatie van het elkaar niet begrijpen, daar zit gelijk ook heel veel liefde op een bepaalde manier, he. Op een gegeven moment gaan kinderen vanzelf het huis uit, dan zie je ze sowieso minder, alleen daar is het zo heftig en

maar ik denk dat ik, als ik het zo'n beetje inschat, dat die ouders ook wel eh, in de gaten hebben, Ja, dit was bijna niet tegen te houden. En dat geldt overigens ook voor als ik het goed heb begrepen, voor de mensen die dezelfde kringen eh, zich begaven, van het links socialisme in Groningen, die zeggen ook, we konden haar echt niet tegenhouden. Dat was zo sterk, het was zo sterk dat ze wilde gaan. Dus ja, ja, dat is iets waar het, wat we gewoon moeten wat we durven zien ook. Want het was echt haar keuze, dus het gaat niet op om te zeggen: *ze is geïndoctrineerd*. Ik vind dat echt onzin, eerlijk gezegd. Want dat zeggen we heel snel, he? Ook over die jongens die nu naar Syrie, gaan, die zijn geïndoctrineerd, moslimjongeren die eh, van de ene dag op de andere lijken hun spullen te pakken en naar Turkije en Syrie trekken om mee te gaan vechten tegen Assad, ehm, ja tuurlijk. Mensen zijn beïnvloedbaar, zeker jonge mensen, maar heel vaak zit daar een heel autonome kant aan, dan zijn ze niet geïndoctrineerd, maar hebben ze juist het gevoel dat ze doen wat ze moeten doen, wat ze horen te doen, wat hun leven de moeite waard maakt. Ja, dat is bij Tanja echt het geval. Ook al, ook al ziet ze er door af, want het is een harde werkelijkheid daar in de jungle, dat is wel duidelijk geworden... #00:06:01-9#

I: Ja, ik zou er niet snel voor kiezen, denk ik... #00:06:01-9#

S: Nee, maar ja er zijn ook heel veel dingen, er zijn heel veel dingen waar eh, ik niet voor zou kiezen en jij wel en omgekeerd. Ik bedoel, mensen zijn juist, en dat is juist vrijheid, he. Dat je daar in verschilt.. #00:06:18-9#

I: En hoe zou u de reactie in de media omschrijven op haar keuze voor vrijheid? #00:06:26-8#

S: Goh, ik moet eerlijk zeggen dat ik het eigenlijk niet zo heel erg heb bijgehouden. Want ik denk, eh, wat mij heel erg opviel, want toen ik het artikel schreef heb ik wel er wel een beetje ingekeken, maar dat was vroeger denk ik? #00:06:45-3#

I: Ja, in februari 2012 is het gepubliceerd. #00:06:45-3#

S: Ja, dus dat is, toen is het pas gepubliceerd, want het lag er al een tijdje, bij dat tijdschrift, ehm, toen viel me toch op dat je twee kanten hebt, ook in de reacties op de feitelijke berichten toen in de Telegraaf, want dan heb je toch, dan zie je onderaan de website zie je allemaal reacties, en dan zie echt mensen die zeggen van: *Jaa, dit is echt de grootste belediging voor Nederland die er bestaat, weer zo'n dom kalf, waar zitten we onze tijd in te steken? Gewoon een kogel door de kop en klaar*. Weet je wel, dat soort reacties heb je, dat viel me heel hard op, maar je zag toch ook wel hier en daar mensen die eh, niet eens vanuit ideologie, niet eens omdat ze ook socialist of communiste neigingen hebben, maar echt omdat ze ja, vanuit overtuiging, die stelden van: *Ja, wacht even, hoeveel weet jij dan van haar? He, op basis waarvan stel je dit nu eigenlijk? Op basis van één of andere vage aanklacht dat ze zou betrokken geweest kunnen zijn bij een aanslag waar wij ook zelf niks van begrijpen, dus we waar we ook helemaal niet weten waar het een reactie op was, he?* #00:07:52-7#

I: Hmm-mm #00:07:52-7#

S: Dus het is een soort, het is heel makkelijk om te zeggen, iemand die zo'n onbegrijpbare keuze maakt om tot daar te gaan, die hoort niet meer in Nederland thuis en daar wordt ook niks, naja, daar gaan we met zijn alleen een zondebok van maken, terwijl ja, je zag toch wel een paar mensen, die aangaven, van: *Waar baseren we ons op? En by the way, is het toch niet ook moedig, moet je dat ook niet toch durven stellen?* Dat het moedig is, dat het dat het, dus daar daar zit een bepaalde deugd in, wat zij, wij noemen dat hier idealen die op drift zijn geslagen, he, dus eh, dat is zeker aan de hand, maar er zit een bepaalde deugd in, en ook een bepaalde opofferingsgezindheid. Van he, jezelf willen en proberen, ja, iets te zoeken naar iets dat belangrijker is dan je eigen leven of je eigen comfortabele leventje. En dus ja, dat vond ik wel interessant. Dat zag je overigens ook, daarom dat ik die drie meisjes heb samen.. of die twee in elk geval heb genoemd in het artikel, ook bij het zeilmeisje, dus, #00:09:05-8#

I: Hmm-mm #00:09:07-1#

S: Weet je, heel veel mensen die zeiden van dat ze zichzelf maar het diepe inzeilt, en je had er ook die zeiden van: *Wacht eens even, moeten we niet, kunnen we hier niet ook een klein beetje trots op zijn, he? Of kunnen we hier*

niet iets aan ontleen waarvan we zeggen: eh, gob, toch bijzonder dat zo'n kind daar al toe in staat is. Dus dat is wat mij daarin aantrekt, die dubbelheid en ik vind dan de media, voor zover ik het gevolgd heb ik 2012, ik heb vooral niet teveel ehm, ik geloof niet dat ik er heel veel uit geleerd heb, het is eh, maar ik kan me vergissen omdat ik het dus echt niet zo goed gevolgd heb. Maar naar mijn idee eh, eh, moet je elke informatie hierover, over zo'n complexe aangelegenheid, waarbij we de intentie eigenlijk niet, of niet goedkeuren en waarbij we ook de situatie nauwelijks kunnen beoordelen, ter plekke, waarbij een enorm toch belangen meespelen, die gaan over dat gewapende conflict daar, maar die ook gaan, he, omdat je constant die vrouw hoort van die hulporganisatie, hoe heet ze ook alweer? #00:10:19-2#

I: Ja, Liduine Zumpolle #00:10:20-3#

S: Ja, he, dus iedereen heeft zo zijn belangen en dan moet je gewoon altijd heel erg goed uitkijken, he, wat je, ja, wat je, hoe zwaar je berichtgeving weegt. En wat is waar en wat is gekleurd? En mijn uitgangspunt is: Altijd alles is gekleurd.. Mijn artikel is ook gekleurd, ik ben ook geen journalist, dus eh, maar ehm als onderzoeker, voor echte rapporten is dit natuurlijk ook echt veel te gekleurd.. he? #00:10:50-0#

I: Ja, maar dit is ook geen wetenschappelijk rapport. #00:10:50-7#

S: Nee, dit is gewoon iets wat ik in mijn vrije tijd, nee daarom... Dus he, alles is gekleurd en het is een beetje, verder ingekleurd geloof ik, in 2012.. Ja, tsj, veel wisten we al toch? Of zijn er echt heel veel nieuwe dingen? #00:11:04-0#

I: Nou ja, waarom ik 2012 apart uitlicht, is omdat ze, voor dit tijd is naja, vooral buiten zichzelf om in de media gekomen, doordat eh, haar dagboeken werden gevonden #00:11:17-6#

S: Hmm-mm #00:11:17-6#

I: En later filmpjes werden gepubliceerd, en in 2012 is zij echt, naja in augustus, september, naar voren gekomen, naja, gestapt als woordvoerder van de FARC, waardoor ze zelf ook echt voor de FARC ging staan.. #00:11:28-5#

S: Ja, precies, ja, ehm, ja, ik denk dat wel een logische evolutie is geweest, ik denk wel dat dat ergens, ja, er zullen mensen zijn die zeggen, *zij is daar weer nog maar eens misbruikt door die beweging, he, als uithangbord*, maar dat zijn dezelfde mensen die zeggen van: *Ze moest altijd alleen maar de rotklusjes doen.* Je kan ook zeggen, het is een grote eer om dat te doen, ze komt daarmee in de geschiedenisboeken. Ik bedoel, het is een heel belangrijk moment, eh, in die, in zeg maar het langetermijn perspectief van Colombia op weg naar vrede, zou je kunnen zeggen dat het een bepalend, dat weet je nog niet, maar dat het bepalend wordt #00:12:18-3#

I: Dat zou zo maar eens kunnen zijn #00:12:18-8#

S: He, dus, dan draait het natuurlijk allemaal om, want dan, dan kun je niet zeggen dat ze alleen maar de rotklusjes kon doen of dat ze niet gerespecteerd werd, dus ik vind dat allemaal, supermoelijk om te beoordelen, ik vind alleen dat je daar heel voorzichtig in moet zijn als het gaat om, ik bedoel, ik, mijn sympathie voor haar, moet ik ook voorzichtig voor zijn, eh, dat, dat wil ik ook wel even benadrukken. Ik eh, ik wil niet, misschien vind ik het helemaal geen sympathiek persoon, en eh, dus dat hoeft niet eens om te kunnen beweren dat zij, dat zij ons wel iets vertelt over, over, ja, vrijheid en de grenzen eraan, die we toch blijkbaar hebben met elkaar. He, terwijl we wel altijd doen alsof alles altijd maar moet kunnen en zeker jongeren moeten kunnen heel de wereld over en moeten kunnen hun grenzen verleggen.. Maarja er zitten heel duidelijke limieten aan, blijkbaar, dat vond ik interessant in dit verhaal. Maar hoe zij daar precies, of zij daar nu echt, ik heb haar als voorbeeld gebruikt, ik zal het zo zeggen, ik heb haar niet, ik heb haar casus niet eh, ben, ik ben geen kenner van het deze specifieke problematiek, noch van die persoon. Eh, ik denk dat dat voor heel veel journalisten geldt, en daarom moet je gewoon heel voorzichtig zijn in uitspraken daarover, eh... #00:13:51-6#

I: Bedoelt u dat zij zich juist wel daarin verdiept hebben of niet? #00:13:58-5#

S: Nee, juist niet ook, en #00:14:00-8#

I: Juist niet ook.. #00:14:00-8#

S: En ik bedoel daar moeten we heel eerlijk in zijn, de journalistiek is ook, het wordt, het gaat steeds sneller, steeds meer copy paste, steeds meer persberichten overnemen en naja, het is gewoon, het is gewoon deze tijd, het is allemaal veel meer op netwerken gericht, oppervlaktewerk, surfen, we hebben niet voor niks surfen op het internet, dat is allemaal oppervlakte, dus de diepte ingaan, is heel lastig geworden, sowieso, voor iedereen, hier ook in het instituut [Forum, instituut voor multicultureel onderzoek, red.] Dus ja, maar dit is wel een casus waarvan je de diepte moet ingaan, ik bedoel, zo'n mevrouw Zumpolle, daar luister ik dan wel naar, en ik vind het ook heel interessant en ik snap ook haar standpunt van: *Blijf hier weg en zij heeft hier niks te zoeken*, absoluut eh, ik denk ook dat dat verenigbaar is met mijn verhaal, op een bepaalde manier, eh, maar blijf ook, maar allebei, die verschillende verhalen naast elkaar en blijf ook in je hoofd dat samen te zien en te zien dat, dat die schijnbare tegenstellingen misschien wel samen gedacht kunnen worden, natuurlijk moet je oproepen dat niet meer jongeren daar naartoe komen, ehm, maar wil dat zeggen dat zij de baarlijke duivel is? Dat zij de domste kieke is van al die jongeren van die generatie door dat land uit te kiezen enzovoort, nee, ik bedoel, dat zegt zij ook niet, maar ik bedoel, dat zou je dan kunnen daaruit afleiden. Maar dat hoeft ook niet. #00:15:29-1#

I: Ja, als zij alleen gequote wordt, dan krijg je natuurlijk een heel eenzijdig verhaal. #00:15:30-5#

S: Ja, en naja, dan dat is het risico wel, je hebt natuurlijk geen, nauwelijks mensen die eh, even zullen vertellen dat ze, dat ze heel blij zijn dat ze daar is, maar ja, dat zijn natuurlijk haar medestrijders, en die tonen dat dan door haar als woordvoerder naar voren te schuiven, denk ik. Of eh, maar het is een heel, wat ik zeg, het heeft veel raakvlakken met de discussie over die jongens die nu naar Syrie gaan. Je kan het heel makkelijk maken. Dan zeg je gewoon: *de Islam, die zorgt ervoor dat jongeren misleid worden, en eh, dat ze haat gaan, dat er wordt dan haat gepredikt, en jongeren pikken dat op en gaan dat, die gaan dan haat zaaien en verder haat zaaien eh, komen met nog meer haat terug naar hier en dan moeten alle seinen op rood want dan hebben we hier een heel groot probleem*. Je kan ook zeggen: *Dat zijn jongeren die opgroeien en net zoals alle jongeren die opgroeien willen ze, vinden ze bepaalde dingen heel belangrijk en andere dingen helemaal niet en gaan ze door bepaalde eh, tegenslagen, voorkeur ontwikkelen en merken ze dat in de Islam gewoon heel mooi duidelijk, ja, duidelijk palet van waarden klaarligt, met gewoon heel duidelijk onderscheid tussen goed en kwaad. Ze weten ook dat er al twee jaar een oorlog gaande is, waar bijna niemand naar omkijkt, ja, en ze hebben hier, en ze krijgen constant hier het gevoel dat ze eigenlijk niet echt volwaardig burger zijn*. Ja, dan vind ik de som niet zo makkelijk, niet zo moeilijk gemaakt om te zeggen, jongens, we hebben daar meer te betekenen, we kunnen daar meer betekenen. Snap je? Dat is maar hoe je, het is hetzelfde fenomeen wat je verteld als iemand die zegt: *Het is gewoon weer die Islam en die misleidt* en het is.. eh #00:17:21-9#

I: Indoctrinatie, ja #00:17:33-0#

S: Ja, het is toch net een andere tsjk, en ik denk, ja, ik vind dat tweede perspectief interessanter, en het is ook echt niet, sinds, het is ook niet zo dat het alleen maar, eh, zeg maar, vreemde religies of ideologieën ervoor zorgen dat jongeren bereid zijn tot offers, want dat is niet zo, he. Het is net Pasen geweest en als je het lijdensverhaal van Christus leest, dat is zo radicaal als iets... #00:18:09-9#

I: Hmm-mm #00:18:09-9#

S: Het is heel radicaal en .. #00:18:14-4#

I: En nu denkt bijna niemand hier erover na #00:18:13-8#

S: Naja, mensen denken er wellicht wel aan, ik denk dat in die zin, ik bedoel, dat mensen, ik dnek niet dat religie weg is of zo, helemaal niet, maar men heeft andere uitlatingen gevonden, ehm, maar het paasverhaal is echt een verhaal van opoffering en jezelf op het spel zetten en jezelf eh, minder belangrijk achten dan een idee, en dat is juist wat daar gebeurt, wat bij Tanja gebeurt en wat bij die moslimjongeren gebeurt, dat

is juist wat wij, als ja, hier opgegroeid, eh, beschaafde West-Europeanen, wat wij steeds minder begrijpen, als mensen hun leven minder waard achten dan een idee, dat snappen we niet. #00:19:13-6#

I: En wat voor rol zouden, in 2009 geloof ik, kwamen er filmpjes in de media, dat Tanja aan het dansen was in zo'n kamp.. #00:19:24-3#

S: Ja, #00:19:24-3#

I: Wat voor rol zouden die dan hebben op de beeldvorming, want daarvoor was het... #00:19:31-3#

S: Ja, goh, ik denk, wat dat is natuurlijk eigen aan het beeldentijdperk, maar ik denk dat dat allemaal niet echt, helpt, voor de mensen om te begrijpen, wat is hier nu eigenlijk gaande. He, dus, eh, als iets duidelijk is geworden, dan is het wel dat de beeldcultuur mensen niet heeft geleerd om beter te leren kijken, het heeft ze vooral geleerd om sneller te oordelen, he, dus beelden helpen helemaal niet om te kijken of te, het is veel te veel, het is precies hetzelfde als, je kan een verhaal vertellen aan een kind en je kan een film laten zien aan een kind. #00:20:09-0#

I: Hmm-mm #00:20:09-0#

S: En ja, het soms, ja, eh, film is op een bepaalde manier aan de oppervlakte en ik denk dat belangrijk is om voorbij die beelden te gaan en YouTube is belangrijk, je kunt er heel veel uit leren, het is een enorme bron, een extreem toegankelijke bron om meer van de wereld te begrijpen, maar dan moet je wel, dan moet je echt je oordeel opschorten, want als je iets ziet, moet je echt twee keer nadenken voor je erover oordeelt en dat doen we doorgaans niet, vaak hebben we ons oordeel al klaar. Op het moment dat het duizenden hits heeft, dan weten we al: *Oeh, het zal wel vast shocking zijn* of het zal vast, en ja dan staat het eerder in de weg dan dat het ons iets helpt, dan dat het een nieuws eh, berichtgeving helpt, ik ben daar, ja, ik denk dat daar, een goede reportage of een goed opiniestuk, waarin iets wordt neergelegd, dat dat zeker zo belangrijk is, want je moet het allemaal hebben hoor, beeld, ik wil het helemaal niet bannen ofzo, maarja, beelden hebben ons echt niet, gaan ons echt niet helpen om meer van elkaar te begrijpen. #00:21:35-0#

I: Hm-mm, en denkt u.. want in de beeldvorming, het is natuurlijk heel duidelijk dat zij mooi, een mooie vrouw is, #00:21:46-1#

S: Ja. #00:21:46-1#

I: Denkt u dat dat anders zou zijn als het een jongen was geweest? #00:21:47-9#

S: Hmmm, we weten wel dat als jongeren met radicale opvattingen, ehm, als dat dames zijn, dat ehm, dan is ons, dan begrijpen we er nog minder van, dat weten we wel, dus, eh, volgens mij is dat zelfs onderzocht met Tsjetsjeense oorlog met rebellen, die gebruikte echt jonge vrouwen echt als zelfmoordescadron en eh, ja, dat is, dat vind ik ook, ik merk dat dat ook bij mijzelf, wel echt iets anders doet dan wanneer mannen dat doen. Dus in die zin, maakt dat verschil en dat ze mooi is, is natuurlijk, ehm, ja, spreekt in die zin nog meer tot de verbeelding. En is ook in de veroordeling, naar mijn idee, wel relevant omdat je ook wel, dat las ik ook onderaan de Telegraaf-website, dat er ook wel een aantal wat seksistisch getinte opmerkingen komen van: *Ja, eh, goh, deze mooie meid had toch een perfecte toekomst hier kunnen opbouwen*. Of van: *Bij mij was ze welkom geweest*. Weet je, zoiets. #00:23:34-2#

I: Hmm-mm #00:23:34-2#

S: Dus dat speelt ook nog mee, bij, ik denk dat dat bij mannen, dat ze veel meer nog zoiets zouden hebben van: *Ach ja, klootzak, maak dat je wegkomt*. Maar ik denk bij vrouwen, ja dat veel mensen, toch nog een soort van beschermende reactie ook van: *Was nu hier gebleven, dan had ik voor jou, dan hadden we samen een jungletje gebouwd*, snap je, bij wijze van spreken en dat heb je bij mannelijke radicalen, veel minder, daar is het veel meer van: *je verknalt je eigen toekomst en ja, maakt dat je weg bent hier, want je hoort hier niet thuis*. Ik denk dat heel veel mensen dat ook denken over Syrie nu, van dat ze daar maar hun einde vinden, dat we hun niet

terughebben hier in Nederland, want dan krijgen wij die miserie. #00:24:30-4#

I: Ja, dat deels onbegrip en deels... #00:24:34-8#

S: Ja, dat is gewoont van dat we ermaar vanaf zijn, ja, dat denk ik wel, daarvan als je dat zou, als Maurice de Hond dat even zou peilen, je nog zou schrikken van het percentage van mensen die eigenlijk eh, ja, maar ja, goed, dat eh, nee ja, ik denk dat sekse daar wel een belang, een rol inspeelt ... [onderbreking door collega] #00:25:14-6#

I: En is uw beeld nog veranderd van Tanja Nijmeijer of van de berichtgeving van 2012, als u er nu op terugkijkt, een jaar na het artikel ongeveer? #00:25:26-3#

S: Nou, beeld van Tanja is in die zin veranderd, dat ik ehm, op den duur begin ik mij wel af te vragen, ehm, wat als zij, want hoe oud is ze nu? #00:25:55-4#

I: Dertig dacht ik, negentwintig of dertig #00:25:55-4#

S: Ah, kijk, ze is al aan, naja, als ik zie hoe dat bij mezelf gegaan is en hoe dat bij heel veel mensen gaat, tussen je zestiende en je zesentwintigste ben je het felst [onderbreking collega] ehm, maar ja, na je zesentwintigste wordt je vaak geconfronteerd met wat meer tegenslagen en dan of met andersoortige ervaringen, voordat je wordt zelf moeder of vader en je gaat, of je wordt, waar je eerder degene was die de gevestigde orde bekritiseerde en aanviel, wordt je degene, per definitie, als je een kind krijgt, wordt jij degene die de symbolische orde juist gaat bewaken en gaat presenteren aan dat kind. Dus dat soort dingen kunnen heel aangrijpend zijn, ook in je opvatting over de wereld. Dus mijn, wat ik mij heb afgevraagd de voorbije maanden over haar, is in hoeverre is haar, haar overtuiging eh, ja, zal die, is die duurzaam en sterk genoeg om die typische idealistische fase, om daar, niet kopje onder te gaan he, om niet plots te zien, van ja, wat heb ik zitten doen? Want dat is wel eigen aan dat echt, heftige idealisme, dat je eh, soms wel eens, als je terugkijkt, eh, jezelf niet meer herkend, dat het dus een grote roes bleek te zijn.. #00:27:43-7#

I: Misschien zelfs jeugdige idealisme? Dat ze daar dan uit zou komen? #00:27:48-0#

S: Ja, ja, en ik weet niet hoe ze, hoe dat dan werkt, want in principe weet ik gewoon niet, hoe dat bij de FARC dan kan, ik kan me voorstellen dat haar woordvoerschap daar al ook een zekere stap al in betekent. Dat ze minder fel is, maar meer ook de verzoening, want zij wordt eigenlijk in een verzoenende beweging naar voren geschoven en ja, dat zou, daar een rol in kunnen spelen. Maar het is spannend, maar ja, ik ken ze eigenlijk niet genoeg. Ik had eigenlijk, ik heb wel wat verhaaltjes gehoord, hoor. Dus ik weet gewoon dat ze heel fel was in haar studententijd ene dat juist de mensen die ik dan sprak, die naar mijn idee nog steeds heel fel zijn, dat die ja, als zij haar zelfs niet konden tegenhouden... Dus dat moet wel echt een enorme energie geweest zijn die zij had om daar naar toe te gaan, dat is echt, dat vind ik wel fascinerend. En ik hoop maar dat ze dat niet als een soort boomerang terugkrijgt. #00:29:12-1#

A: Ja, en we zullen dit jaar wel horen, hoe het verder gaat met de vredesonderhandelingen.. #00:29:15-3#

S: Ja, en ik lees straks graag je scriptie. #00:29:16-6#

[Afsluiting]

Robert Friele

journalist (en freelance eindredacteur) Volkskrant

Datum: 12-04-2013

Locatie: Eye bar-restaurant Amsterdam

[introductie, uitleg aard scriptie en benadering journalisten] #00:00:30-7#

I: Had je voor je er naar toe ging een bepaalde aanpak bedacht? #00:01:31-4#

R: Nou, [koffie wordt gebracht] ja, nou, dat is eigenlijk wel een goede vraag, ja en nee, ik bedoel, ik had dat contact met haar gelegd en ik kon daar naar toe vliegen en ik zou, zei had gezegd: Ik wil je wel spreken. Dat is dus allemaal heel moeilijk, zij, eerst zou ze naar Oslo komen. #00:01:59-0#

I: Hm-mm #00:01:59-0#

R: en dat ging niet door en toen in een keer was ze in Havana aangekomen, terwijl eigenlijk, naja, ik volg het niet meer zo goed als daarvoor toen ik in Latijns Amerika woonde maar ik had ja, ik weet niet, ik was ook, ik dacht: Nou, ze is niet naar Oslo, ik weet niet, er gaat straks misschien wel iets op Cuba gebeuren en in een keer op maandag was het volgens mij, in een keer dat ik wakker werd en eh dat in een keer het bericht van: Ze is aangekomen op Havana en toen begon in Nederland opeens echt zo van die hype, van oh, iedereen wilde erheen en en toen en toen dacht ik eerst ook, van nou ik moet daarheen, en toen had ik allemaal eh ja, alle media die ik, waar ik mensen kende, waar ik wel eens wat voor had gedaan, allemaal een mail gestuurd, van nou, ik wil er wel heen, ik wil dat verhaal maken, maar toen wist ik nog niet of ik haar kon spreken, en alleen, ik ken daar, weet je, ik heb natuurlijk in Latijns Amerika gewerkt, dus ik had zoiets van; Misschien dat er wel iemand iets zegt van: Ga maar en ga maar kijken. Maar goed, al die media waren zo van: Ja, maar als je niks kunt garanderen dan gaan we ook niet je ticket betalen of weet ik veel wat, en dat begreep ik ook wel, en toen dacht ik eerst van zal ik het zelf betalen en dan gewoon gokken, maarja het is toch een beetje duur om naar Cuba heen en weer te gaan, vliegreis is heel duur. #00:03:02-8#

I: En zeker adhoc natuurlijk #00:03:02-8#

R: Ja, en toen eh, dus was ik daar eigenlijk al een beetje zo van, dus dinsdag einde van de dag, had ik, of eigenlijk halverwege de dag, had ik echt zoiets van nadat ik maandag en maandagavond had ik nog contact gehad in Havana en had ik met iemand gebeld en toen op gegeven moment dacht ik dinsdag, naja, weet je, laat ook maar, na al dat gehype, ik als ik ga wil ik toch niet een nieuwsverhaal, ik wil dan gewoon een lang interview met haar en gewoon alle vragen stellen die ik heb, anders hoeft het van mij niet, en toen was ik eigenlijk een beetje zo van wheuheue, maar toen kwam ik dus in contact met die vriendin van mij en die eh, want eh één van de beste vriendinnen van Tanja is één van mij beste vriendinnen #00:03:37-8#

I: En via haar kende u Tanja vroeger? #00:03:38-8#

R: Ja, want, dat staat wel in het stuk he? Dat zeg maar de huisgenote.. #00:03:42-8#

I: Ja #00:03:42-8#

R: die eh, waarvan Tanja een vriendin is, naja ik woonde in dat huis, dus dat was mijn huisgenote en ik ken haar nog heel goed. #00:03:49-9#

I: Oh, en vandaar dat ze bij u, eh je, over de vloer kwam. #00:03:49-9#

R: Ja, en eh, dus toen, en die zei, ja, maar ze heeft me gebeld en we e-mailen en toen had ik zoiets van oh, ik zei kan je dan niet voor mij even contact leggen of een mail sturen? Dus toen heb ik een mail geschreven aan Tanja en die heeft zij doorgestuurd en toen kreeg ik op donderdag van haar een mailtje, van naja, ik weet eigenlijk niet zo goed wat ik moet met al die aandacht van de pers en ik voel er wel iets

voor om met jou te praten want ik vertrouw jou en ik vertrouw die huisgenoot. En eh, naja dus, en ik had gezegd: Ik wil lang met je praten, ik wil je zelfs misschien een paar dagen volgen en daar een groot stuk over schrijven, niet kort, en dat zag ze wel zitten maar dat moest ze overleggen met de mensen en toen zei ze, ja, dat was donderdag en ik had dus een mail gestuurd en gezegd van nou, laat maar weten, hmmm, nou toen gingen nog een paar mailtjes heen en weer en toen zei ze op vrijdag op een gegeven moment van eh, toen was ik op de krant, ook aan het werk, en toen zei ze van: Je kan komen wanneer je wilt, en toen dacht ik, nou ja, dan eh, dus toen ben ik meteen naar de hoofdredactie gestapt. En de Volkskrant-correspondent was al op Cuba, dus was een beetje ongemakkelijk maar goed ja, ik had toezegging en zij niet. Dus ik zei: Ja, ik kan interviewen en toen zei hij van ja, ga maar en toen eh, heb ik gewoon eh, heb ik 's nachts mijn ticket geboekt voor zondagochtend en toen had ik zaterdag nog de hele dag de tijd om dingen te doen een dus om terug te komen op, dus dat was een beetje de aanloop, maar mn verwachting, ik had niet echt verwachtingen, want ik had ook zoiets van, dit interview is moeilijk, want voor het zelfde geld zegt ze als je daar bent van ja, we doen het toch niet, dat weet je gewoon niet, maar ik bedoel, pas als het in de krant staat dan weet je pas zeker dat het erin staat, dus ik had wel, ik dacht, ik ga erheen en we zullen het zien, maar het kan ook zo maar zijn dat het niet doorgaat, of ik heb haar gesproken en die Cubanen, want dat is toch een dictatuur, en die gaan in een keer moeilijk doen, wat, of de FARC, want ik weet, ja ik wist het gewoon niet. #00:05:46-0#

I: Hmm-mm #00:05:40-7#

F: Maar ik had natuurlijk wel, ik heb haar altijd gevolgd, dus ik had wel in mijn hoofd wist ik gewoon wel wat ik haar wilde vragen, zeg maar. En ik heb wel in het vliegtuig, heb ik nog een keer dat boek gelezen dat over haar verschenen is en nog een keer een ander boek en nog een keer wat artikelen. En wel voor mezelf nog een keer op een rijtje gezet van welke vragen ik wilde stellen zeg maar, wat ik wilde weten van haar en dat waren ja, dat waren wel een beetje de vragen ook zoals ze in het stuk staan en dat ja, maar goed, dat zat al, dat was niet, dat zat al misschien veel langer in mijn hoofd, van al die jaren dat ik, ik ben natuurlijk vier jaar correspondent geweest en eh, na al die tijd wel goed gevolgd wat zij deed en ook via die vriendin wel veel dingen gehoord en altijd heb ik wel gedacht, oke, ik wil dit, dit, dit wel aan jou vragen, ja, dus op die manier. #00:06:29-9#

I: Hmm-mm #00:06:29-9#

R: Ja, dus het is niet het is anders, normaal maak je misschien een interviewafspraken met iemand en dan weet je oke, over twee weken heb je dat en dan heb je twee weken de tijd om weet ik veel, boeken te lezen, stukken te lezen, mensen te bellen, en nu was het heel adhoc. Maar ik wist wel wat ik haar wilde vragen want, ja dat had ik al die tijd al een beetje, eh... #00:06:44-2#

I: Dat zat al paraat? #00:06:44-2#

R: Ja, dat zat een beetje in mijn hoofd. #00:06:49-5#

I: En hoe was het interview, naja, het was twee dagen, maar hoe ging dat? #00:06:51-9#

R: Naja, dat ging wel eh ja, dat was wel apart, ik kwam dus aan op Cuba en eerst, dat was wel heel grappig, ze had, ze mailde mij dat die vrijdag, ik had gezegd, oke ik heb een ticket geboekt, half twee 's nachts, maar dat is daar is het weer vroeger, en toen mailde ze meteen terug: Oh, wat leuk dat je komt, ik kom je misschien wel halen van het vliegveld, maar dat was echt hilarisch, want al die Nederlandse journalisten, die zaten er al, die waren allemaal de hele dag op jacht naar Tanja.. #00:07:19-3#

I: Haha #00:07:19-3#

R: En in één keer stuurt ze van: Oh, dan kom ik je wel halen van het vliegveld, dus ik had echt zoiets van jezus, wat bizar.. #00:07:22-9#

I: Ja, van hoe kan dat nou #00:07:22-9#

R: Ja, maar goed dus, en toen, dus ik vliegen en toen had ik zondag niets meer gehoord van haar, zondagochtend voordat ik weg ging en toen had ik zoiets van: aah, als het maar goed komt. En we hadden afgesproken dat ik, als ik aan zou komen zou ik haar bellen en als ze er niet zou zijn dan zou ze mij proberen te bellen en anders konden we altijd nog e-mailen, dat hadden we een beetje zo afgesproken. Dus ik kwam aan, naja goed, in mijn hotel en alles en toen belde ik naar dat nummer, maar die, ze waren bij de FARC de hele tijd heel vaag aan de telefoon, want ze kregen zoveel belletjes van Nederlandse journalisten dus die, dat meisje, die, en dat wist ik ook wel, die was echt een beetje zo hmm, en ik zo uitleggen: Naja, ik ben Robert-Jan, ik ben een vriend van die en die, van die huisgenote en eh, naja, zeg dat ze me terugbelt, en ik had mijn nummer doorgegeven en ze was een beetje zo van, die Colombianen zijn een beetje zo van: Jaja, doe ik wel, maar dan weet je dat ze het soms niet doen. Dus ik had zo gezegd, van ja, ga je het echt doen? En toen liep ik naar buiten en toen eh, werd ik gebeld op mijn mobiel meteen en was zij het, en ze zei ja, ik heb morgen heb ik de hele dag de tijd voor je en zal ik je om negen uur komen halen? Naja, dus toen was het ja, was het gewoon rond, in principe dat het ging gebeuren. Dus dat was wel bizar. #00:08:37-4#

I: Ja, en ook uniek! #00:08:40-1#

R: Ja, dat was echt heel grappig. Dus ja, ik kon gewoon zondagavond eten en nog wat lezen en bedenken hoe ik het interview, ja, hoe ik het ging doen en wat ik allemaal aan haar wilde vragen en eh, naja, en de volgende maandag om negen uur, ja, toen stond ze voor de deur met het busje en toen ja, toen gingen we eerst moesten we even een plek zoeken, naja dat was een beetje een gedoe en toen hadden we uiteindelijk een plekje gevonden waar we rustig konden zitten en toen hebben we eigenlijk, ja, tot een uur of vier 's middags hebben we gesproken, tussendoor wel heel even geluncht, dus dan was het meer, we hebben zeg maar eerst een uur of anderhalf uur gewoon gepraat zonder opname-apparatuur en toen op een gegeven moment ging ik haar interviewen en het opname apparaatje aangezet, naja, zo na twee uur praten waren we best wel moe, dus toen zijn we even gaan lunchen, dus dan lopen we even gewoon, dat was meer informeel liepen we daar een beetje, en ze vertelde wat dingen en ik vertelde wat dingen en toen eh, 's middags nog weer, denk twee of drie uur of zo, gepraat tot een uur of vier en eh, en toen afgesproken. Tenminste ik vroeg aan haar, kunnen we niet van de week, kunnen we niet nog even gaan eten samen ofzo. Ik had zoiets van, dat is wel goed om nog een keer gewoon eh... #00:09:49-8#

I: Ja, dan heb je het misschien ook een beetje laten bezinken #00:09:52-3#

R: Ja, dus dat eh, naja, dat wilde ze, of ze zei: We hebben wel even contact. Maar ja, ze zei dat toe, volgens mij heb ik de ochtend erna met haar gebeld, en ze wilde dat wel. Wat me achteraf verbaasde want de tweede afspraak, ze voelde zich echt heel ongemakkelijk. Want ze had echt de indruk dat ik haar een soort van ging afmaken in het stuk omdat ik kritische vragen stelde, wat ze niet zo gewend was. Dus toen heb ik er nog gesproken, dinsdagavond, tweeenhalf uur ofzo. En toen eh, toen kon ik het stuk gaan maken. Dus zo ging het. #00:10:26-0#

I: Oke, en was het moeilijk om kritische vragen te stellen? #00:10:26-5#

R: Nee, dat vond ik niet, maar ik vind het, ik ben niet zo van de confrontatie, dus als je ziet dat iemand ongemakkelijk wordt van je vragen, dat vind ik niet zo, ja dat vind ik niet per se leuk ofzo. Of, dan denk ik niet van yes, yes, ik zit goed, dus. En het was ook echt, we begrepen elkaar ook niet zo goed, en dat eh, ja, naja in die zin is het moeilijk dat eh, je wilt natuurlijk graag dat je elkaar begrijpt. En ik begreep haar niet en zij vond, had soms de indruk dat ik haar niet wilde begrijpen ofzo, terwijl ik dat wel probeerde, maar ja. Maar zij is zo, ja, daar in die beweging, ja dat is moeilijk, die afstand is eigenlijk te groot, dus dan probeer je elkaar een beetje te begrijpen, maar dat lukt dan toch eigenlijk niet, en dat eh, en uiteindelijk is dat een beetje ongewild, een soort van thema van het verhaal geworden... #00:11:19-2#

I: Ja, dat komt meerdere keren terug... #00:11:19-2#

R: Ja, dat onbegrip, maar ik had niet, en ik denk, maar ik was, ik was op een gegeven moment maar gewoon gaan schrijven en toen, toen ja, toen bleek dat toch wel een beetje het ding, zeg maar. En ik had eerst bedacht, omdat het zo, omdat zij zo niet reflecteerde op de dingen die fout gaan bij de FARC, ja dan

kun je best een vraag-antwoord interview doen. Want dan kun je in de vraag de feiten presenteren en dan zie je hoe zij daar op reageert maar toen later bedacht ik me, ik doe een mix; een beetje omschrijving en een beetje vraag-antwoord. Maar dat had ik ook niet van tevoren bedacht. Dus ja, dat is ook een beetje naar aanleiding van zo'n gesprek. #00:11:56-9#

I: Ja, en eh, kwam dat onbegrip, ook, eh, doordat, kon u zich in haar verplaatsen? Sorry, je? #00:12:02-9#

R: Ik denk dat ik van alle journalisten die op Cuba was, dat het beste dat kon, omdat ik eigenlijk om twee redenen: omdat zij ging op reis naar Colombia, en toen ging ik tegelijk naar Midden-Amerika om te reizen en ook, toen ik in Midden-Amerika was, ik was voor het eerst buiten Europa, en een enorme armoede en een verschil tussen arm en rijk en toen dacht ik ook van, toen dacht ik: Ja, ik kan me wel voorstellen dat mensen mensen hier een gewapende opstand beginnen, want het kan zo ook niet. Dus ik snapte wel dat zij dat ook had, toen ze daar kwam in Colombia, waar de ongelijkheden nog veel extremer zijn en het geweld nog veel extremer is dan in andere landen, dus ik snapte wel goed dat eh, ik snapte dat wel. En daarboven, had ik in Colombia gewoond, dus ik kende denk ik ook van alle journalisten die daar waren, kende ik ook het beste de situatie daar ter plekke en ik had mensen gesproken die voor de FARC waren, maar ik had ook mensen gesproken die slachtoffer waren van de FARC, en dat waren gewone mensen, dat waren geen soldaten ofzo, maar gewoon mensen die ergens wonen en op een gegeven moment komt er opeens een patrouille binnen vallen en die begint te schieten en alles, dus dat, naja, dat, naja, ik kon me wel in haar verplaatsen. Maar alleen, waar ik me niet zo goed in kon verplaatsen, was dat gebrek aan reflectie zeg maar. Want je kan natuurlijk, je kan ergens van overtuigd zijn, maar dan kan je nog steeds wel afstand nemen en reflecteren en misschien zeggen van oke, we maken wel fouten of misschien is dit niet zo goed, maar dat doen we omdat dit gebeurt, dat en zij was bijvoorbeeld, waar we echt veel over hebben gesproken. En nu is dat standpunt ook wel veranderd bij de FARC, maar zij waren heel erg van: Wij zijn niet, wij zijn de slachtoffers in dit conflict. Dus elke keer dat er werd gesproken en nu misschien ook in de onderhandelingen dat zij misschien hun excuus moeten aanbieden aan de slachtoffers die zij hebben gemaakt, en dat zijn er ook heel veel, dan zeiden zij: nee, nee, nee, nee, wij gaan excuses aanbieden, wij zijn de slachtoffers, wij zijn niet de daders. Maar ze hebben zoveel dingen gedaan, zij zijn evenveel daders als de staat, zeg maar, maar ze voelen zich, dan, een slachtoffer, of dat was misschien ook hun officiële boodschap, maar dat weet ik niet zo goed, maar goed, daar was het, daar heb ik wel veel met haar over gesproken en dat, ja, dat, daar botste we misschien wel het hardst. Want ik dacht: Je kan dat niet, ik snap wel wat jullie, ik snapte wel waar zij voor strijden, dat snapte ik wel of daar kan ik wel een heel eind in mee.. Alleen ik kon niet, ik zei ook tegen haar: Ja, maar je kan toch niet, afgezien waar jullie voor strijden, dat is één ding. Maar als er twee partijen strijden tegen elkaar, dan vallen er altijd onschuldige slachtoffers, hoe nobel het doel ook is van de ene partij, dat maakt helemaal niet uit, er vallen altijd onschuldige slachtoffers en het is raar dat je dat niet erkent, zeg maar en daar gingen we wel, daar hebben we wel echt veel over gebekvecht. Dus dat, maar ja, ik vond het niet moeilijk, ja het was moeilijk omdat we, zij probeerde mij een soort, niet te overtuigen, ze probeerde mij niet te brainwashen ofzo, zij probeerde mij gewoon uit te leggen wat zij dacht dat de situatie was. En ik probeerde haar uit te leggen wat ik had meegemaakt op sommige plekken en hoe ik dacht dat zij op sommige plekken in het conflict wel foute dingen deden en daar ging het niet zo goed, maar goed dat hoeft ook niet, maar daar botste het. #00:15:13-5#

I: Dat geeft juist misschien het interview zelf ook wel weer diepte omdat het onbegrip erin zit? #00:15:22-4#

R: Ja, iedereen verwacht natuurlijk met haar een heel kritisch interview. En aan de andere kant, wat mijn doel wel was misschien zeg maar. Als ik dan zeg maar toch van tevoren een verwachting had. Ik wilde niet een soort van haar afmaken. Want ik dacht, ja dat is een soort van heel makkelijk. Maarja, ik wilde wel weten hoe zij er nou tegen aankeek en of zij in staat was om te reflecteren wat zij doen. En dat is een beetje wat ik misschien heb geprobeerd in het gesprek en uit het gesprek blijkt dus dat ze dat niet echt is. En dat is een beetje, en ik denk ook misschien dat daarom ook in één keer die bubbel is ingezakt. Mensen hebben dat stuk gelezen en zien dat ze dat niet is. Ze gaat niet met allemaal mooie teksten komen, van nee wij doen dingen fout. Zij is gewoon helemaal, naja, sommige mensen zeggen: gebrainwashed, maar zij gelooft daar totaal in en ik denk, dat is denk ik dat die mensen nu ook denken, van wat zij zegt dat is toch niet zo heel interessant. Laat ook maar.. #00:16:12-8#

I: Dat er nu niks meer komt? Geen ontwikkeling in zit? #00:16:15-3#

R: Nee, er komt niks meer en dat hoopte ik misschien stiekem wel, hoor, dat ze misschien wel dingen zou zeggen, maar ja, nee, ja ze zit gewoon bij een militaire organisatie. Ook al zou ze het willen, dan zou ze het denk ik niet kunnen. Maar ik had ook niet de indruk dat ze het wilde.. #00:16:30-8#

I: Oke, en ik eh, ik weet niet wie de overweging heeft gemaakt om bij het interview ook een artikel neer te zetten met Roelant Jonker [voormalige gijzelaar FARC], maar.. #00:16:41-7#

R: Ja, nou, dat is in de vergadering gebeurt op de krant, want ik ging natuurlijk maandag erheen. En toen heb ik maandag laten weten, van ik heb haar heel lang gesproken en ik spreek haar morgen weer. En toen dachten ze op de krant op een gegeven moment van: Ja.. en ik had volgens mij ook al misschien een soort hele ruwe opzet gestuurd, maar ze dachten op de krant omdat zij niet reflecteerde op wat zij doen, dachten zij, misschien wordt het wel een heel, van die ideologie van de FARC. Waarvan elke lezer wel kan zien dat het een achterhaalde ideologie is, maar om die toch zo maar in de krant te zetten, ook al zet je er kritische vragen tegenover, maar dat vonden ze niet genoeg balans of dat was de overweging, toen zeiden ze van: We moeten daar nog iets tegenover zetten. En die Roelant Jonker die had volgens mij voor het eerst dook hij weer even op in Spits, als ik me niet vergis, had hij een ingezonden brief geloof ik geschreven op de achterkant of zo. #00:17:35-3#

I: Oja, of zijn dochter? Oh, nee dat was weer iemand anders.. #00:17:43-7#

R: Oja, nou, maar hij stond dus daarin en had dus die brief of columnpje waarin hij zoiets tegen Tanja van eh, ik wil mijn leven terug en toen had de krant natuurlijk bedacht van: Misschien moeten hem interviewen om die realiteit, die dagelijkse realiteit erbij te hebben. En achteraf zeggen, zeiden de hoofdredacteuren, ja, het was prima dat het er zo in stond, maar achteraf had het op zich ook niet gehoeven, want het interview was kritisch en afstandelijk genoeg om, maar dat wisten ze van tevoren niet zo goed. En daarom is die overweging gemaakt om dat stuk met hem erbij te zetten. #00:18:09-1#

I: En wat vind je daarvan? #00:18:11-8#

R: Ik vond het heel goed, want toen ik het hoorde had ik zoiets van, naja, je zit dan in Cuba en dat is toch ver weg en dan hoor je opeens van: Ja, er komt nog een interview bij met een of andere bioloog. Ik dacht oh, dat zal die gast wel zijn en ik dacht naja, prima, weet je wel, ik wist niet zo goed, ik wist ook niet wat de inhoud daarvan zou zijn. Maar achteraf klopte het precies vond ik, toeval hoor, bij kranten gaat meestal alles om toeval. Want ik kon haar kritische vragen stellen over heel veel dingen die ik wist. Maar wat ik niet wist was hoe het leven is in zo'n kamp, want in, zeg maar tot 2000 kon je als journalist redelijk makkelijk naar de FARC toe. Maar in de tijd dat ik er woonde kon je eigenlijk, kon je dat niet doen. Dus zij kon me alles daarover vertelde. En ik kon wel op basis van dingen die ik heb gelezen, in Colombia van ex-FARCers en zeggen ja, ik heb wel eens dit of dat gelezen en dan kon zij zeggen van: Ja, maar dat is propaganda dus, dan ben je uitgeluld. Want als zij zegt van: Ja, dat is propaganda.. ja.. #00:19:04-9#

I: Ja, en zegt dat de media daar het verkeerd zegt... #00:19:04-9#

R: Ja, dan kan je niet echt dan over discu, of dan kom je niet echt verder, dus daar kon ik eigenlijk niet goed kritische vragen over stellen. ik had er wel een paar, maar ik kon niet heel goed zeggen van: ja, wat jij zegt klopt niet. Want dan kan zij zeggen: Ben je er wel eens geweest? Nee, oké, naja weet je dan kom maar een keer kijken. Dat zei ze ook maar letterlijk: Ik hoop dat je een keer komt kijken, dan kan ik het je laten zien hoe het echt is. Maar hij was er wel geweest en het interview ging echt over zijn tijd, dat hij daar was geweest, dus ik vond eigenlijk, dat ik, dat ene puntje waar ik niet heel kritisch kon zijn, dat stond helemaal daar onder. En dat vond ik wel, uiteindelijk vond ik het een hele mooie combinatie. En daarom hebben we het ook met zijn tweeën ingestuurd voor de tegel. #00:19:41-5#

I: Hmm-mm #00:19:43-3#

R: Want we hadden ook alleen het verhaal met Tanja in kunnen sturen, maar ik vond dat wel goed om het zo te doen, alhoewel de jury van de tegel het er helemaal niet mee eens was. Die hadden allemaal hele vervelende dingen.. #00:19:50-8#

I: Daarover?? #00:19:50-8#

R: Ja, en ook in het juryrapport stond heel een beetje venijnig, ja, ik weet niet. #00:19:59-0#

I: Ja, terwijl, het geeft eigenlijk wel een extra compleet beeld, vond ik toen ik het las #00:20:02-5#

R: Heel veel mensen zeiden dat tegen mij: Oh, wat goed dat jullie die twee verhalen zo bij elkaar hebben gedaan. Dat zeiden heel veel mensen. Dus eh, maar goed, maar ik wist het niet, en ik wist ook niet hoe het er in stond en wat er in stond, maar ik vond uiteindelijk vond ik het goed dat we het gedaan hebben, ja. #00:20:17-1#

I: Ja, achteraf, ja, eh, want je werkt ook bij de Volkskrant? #00:20:22-1#

R: Ja, ik ben ook sinds vorig jaar april ben ik freelance eindredacteur en eh, dus ik zit daar twee, drie, vier weken in de week. Soms wat vaker in vakantietijd. En ik schrijf ook af en toe wel wat stukken voor ze. #00:20:31-9#

I: Leuk, in ieder geval, maar zij hebben best wel veel gepubliceerd over Tanja, want van de 235 artikelen zijn er 29 van de Volkskrant, de enige die daarboven zit is de Telegraaf met 31. #00:20:45-4#

R: Maar zeg nog eens, van de tweehonderdvijfendertig artikelen? #00:20:48-5#

I: Zijn er 29 van de Volkskrant #00:20:48-5#

R: Oh, in totaal bedoel je! Ja, ja, en de Telegraaf staat boven met 31! #00:20:55-1#

I: Ja, en daaronder zit het AD met 26, dat is een beetje de kop en daaronder komt een beetje met 20, 22 artikelen. #00:20:59-0#

R: Oh, ja, jaja.. #00:20:59-0#

I: Dus ze zijn wel echt een van de kranten die daar het meest over geschreven heeft #00:21:04-5#

R: Oke #00:21:05-0#

I: Weet jij of daar iets van een strategie achter zit? #00:21:05-0#

R: Nee, er wordt niet zo, kranten hebben niet, die denken niet zo na over strategieën. Dat is een beetje wat, nja, nee, wat past en wat niet past. Kijk op zich, had ik verwacht dat misschien het AD er ook wel iets meer over zouden doen, maar die hebben dan ook 26.. #00:21:21-0#

I: Ja, dat is ook vrij veel, hoor #00:21:21-0#

R: Ja, dat verschil van die drie stukken, dat is ook niet, dat is.. #00:21:25-9#

I: Ja, zeker over een jaar verdeeld #00:21:27-0#

R: Daarom, dus dat is niet echt significant, nee, maar er zit geen strategie achter, nee, het heeft ook heel erg te maken met wie het doet, ik had voor dat die vredesbespreking begonnen, had ik een stuk geschreven, of twee stukken, of drie stukken eigenlijk dus, over de besprekingen en één van die stukjes was een stukje over Tanja, of dat ze nou wel of niet zou aanschrijven en dat ja, ik denk dat als iemand anders dat had gedaan, van de krant, die had misschien haar helemaal niet genoemd ofzo. Dus het was een

beetje, ja, omdat ik dan toevallig haar ken en iemand had tegen mij gezegd van, je moet niet verbaast zijn als zij straks aan tafel zit en als iemand anders dat had gedaan, die had misschien niet die persoon gesproken of weet ik het, dus nee, dat is niet echt strategie. Behalve dan, dat misschien een krant vindt of denkt dat mensen willen lezen over haar, dus eh, maar 29 stukken over een heel jaar, wat grappig! Maar er zijn veel kleine stukjes bij, of? #00:22:20-0#

I: Ja, sowieso, ik denk dat meer dan de helft van die 235 zijn echt maar van hooguit 200, 300 woorden #00:22:29-1#

R: Ja, van die berichtjes #00:22:29-1#

I: Ja, van: De onderhandelingen zijn begonnen en Tanja is er nog niet bij. Met zo'n strekking #00:22:34-0#

R: Ah ja, en wij zijn natuurlijk ook naar Oslo gegaan en dat was toen grappig namelijk, en achteraf was de timing heel goed, maar toen dacht ik dat de timing heel slecht was. Want de onderhandelingen begonnen op 15 oktober, dacht ik, maar ik ging toen op vakantie dus toen ik weet nog heel goed, toen was ik naar Bangkok en toen sliep ik bij een vriendin van ons en toen op maandagochtend, en daar is het natuurlijk later, dus om maandagochtend negen uur deed ik even daar de computer aan en toen zag ik op de website van de Volkskrant dat Tanja naar de onderhandelingen zou komen #00:23:02-3#

I: En jij dacht: Oh, neee! #00:23:02-3#

R: En toen dacht ik echt: Godsamme al die jaren dat ik haar wilde spreken en dan ben ik nu in fucking Bangkok terwijl van Amsterdam naar Oslo koop ik nu een ticket van 300 euro en dan ben ik er gewoon bij. Dus toen, dacht ik echt van: Oh nee.. Naja, ik was op vakantie ik zet het wel van me af, dus jammer gewoon. Maar achteraf bleek dat dus die hele Oslo stelt allemaal niks voor, dat was een soort van raar, naja, iets raars. En zij kwam niet. En toen kwam ik terug van vakantie en volgens mij was dat. Naja, op donderdag of zo. En volgens mij die maandag erop, of in ieder geval vrij snel daarop, toen ging ze wel naar Cuba, dus uiteindelijk bleek de timing juist hartstikke goed te zijn. Maar op dat moment dacht ik echt: Ojee, maar toen hebben ze wel iemand naar Cuba, eh, Oslo gestuurd weet ik nog. Om daar stukken over te schrijven. Maar goed, dat is dan een keuze, omdat zij dan komt, ik denk dat de meeste media er wel waren, ik geloof de NOS.. #00:23:55-8#

I: Ja, in ieder geval de NOS, maar zij was er natuurlijk niet #00:24:02-1#

R: Nee, maar strategie is niet zo dat er ergens wordt verklaard, oh, we moeten alles wat Tanja doet, gaan we volgen, zo moet, zo gaat het niet. Het heeft ook met de dag te maken. Als er iets anders is, staat ze misschien in één keer niet in de krant. Hetzelfde dat mijn stuk in vier pagina's stond, had ik nog nooit gezien, zoiets. Dat het zo groot in de krant stond en dat is ook gewoon toeval, want die week was het gewoon rustig. #00:24:30-5#

I: Ja, stel dat er dan iemand opeens dood gaat of.. #00:24:31-2#

R: Ja, en naja, het was toen ook met de Euro alles, als Griekenland bij wijze van spreken op donderdag of vrijdag uit de euro was gegaan, dan hadden ze misschien wel gezegd, de helft, ik heb heel veel geluk gehad met die, met alles, ja, dus die week. Ik kon haar op maandag spreken en op dinsdag, en toen had ik woensdag en donderdag om te tikken, twee hele dagen, terwijl het zo hot news was en toen besloten ze ook nog om het zo groot in de krant te zetten. Maar dat is niet, dat is aan de ene kant beleid, want ik vroeg nog aan de hoofdredacteur laatst, van waarom heb je toen besloten om het zo groot in de krant te zetten? Want ik had gedacht, wat bij ons, zeg maar op twee pagina's kunnen 2000 woorden met 2 foto's, dus ik had gedacht, ik maak 2000 woorden, meer kun je de lezer ook niet aandoen, je moet het ook niet overdrijven. #00:25:19-2#

I: Nee, mensen lezen ook niet heel veel langer, misschien #00:25:19-2#

R: Maar goed, ik had het verhaal getikt en toen was het 3500 woorden, mjaa, maar toen vond ik, en ik bedoel, ja niet, ja, dat vind elke auteur altijd. Maar ik dacht echt, volgens mij is dit gewoon het verhaal, want ze wilden een beetje persoonlijk, maar ik vond het belangrijk dat er iets over Colombia in stond, dat het ook wel een beetje politiek was. En ik had het ook, ik stuurde het ook naar een vriend van mij, die ook altijd heel kritisch is op mijn stukken en hij zei, naja, volgens mij moet het zo, moet je hier niks uithalen, dan raakt het uit balans, of het wordt teveel persoonlijk, of het wordt teveel politiek en het moet juist allebei zijn. En ik dacht: Ja, kut, van 3500 naar 2000, dan moet er gewoon een derde uit. En toen kreeg ik in één keer op vrijdag te horen, van ja, het past. Ja, we hebben vier pagina's. Ja, dat vond ik echt, eh... #00:26:07-3#

I: En ook met enorme foto's #00:26:09-8#

R: Ja, en ook met die foto's en alles, dus dat was echt geluk. Maar die hoofdredacteur zei tegen mij: Ik vind, we kunnen in principe wel vaker vier pagina's tekst doen, als een verhaal het waard is, vind ik dat we dat wel kunnen doen. Ik heb niet, er zijn niet grenzen, in de zin, bij de krant dat je dat niet doet, alleen hij zei ook, de meeste verhalen die ik onder ogen krijg, die zijn misschien 1500 of 2000 woorden waard en dat is het ook echt wel en dan is het ook echt klaar, en dit verhaal was dat niet. Dat is misschien meer waard, en toen hebben we besloten om dat te doen.. #00:26:39-8#

I: Nu staat het er goed in! En je zei dat je, zij wilden, ja wie? Dat is dan de krant, die wilden een persoonlijk verhaal? #00:26:49-3#

R: Ja, nou, ja en nee zeg maar, naja, daar was bij de krant ook een beetje, naja niet een meningsverschil over, maar ik begon met tikken en eh, toen stuurde ik woensdag de eerste stukken in, toen had ik de dag erna feedback, van dit is goed, dit is minder goed, of kijk hier naar, let daar op en toen zijn we die dag, ben ik gaan verder tikken en wat heen en weer gemaïld over het verhaal, maar toen kreeg ik alleen op donderdagavond een mail van één van de mensen op de hoofdredactie en die wilde alleen nog meer persoonlijk en veel minder politiek. En toen had ik zoiets van ja, doe ik niet, die heb ik ook genegeerd, die mail. Ik dacht nee, je moet gewoon niet, het gaat ook, je kan niet maken om iemand die bij een beweging zit die zoveel slachtoffers veroorzaakt in Colombia om dan een soort verhaal te gaan schrijven over hoe, weet ik veel, hoe ze dat in de jungle doet als ze ongesteld zijn, weet ik veel, dat soort flauwekul, weetje, dat. Dus ik vond dat ik al best veel persoonlijk erin had, en hij wilde meer over de relatie met haar familie en daar wilde ze niet over praten. En ik weet wel dingen, maar die weet ik omdat ik die hoor van die vriendin en daar heb ik dan een soort van mini-conflict in de zin van, dat ik die dingen niet kan opschrijven, want dan, dat vertelt ze me wel eens gewoon omdat we goede vrienden zijn #00:28:14-0#

I: Nee, en dan verwacht zij niet dat het opeens in de krant staat, natuurlijk, dat schaad ook je vriendschap #00:28:15-9#

R: Ja, dus daar maar goed, ik vond het ook, op zich vind ik het wel interessant hoor, hoe die verhouding is tussen haar en haar familie want het is natuurlijk heel bizar dat je dochter zo.. Naja, voor de familie is het heel raar natuurlijk. Maar ze wilde daar ook niet echt over praten... #00:28:37-4#

I: Nee, het staat er ook niet echt in #00:28:37-4#

R: Nee, en ik vroeg ook aan haar, hoe is het dan om je familie weer te kunnen bellen, is dat niet heel raar? En toen zei ze: Nou, er gebeuren wel raardere dingen in mijn leven, ofzo, en ja, misschien dat ik daar, dat nog wel iets op door kunnen vragen, alleen, ik snapte het ook wel, en dat is dan misschien ook omdat ik ook in Colombia heb gewoond en een beetje de situatie ken, er gebeuren daar altijd zulke bizarre dingen dat ik me kan voorstellen dat zij dat zegt en ook meent, dat ze het niet zegt om het af te schermen, maar dat ze het ook echt meent, van ja, er gebeuren elke dag zulke rare dingen daar, dat je dan in één keer op Cuba bent en je familie kunt bellen, ja, dat dat past in de lijn van de rare dingen, dus dat, ja, naja, maar goed. Maar daar, ik denk dat eh, dus de man met wie ik het meeste contact had, die vond het zo prima, het verhaal, en iemand anders die wilde iets meer persoonlijk, en ik heb het gelukkig kunnen houden zoals het was. #00:29:31-2#

I: Ja, dat is beter denk ik.. En eh, ook in het artikel staat van: Zelfs Viva stuurde een vragenlijst, wat vind je daar zelf van? #00:29:41-4#

R: Dat ze dat doen?
_ #00:29:41-4#

I: Ja, en die enorme media-aandacht daaromheen? #00:29:42-3#

R: Jaa, nouja, ik vond wel een beetje, beetje apart in die zin, dat bijvoorbeeld, er waren op Cuba journalisten die geen Spaans spraken, terwijl als je haar goed wilt interviewen, moet je dat in het Spaans doen, en dan denk ik, wat kom je dan doen, dat vraag ik me dan echt af. Die spreken dan geen Spaans en weten waarschijnlijk heel weinig van Colombia, ik bedoel, dan kan je dus niet een goed verhaal met haar maken en dat snapte ik niet zo goed waarom dan dat, ja, en zo'n Viva, ja, ja, goed ik weet niet, ja, wat vind ik daarvan? Naja, die sturen waarschijnlijk een lijstje met persoonlijke vragen. Maar goed, wat ik daar wel van vindt is dat je dan, en dat had ik met mijn verhaal heel erg, en dat is ook waarom ze trouwens op de voorpagina zo'n hele harde quote hebben neergezet. Want zij is niet een ster, en dus dat, en door juist het heel persoonlijk te doen en de politiek weg te laten, maak je van haar een soort ster of celebrity. En dan kan het wel zijn dat het een ster is waar iedereen een hekel aan heeft, want dat is met Paris Hilton bij wijze van spreken ook, weet je, die is celebrity maar iedereen vindt haar een dom wijf. En dan kunnen ze lekker ook met Tanja een verhaal met allemaal persoonlijk dingen en dan kunnen ze bij de koffieautomaat, kunnen ze het lekker bashen ofzo, maar dat... Ja.. #00:30:57-6#

I: Over die junglepoes ofzo. #00:30:58-6#

R: Ja, zoiets, maar ik vond dat niet, ik vond dat niet terecht, dus 4in dat opzicht vind ik dat zo'n vragenlijst van Viva, denk ik ja, ik snap wel dat ze het doen, omdat ze ook denken, weet je wat we sturen een vragenlijst en kijken wel wat er gebeurt. Maar aan de andere kant denk ik; vraag je je dan ook wel eens af van wie, wat zij is of wat zij vertegenwoordigt voor heel veel mensen in Colombia die niet de Viva lezen, maar wel, ik vind je moet haar niet een soort van celebrity maken in dat opzicht. Je moet haar altijd gewoon kritisch bevragen over wat zij doen en eh, dat is dan misschien met zo'n vragenlijst niet zo goed te doen. Maar het was toen ook wel weer grappig om te zien, die hele mediahype hoe dat ging. En ik heb ook gehoord van collega's van de NOS, die heeft echt op haar flikker gehad omdat zij het interview niet had. En ik heb het interview alleen omdat ik toevallig, dat heeft niks te maken met dat ik het beter heb gedaan, dat ik harder heb gewerkt daar, dat is echt toeval.. #00:31:58-5#

I: En geluk?? #00:31:59-7#

R: Ja, toeval, geluk en een beetje voorbereiding, want ik kon haar wel een mail sturen en ik kon haar uitleggen oké, ik heb in Colombia gewoond drie jaar en ik weet veel van Colombia en misschien dat haar, dat zij dat extra vertrouwt, ik bedoel, dat weet ik niet maar eh, nah, ik vond dat heel veel journalisten waren een beetje boos op de FARC omdat die de hele tijd zei: Ja, het komt goed en het kwam niet goed. Maar dat is Colombia, en als je in Colombia hebt gewoon dan weet je ook dat Colombianen altijd Ja tegen je zeggen, naja, en dan weet je niet of het ook Ja is, dat is gewoon, ze zijn heel beleefd daar, ze houden er niet van om eerlijk nee te zeggen. Ze willen het altijd in harmonie houden en ondertussen doen ze dat gewoon niet. En als je dat niet weet, dan voel je je aan het lijntje gehouden. En ik vond dat journalisten, die hadden dan het gevoel dat zij het recht hadden om haar te spreken, terwijl ik dacht, naja, zij kan spreken met wie ze wil. Maar ja kan alleen wel zeggen dat het raar is, voor een organisatie als de FARC die dan strijden voor het volk, en die dan voor zogenaamd transparantie zijn, om dan niet transparant te zijn en dan zo'n interview op die manier te doen. In plaats van te zeggen: We trekken er een week voor uit en iedereen mag komen en vragen en.. #00:33:10-2#

I: Precies #00:33:12-1#

R: Ja, dat zou transparanter zijn, als ze dat hadden gedaan, maar ze hadden gewoon geen goed mediabeleid, ze wisten gewoon echt niet wat ze ermee aan moesten, dus dat. Maar ja, goed, dus de Viva, naja, ik heb er eigenlijk nooit zo over nagedacht wat ik ervan vond, maar als je het nu zo vraagt, dan

moeten ze eigenlijk iets beter nadenken over wie Tanja is en wat ze doet, en aan de slachtoffers van de FARC en in Colombia en waarom je dan zo iemand, ik weet niet wat er op de vragenlijst stond, misschien ook wel heel kritisch.. #00:33:42-4#

I: Nou, het was er heel erg op gericht dat ze een vrouw is natuurlijk, het is toch de Viva #00:33:43-6#

R: Ja, en heb je hem gezien de vragenlijst? #00:33:46-4#

I: Nee, ik heb alleen het interview gezien, dus niet de vragenlijst zelf #00:33:49-8#

R: Oke, maar in het interview, heeft ze dat gegeven uiteindelijk? #00:33:54-2#

I: Ja, of via vragenlijst of via telefoon, maar er heeft in eind november, heeft er in de Viva een interview gestaan. #00:34:03-0#

R: Oja? Wat grappig, dat wist ik helemaal niet! Heeft ze dat gedaan, ja, wat bizar! #00:34:03-0#

I: Als je het leuk vind kan ik hem wel inscannen en mailen #00:34:08-8#

R: Ja, doe maar! Dat wist ik helemaal niet! #00:34:12-5#

I: Ja, naja ik vond het opvallende dat hij aan de ene kant heel erg focust op hoe is het om een vrouw te zijn in zo'n mannenbeweging en aan de andere kant laten ze haar haar verhaal doen met haar eh, ja, je kan het propaganda noemen of waar zij voor strijd, maar in ieder geval dat, en ernaast zetten ze dan eh, Beatrice de Graaf, die haar en Liduine Zumpolle ertegenover #00:34:33-7#

R: Ah ja, dan hebben ze het nog wel evenwichtig gedaan #00:34:36-5#

I: Ja, ze doen wel een soort balans erin #00:34:36-5#

R: Ja, ja, oke #00:34:37-6#

I: Het viel me mee, ik had het oppervlakkiger verwacht #00:34:42-3#

R: Ja, ik wist, ik heb dat helemaal gemist, maar eh, oh, nou ja, als ik het zo, dan klinkt het op zich wel dat ze het aardig, dan hebben ze het aardig in balans, alleen Liduine is zeg maar Tanja maar dan het tegenovergestelde. Dus dan krijg je heel contrasterende werkelijkheden. En die Beatrice de Graaf, die zit daar dan misschien zo, naja, oke, dan hebben ze het misschien wel aardig gedaan #00:35:07-0#

I: Maar ja, het is wel opvallend dat de Viva er uberhaupt aandacht aan besteedt #00:35:12-4#

R: Ja, maar ze hebben ook wel eens van de Viva een reportage gemaakt vanuit Denekamp en van Tanja ook allemaal oud-klasgenoten gesproken over hoe zij nou was toen ze 13 of 14 was #00:35:22-2#

I: Oh, dat wist ik dan weer niet #00:35:22-2#

R: Ja, dus ze vinden dat ja, ze vinden dat eh #00:35:22-2#

I: Een Viva-onderwerp #00:35:23-7#

R: Ja, mja, #00:35:26-5#

I: En eh, hoe denk je, denk je dat de berichtgeving anders zou zijn als Tanja een man was geweest? #00:35:34-4#

R: Ja, ongetwijfeld, ja, denk het wel, maar ik weet niet hoe, maar ongetwijfeld en als ze misschien, ze ziet er

natuurlijk leuk uit #00:35:42-0#

I: Hmm-mmm #00:35:43-2#

R: Als ze misschien niet zo knap was geweest en heel dik en lelijk ofzo, noem maar eens wat, dan was het ook anders. Ik denk dat als ze een man was geweest, dan was het niet zo, ehm, ja, misschien minder ofzo, ik denk veel minder. Maar ik heb nooit dat, ik had het ook fascinerend gevonden als het een man was geweest, dus voor mij maakt het niet zoveel uit, maar je merkt toch naar buiten toe, een Nederlandse vrouw die er goed uit ziet, intelligent is en die, naja, maar nee, ik denk dat het wel anders zou zijn.
#00:36:19-6#

I: En eh, wat wou ik vragen? Eh, nou, kwijt, wat voor beeld vind je dat er is neergezet van haar? Of wordt neergezet in de pers? #00:36:37-5#

R: Naja, ik hoop dat ik met mijn verhaal een beetje heb kunnen neerzetten van wie zij is, en ik vind dat natuurlijk een goed beeld en daarvoor, want ik liep daarvoor wel een tijdje met het idee rond om een soort stuk te schrijven in de vorm van een ingezonden brief, waar ik me op haar, naar haar zou richten en waarin ik zou uitleggen, dat ik haar op zekere hoogte wel kan begrijpen en waarin ik zou uitleggen waarom ik haar kan begrijpen en ja, in Zuid-Amerika, grote verschillen tussen arm en rijk en geringe politieke ruimte voor andersdenkenden en dat soort dingen en omdat aspect, om mensen ook iets beter te laten begrijpen, waarom je tot op zekere hoogte wel begrijpt wat ze doet, maar ook natuurlijk, maar hoe kan je dan in naam daarvan, dit, dit en dit doen? En dat miste ik soms wel een beetje, het was toch wel een beetje altijd een soort van Tanja-bashen. Maar dat komt ook omdat maar een paar mensen over haar aan het woord komen, of tenminste eigenlijk maar een mens, Liduine Zumpolle, en die heeft een soort van rare, eigenlijk psychologische tik eh, als je met haar spreekt, ik ken haar wel goed, dan is het altijd heel gezellig en ook over Colombia vertelt ze hele interessant dingen, want ik denk er dat geen Nederlandse zo veel van Colombia weet als zij, maar zodra het over Tanja gaat, dan zegt ze de hele tijd de gekste dingen, en zij wordt wel de hele tijd uitgenodigd bij Pauw en Witteman en dus wordt ze wel in kranten opgevoerd en bij de Viva. Terwijl als je bijvoorbeeld Edwin Koopman, dat is correspondent van Trouw, als je die, die heeft haar eigenlijk toen als eerste gesproken op die maandag. Als je hem over haar hoort praten, zal hij ook heel kritisch zijn, maar zal je toch een soort van evenwichtiger verhaal krijgen over haar en de FARC. Of niet evenwichtiger, want er valt niks goed te praten over de FARC, maar wel evenwichtiger over de situatie van Colombia zeg maar, en dat nou, in dat op zicht, wat vind ik van dat beeld? Ik lees ook niet alle kranten, naja, in zo'n krant als de Telegraaf, die proberen daar ook mee te scoren, en die zetten dan Tanja op de voorpagina, Tanja danst in de jungle ofzo, ja die, dat is natuurlijk een andere manier van doen en ik ken nu niet alle stukken. Ik denk dat Edwin die schrijft vast hele goede stukken over haar, een beetje evenwichtig over haar met kritische vragen #00:38:56-2#

I: Ja, voor zover ik het nu kan reproduceren is dat inderdaad zo #00:38:59-5#

R: Ja, en in NRC ook wel denk ik, #00:39:00-7#

I: Ja, daar heb je Ykje Vriesinga, die heeft heel veel over haar geschreven met vrij veel achtergrond
#00:39:06-5#

R: Ja, en eh, dus ik denk dat er dat er in die kranten het beeld wel aardig is, maar als je afgaat op het beeld dat er geschetst wordt als je tv kijkt, is het wel kort door de bocht. Tenminste, dat is ook wel raar om te zeggen, want als je zegt kort door de bocht, dan impliceer je eigenlijk dat er wel meer is wat je erover kan zeggen. Terwijl je kan niet meer zeggen over landmijnen of over onschuldige mensen die dood gaan, want dat gebeurt en daar kan je niks over zeggen. Dat is gewoon, dat is niet goed. Dus dat is moeilijk altijd. Maar soms had ik de indruk dat er te weinig wordt geprobeerd om te proberen te, ja dat vind ik dan interessant, iemand doet dat, dat het fout is dat weten we nu wel, maar waarom, wat het interessantste waarom iemand dat dan doet. Net als dat het veel interessanter is om, weet ik veel als je Hitler zou kunnen interviewen over waarom hij nou heeft gedaan, dat is toch hartstikke interessant om dat te weten te komen in plaats van... #00:39:57-5#

I: Ja, dat is interessanter dan alleen maar zeggen: Nazi, nazi, nazi #00:39:57-9#

R: Ja, dan hem te veroordelen en dat miste ik soms een beetje, maar niet in alle media, dus, naja..Dat is natuurlijk nu ook zo met internet, op Nu.nl, maar ook op Volkskrant.nl, dat gaat natuurlijk allemaal die korte berichtjes die zo snel mogelijk moeten, daardoor wordt het soms wat uit zijn verband getrokken allemaal. Maar volgens mij is het over het algemeen wel, maarja, ik weet wel, ik was natuurlijk op zaterdag nog in Havana en ik was pas maandag terug in Nederland en de korte berichten die ik heb gezien over mijn interview die pakken natuurlijk ook vooral daar uit, ja je moet je vijanden executeren #00:40:33-5#

I: Ja, die is overal opgepakt #00:40:34-9#

R: Ja, en ook misschien omdat dat de quote op de voorpagina was, maar ja, naja, ze zegt het, ik bedoel ze zegt het gewoon. Dat zei ik ook tegen haar, we hebben contact daarover gehad. Ik heb gezegd; je hebt het gewoon gezegd, dus je kan nu wel klagen over dat het erin staat, je hebt het gezegd, het staat op band, je hebt het gezegd. Alleen... omdat dan van zo'n heel interview eruit te pakken.. Maar goed, zo gaat dat. #00:41:01-9#

I: En je hebt er daarna nog contact met haar over gehad? #00:41:02-6#

R: Ja, zeker, ze heeft het ook gewoon gelezen van tevoren, dus ik dacht, echt: Oh, jeezus, ik had het af, ik dacht, nou dat wordt echt, daar gaan we waarschijnlijk drie uur over de telefoon over discussieren, want dat gaat soms zo he, bij de krant, dan willen mensen het lezen en dan ben je echt uren, of lang, bezig om wat mensen.. #00:41:21-1#

I: Een compromis te vinden? #00:41:23-2#

R: Ja, of om mensen, naja, in principe moet je gewoon zeggen: Je mag feitelijke onjuistheden corrigeren, maar ja goed, meestal als mensen zeggen van ik heb dit wel gezegd maar ik bedoelde gewoon dit, dan doe je daar in principe niet zo heel moeilijk over en ik was bij haar heel bang dat zij dat enorm zou gaan doen, maar eh, ik denk ook uit onervarenheid eerlijk gezegd, kreeg ik gewoon een mail van haar terug met vier punten en vier dingen die volgens haar niet goed waren en die heb ik veranderd. Dat waren een soort van, een paar feitelijke onjuistheden en eh, één ding die ik had iets opgeschreven over haar tijd in Venezuela, en ik impliceerde heel voorzichtig misschien wel dat ze daar had gezeten de laatste jaren in plaats van in de jungle. Toen stuurde ze me een heel politiek, of heel naja, eigenlijk een antwoord terug wat het nog verdachter maakte, waarvan ik dacht, ze zit zeker in Venezuela, maar ik dacht dan haal ik dat er wel uit, maar voor de rest niet. Maar toen heb ik er wel die zondag toen ik wegging uit Cuba heb ik haar nog gebeld voor ik vloog, gewoon om haar te vragen wat ze vond van het interview of tenminste, ze had het wel gelezen maar meer van hoe het was gevallen en of ze er veel van had gehoord en alles en ze heeft weer contact met de familie. En die familie vond het natuurlijk niet leuk dat ze weer zo groot op de voorpagina van de krant stonden en dat daar die quote onder stond en dat eh, ja, en zij, zij vond het zelf ook niet leuk maar het grappige was dat ze het ook wel weer begreep, maar ik was echt, dus eerst dacht ik, oke, nu heb ik haar geïnterviewd, en nu stuur ik haar het interview zodat zij dat kan lezen en nou, nu zullen we wel ruzie krijgen. Oke, kregen we geen ruzie. Toen dacht ik, nu heeft ze het stuk gelezen, ik had haar de pdfs gestuurd, met die voorpagina en nu zal ze wel zoiets hebben van ik wil nooit meer wat van je horen of iets met je te maken hebben. Maar ook niet, ja, ze vond het niet leuk, maar ze begreep het ook wel, dus dat eh, ja, want het is toch wel, ja, ik, op zich, als zij mij een klootzak vindt omdat ik dat stuk zo opschrijf, dan maakt dat niks uit, maar ja, ik vind interviews toch ook altijd een soort van coproductie dus het is altijd fijn als mensen zeggen van: Het klopt wel ongeveer hoe je me als persoon hebt neergezet. Ze moet zichzelf er wel in herkennen, dat is een van de dingen die ik van tevoren heb gezegd, ik wil wel een verhaal maken van hoe jij bent en voor mij is het goed als jij daarna zegt, ja, zo ben ik wel zo'n beetje, dat klopt wel ongeveer. En naja, uiteindelijk had het dan nog iets persoonlijker gemoeten maar de meeste dingetjes stonden er wel in, dus ik heb daarna, haar nog even op die manier nog even gebeld, van ja, wat vond je er van. En af en toe mailen we nog en vraag ik even hoe het gaat #00:43:58-4#

I: En heb jij nou ook gehad dat journalisten dan vragen aan jou gingen stellen? #00:44:03-1#

R: Nou ja, heel weinig opmerkelijk genoeg! #00:44:04-2#

I: Dat zou ik me dan kunnen voorstellen, dat je als je niet het eerste kunt krijgen #00:44:09-8#

R: Ja, dan het tweede, ik had wel toen ik terugkwam in Nederland hadden zaterdagmiddag om half twee hadden en DWDD en P & W hadden vlak achter elkaar mijn voicemail ingesproken #00:44:25-8#

I: Die wilden je maandag hebben? #00:44:25-8#

R: Nou, dat niet, maar die wilden wel, die wilden met me praten en dus toen heb ik ze gebeld, allebei en eh, maar goed, toen die maandag was de moordenaar van Marianne Vaatstra gevonden, dus toen wilden ze me al niet meer bij P & W en DWDD wilde ik niet omdat het zo'n snel programma is en ik was bang dat ze alleen maar zouden vragen: En hoe is het om met haar te zijn? Of hoe is? En daar had ik zoiets van ja dat ga ik niet doen, het gaat niet om haar het gaat om iets groters. Maar daarna heb ik eigenlijk heel weinig... Maar ik denk ook dat door dat interview die hele bubbel leeg was, en ik denk ook dat als er bij wijze van spreke nu iets gebeurt in Cuba, dat als morgen de onderhandelingen klappen ofzo, dan gaat waarschijnlijk iedereen mij wel beter: Van wat denk je? #00:45:10-0#

I: Ja, dan ben je nu misschien ervaringsdeskundig #00:45:15-2#

R: Ja, maar dat is nog niet gebeurt, maar dat vind ik wel fijn. Dat vroeg ze me trouwens, dat vond ik wel een grappige vraag. Kennelijk had ze daar last, of irriteerde dat haar, want ze zei: Ik zou je willen vragen om niet in allerlei programma's en weet ik, allemaal dingen over mij te gaan zeggen, want als jij mij verkeerd begrijpt, kan ik mij niet verdedigen. Dus ik kan wel bij P & W gaan zeggen dat Tanja zo denkt of zo denkt, maar zij denkt misschien helemaal niet zo. En ik vond dat wel een legitieme vraag, dus zei dat is goed, daar zal ik rekening meehouden. En dan zou ik niet naar P & W gaan daarom, maar dan zou ik wel in wat ik daar zou zeggen zou ik dat in ieder geval niet doen.. #00:45:55-2#

I: Ja, en dat meenemen.. Ehm, volgens mij moet je er al weer vandoor [tijd aangebroken dat Robert een andere afspraak had, kort overleg, waarna hij aangeeft nog tijd te hebben] #00:46:06-4#

I: Oke, nou nog een hele simpele vraag; die foto's die bij het artikel zijn geplaatst #00:46:23-2#

R: Ja, #00:46:23-2#

I: Zijn die speciaal gemaakt voor de Volkskrant? #00:46:26-9#

R: Nou, ja en nee, is ook een grappig verhaal, ik had haar natuurlijk gesproken en toen moesten er foto's komen, Oh, ja dat was ook nog zo'n ding. Naja, dus ik had tegen haar gezegd van er moeten foto's gemaakt worden en toen wilde zij wel dat morgen dan doen, het was maandag. Want zij zat daar op die compound daar en kon niet zo makkelijk naar buiten. Dus toen die dinsdag, had ik geen fotograaf meegenomen, want we hadden 's avonds die afspraak en toen was het donker dus konden we geen foto's maken en ik had zoiets van: Ja, dat komt wel goed en dat regelen we wel, maar toen was ze echt een beetje boos, van ja maar ik heb toch gezegd, ik kan niet zomaar die compound af en ik vind het echt vervelend. Dus ik zei: Ja, oke, maar ik wil toch proberen. En zij zei: van ja, ik kijk wel of het gaat lukken dan. En toen moest ik nog een fotograaf regelen, dat ging ook weer heel raar, ik belde eerst met AP geloof ik en die hadden geen fotograaf en toen belde ik AFP en toen dat was heel grappig. Toen zei ik ja ik zoek een fotograaf en toen werd ik doorverbonden met een of andere gast, Adalberto en ik zei ja ik ben een Nederlandse journalist en ik moet, ik heb eigenlijk een fotograaf nodig die wat foto's voor me maakt en ja, kun jij iets voor mij regelen? Ja, ik ken wel iemand die het voor je kan doen en toen zei hij op een gegeven moment aan het eind, maar als het foto's zijn van Tanja, dan doe ik het zelf, want dat is een serieuze zaak, es una causa seria #00:47:59-9#

I: Haha #00:47:59-9#

R: Dus ik zo, ja, nee zij is. Hij zo; Oh, oke, nou ja, weet je, dan ga ik het doen, hoe gaan we het regelen.

En toen zei hij als je haar mailt dan moet je zeggen dat als ze Rodrigue Granda, dat is een van de FARC-leiders heeft gezien met een boek met foto's van Fidel [Castro, red], in zijn handen, dan moet je tegen haar zeggen dat ik dat boek heb gemaakt en ik heb verder ook veel foto's gemaakt van Manuel Marulanga, de oud-FARC leider en zijn vrouw, dat moet je dan tegen haar zeggen. Dus ik Tanja mailen van Nou ik heb die en die fotograaf en die kan foto's van je maken en en eh, dit en dit en dit. En toen mailde ze ook terug: Oh, wat een goede keuze, ofzo. Dus dat was wel gelukt, want anders had ze misschien wel gezegd van zoek jij het uit met je foto's en nu heeft hij haar gewoon meegenomen de stad in, want hoe heet, die ene foto is genomen op het plein van de revolutie in Havan en daar hangen dan twee, dit is er dan [we bekijken de foto's in het krantenartikel], ja met Che [Guevara, red] ja daar hangt aan de andere kant van het gebouw zoiets van Fidel Castro Dus toen, ja, op die manier kon hij dat doen en dat heeft haar ook weer veel tijd gekost, maar dat wilde ze wel omdat hij goedgekeurd was, dus ze zijn toch een beetje eenkennig die mensen #00:49:18-8#

I: Ja, grappig hoe dat dan gaat #00:49:22-3#

R: Ja, dat was echt toeval! #00:49:28-0#

I: En wat vind je van de foto's #00:49:30-0#

R: Ik vond ze wel aardig, ja, op zich, ik vind niet, ik vind op zich, ik weet niet, misschien had ik liever een mooi portret gehad van nog dichterbij, maar dit laat wel goed Havana zien, en op de voorpagina stond ze volgens mij op de Malecon, op de boulevard geloof ik? #00:49:50-3#

I: Ja, is dat die met die auto? #00:49:53-8#

R: Ja, of ja met die auto, en daardoor zag je wel heel erg dat het in Cuba was, en dat hadden ze gezegd bij de krant, zorg dat er op die foto's te zien is dat het, dat er iets van een reportage element inzit, dus niet alleen maar, oh dat was het, ik had gezegd dat hij die foto's kon maken en dat naar de krant gestuurd en toen hadden ze even wat foto's van hem bekeken, toen zeiden ze: Hij is niet zo goed in portretten maar hij kan wel goede, hij maakt wel aardige reportagefoto's, dus zorg dat die dat een beetje mixt en dat er wat opkomt van de omgeving en dat heeft hij dus precies gedaan. Maar toen heeft hij daarna, hij zou ze voor de Volkkrant maken en toen heeft hij ze verkocht, dus toen verscheen het opeens overal, dus ze waren een soort van exclusief voor ons bedoelt, maar uiteindelijk heeft hij ze overal verkocht. Maar hij zei tegen mij van eh, ja, hij wilde mij ook nog geld geven daarvoor. Want hij ging er veel geld mee verdienen. Dus hij zei kan ik jou, ik wil jou er ook wel voor betalen, want jij geeft mij dit. Dus ik zei: Nou weet je, dat maakt mij echt niet uit, doe gewoon je ding en verdien er lekker aan, het maakt mij helemaal niet uit. Maar dat vond ik wel grappig. #00:50:55-2#

I: Ja, grappig verhaal, nou dat waren me vragen wel.. #00:50:59-7#

R: Oke #00:50:59-7#

I: Heb je zelf nog iets dat je is opgevallen of wat je kwijt wilt? #00:51:01-8#

R: Nee, naja behalve dan, dat ik echt soms het gevoel heb gehad, ja, dat is altijd moeilijk te, naja, een vriend van mij stuurde een sms nadat het interview was verschenen van: When preparation meets opportunity, strike out ofzo, maar in ieder geval het kwam er op neer dat alles in die week voor mijn gevoel samenkwam en dus, ik had alle tijd om haar te spreken, wat echt heel belangrijk was, want in twee uur had het ook wel gekund maar niet zo, en zij heeft echt, dat ze op die dinsdag nog een keer terugkwam, vond ik wel. Want ik stapte toen bij haar in de auto en toen was ze heel zenuwachtig en toen zei ik ook, wat is er, ja, ik had het gevoel dat ze zich helemaal niet op haar gemak voelde, ook doordat ze wagenziek was maar ook omdat ze het gevoel had dat ik haar echt af ging maken en eh, maar goed, dus zeg maar dat zij dus heel veel tijd met mij wilde doorbrengen en dat ik daarna twee dagen had om dat stuk te tikken. Want ik had het allemaal opgenomen, dus ik moest eerst acht uur interview uitschrijven #00:52:11-0#

I: Pff, ja #00:52:12-0#

R: Dus dat duurde heel lang, maar ik had dinsdag overdag alles van maandag uitgeschreven en woensdag van dinsdag dus toen kon ik woensdagmiddag rond het middaguur beginnen met tikken en ja, toen heb ik woensdag en donderdag, hoefde ik niet eens tot vier uur 's nachts door te werken. En dat de krant dus zo groot in de krant zette, dus alles zat mee in die week. Want daarna namelijk, want die onderhandelingen zouden beginnen op die maandag, dus die waren uitgesteld, anders had ik haar nooit zo lang kunnen spreken. Ze hadden helemaal geen persbeleid bij de FARC, dus ik had echt geluk, met de onderhandelingen, dat de krant het zo groot wilde brengen, alles bij elkaar was gewoon dat het zo was, dus dat moet je soms hebben. En aan de andere kant was ik misschien ook wel goed voorbereid en dan kun je zo'n interview misschien ook beter maken dan mensen die dat niet waren. Maar verder nee, verder heb ik geen dingen die ik nog daarover kwijt wil. Naja, behalve dan.. Dat ik Ykje, ga je Ykje nog spreken?
#00:53:32-1#

I: Ja, proberen.. #00:53:35-2#

R: Oh zo, nou ik heb haar nummer wel, maar dat was heel grappig, ik ging Tanja op maandagochtend voor het eerst spreken, dus toen ging ik ontbijten in mijn casa particulaire, in Cuba kun je beter in huizen van particulieren, dus ik ging ontbijten en ik kwam bij de ontbijttafel, toen zat daar een blonde dame en toen zei ik in het Spaans tegen haar van: Nou je bent vast geen Cubaanse, en toen zei ze nee, ik kom uit Nederland en ik zei: Ik ook, dus ik zei ik ben Robert en toen zei ze: Ik ben Ykje, maar ze zei geen achternaam. En toen zei ik: Oh, Ykje Vriesinga? Van het NRC? Dus ze keek me zo aan en ze zei wie ben jij dan, dus ik Nou, Robert Friele, en ik wist dat ik die afspraak met Tanja had, maar ik ging een beetje, ik zei, ja ik doen wat dingen voor de GPD of voor de Volkskrant, en zij wist ook dat de vaste correspondent van de Volkskrant al op Cuba was. Dus naja, ik zei: Ik wilde ooit een boek over haar schrijven, maar ik ging natuurlijk niet zeggen dat ik over een kwartier zou Tanja voorrijden #00:54:37-4#

I: haha #00:54:38-2#

R: Dus toen heb ik Tanja snel gebeld, van er zit hier een andere journaliste, dus als je voor komt rijden, niet uitstappen, ik kom, dus dat was heel grappig.. #00:54:46-4#

[Afsluiting interview]

Arnon Grunberg

Schrijver, opiniestuk in *Volkskrant*

Datum: 12-04-2013

Locatie: Per e-mail

Beste Anouk,

Antwoorden tussen jouw vragen door.

On Apr 12, 2013, at 5:56 AM, Anouk Mols wrote:

Beste meneer Grunberg,

Bedankt voor u snelle antwoord en super dat ik u een aantal vragen mag stellen! Uw visie kan hopelijk een waardevolle aanvulling vormen op mijn beschouwing van het nieuws. Bij deze de vragen:

- Wat is uw oordeel over de berichtgeving over Tanja Nijmeijer?

Ik acht mij niet bevoegd daar een oordeel over te vellen. a) omdat ik niet alle berichtgeving heb gelezen. Als ik mij even tot de schrijvende pers mag beperken. b) omdat dat oordeel alleen zinvol is in de context van oordelen over andere berichtgeving

- Wat vindt u van Tanja Nijmeijer als woordvoerder van de FARC?

Wederom kan ik deze vraag niet beantwoorden. Vanuit welk perspectief? Vanuit dat van de FARC? Vanuit dat van de Nederlandse familie van Nijmeijer? Of in het algemeen, is zij een goede woordvoerder? Geen idee. Haar retoriek, althans wat ik ervan heb meegekregen, deed mij soms gedateerd aan. Maar vermoedelijk is de guerillabeweging zelf een beetje gedateerd.

- In hoeverre denkt u dat de berichtgeving anders zou zijn wanneer Tanja een man zou zijn geweest?

Beslist. Als zij een islamitische man geweest die zich in Syrië had aangesloten bij de opstandelingen hadden we een totaal andere berichtgeving gehad. In die zin is dit ook een klein antwoord op vraag 1. Overigens speelt haar jeugd vermoedelijk ook een rol. Was Tanja bejaard geweest hadden we ook andere berichtgeving gehad. Maar bejaarden sluiten zich zelden aan bij de guerilla's.

- Met welke overwegingen heeft u in uw voetnoot een link gelegd tussen Tanja en het doodslaan van een inbreker?

Het ging mij om het retorische argument. De retoriek van Taja verschilde niet wezenlijk van de retoriek van Teeven. Grof gezegd gaat het om de legitimatie van geweld door een beroep te doen op (noodzakelijke) (zelf-)verdediging.

Als wij inbrekers mogen doodslaan die onze bezittingen dreigen weg te nemen, let wel in dit specifieke geval bedreigde de inbreker de burgers in wiens huis hij was doorgedrongen niet met fysiek geweld, waarom zou Tanja dan niet burgers in Zuid-Amerika die volgens haar existentieel bedreigd worden mogen beschermen? En extreme armoede is een existentiële bedreiging. In wezen is Tanja, volgens algemeen aanvaarde morele maatstaven, door niet voor zichzelf op te komen maar voor anderen zelfs nobel. Wederom in de context van het retorische argument van Teeven. Haar aansluiting bij de FARC immers kan niet worden verklaard vanuit het in de economische theorie dikwijls gebruikte begrip 'welbegrepen eigenbelang.'

Hiermee vel ik geen oordeel over de FARC. Ik geloof niet dat ik een sympathisant ben van die beweging. Maar dat doet er ook niet toe. Het gaat mij slechts om het gebruik van een bepaald argument, namelijk onder welke voorwaarden mogen burgers geweld gebruik tegen anders burgers. In die zin was het eigenlijke onderwerp van deze voetnoot retoriek en argumentatie.

Iets wat sommige lezers niet helemaal hebben begrepen.

Hopelijk hebt u hier wat aan gehad.

Vriendelijke groet, Arnon Grunberg

Edwin Koopman
Journalist *Trouw*

Datum: 16-04-2013

Locatie: Telefonisch interview vanuit huis

I: [uitleg scriptie] Op 12 november is er een interview van u met haar in de *Trouw* en *Parool* verschenen. [een korte verwarring bij Edwin omdat hij niet op de hoogte was dat *Parool* het artikel ook heeft geplaatst] Hoe heeft u haar geïnterviewd? #00:00:45-1#

E: Per telefoon #00:00:45-1#

I: Telefonisch? #00:00:47-9#

E: Ja #00:00:50-4#

I: En had u van tevoren een aanpak bedacht? #00:00:53-0#

E: Ja, ik had een hele vragenlijst klaarliggen, ja. Ja. #00:00:54-9#

I: En u bent ook correspondent geweest vanuit .. #00:00:57-2#

E: Ik ben nog steeds correspondent, maar ik opereer vanuit Nederland, dat is een beetje raar voor een correspondent, maar het is mijn formule, ik heb al, ik doe al sinds 2000 Latijns-Amerika vanuit Nederland. #00:01:06-9#

I: Ja #00:01:09-4#

E: Dus ik reis op-en-neer #00:01:10-7#

I: Ja, anders heeft u misschien helemaal geen feeling met waar u over schrijft #00:01:14-0#

E: Nee, en dat betekent ook dat je veel telefonisch doet, maar dat geldt ook als je in Latijns-Amerika zit, want je zit in Latijns-Amerika ook maar op één plek. #00:01:22-4#

I: Ja, dat is misschien sowieso wel.. #00:01:25-8#

E: Je moet sowieso altijd reizen, dus, of het nou vanuit Nederland is of vanuit een ander Latijns-Amerikaans land, dat maakt eigenlijk niet zoveel uit. #00:01:31-3#

I: En wat voor soort, wat voor beeld had u van het interview voordat u het ging afnemen? #00:01:37-7#

E: Ehm, wat voor beeld, wat voor verwachting ik had? #00:01:42-3#

I: Ja #00:01:42-3#

E: Ehm... Nou, ik, ik had eigenlijk niet verwacht dat ze, ik vond haar redelijk open eigenlijk, ik had niet verwacht dat ze zo open zou zijn over bepaalde dingen. #00:01:58-4#

I: Oké, en over, wat voor dingen? #00:02:00-9#

E: Ik had haar nooit eh, ik had haar nooit gesproken namelijk, dat was de eerste keer dat ik haar sprak en eh, ik had alleen maar, eh, mailcontact met haar gehad en eh, ik vond eigenlijk dat ze, naja, ik had niet verwacht dat ze zo, als je het hebt over verwachting, dat ze zo ehm, ja, open en verstandig zou redeneren, zeg maar. Dat viel me wel op tijdens het gesprek. En, spontaan is misschien ook wel het woord dat ik wil gebruiken, ze was heel spontaan. #00:02:34-8#

I: En heeft u het in het Nederlands of in het Spaans gedaan? #00:02:40-8#

E: In het Nederlands #00:02:42-6#

I: Oké, dat maakt misschien ook weer het interview anders omdat u, ja misschien ook Spaans spreekt. #00:02:47-8#

E: Ik spreek ook Spaans en tijdens het gesprek schakelde ze soms ook over naar het Spaans omdat ze het in het Nederlands niet meer altijd wist. Bovendien, ja, ze, ze, ze dreunt voor een deel natuurlijk ook gewoon het verhaal van de FARC op en dat is een verhaal, die retoriek, de ze natuurlijk geleerd heeft in het Spaans, waar ze dan in het Nederlands niet meteen ook alle woorden voor paraat had. #00:03:16-8#

I: Nee, dat klinkt best wel logisch #00:03:16-8#

E: Ja. #00:03:16-8#

I: En wat vond u, want er komt best wel veel terug in dat artikel van die retoriek, van gewoon dat u haar laat praten zeg maar #00:03:23-0#

E: Ja #00:03:24-0#

I: En wat vind u daarvan? #00:03:24-0#

E: Wat ik vind van haar retoriek? #00:03:28-4#

I: Ja #00:03:29-3#

E: Ja, ehm, ik vond het redelijk voorspelbaar eigenlijk. Ehm, kijk ze zit in een situatie waarin ze die retoriek ook moet herhalen, wil ze geloofwaardig blijven binnen die groep. Zij is onderdeel van een delegatie van de FARC die onderhandelt over vrede, dus dan ga je daar in het openbaar geen afstand van nemen. Dus ik eh, ik vond het wel verstandig van haar en ook wel, voorspelbaar in zekere zin. #00:03:57-2#

I: En heeft u kritische vragen gesteld? #00:04:00-1#

E: Ja, ik heb alle kritische vragen gesteld die je moest stellen, want dat is dan natuurlijk de waarde van zo'n interview. Nou ja, ik dat blijkt ook wel uit het stuk, denk ik, ja het is in vraag-antwoord opgeschreven. Mja, ik heb alles gevraagd wat je moest vragen, wat ze dan vindt over het van de gewelddadigheden van de FARC, de kritiek op de FARC, wat eh, nja, of de FARC nog wel van deze tijd is, ehm.. of eh, of je eh, je de wapens moet oppgr, eh oppakken in een, in deze tijd waarin toch een regering aan de macht is die op democratische wijze is gekozen enzovoorts. Dus alles wat je zou kunnen vragen heb ik haar gevraagd. #00:04:39-8#

I: Oke #00:04:41-3#

E: En rekening houdend met het feit dat ze maar twintig minuten had, natuurlijk. #00:04:43-5#

I: Ja, dan kun je natuurlijk niet alles vragen over eh, ja. #00:04:51-0#

E: Je kunt niet echt doorvragen, kijk, een telefonisch interview is altijd anders dan wanneer je eh, eh, tegen over iemand zit, ehm, iemand kan op een gegeven moment de hoorn erop gooien, dus je moet alles toch wat voorzichtiger vragen, denk ik, in ieder geval zeker in het begin en eh, en ja, je hebt geen, eh, je, het vertrouwen is minder groot dan wanneer je tegenover iemand zit, dan als je, tijdens een interview creer je altijd een soort sfeer van vertrouwelijkheid, dat is door een telefoon, is het natuurlijk moeilijker. #00:05:21-3#

I: En is dat gelukt? U zegt dat zij heel open was.. #00:05:22-9#

E: Ja, ik vond haar wel redelijk open, dus, in zekere zin is het toch wel gelukt, ja. Ik had wel de indruk dat ze mij vertrouwde, ja. Maar het was beter geweest om tegen over haar te zitten. Maar dat was gewoon fysiek niet mogelijk. #00:05:36-6#

I: Nee, en dat is uiteindelijk ook alleen maar, Robert Friele gelukt, geloof ik, afgelopen tijd #00:05:46-0#

E: Ja. #00:05:47-5#

I: En u schrijft, letterlijk in het stuk: *dat ze is gevraagd om bij de vredesbesprekingen te zijn is volgens Nijmeijer geen mediastunt.* #00:05:56-9#

E: Ja, ja, dat zei ze ja #00:05:59-4#

I: Wat denkt u daar zelf van? #00:06:02-7#

E: Ik denk dat dat ook zo is, ik had wat dat betreft een andere inschatting gemaakt, want ik dacht echt, toen zij werd gevraagd, of laat ik zeggen, dat bekend werd dat zij daar zou zijn. Toen dacht ik ook dat dat een onderdeel was van de strategie van de FARC om haar in de etalage te zetten, als woordvoerder. #00:06:22-6#

I: Hm-mm. #00:06:24-7#

E: Maar dat is een foute inschatting geweest, van mij, maar eigenlijk van iedereen die dat zei, want eh, de FARC heeft dat namelijk helemaal niet gedaan. Ze hebben haar niet in de etalage gezet, in tegendeel, ze houden haar weg, of ze houden haar weg, ze heeft zelf bijna geen interviews gegeven, ze heeft de eerste aan mij en toen kwam Robert Friele, en toen heeft de BBC heeft nog een interview gedaan en verder eigenlijk alleen maar interviews aan eh, ja, eh, die revolutionaire media die, weet je wel, uit Cuba en Venezuela zelf #00:06:53-6#

I: Hmm-mm #00:06:55-3#

E: Dus eigenlijk hun eigen media, maar verder aan internationale media nauwelijks. #00:06:57-2#

I: Alleen de Viva nog #00:06:59-8#

E: De Viva, ja, die heb ik niet gezien, maar goed, inderdaad, daar heb ik iets over gelezen, nou je het zegt. Dus, het is eh, ze is eh, ik vind, naja, laat ik zeggen dat het voor de hand had gelegen om dat te doen, maar ik heb er weinig van gemerkt, van uiteindelijk, eh, ze hebben eigenlijk een, hun kans gemist, zou ik zeggen daarmee. #00:07:21-3#

I: U had dat wel gedaan als u de FARC was? #00:07:20-4#

E: Natuurlijk. #00:07:25-9#

I: Het is natuurlijk een rare verwachting, of voorstelling, maar eh.. #00:07:25-9#

E: Ja, natuurlijk, inderdaad ja. #00:07:28-6#

I: En er was een hele grote mediabelangstelling voor haar #00:07:32-3#

E: Ja, heel Nederland zat eh, heel Nederland had mensen gestuurd naar Cuba, toen ik haar aan de telefoon had, zat eh, nou ja, de NOS, RTL, eh, Volkskrant, NRC, de Telegraaf, Algemeen Dagblad, naja, dat zijn er al eh, een paar, die ik dan uit mijn hoofd weet, maar er zaten er vast nog meer van wie ik het niet weet, die

zaten allemaal al in Cuba, achter haar aan, ANP, eh, hoe heet het, eh GPD, iedereen zat daar te smeken om, voor een interview met haar #00:08:09-9#

I: Waardoor denkt u dat iedereen dat interview met haar wilde? Wat daar de belangrijkste factoren voor waren? #00:08:15-1#

E: Ik denk dat de belangrijkste, naja, dat is natuurlijk ook, waarom, dezelfde reden waarom ik haar wilde spreken, namelijk dat het intrigerend is dat iemand die, die uit ons zeg maar, uit een land komt waar wij ook allemaal uit komen, gewoon uit Nederland met een leven zoals jij en ik, hoe die er toe komt om de wapens op te grijpen, kijk dat iemand idealen heeft, dat is herkenbaar, dat, die heeft iedereen, tenminste heel veel mensen, dat herken je. Maar waarom besluit iemand dan om de meest radicale vorm te kiezen om die idealen in praktijk te brengen. Er zijn zoveel mogelijkheden om, als je gestudeerd hebt en uit een land komt waar ja, waar je jezelf kan organiseren, waar je je mening kunt uiten, waar je van alles en nog wat kunt doen, journalist worden of actievoeren. Hoe komt iemand erbij om dat allemaal niet te doen, om de wapens op te grijpen en je leven te wagen en eh, andere mensen te doden, ik weet niet of ze dat gedaan heeft, maar die kans is natuurlijk al groot als je wapens opgrijpt #00:09:15-6#

I: Hmm #00:09:15-6#

E: Dus eh, in ieder geval, je kiest daar dan wel voor, voor die mogelijkheid, hoe komt iemand daartoe? Die fascinatie, die is denk dat iedereen haar zo graag wil interviewen, nog los van het feit dat het op een gegeven moment gewoon een hype is natuurlijk, die ja, die eh, volgen hun eigen logica. Op een gegeven moment gaat iedereen er maar heen omdat iedereen er heen gaat. Maar de oorsprong is denk ik die fascinatie met die vraag, die ik trouwens nog steeds niet helemaal goed beantwoord is, volgens mij. #00:09:47-6#

I: De vraag waarom ze dat heeft gedaan? #00:09:51-9#

E: Ja, en wat ze nu daar over denkt, of ze daar geen spijt voor heeft of dat soort dingen #00:10:00-5#

I: Ja, het is nu ook weer vrij stil #00:10:01-9#

E: Ja, nu hoeft niemand meer, want ja, toen ik hem had, toen ik haar had, en toen de Volkskrant ook nog, toen is iedereen terug gegaan. #00:10:07-8#

I: En eh, hoe denkt u, wat denkt u dat er anders zou zijn geweest aan de media-aandacht als ze een man was geweest? #00:10:17-4#

E: Ehm, ik denk dat eh, ik denk dat dat wel een rol speelt ja, ik heb daar nooit over nagedacht, maar ja, haar verschijning, als toch best een knappe vrouw #00:10:34-5#

I: Hmm-mm #00:10:34-5#

E: Eh, denk ik dat dat wel een rol, want dat maakt namelijk de vraag eh, die ik net, die fascinatie alleen maar, eh, sterker, kijk als, er zijn natuurlijk heel veel mannen die nu natuurlijk ook naar Syrie gaan, maar dat zijn vaak wel mensen met een Turkse of wat ik zeg, met een Arabische achtergrond, dat spreekt al meer tot de verbeelding. #00:10:55-0#

I: Hmm-mm #00:10:55-0#

E: Omdat eh, omdat je je daar minder mee identificeert. En ik heb eh, naja, heel concreet. Ik heb twee, drie, vier, drie jaar geleden is er een boek uitgekomen van een Nederlander die in Colombia mee heeft gevochten in het Colombiaanse leger tegen de FARC #00:11:15-4#

I: Hmm-mm #00:11:16-7#

E: En eh, ik heb die jongen, ik ken die jongen goed, ik heb hem ook geholpen met het schrijven van het boek enzo, eh, maar die is nauwelijks in het nieuws geweest. Hoe komt dat? Omdat hij, hij, nou ja, het was een Colombiaan, laat ik zeggen, een Nederlandse Colombiaan, zelfs al Nederlander met een Nederlands paspoort, maar hij zag eruit als een Colombiaan, laat ik het zo zeggen. #00:11:35-5#

Hmm-mm #00:11:35-5#

E: En eh, zijn Nederlands was ook niet echt supergoed, ehm, maar die identificatie met hem was te klein denk ik, om hem heel breed in het nieuws te krijgen en eh, dat is bij Tanja natuurlijk anders. En eh, ik denk dat het feit dat zij geen man is maar een vrouw, dat dat ook een rol heeft gespeeld omdat, eh, omdat dan het contrast met eh, iemand met goede kansen hier en dan daar dat gaan doen, is één ding. Maar daarnaast is het ook nog eens een vrouw die de wapens oppakt, ik denk dat dat eh, niet doorslaggevend is geweest, maar wel het effect van die fascinatie heeft versterkt #00:12:13-5#

I: Ja, heeft vergroot #00:12:15-8#

E: En ik denk, eh, sorry even doorgaan, even tot slot #00:12:16-9#

I: Hmm-m #00:12:16-9#

E: Ik denk als ze een man was geweest dat die fascinatie er ook was geweest, maar ehm, maar minder sterk. #00:12:24-7#

I: En eh, dat zou dan als ze een man was geweest, zou dat komen, u beschrijft haar bijvoorbeeld als een *academica en afkomstig uit een land met alle mogelijkheden*. Dat zou natuurlijk ook een man kunnen zijn, dat wekt dan misschien al die identificatie? #00:12:33-8#

E: Ja, ik denk dat dat, dat is zeg maar, ik denk dat dat nog steeds interessant zou zijn geweest voor Nederland, alleen, het feit dat ze een vrouw is, dat ze extra, extra grote fascinatie heeft meege, eh, teweeg gebracht #00:12:52-6# #00:12:53-5#

I: Of nog meer tot de verbeelding spreekt, ofzo? #00:12:54-5#

E: Ja, omdat, nou, omdat ze zo mooi is, kijk, als het nou een lelijke vrouw was geweest, was het misschien nog weer anders geweest, kijk ze was een vrouw en ook nog een mooie vrouw. Die foto's ook steeds erbij, dat komt wel, ook als ze praat, dan eh, als je haar ziet bewegen, dan is ze toch ja, heel elegant en eh, naja, ik heb met haar gesproken en eh, ja, je hoort, als je haar hoort, is het ook een hele, ja, hoe noemde ik dat nou net, eh, hele, redelijk spontaan. Hele spontane vrouw, als je met haar praat denk je, nou ja, het kan gewoon, zoals ik met jou zit te praten, of met vrienden hier, in Nederland. Heel verstandig en redelijk en ook open en ook eh, beleefd zeg maar. #00:13:45-8#

I: Hmm-mm #00:13:46-2#

E: Dus helemaal niet bot ofzo, wat je denkt van een guerrillastrijder die tien jaar in het oerwoud heeft gezeten, die heeft haar manier een beetje verloren, maar dat is helemaal niet zo, ze is ontzettend goed gemanierd. Iedere keer, want ik heb nog steeds contact met haar, dan eh, ja, als ze dan een keer wat later antwoord, dan krijg ik meteen verontschuldigheden, ja, sorry dat ik zo laat antwoord, dat soort dingen, weet je. Die verwacht je helemaal niet van iemand uit zo'n milieu, uit zo'n omgeving. #00:14:08-5#

I: Nee #00:14:09-9#

E: Dat is een hele rare tegenstelling #00:14:12-0#

I: Je zou denken dat je er ruw van wordt ofzo #00:14:12-0#

E: Ja, dat je je manieren verliest als je bereid bent om te doden voor je idealen, dan denk je, ja, daar is toch

iets mis mee. Maar als je met haar praat, dan is er helemaal niets mis mee. Het is gewoon een hele normale Nederlandse, ja Nederlandse vrouw. #00:14:27-3#

I: En denkt u dat de manier waarop zij overkomt, ook naar u toe, welk beeld u dan van haar krijgt, heeft dat invloed op het beeld dat u heeft over het feit dat ze bij de FARC zit en wat de FARC vertegenwoordigt? #00:14:39-3#

E: Nee, nee, want eh, nee, want dat is gewoon, dat is juist, dat is juist de dissonant. Ehm, de FARC blijft natuurlijk een terroristische organisatie die verschrikkelijke dingen doet, nog eh, ja, ondanks hun idealen, en eh, dat beeld van, dat van mij verandert niet, het maakt eigenlijk de fascinatie alleen maar groter, ook voor haar. Hoe kan het toch dat iemand, die bij zo'n organisatie zit toch zo aardig is. #00:15:17-7#

I: Ja, dat kan ik me voorstellen #00:15:20-3#

E: Hoe kan dat? Kijk, de tegenstelling was al groot toen we die foto van haar zagen, maar als je haar dan gesproken hebt, dan is het eigenlijk alleen maar groter geworden. Die eh, die tegenstelling alleen maar bizarder, eigenlijk. Kijk als je op een gegeven moment iemand aan de telefoon krijgt die echt heel bot is en eh, ja, manier verloren heeft en eh, alleen maar onzin uitkraamt enzo, dan denk je van ja, dat klopt wel met mijn beeld. En eh, maar dat is helemaal niet zo, dat beeld van de FARC is voor mij niet verandert, maar wel de vraag van: Hoe kan dat nou? Hoe kan iemand zoals zij, zo'n aardige vrouw, daar nou bij zitten? #00:16:02-2#

I: Als u het zo zegt klinkt het inderdaad als een gemiste kans voor de FARC dat ze haar niet meer hebben ingezet, als ze dat bij u al teweegbrengt. #00:16:10-5#

E: Ja, inderdaad, absoluut, ja #00:16:12-3#

I: En wat vind u van het beeld dat van haar geschetst is in de media? #00:16:18-0#

E: Ehm, nou, dat klopt, ik vind niet dat het een heel verkeerd beeld is ofzo, ehm, ze hebben haar gewoon ook in de verschillende media, nou, in de Volkskrant, maar ook door de BBC, hebben ze haar wel behoorlijk aan de tand gevoeld vind ik en dat hoort ook zo, dat is je taak als journalist. Ik denk dat dat bij de Volkskrant er nog wel iets meer uit gekomen had kunnen worden, eh, kunnen zijn, want ja, hij heeft echt de tijd genomen, hij heeft echt heel lang met haar gesproken. Maar ik denk dat hij ook heel veel dingen misschien, ja, niet heeft opgeschreven of, misschien niet heeft durven vragen, ik weet het niet. Maar ja, hij heeft echt een diepteinterview gedaan en meerdere keren met haar gesproken, dus ja, dan, dat was een heel goed interview. Ik denk dat het nog wel iets verder heeft kunnen komen. Bij de BBC was het eigenlijk zo'n interview, naja, die zat er ook tegenover haar, dat was ook een lang interview, dat was ook een goed interview met hele kritische vragen. Waar ze zelf behoorlijk van baalde. Maar ja, dat is nou eenmaal zo, ehm, dus, ik vind niet dat het beeld van haar in de media verkeerd is ofzo. Iedereen stelt gewoon de juiste vragen en eh, ik kan me niet voorstellen dat dat geen vragen zijn waar ze zelf ook mee zit. Van ja, hoe moet dat nou met al die mensenrechtenschendingen van de FARC #00:17:43-1#

I: Ja, wij kunnen ons ook niet voorstellen dat je dat aan jezelf kunt verkopen #00:17:44-8#

E: Precies, ja. #00:17:46-8#

[Afronding interview]

Mijke Pol

freelance journalist voor o.a. *Viva*

Datum: 19-04-2013

Locatie: telefonisch, vanuit huis

[Opening gesprek, toestemming voor opnemen gevraagd] I: Ehm, nou in het kort, mijn scriptie gaat over de berichtgeving over Tanja Nijmeijer in 2012 #00:00:46-3#

M: Hm-mm. #00:00:47-8#

I: Omdat er toen een enorme, ja best wel pershype was, in november. En ik vind het gewoon interessant hoe dat wordt opgebouwd en wat de mensen die daar in geschreven hebben, daarvan denken enzo #00:01:00-3#

M: Hm-mm, hm-mm, en wat doe je voor master? #00:01:00-3#

I: Media en journalistiek. #00:01:03-4#

M: Oke, nou, interessant #00:01:08-2#

I: Haha, volgens mij wel! #00:01:13-4#

M: En heb je al veel mensen kunnen spreken? #00:01:15-4#

I: Ja, sommigen telefonisch, sommigen in levende lijve zeg maar, dus ik was bang dat het moeilijk zou zijn, maar het valt eigenlijk mee. #00:01:29-2#

M: Goed om te horen! #00:01:31-6#

I: Ja! Nou, even kijken, in december is er een interview verschenen, daar stond een verkeerde naam boven begreep ik via Twitter? #00:01:37-5#

M: Ja, klopt. #00:01:37-5#

I: En die heb jij geschreven toch? #00:01:39-9#

M: Ja, die heb ik geschreven? #00:01:44-0#

I: En op welke manier is het interview afgenomen?
_ #00:01:47-9#

M: Ehm, via de mail en ik heb uit eindelijk haar e-mailadres bemachtigd via via en ehm, ik heb haar vragen gesteld met meteen duidelijk het wordt voor een interview van Viva, wil je meewerken. #00:02:04-1#

I: Hmm-mm. #00:02:04-1#

M: En daar ging voortdurend wel een week overheen, we hebben een aantal keer heen en weer gemaaild met vragen en uiteindelijk heb ik dat artikel geschreven, toen heeft Tanja gevraagd van mag ik het lezen, en toen heb ik het opgestuurd maar niks op gehoord, het was toen ook heel erg onrustig met de onderhandelingen. Uiteindelijk is het gepubliceerd zonder dat ik haar fiat heb gekregen. #00:02:26-5#

I: Hmm-mm #00:02:26-5#

M: Maar ik heb daarna ook niks meer gehoord dat het niet goed zou zijn, ofzo. #00:02:29-0#

I: Oke, nou ja, op een gegeven moment moet je toch handelen, denk ik. #00:02:32-6#

M: Ja, je hebt een deadline, die had ik al wel eerlijk gezegd, dus ze wist het, voor wanneer ze moest reageren, en ehm, dat heeft ze niet gedaan, dus toen is het gepubliceerd. #00:02:46-2#

I: Oke, en met welke aanpak heb je de vragen verzonnen? #00:02:49-4#

M: Nou, ik had al eerder een heel groot portret van Tanja geschreven, dat was een jaar eerder denk ik. #00:02:59-3#

I: Dat was met mensen uit Denekamp toch? #00:02:59-0#

M: Ja, met mensen uit Denekamp inderdaad. Ik ben naar Denekamp toegereisd en heb daar een hele dag rondgelopen en gekeken en gevraagd. Het is een vrij klein dorp en iedereen kent natuurlijk de familie Nijmeijer wel vanwege alle persaandacht. #00:03:13-4#

I: Hmm-mm. #00:03:13-4#

M: En uiteindelijk via een hele zoektocht uiteindelijk ook gesproken met oud klasgenoten van haar dus ik had een aardig beeld van wie zij was en hoe zij geworden is hoe zij nu is. Dat heeft mij altijd gefascineerd hoe je van een normale studente, een groningense studente, een FARC-strijder kan worden en ook zeer overtuigd en ze zit inmiddels ook heel hoog in de FARC. #00:03:40-0#

I: Hmm-mm #00:03:40-0#

M: En ik vroeg me af, er verschenen allerlei interviews met of ze Nederland miste en ja, hoe ze, hoe dat was als vrouw tussen al die mannen en aangezien ik voor Viva schreef, dacht ik, dat vind ik een interessant uitgangspunt, hoe dat is als Nederlandse vrouw. Tegelijkertijd wilde ik ja, wilde ik het gesprek open houden, dus als ik in mijn eerste mail meteen begon met allerlei heftige verwijten richting de FARC, dan had ik geen antwoord gekregen, dus dat heb ik heel rustig op moeten bouwen. Dus daar zat veel meer een psychologische redenering achter, ook in de vele mails die ik gestuurd heb, dan dat ik meteen al mijn vragen kon stellen, dat leek me niet zo handig. #00:04:15-9#

I: Nee, dus je hebt eerst een paar vragen naar haar toe gestuurd? #00:04:19-8#

M: Een paar vragen en ook gewoon van die onschuldige, hoe is het als vrouw om daar in een regenwoud te zitten tussen al die mannen en mis je Nederland. Dat zijn natuurlijk niet zulke gevoelige vragen waar iedereen wel gemakkelijk antwoord op kan geven. Pas later heb ik haar geconfronteerd met het feit dat het een terroristische organisatie is en ook de geluiden in Nederland die over de FARC gaan, daar was ze overigens goed van op de hoogte, ze houdt alles goed bij. Ehm, en eh, heb ik iets polemischere vragen kunnen stellen. #00:04:48-0#

I: En heb je veel geschrappt van wat je uiteindelijk had? #00:04:53-6#

M: Ja, want, ik zal eens even kijken. Viva verandert met het grootste gemak altijd een verhaal, in hun ogen zodat het voor de doelgroep geschikt is, en je hoort al dat ik daar niet heel erg tevreden over ben. #00:05:07-2#

I: Ja #00:05:07-2#

M: Want mijn oorspronkelijke verhaal, ik zal eens kijken of ik dat hier ook heb, dan kan ik het je toesturen. #00:05:12-7#

I: O, dat is leuk, ja. #00:05:12-7#

M: Even kijken.. [zoekt artikel] Ja, dat is ten eerste langer, maar daar, eh, even kijken, ik heb nu het

interview van Viva voor me en dat begint met: "Hoe is het om als vrouw tussen al die mannen te zitten?", en mijn beginvraag is: "De FARC en Colombiaanse regering zijn in Havana bezig met vredesonderhandelingen, jij onderhandelt mee, is de vrede in zicht?", dus die is veel politieker van aard. #00:05:50-6#

I: Ja, dat is totaal anders #00:05:50-6#

M: En de tweede vraag: "Het moet voor jou eenzaam zijn als Nederlandse vrouw in de jungle", volgens Viva dan, ehm, ik heb daar als tweede vraag: "De FARC beweert een beweging te zijn die opkomt voor de arme bevolking in Colombia, maar wordt door de buitenwereld neergezet als een drugsbende, hoe zit dat?". En pas mijn derde vraag is: "In de FARC zitten overwegend mannen, hoe is het als vrouw tussen al die mannen?" ehm en vervolgens pas: "Toch lijkt het me behoorlijk eenzaam als Nederlandse vrouw bij de FARC". Dat is weer in reactie op een antwoord wat ze geeft, in in Viva is gewoon de tweede vraag "Het moet voor jou eenzaam zijn" #00:06:30-1#

I: Ja. #00:06:30-1#

M: En dat is meteen heel erg op gevoel, maar zo heb ik dat helemaal niet gesteld. Dus het verhaal is heel uitvergroot, daar is helemaal mee geschoven en vervolgens, wat ik eigenlijk nog het meest bezwaarlijk vond. Op de tweede pagina in Viva staat zo'n kadertje #00:06:43-9#

I: Hmm-mm #00:06:46-2#

M: Met "What the FARC", dus wat doet de Farc? en daar heb ik gewoon een objectief kader van gemaakt, eh, die staat er niet bij, maar die heb ik ergens los nog wel, over wat de FARC is, wanneer ze zijn opgericht, gewoon de feiten en de Viva heeft ervoor gekozen om het Tanja uit te laten leggen. #00:07:06-0#

I: Ja, dat vond ik ook al gek, toen ik het las #00:07:10-2#

M: Ja, in het blad, heeft de Viva van dat, "ja, ik denk dat veel mensen niet begrijpen waarom we de wapens hebben opgepakt". Maar dat zat verwerkt in het interview, want dat is natuurlijk geen, eh, geen begripsuitleg van wat de FARC is, dat is hoe zij de FARC ziet. #00:07:22-8#

I: Hmm-mm #00:07:24-2#

M: Dus eh, ja, het interview is grondig herschreven en erg ingekort vooral, dus het lijkt nog een heel klein beetje op wat ik heb geschreven, maar je moet het met een korreltje zout nemen. #00:07:38-3#

I: Hmm, dat is wel heel typisch eigenlijk #00:07:42-0#

M: Ja, dat gebeurt vaker bij de Viva, sowieso bij vrouwenbladen, kijk, waar je natuurlijk mee te maken hebt, ik ben freelance ik schrijf voor een heleboel bladen, Viva heeft een bepaald stramien waarin het verhaal geplaatst moet worden, of een rubriek, en dit is de 'update'rubriek, die staat iedere week daarin. #00:07:58-1#

I: Hmm-mm #00:07:58-1#

M: En die heeft beperkte ruimte, daar staat gewoon een aantal woorden voor en daar willen ze ook een vaste structuur hebben, zodat mensen meteen die rubriek herkennen als ze iets in de Viva lezen. Ik heb gewoon een interview geschreven en mijn inziens was dat ook prima zo uitgebreid, ik heb het nog ingekort zelfs, omdat het een bijzonder interview was ehm, waarmee Viva ook, ja, mee op kan scheppen is niet het goede woord, maar in ieder geval, het is bijzonder dat je Tanja Nijmeijer zulke persoonlijke vragen kan stellen. Dus ik had dat, ik had het gewoon uitgebreid en lang gemaakt en vervolgens kreeg ik de ja, uiteindelijke versie te zien, in een pdf-je, ik weet niet eens of ik het heb gezien, meestal zie ik het alleen in Viva, nee, ik weet niet meer precies, maar in ieder geval, dat was flink ingekort, dat was al wel gemaild, van

nou, we gaan het inkorten en herschikken, maar daarmee, ja, verander je de betekenis van het verhaal natuurlijk wel, want ik heb hier over nagedacht als journalist. #00:08:57-3#

I: Zeker, jouw bedoeling, die komt er dan helemaal niet in naar voren. Of anders.. #00:09:03-3#

M: Ja, als ik die vragen nu zie, dan is het een weinig kritisch interview, ehm, terwijl mijn oorspronkelijke versie, daar begin ik met mijn tweede vraag over die drugsbende, dat de FARC een drugsbende zou zijn, en dat zie ik dan hier, hmm, wanneer zie ik dat? #00:09:19-2#

I: Volgens mij niet, die drugs? #00:09:24-2#

M: Nee, die drugs die komen pas, bij dat kader over wat de FARC is. #00:09:27-4#

I: Ja, en bij Beatrice de Graaf, daar staat ook iets over drugs. #00:09:32-5#

M: Ja, maar niet in mijn vragen en dat ze daar op reageert, dus dat is uit zijn context gerukt. #00:09:39-2#

I: Hmm-mm, en met wel idee, eh, nou, heeft de Viva jou gevraagd om haar te interviewen? Hoe werkt dat? #00:09:46-2#

M: Nee, hoor. Ik had dat portret geschreven en toen begonnen de onderhandelingen en toen merkte ik dat een aantal journalisten ehm, persoonlijk met Tanja kon spreken en ehm, toen dacht ik, ik ga dat proberen om haar te bereiken en haar, ik had het idee dat ik haar goed kende omdat ik zo lang aan dat profiel had gewerkt, wie ze was, waar ze vandaan kwam, met veel vriendinnen uit haar jeugd gesproken ehm, en ik eh, ik bleef dat, het heeft me ook nooit los gelaten, ze heeft een enorme draai gemaakt in de tussentijd en dan nog, iedereen kan een draai maken van visie, maar je gaat niet zomaar naar Colombia #00:10:27-7#

I: Hmm-mm #00:10:27-7#

M: Dus die, dus die indoctrinatie die daar heeft plaatsgevonden, die vond ik fascinerend en ik dacht: Als ik nou eens met haar spreek, wil ik ook horen of ze, ehm, ja, hoe moet ik dat zeggen, ik hoopte misschien op een verklaring die ze zou geven, maar dat kon natuurlijk niet, want ze draait voortdurend hetzelfde riedeltje af. Maar ik wou in ieder geval met haar in contact komen en haar de groeten overbrengen van een aantal jeugdvriendinnen en zo ook haar vertrouwen winnen door te zeggen van nou, ik ken bijvoorbeeld Dorien, wat een jeugdvriendin van haar is en je krijgt de groeten van Dorien en daar reageerde ze ook heel snel op, dat was een ingang en toen ik die vragen gesteld had, heb ik Viva benadert van Hee, jullie hebben een profiel gehad, vind je het leuk om over twee weken een groot interview met haar te hebben? En daar reageerden ze meteen enthousiast op, maar ja, bij een weekblad, die planning zit al drie maanden van tevoren bijna dichtgeramd en je hebt een paar rubrieken die je van tevoren nog kan invullen, dat is die update rubriek onder andere. En dat heeft maar een aantal woorden qua ruimte en ook maar een maximum ja, hoe moet je dat zeggen, voor Viva kan je maar tot een bepaald inhoudelijk niveau gaan voor de doelgroep. En dat moet begrijpelijk blijven en vlot te lezen zijn, maar ze moeten niet heel erg veel moeite doen natuurlijk om het verhaal te leven. En dat legt beperkingen op en uiteindelijk heb ik spijt dat ik het aan Viva heb gegeven, ook omdat mijn naam er niet eens boven staat. Had ik het veel liever bijvoorbeeld aan HP de Tijd gegeven, de site, dan had ik er niets aan verdiend, maar had wel het hele interview gewoon online kunnen plaatsen #00:12:01-9#

I: Ja, dan staat het misschien ook beter op je CV als diepgaand artikel? #00:12:02-9#

M: Ja, dat is nog een ander punt, nou, kijk ik schaam me er niet voor dat ik zulke artikelen voor Viva heb geschreven, hoor, dat is het helemaal niet, alleen, dit onderwerp leent zich niet zo voor een oppervlakkig verhaal. En ik had verwacht dat Viva dat in zou zien, maar ik vind het zelf nu een heel oppervlakkig stukje geworden. #00:12:26-2#

I: Hmm-mm, en wel zijn die Beatrice de Graaf en Liduine Zumpolle ertegenover geplaatst, #00:12:32-3#

M: Hmm-mm #00:12:34-3#

I: Heb jij hen ook geïnterviewd? Of? #00:12:36-7#

M: Ja, hoor, ja, ik heb eh, ehm, ik ben historica, dus ik kende Beatrice de Graaf van de faculteit geschiedenis in Utrecht, dus ik heb haar benaderd omdat ze ook een boek had geschreven over Gevaarlijke vrouwen . #00:12:50-1#

I: Ja #00:12:50-1#

M: Ik wilde weten wat zij vond en daar wilde ik ook heel graag de mening van Tanja dan over horen, en Liduine is een autoriteit op dat gebied, ehm, en eh, die reageerde ook heel erg snel moet ik zeggen, die heb ik een paar vragen kunnen stellen, ehm, dat vond ik vooral voor Viva belangrijk, omdat ik niet wil dat lezeressen het idee krijgen dat eh, de FARC eigenlijk echt een revolutionaire beweging is zonder geweld en zonder drugs, want dat is wat Tanja zegt, ehm, ik daar moet natuurlijk een tegengeluid op komen, en dat is normaal, dat doe je altijd in de journalistiek. Maar die heb ik zelf geïnterviewd ja. #00:13:24-1#

I: En de overweging daarachter was dus inderdaad om een tegengeluid te geven op de, ja, op de boodschap van Tanja? #00:13:32-6#

M: Ja, kijk, de FARC heeft iets sektarisch en eh, als je Tanja hoort spreken, dan heeft ze ook iets sektarisch alsof ze.. en dat gebeurt natuurlijk, als je dag in dag uit geïndoctrineerd wordt met een bepaalde visie en een bepaald geloof en daar is zij in gaan geloven, daar zit ze ook in, ze heeft weinig contact met tegenstanders, dus dat is ook logisch, maar als je dat klakkeloos ehm, bijvoorbeeld full-quote opschrijft, zonder dat je ziet dat ik als journalist natuurlijk kritische vragen stel, of dat je er niet voor zorgt dat er iemand is die een tegengeluid geeft, dan geef je lezeressen de indruk dat ze gelijk heeft. En dat wilde ik niet doen. #00:14:06-2#

I: En wat vind je van de berichtgeving in het algemeen? Wordt er genoeg tegengeluid gegeven? #00:14:14-2#

M: Nou, dat vind ik lastig, want ik ken natuurlijk niet alle berichtgeving. Ik ken, in Nederland zijn er genoeg mensen die zich kritisch uitlaten over Tanja Nijmeijer en de FARC, maar ze wordt toch ook wel, kijk het feit alleen al dat zij ontzettend veel geïnterviewd wordt in die korte tijd dat dat even kan en dat zij zoveel aandacht krijgt, daar zijn wel tegenstanders voor, want mensen zeggen: Zij is een misdadiger, waarom moet je zoveel tijd aan haar besteden? Ehm, ik denk wel dat veel mensen nogal een romantisch beeld hebben, ik bedoel ze is, ze is wel een misdadiger en ze is ook een vrouw en ze is knap en ze kan zingen en ze lacht lief, dus, he, ze is Nederlandse, hoe erg kan het zijn? Ehm, daar werk je als journalist aan mee, door haar natuurlijk pagina's lange ruimte te geven. Maar dat is een afweging die je maakt. Ik, ze is nieuwswaardig omdat op dat moment die onderhandelingen bezig zijn. Ze geeft een gezicht aan die onderhandelingen, maar ze is tegelijkertijd een propagandamiddel van de FARC, dus daar moet je heel erg tussen schipperen als journalist. #00:15:15-4#

I: Hmm-mm en eh, je gaf het zelf ook al een beetje aan, maar wat denk je er anders zou zijn als zij een man zou zijn geweest, qua berichtgeving? #00:15:31-9#

M: Nou ja, het is bekend dat van een misdadiger hebben wij, als je een crimineel zou moeten tekenen, als je kinderen een crimineel zou laten tekenen, dan is het altijd een man en dan is hij lelijk, dat is nou eenmaal een crimineel. En we denken allemaal, een crimineel zouden we wel kunnen herkennen, ehm, als Tanja een dikke man geweest zou zijn, een lelijke dikke man, dan had ze ten eerste denk ik niet zoveel media-aandacht gekregen, nou dat weet ik wel zeker, ehm, en hadden we ons daar ook niet zoveel mee bezig gehouden. Kijk, ze is welbespraakt, ze spreekt af en toe nog Nederlands, ze zingt Nederlandse liedjes, ze ziet er leuk uit, ze zou ons buurmeisje kunnen zijn, ja, zo'n meisje verdient wel een interview, dat is geen crimineel, terwijl ze natuurlijk eigenlijk een terroriste is, die ehm, eh, naar alle waarschijnlijkheid toch een aantal moorden op haar geweten heeft, maar voor ons ziet een moordenaar er niet zo uit en die doet ook

niet zo. Dus dan, als ze een man geweest zou zijn, met een bierbuik en stinkende oksels, dan was het anders geweest. #00:16:33-6#

I: Dat is misschien ook wel de fascinatie, juist, extra bij .. #00:16:37-6#

M: Ja, dat is natuurlijk ook wat Beatrice de Graaf ook heel erg fascineert, als je knappe jonge vrouwen hebt die terrorist worden, of, wat voor label je dan ook wil plakken, in ieder geval crimineel zijn, ja, dat trekt aan de ene kant heel erg aan. Want hoe kan dat nou, zo'n knappe vrouw die mensen heeft vermoord, daar moet iets mee mis zijn, die moet echt geloven in de zaak of die moet misleid zijn. Wij geloven nooit zo erg van knappe vrouwen dat ze dat toch allemaal zelf bekokstoven en behoorlijk intelligent zijn. En dat is inderdaad fascinerend, dat effect en eh, ik heb dat ook, het is mij opgevallen dat ze in zoveel kranten zoveel ruimte kreeg. Want toen Holleeder geïnterviewd werd, in Collegetour, brak de hel los. #00:17:23-3#

I: Hmm #00:17:23-3#

M: Waarom moeten we zoveel aandacht besteden aan zo'n crimineel, een uur lang, en Tanja Nijmeijer heeft toch heel veel pagina's gekregen. #00:17:31-5#

I: Ja, heel veel #00:17:31-5#

M: Ik weet niet, want jij hebt het overzicht, heb je enig idee hoeveel ruimte ze heeft gekregen #00:17:36-3#

I: Ik heb niet het aantal pagina's paraat, maar er zijn in ieder geval in 2012 235 artikelen verschenen in dat zijn de nationale kranten en tijdschriften, dan. En eh, er zijn heel veel korte berichtjes, maar zeker Trouw Volkskrant en het AD hebben er best wel veel lange berichten ook aan geweid. #00:18:00-7#

M: En ook interviews, he, Trouw in ieder geval en de Volkskrant geloof ik ook he? #00:18:04-1#

I: Ja, die heeft zelfs het langste, dat zijn vijf pagina's, met heel veel foto's erbij. #00:18:13-5#

M: Hm-mm #00:18:15-6#

I: Tsja, is wel interessant #00:18:18-2#

M: Ja zeker, ik ben ook heel benieuwd wat er uit je scriptie komt #00:18:21-7#

I: Ik ook, het is pas in juni, maar ik ben benieuwd wat uiteindelijk de conclusies zullen worden #00:18:26-5#

M: Ja #00:18:27-8#

I: En wat vind jij van de beelden in de berichtgeving, zoals er worden heel veel foto's geplaatst, ook bij het artikel in Viva. #00:18:36-6#

M: Ja, er is een hele mooie foto geplaatst in Viva he? #00:18:37-2#

I: Hmm-mm #00:18:39-8#

M: Ja, ehm, nogmaals, dit is typisch Viva, ik heb geen inspraak gehad in het beeld, dat ik vind ik bij deze nog meevallen, alhoewel ze er erg mooi onschuldig en opgekalefaterd uitziet, zoals ze er normaal niet uit zou zien. Maar in mijn profiel van een jaar eerder, ja, daar had ik een heel diepgaand onderzoek gedaan en daar kwam een oerwoudfoto bij, met twee getekende oogjes ertussen door, met de titel: 'Waar is Tanja?'. Ja, dat was heel kinderlijk, en alsof ze een avonturierster was in een spannende film, hier wordt ze geportretteerd als een ja, een knappe, ze kijkt een beetje afwezig, dromerige vrouw #00:19:29-3#

I: Ja, bijna Maxima-achtig #00:19:32-5#

M: Ja, en geen hardcore-terroriste. Ja dus ik ben het niet eens met die foto, maar ik heb daar niets over te zeggen gehad, helaas. #00:19:41-3#

I: Nee... En wat vind je van Tanja persoonlijk, nu je er zo in verdiept hebt? #00:19:50-9#

M: Hmm, ja, wat vind ik van Tanja persoonlijk.. Ik ken haar natuurlijk niet, ik heb me in haar verdiept en eh, met vrienden gesproken. Ze was als meisje een heel vriendelijk, zachtaardig meisje, dat niet tegen onrecht kon, al vanaf heel klein, ze kwam ook voor kinderen op die gepest werden bijvoorbeeld en voor dieren die aan de kant van de weg lagen, ze was heel erg een bevlogen meisje, intelligent #00:20:17-9#

I: Hmm-mm #00:20:19-5#

M: Ook op de middelbare school, spraken mensen over haar als een heel intelligent meisje, maar ook heel sterk, aangewakkerd in haar puberteit, richting het alternatieve, ze had ook veel alternatieve vrienden, uiteindelijk is ze in Groningen ook in een groot krakersbolwerk terecht gekomen, waar haar linkse ideeën heel erg gevoed zijn. Het is een naïef meisje geweest, en tegelijkertijd heel intelligent, en dat zie je vaker, dat gaat samen. Zij is, daar ben ik van overtuigd, met alle goede bedoelingen naar Colombia gegaan om daar te helpen in een kindertehuis, is daar in aanraking gekomen met iemand die haar mee heeft genomen naar de sloppenwijken en zo is zij in die FARC terecht gekomen. En ze heeft in het begin echt oprecht geloofd dat er een eerlijke strijd woedde daar, en dat zij optrad voor mensen die het moeilijk hadden, dat is natuurlijk alleen maar bewonderenswaardig, maar het is heel naïef als je als universitair student je niet inleest en je niet verdiept in hoe anderen daarover denken. Kijk, je kan, als je googelt op FARC is een goede club, dan krijg je allemaal positieve berichten over de FARC, maar als je gewoon FARC intypt, zie je een heleboel negatieve berichten, zij heeft ervoor gekozen om al dat negatieve als onwaar te bestempelen en al dat goede als waar. En dat is, voor zo'n slim meisje, is dat gewoon heel dom om te doen. Dus zij is heel lief geweest en heel intelligent en heel scherp en ook wel een perfectioniste. Maar ze is tegelijkertijd heel dom geweest en heeft zich voortdurend voor de gek gehouden. Maar eerst hadden ze haar dagboeken terug gevonden en daar stond heel duidelijk, stonden haar twijfels, wil ik hier wel zijn? Moet ik hier wel zijn? Ik mis mijn familie... En toch is ze daar altijd, toen ze eenmaal in die sekte zat, zoals ik de FARC nu even zal noemen, is ze altijd gebleven, dat komt deels omdat het moeilijk is om daar uit te komen, maar het komt ook wel omdat zij echt gelooft in waar de FARC voor strijdt. En ik geloof ook dat zij echt gelooft dat ja, die drugshandel en die incidentele bommen die afgaan, ja, dat die bij de strijd horen, dat ze dat ook liever niet doet, maar dat hoort er nou eenmaal bij. En eh, dat is natuurlijk geen normale gedachtegang. #00:22:34-1#

I: Nee, die kunnen wij ons misschien niet voorstellen, terwijl we ergens dezelfde achtergrond hebben #00:22:41-4#

M: Ja, helemaal en dat is natuurlijk ook het, als jij in een links, een links milieu zou verkeren en echt radicaal links, niet GroenLinks, maar echt radicaal links en revolutionair, en je daar voortdurend avond na avond gevoed wordt door studenten die revolutionaire ideeën hebben en je gaat naar Zuid-Amerika, en daar vind je nog meer mensen die zo denken, en je bent daar gevoelig voor, dan eh, dan is het denk ik redelijk makkelijk om sterk beïnvloed te worden en vervolgens dat je kiest van nou, ik ga hier even naar toe om te helpen en dan zie ik wel, en om dan nooit meer terug te komen. Dat kan, mensen zijn soms vreemd en zijn in ieder geval snel beïnvloedbaar. #00:23:23-6#

I: Ja, ik vind het heel interessant, vooral ook, ja omdat je je het je ergens voor kunt stellen hoe de achtergrond zit, maar niet hoe je tot zo'n beslissing komt. #00:23:37-0#

M: Nee, die is natuurlijk ook niet van de ene op de andere dag gemaakt, daar gaat wel tijd overheen, dat eh, maar zij gelooft oprecht dat wat zij daar doet, dat dat goed is, zij heeft geen spijt of wil terug. Er gaan wel eens geruchten dat zij wel eens de grens over reist, vermomd, ehm, maar ze komt altijd binnen Zuid-Amerika, ze zal ook nooit zomaar terug kunnen naar Nederland, want als dat gebeurt dan wordt ze

opgepakt. Zij kan niet vrij reizen. #00:24:02-5#

I: Nee, dus dat maakt het allemaal nog, ja. Voor de media nog spannender he, maar goed, dat waren wel zo'n beetje mijn vragen. #00:24:22-9#

M: Nee, ik denk dat je aan mij een wat A-typische journalist hebt, omdat het verhaal wat ik geschreven heb, natuurlijk afwijkt van wat er gepubliceerd is, maar dat ja, dat zegt ook wel weer iets over wat media denken dat mensen willen lezen. En ik ben natuurlijk in eerste instantie academicus die, andere ideeën heeft bij een verhaal maken, en vooral bij zoiets als dit, zoals het nu gemaakt is, vind ik dat het nou, vrij weinig kritisch en oppervlakkig, maar in combinatie met het beeld en met de vrolijke vrouw lijkt, en eh, mijn oorspronkelijke verhaal, ik zal het je zo even opschieten, is anders, is kritischer en dat is eigenlijk, dat is totaal anders qua inhoud, en niet zozeer de dingen, de citaten hebben ze gewoon goed overgenomen maar door de volgorde van vragen te veranderen en door de vragen sowieso anders te stellen, krijg je een andere indruk van mij als journalist. Nou staat er een andere naam boven, maar ik heb het natuurlijk wel geschreven. Maar het is meer het verhaal van Viva geworden dan mijn verhaal. Dit verhaal is exemplarisch voor hoe sommige bladen omgaan met freelancers en hoe lichtvoetig ze omgaan met eh, hele zware onderwerpen, je kan niet alles in een stijl van make-upjes en afvallen stoppen, ook niet als je een vrouwenblad bent, soms mag je best wat inhoud meegeven aan je lezers en anders verbloem je namelijk een beetje de werkelijkheid en dat is hier een beetje gebeurt, vind ik. #00:25:41-5#

I: Ja, ik ben ook wel benieuwd, naar jouw verhaal inderdaad!

[Afronding journalist]

Elma Drayer

Journalist *Vrij Nederland*

Datum: 19-04-2013

Locatie: telefonisch, vanuit huis

[Start interview, toestemming voor opname] #00:00:30-7#

I: Ehm, nou, u heeft natuurlijk een column geschreven over Tanja Nijmeijer op 17 november #00:00:36-4#

E: Ja #00:00:38-6#

I: Mijn scriptie gaat over de berichtgeving over Tanja Nijmeijer in 2012 omdat ik mij verbaasde hoeveel er is geschreven en de manier waarop #00:00:49-2#

E: Ja, mooi onderwerp #00:00:51-2#

I: Ja, ik vind het heel interessant en u blijkt ook, anders had u er geen column over geschreven, denk ik? #00:00:55-8#

E: Ja, precies #00:00:58-6#

I: Ehm, met welke overweging heeft u uw column over haar geschreven? #00:01:05-8#

E: Nou, precies hetzelfde als wat jij zegt, ik ergerder me dood aan eh, aan die ontzettende aandacht voor en ik heb al eens eerder over haar geschreven, een paar jaar geleden, 2008, toen was ze voor het eerst ruim in het nieuws, he? #00:01:19-9#

I: Hmm #00:01:20-7#

E: Toen was haar dagboek gevonden in de jungle #00:01:20-2#

I: Ja #00:01:21-8#

E: En toen was, er ook veel publiciteit, en toen heb ik daar ook over geschreven voor Trouw, en ehm, nou, nu gebeurde dit weer en ik vond het echt belachelijk, zo, zoveel aandacht als ze kreeg, want dat verdient ze helemaal niet. En ik vond het ook eh, buiten proportie omdat er eigenlijk helemaal niets gebeurde. Ik bedoel, wat was er nou eigenlijk helemaal aan de hand? En wat mij ook ontzettend ergerde, maar dat heb ik ook in deze column opgeschreven volgens mij, dat ze zo op zo'n romantische manier wordt benaderd door de media he, het is toch een halve heldin, zal ik maar zeggen. Op de een of andere manier spreekt het enorm aan, dat zo'n meisje, he, ze heet ook altijd meisje, terwijl ze al in de dertig is, blijft ze gewoon meisje heten en eh, op de een of andere manier vinden wij dat allemaal, vinden we dat romantisch en interessant. Maar er zit helemaal niets romantisch aan en interessant is alleen, je kunt je afvragen hoe iemand zo idioot kan zijn om dit te doen, dus zeg maar die combinatie van verheerlijking van zo'n guerril.. ik struikel altijd over het woord #00:02:29-8#

I: Ah #00:02:29-8#

E: guerrillastrijder met eh, naja, die ze gewoon niet verdient, daar komt het op neer. Want het is een hele nare club waar ze bij zit, daar is niets romantisch aan. #00:02:43-8#

I: Nee, en eh, want in dezelfde uitgave van Vrij Nederland staat ook een interview met Liduine Zumpolle #00:02:54-9#

E: Ja #00:02:54-9#

I: En had dat nog, was dat toeval? #00:02:54-9#

E: Dat was absoluut toeval, dat was natuurlijk in het nieuws, en dan doet Vrij Nederland journalistiek iets mee en ik als columnist doe daar ook iets mee. Nee, dat was toeval. Ik had het wel, toen ik, als ik het me goed herinner, toen ik zei: ik ga het daar over doen, toen zeiden zij: Oja, nou, dat is mooi, want we hebben ook een stuk liggen, dus dan komt dat mooi uit, zo #00:03:20-3#

I: Ja, dan past het er goed bij #00:03:24-4#

E: Ja #00:03:25-5#

I: En eh, even kijken, ehm, in uw column schrijft u ook inderdaad wat u net zegt: *verbijsterend genoeg was de toon van meet af aan welwillend.* #00:03:36-0#

E: Ja #00:03:36-7#

I: En hoe had die toon beter kunnen zijn, denkt u? #00:03:42-4#

E: Nou, heel nuchter en gewoon niet zoveel aandacht ervoor en eh, paginagrote openingen in de krant en eh, ja, dat was notabene mijn eigen krant, daar werk ik ook voor, Trouw, die had op de voorpagina een interview met haar, daar was ze [Trouw] dan apentrots op, he? #00:03:58-4#

I: Ja #00:04:00-9#

E: Er waren allemaal journalisten afgereisd naar Cuba toe, toen die onderhandelingen begonnen en ja, waar hebben we het helemaal over? We hebben het over iemand die bij een hele griezelige club aangesloten is, die bloed aan haar handen heeft en wellicht heeft ze niet zelf vermoord, maar daar bestaat ook nog maar te bezien, maar dan toch wel haar vrienden. Dus ze verdient die aandacht niet, terwijl, dan nog niet zo welwillend. Ik bedoel, het is gewoon een criminele club, hoe idealistische ze ook zijn. Maar ik heb ook, in mijn column, ik heb drie keer over haar geschreven, ook vorig jaar, kun je je dat nog

herinneren, toen was er zo'n meisje, Talitha van Zon, die was in Libie. #00:04:44-8#

I: Oh, dat was met Kaddhaffi, dat zal 2011 geweest zijn, want ik ben hem niet tegengekomen. #00:04:46-1#

E: 2011 dan en dat was dan die, die was in Lybie en die had iets, die zat in de dure eh, callgirl-achtig meisje geloof ik en die had iets met één van die zonen van Kadhaffi #00:05:03-9#

I: Hmm-mm #00:05:03-9#

E: En toen werd het haar te heet onder de voeten en toen eh, eh, toen is ze gevallen van een balustrade en toen is ze net kunnen ontspannen, nou ja, allemaal heel spannend verhaal. Maar zij, dat meisje, die Talitha van Zon, die trouwens ook geen meisje was, maar al 39. Die ehm, die werd dus echt afgemaakt in de media, want dat was een dure hoer en die wilde allemaal maar voor dure tasjes en parfum ging ze met deze misdadige kerels in zee. Toen heb ik ook een vergelijking gemaakt, tussen hoe ontzettend welwillend iemand als Tanja Nijmeijer, die ook met hele griezelige types omgaat, wordt behandeld en hoe zo'n meisje, he, meisje, vrouw, wordt afgemaakt. En dat vind ik echt meten met twee maten want ze zijn namelijk allebei niet goed bij hun hoofd, zal ik maar zeggen. #00:05:56-9#

I: Nee, en ze zijn waarschijnlijk allebei én een meisje, zelfde leeftijd, in principe zelfde kansen en allebei aantrekkelijk. #00:06:03-7#

E: Allebei aantrekkelijke vrouwen, en bij allebei was de suggestie ook dat ze geïndoctrineerd en gehersenspoeld waren. Nou dat is ook onzin, want het zijn volwassen vrouwen, dus die hebben hier gewoon zelf voor gekozen. Er zit heel veel succesmelk in he. Dat is mijn stellige overtuiging, dat als he, zowel die Talitha, als die kom, hoe heet ze, Tanja, als dat mannen waren geweest, was er lang niet zoveel aandacht voor geweest. Dus ook het romantische idee van zo'n vrouw die zich daar in de jungle begeeft, en nou, allemaal spannende dingen doet, en naja, als een man het doet is het veel gewoner, dus dit triggert extra, he. #00:06:48-5#

I: Ja. #00:06:48-5#

E: En dat zit ook in de manier waarop ze steeds maar meisje worden genoemd, eh, allebei bij de voorste vrouwen, dat is natuurlijk ook seksistisch, je hebt het niet over een jongetje, die in de, in de jungle gaat vechten en, maar als het een vrouw is, dan is het een meisje, daar maak je ze ook onschuldig mee, natuurlijk. #00:07:05-0#

I: Hmm-mm. #00:07:08-9#

E: Dat is eigenlijk, dat vind ik heel raar, dat je, dus iemand dan, nja, je ontnemt de eigen verantwoordelijkheid eigenlijk, he, je zegt: Ze zijn gemanipuleerd of ach, dat arme kind, dat weet ook niet beter, maar ze weet wel beter, want ze sloot zich aan in 2002 en toen was echt al weid en zijd en breed bekend hoe misdadig die FARC is, dus er is helemaal geen sprake van dat zij zich eh, in heeft laten luizen ofzo, ja, dat is een heel interessant fenomeen vindt ik. #00:07:45-7#

I: En ehm, in sommige artikelen, hoe groot het artikel ook is, wordt de mening van of Beatrice de Graaf of Liduine Zumpolle of het verhaal van Roelant Jonker als gijzelaar, die worden naast het verhaal van Tanja geplaatst, wat vindt u.. #00:08:03-2#

E: Ja, toch in een beetje een poging om het dat hebben we natuurlijk ook wel gezien, en dat werd ook wel gezegd van: Ja ze misbruiken haar voor propaganda, werd er ook wel bijgeschreven. Maar dat is, dat domineerde niet in mijn idee, dat was ook die Zumpolle en Beatrice de Graaf aan het woord laten om een beetje tegenwicht te bieden, maar ik bedoel, de bewondering schemerde overal door, vond ik. Althans, daar heb ik me aan geërgerd. Maar ik heb het toen natuurlijk niet, en dat zul jij wel moeten doen, dat is gewoon uitzoeken of het ook klopt. Ik het was meer, dat was mijn idee en ik ben natuurlijk niet wetenschappelijk te werk gegaan en ik heb niet elk artikel daar heel nauwkeurig op gelezen, maar ik hield

het heel goed bij en dat viel mij echt op. #00:08:48-6#

I: Hmm-mm. Nee, ik doe inderdaad een kwantitatieve analyse erbij, waarin dat soort dingen naar voren moeten komen. #00:08:54-2#

E: Ja, dat is natuurlijk wel aardig. Ja. #00:08:55-1#

I: En ehm, Wat vindt u van, wat denkt u dat de invloed is van de foto's van haar? #00:09:04-2#

E: Ja, dat heeft te maken met dat ze zo'n mooie vrouw is natuurlijk, die ontzettend romantische foto met die brede lach, en eh, dat, het is natuurlijk een heel mooi meisje, daar zit ook iets seksistisch in, zonder meer, want nogmaals, als ze een man was geweest, dan had ze niet zoveel aandacht gehad, he. #00:09:25-2#

I: Hmm #00:09:26-8#

E: Dat speelt natuurlijk een hele grote rol, ja. Dat spreekt aan, een en daar heerst dan toch een, ik weet nog, haar ouders hebben toen op een gegeven moment ook gezegd: "ja, nee had ook altijd zoveel gevoel voor onrechtvaardigheid in de wereld, daar is ze en beetje ver in gegaan". Maar een beetje ver in gegaan?! Ze heeft zich aangesloten bij een moorddadige club, er is zo iets vergoelijkends steeds. Dat gaat niet over die foto, maar gewoon in het algemeen, dat schiet me te binnen. Maar, ik vind het, ja, die foto speelt absoluut een grote rol, gewoon haar uitstraling en dat mooie Spaans dat ze spreekt en ze spreekt nu nauwelijks Nederlands meer, dat is ook zo romantisch natuurlijk en ze is helemaal, half Zuid-Amerikaan geworden, althans ze spreekt met een heel zwaar accent. Ja.. #00:10:18-9#

I: En wat vind u van haar rol als woordvoerder? #00:10:24-6#

E: Ja, dat heb ik niet heel erg bijgehouden, volgens mij doet ze dat wel braaf, toch? Ja, ik nee, ik weet niet hoe ze dat doet, maar we hebben nu toch al even niets van haar gehoord? #00:10:34-2#

I: Nee, ze is in januari nog door de BBC geïnterviewd, of februari, maar dat is volgens mij het laatste, het uberhaupt heel stil rondom de FARC nu. #00:10:45-3#

E: Ja, het is helemaal stil, he. Dat is wel grappig eigenlijk, ik had helemaal geen idee, hoe het nu staat en hoe het nu, nee. Dus daar kan ik je niet zo antwoord op geven, hoe ze dat doet. En ik moet zeggen, mijn ergernis daar over, de aandacht die overschaduwde nogal haar boodschap de laatste tijd, of toen dat zo speelde, dus daar heb ik geen oordeel over. #00:11:10-0#

I: Nee, meer over wat de media daarin doet, en eh, wat denkt u dat de overweging is van redacties om zoveel over haar te plaatsen? #00:11:20-2#

E: Nou, journalisten zijn ook maar mensen, die laten zich ook meeslepen door al deze romantische ideeën over gewelddadige vrouwen, of over de romantiek van de guerrilla en de ehm, ja, dat, zo werkt het, daar zit helemaal geen complot achter, zo werkt het weer helemaal niet, het is niet zo dat ze op redacties hebben besloten van: "Nou jongens, we gaan eh, we gaan het nou eens goed aanpakken en grondig en heel veel" Maar dat is een soort proces waar je dan in komt, andere mensen doen het ook en we doen het allemaal en dan ben je blij dat je de eerste bent met een interview. En dat is dan dat journalisten zich te weinig afvragen van: Maar hé, is het eigenlijk wel, verdient ze dit eigenlijk wel? Al die aandacht. #00:12:10-3#

I: Hmm-mm #00:12:14-3#

E: Je sleept elkaar daar een beetje in mee, hé. #00:12:14-3#

I: Ja, want dat is ook, je ziet ook heel erg, als er één groot interview geplaatst wordt, dat daar dan ook bijna alle andere media die ook wel, de quotes daaruit overnemen als nieuwsbericht.. #00:12:31-5#

E: Precies, en dan is zo'n krant natuurlijk trots en eh, ja, he, leuk dat ze die functie hebben. Naja, zo werkt zo'n proces, als iets dan heel erg in het nieuws is, dan krijg je dit soort processen en dan is het zo, dat dan maar heel zelden iemand, zoals dat heet, op de rem trapt. en zegt: Ho, ho. eh, eigenlijk is dat een persoon die aan de onderhandelingstafel zit namens een heel afschuwelijk clubje, dus kan het niet wat minder? He? _ #00:13:05-7#

I: Nee, dan hebben ze het misschien dat als iedereen het doet, ze het ook moeten doen.. #00:13:09-8#

E: Nee, en dan wil je niet achterblijven, ik herken het wel, niets menselijks is journalisten vreemd, laten we het daar maar op houden #00:13:21-4#

I: Haha, en is u verder nog iets anders opgevallen? #00:13:22-2#

E: Nou, nee, dit was het volgens mij, ik ben eigenlijk nu heel erg benieuwd hoe het met haar is, ze komt elke paar jaar op in het nieuws, dat is heel interessant. #00:13:35-7#

I: Ja, zeker deze hele grote aandachtsgolf, na november was dat weer klaar #00:13:45-4#

E: Ja, zo gaat dat ook altijd, zoiets is heel erg in het nieuws en dan is er daarna niemand die zich afvraagt van: "Hee wat raar, we hebben er zoveel over geschreven en nu zijn we niet geïnteresseerd in hoe het afloopt, he? #00:13:59-7#

I: En misschien is het heel overduidelijk, maar de rol dat zij Nederlands is? #00:14:05-7#

E: De rol, wat bedoel je? #00:14:13-3#

I: Het feit dat ze Nederlands is? #00:14:17-6#

E: Ja, ja, zeker, tuurlijk, daardoor zijn wij er heel erg door geobsedeerd, ik bedoel als ze Engels was, dan zou het ons niks kunnen schelen. Het is ook zo'n romantisch verhaal, ik beoel een meisje uit Denekamp, of uit de Achterhoek, ja, enig, we vinden het allemaal enig. #00:14:35-3#

I: Ja, ze heeft natuurlijk wel internationale allure als ze door de BBC geïnterviewd wordt. #00:14:38-1#

E: Ja, ik denk dus omgekeerd, dat als daar een Britse guerrilla had gezeten, wij dat helemaal niet zo interessant hadden gevonden. Dat was omdat zij uit Nederland komt en dan ook niet uit Amsterdam, maar uit Denekamp of all. En dat daar dus kleine verzetstrijdertjes vandaan komen, dat vinden we geweldig! #00:15:08-9#

[Bedanken en afronding interview]

René van Rijckevorsel

Plaatsvervangend hoofdredacteur *Elsevier*

Datum: 26-04-2013

Locatie: Kantoor Elsevier, Amsterdam

[Opening] I: Even kijken, het commentaar in Elsevier op 17 november #00:00:16-7#

R: Even kijken wat het ook alweer was [bekijkt print van artikel] #00:00:16-7#

I: Dat heeft u over Tanja Nijmeijer geschreven. #00:00:24-1#

R: Volgens mij heb ik dit ook in het blad gepubliceerd? #00:00:24-1#

I: Ja, dit is van LexisNexis, dus dit is gepubliceerd #00:00:24-1#

R: Ja, dit heeft in het blad gestaan, precies ja, ja, ja. #00:00:29-0#

I: Nou, mijn scriptie gaat over de berichtgeving in 2012, omdat het me verbaasde hoeveel er kwam en de manier waarop en ik wilde wel eens weten hoe dat in elkaar zit #00:00:37-7#

R: En welke maanden, hoe, was het alleen maar verbazing of zat er ook nog een waardeoordeel aan jouw verbazing? #00:00:40-0#

I: Nou, ik snap de fascinatie wel, ja, met mijn achtergrond, ik ben ook universitaire student en ik verbaas me dan hoe je dan in de jungle in Colombia als guerrillastrijder terecht komt #00:00:50-8#

R: En dat wil je weten? #00:00:53-8#

I: Nou, dat is niet wat ik nu wil onderzoeken, maar dat is meer dat is wat mij dan wel weer fascineert aan wat er gepubliceerd is, maar het was vooral heel erg veel #00:01:01-6#

R: Ja #00:01:02-8#

I: En dat verbaasde me #00:01:05-7#

R: Volgens mij heb ik dat ook geschreven, he? [pakt artikel erbij] #00:01:05-7#

I: Nou, u heeft in ieder geval getwittert ook op 17 november #00:01:12-2#

R: Ook al? #00:01:12-2#

I: [leest tweet voor] *Nu ook weer in de Volkskrant mega-aandacht voor doorgedraaide junglepoes Tanja, hou er toch mee op.* #00:01:17-3#

R: [moet lachen] dat doe ik wel meer, een beetje mediakritiek geef ik hier, inderdaad. En ja. #00:01:25-8#

I: En wat was de overweging om het .. #00:01:27-3#

R: Ergernis, boosheid. #00:01:30-9#

I: Ja? #00:01:30-9#

R: Ja, boosheid is een groot woord maar gewoon, nou, ik ergerde me er heel erg aan dat ze, dat we, die kranten, de Volkskrant had zo'n groot interview met zo'n grote foto erbij, Trouw groot interview, heel grote voorpagina, toch met enige kritiekloosheid werd ze neergezet alsof ze een heldin van het volk daar was in Colombia en niet een ordinaire terrorist wat ze volgens mij gewoon is. Dus dat is, ik ergerde me gewoon dat ze, he, ze ziet er leuk uit, dat kranten daar dan, met een of andere grote foto van haar, zo'n beetje in de jungle tegen de achtergrond van een of ander communistisch monument en dat is een mooi plaatje en huppakee, daar gaan we. #00:02:13-6#

I: Ja, ik heb bijvoorbeeld ook in de Viva, daar stond zo'n foto bij, die is misschien wel [toont foto] interessant. Wat vind u daarvan? Het artikel gaat een beetje van: Hoe is het om als vrouw tussen al die mannen in de jungle te zitten. #00:02:33-5#

R: Hier ziet er bijna uit als een soort Benazir Bhutto zou ik bijna zeggen, ook als een soort, wordt ze ook geportretteerd als een, een, als, ja ik weet niet, als was er, als ze niet, daarom begin ik het commentaartje ook zo, als ze er niet zo uit had gezien, had ze nooit die aandacht gekregen. #00:02:54-9#

I: Als ze misschien een man was geweest? #00:02:54-9#

R: Als ze een man was geweest ook niet, had niemand iets van haar gevonden! En überhaupt die FARC, ik bedoel niemand heeft zich ooit verdiept, ik bedoel, jij kent die details ongetwijfeld beter inmiddels dan ik, maar eh, die FARC-beweging dat is gewoon echt een, dat is echt niks beter, dat is zelfs nog slechter dan de regering die er zit, dat is allemaal gewoon, die boertjes profiteren helemaal niet van die FARC. Het is een terreurbeweging waar zij gewoon medeterrorist is, zij is gewoon medeverantwoordelijk voor wat er allemaal gebeurt en we zetten haar neer als een soort vrijheidsstrijder. In de kranten, daar erger ik me aan. Je moet lezen, in het boek van Beatrice de Graaf [Gevaarlijke vrouwen, red.], dat hoofdstuk over haar, dat is gewoon goed. #00:03:36-7#

I: Dat heb ik gelezen, ja. #00:03:36-4#

R: Dat is gewoon, dat is wat het is, daar wordt ze wel goed neergezet, daar zie je geportretteerd en in perspectief geplaatst en daar wordt die beweging ook heel goed in perspectief geplaatst #00:03:46-9#

I: En wat vind u, want je ziet ook wel eens dat, bijvoorbeeld ook in de Viva, maar ook in andere kranten, dan is er een stuk over haar, met een interview of een, en daar tegenover wordt dan Beatrice de Graaf gezet, of Liduine Zumpolle, dat is die.. #00:03:58-7#

R: Ja, ja, ja, die is ook tegen Tanja, geloof ik he? #00:04:02-0#

I: Ja, wat vind u daarvan, als ze dat evenwicht bieden? #00:04:05-3#

R: Ja, maar er is ook een soort beeld-evenwicht, gewoon in foto's zal ik maar zeggen, ik kan me voorstellen dat er dan, dat kan dat apparaat niet opnemen, maar ik doe mijn handen nu 50 cm uit elkaar, dat er dan zo'n foto van haar dan staat, mooi geposeerd, en eh, dat er dan zo'n klein foto'tje van mevrouw Zumpolle naast staat, dat doen ze gewoon, ik vind, ik zat me daar gewoon over op te winden en daarom maak ik zo'n stukje. #00:04:35-0#

I: Ja #00:04:35-0#

R: Ik vind dat ik groot gelijk heb, nog steeds, dus eh #00:04:37-1#

I: En waarom heeft u junglepoes in de titel gezet? #00:04:40-3#

R: Omdat dat, dat, dat is de, als ze geen poes was geweest in de jungle, als ze niet als een poes eruit had gezien, ja, dan eh, dan was ze dus nooit zo verheerlijkt door die kranten in beeld, natuurlijk, in stukken namen ze wel een beetje afstand van haar, maar in beeld werd ze gewoon gebracht alsof ze gewoon een stoere vrijheidsstrijder was #00:05:06-8#

I: Zou de beeldvorming dan gedomineerd zijn door foto's? #00:05:09-6#

R: Tuurlijk, beeldvorming wordt altijd, beeldvorming wordt vaak gedomineerd door beeld, ja, toch? Dat denk ik wel ja, met beeld kan je heel veel doen #00:05:22-1#

I: Als je een foto ziet.. #00:05:26-6#

R: Mensen zien een foto allemaal, of het stuk wordt gelezen eronder kun je je maar afvragen #00:05:34-5#

I: Eens, en eh, u beschrijft: *Bij een van haar acties kwam een 10-jarig jongetje om het leven.* #00:05:39-9#

R: Ja, dat heb ik volgens mij uit het boek van Beatrice de Graaf, ik heb dat hoofdstuk gelezen voordat ik dit stukje ging tikken, heb ik dat hoofdstuk gelezen, en heb ik dit uit gepakt. #00:05:56-6#

I: Ja, dat is inderdaad wat er uit veel interviews naar voren komt, dat ze wel aanslagen heeft gepleegd, maar

geen slachtoffers heeft gemaakt #00:06:04-4#

R: Ja, precies, dat ze lang niet zo onschuldig is als ze zich voordoet en de media graag haar presenteren en ja. #00:06:13-7#

I: En in, via Twitter heeft u gezet, maar ook in de vrijdagvideo die geplaatst is. #00:06:28-0#

R: Oja, die is ook wel onder mijn leiding tot stand gekomen, die video, ja, #00:06:29-0#

I: Ja, die stond ook onder het stuk op internet. #00:06:30-7#

R: Ja #00:06:32-2#

I: En daar wordt in gezegd: *Niet het gezicht van Tanja Nijmeijer, maar dit is het gezicht van de FARC*, #00:06:36-7#

R: Ja #00:06:37-7#

I: En naar wie is die boodschap? #00:06:40-6#

R: Ja, voor wie doe je het? Voor de lezers van Elsevier en de kijkers van de video. #00:06:50-2#

I: En is het dan tegen de media of tegen de FARC? #00:06:52-8#

R: Ja, nou, ja, kijk, het is niet erg, ik zou het niet erg vinden als ze dit zouden lezen en denken van: Hij heeft wel een beetje gelijk, die meneer van Rijckevorsel, maar daar doe ik het niet voor eigenlijk. Ik waarschuw meer onze eigen lezers, in zo'n stukje, dat ze niet meegaan in die beeldvorming die er gaande is van haar, te waarschuwen voor de valkuil eigenlijk. Trap er niet in, ze is helemaal niet zo onschuldig als ze eruit ziet en zoals ze wordt geportretteerd. #00:07:31-9#

I: En met welke overweging, denkt u dat die valkuil er is, of dat die beeldvorming er is, vanuit de andere media? #00:07:41-4#

R: Het is gewoon een sexy verhaal, een knappe vrouw met een geweer, dat vind iedereen een sexy verhaal en dan nog zogenaamd voor de goede zaak opkomend, in een derde wereld-land. Dat is toch, zeker in de linkse media, wordt dat helemaal, vinden ze dat mooi, het zal heimelijke bewondering ongetwijfeld zijn voor haar. #00:08:01-4#

I: Hmm, en dat wil toch, zou het idee er zijn dat er vraag is vanuit het publiek? #00:08:17-0#

R: Ja, maar die vraag wordt wel gecreerd door het aanbod, als het gewoon niet was, als ze was genegeerd, dan was er ook nooit vraag naar een junglepoes in Colombia geweest. #00:08:28-7#

I: Nee.. #00:08:31-9#

R: Maar het is niet alleen, maar goed, jij doet alleen 2012, maar daarvoor is natuurlijk ook al, is ze al uitgebreid in het nieuws geweest, er waren ook vele media die zich aan haar verlekken. #00:08:46-7#

I: Ja, ik heb 2012 gekozen, omdat inderdaad, in 2007 wordt haar dagboek gevonden en komt alles naar voren en in 2012 heeft ze opeens een andere rol, omdat.. #00:08:55-0#

R: Ja, omdat ze die onderhandelingen graag mede zou gaan doen #00:08:57-9#

I: Omdat ze als woordvoerder #00:08:59-0#

R: Ja, maar ze wordt gewoon ingezet, maar ze wordt door de FARC, wordt ze neergezet als het lieve

gezicht van de FARC, dat is ook een beetje de boodschap van die video, volgens mij, he, wordt zij naar voren geschoven als, geen bebaarde man met vieze nagels die daar eh, wat communistische praatjes ophangt, maar het is zo, een mooi westers meisje schuiven ze naar voren als het gezicht en dat komt ze natuurlijk heel goed uit. Dus het wordt gewoon, er wordt gewoon gebruik van haar gemaakt, dat snap ik vanuit de FARC heel goed, dat ze dat doen en de Nederlandse media die tuinen er met open ogen in #00:09:30-8#

I: En die zouden misschien kritischer moeten zijn? #00:09:30-8#

R: Veel! en negeren die handel. Ja. #00:09:38-5#

I: En, na november, in november, ik geloof oktober was er echt een enorme piek in de berichtgeving #00:09:47-9#

R: Ja, dat krijg je dan #00:09:47-9#

I: Dan wordt het een soort van hype dat het elkaar overneemt, en november ook, en nu horen we er eigenlijk heel weinig van. #00:09:53-1#

R: Nee, nee, raar he? Ik heb, het is terecht dat je bij ons er niks van hoort. Overigens hebben we deze week, een stuk in Elsevier, over de onderhandelingen, dat zal ik je meegeven. #00:10:06-0#

I: Dat is wel interessant, en wordt ze daarin genoemd? #00:10:06-0#

R: Weet ik niet, heb ik niet gelezen, maar uberhaupt wilde ik dat stuk liever niet, maar het was al besteld, dus eh, ja. Haha, dus die staat er nu in. #00:10:17-4#

I: Dan ben ik wel heel benieuwd of ze genoemd wordt #00:10:17-5#

R: Ja, en of ze op de foto staat, oeh, dan zou ik wel nat gaan, haha #00:10:24-6#

I: Haha, ja dat gaan we wel even checken achteraf. En wat is de rol van haar Nederlandse achtergrond? #00:10:34-4#

R: Voor wie?
_ #00:10:34-4#

I: Voor de Nederlandse media #00:10:34-4#

R: Dat is natuurlijk superbelangrijk. Volgens heeft ze in buitenlandse media niet zo buitensporig veel aandacht gekregen als hier, ja, dat weet jij wel, maar volgens mij niet zoveel als hier. #00:10:44-4#

I: Ja, in januari een groot interview van de BBC met haar, dus het heeft wel allure denk ik.. #00:10:55-0#

R: Ja, beeld, beeld, beeld, dat is allemaal, ja, je hebt natuurlijk liever haar dan zo'n bebaarde man met vieze nagels, ja. #00:11:03-7#

I: Nou, ik denk dat uw opinie over Tanja, wel een beetje samen kunnen vatten #00:11:12-4#

R: Maar heb je mijn opinie ook elders aangetroffen of niet? #00:11:17-1#

I: Een soortgelijke opinie? #00:11:17-1#

R: Ja #00:11:16-1#

I: Ehm, ja, maar het valt me op dat de journalisten die haar gesproken hebben, laten het beeld erg los van

de persoon, die zeggen: ja, inderdaad, er is geen zelfreflectie en het is een terroristische organisatie, maar het is wel een heel aardige vrouw. #00:11:35-4#

R: Ja. #00:11:36-6#

I: Dus. #00:11:38-7#

R: Maar is ze zo aardig, als je het portret van Beatrice de Graaf leest, komt ze niet zo aardig naar voren. #00:11:44-5#

I: Nee, maar ze schijnt dan wel heel innemend te zijn in persoon en aan de telefoon. #00:11:50-5#

R: Dat zijn eh, ik hoe heet het, ik heb ooit Hassan Al-Turabi gesproken, de oude, die vroeger Sudan leidde, die eigenlijk Sudan naar een soort islamitisch land heeft gemaakt, waar vrouwen geen rechten meer hadden en handen werden afgemaakt, echt een soort vreselijke staat van heeft gemaakt, die heb ik toen gesproken, ik heb nog nooit zo'n aardige man ontmoet, legde zijn hand op mijn knie, zat te lachen met me, en vrolijk te zijn, maar ik heb hem niet, daarmee een beter persoon wordt. #00:12:27-8#

I: Beïnvloedt dat dan uw beeld van de situatie? #00:12:32-8#

R: Nee, daar moet je niet intuïnen. #00:12:34-6#

I: Is dat moeilijk? #00:12:39-2#

R: Ja, soms wel, als het een sympathieke vent is, dan denk je, nou, hij kan toch al deze dingen niet op zijn geweten hebben? Maar er zijn gewoon feiten die aantonen dat het wel zo is, nou dan zijn die feiten toch belangrijker dan het spelletje dat hij speelt. #00:12:50-7#

I: Dat is hier misschien ook wel zo.. #00:12:51-2#

R: Ja #00:12:51-2#

I: En ik heb eh, Elma Drayer vorige week gesproken, die is ook heel. #00:12:56-3#

R: Die van Trouw? Ja, die is, zij is zeker ook een beetje aan mij kant #00:12:59-0#

I: Ja, die is vooral heel kritisch op de media #00:13:00-9#

R: Dat ben ik dus ook in zekere zin #00:13:00-4#

I: Ja, en dit.. #00:13:02-9#

R: En zij heeft in haar eigen krant, want zij werkt voor Trouw, zij heeft in haar eigen krant dan heeft ze nog eens een keer, eigenlijk haar eigen krant dan onder vuur genomen. #00:13:12-5#

I: Oh, nee de column stond in Vrij Nederland. #00:13:17-4#

R: Oke, maar ze werkt ook voor Trouw, Elma is wel oke hierin, dat weet ik. #00:13:22-2#

I: Die stond wel duidelijk aan deze kant, maar het wisselde heel erg, ik heb ook iemand gesproken die was vrij, die zag wel haar goede bedoelingen.. #00:13:38-5#

R: Hmm, goede bedoelingen hebben vaak hele kwade gevolgen, dat is, ja, dat is nou eenmaal zo, goede bedoelingen maken niet iemands daden goed. #00:13:49-1#

I: Nee.. En wat denkt u dan dat haar beweegt om daar heen te gaan? #00:13:56-1#

R: Sensatie en seks, dat bleek ook uit het verhaal van Beatrice. En ze is nu gewoon daar en ze kan niet meer terug, dus dat is gewoon, ze zit er al, hoe lang zit ze er, tien jaar? #00:14:09-5#

I: Iets langer al #00:14:09-5#

R: Ja, ze is gewoon one of them geworden en eh, moet ze vooral blijven, zal ik maar zeggen, ze heeft hier niets te zoeken. #00:14:23-4#

I: Ze staat natuurlijk ook op de dodenlijst eh, meest gezochte terroristenlijst van Amerika. #00:14:23-4#

R: Ja, daar staat ze niet voor niets op, niet omdat ze zo onschuldig is. En ze is gewoon echt een egoïstisch kind natuurlijk, als je gewoon je ouders, je familie, in de steek laat om een beetje een potje te gaan neuken in de bosjes van Colombia om het maar plat te zeggen, dan eh, ja, een zeker egoïsme is haar niet vreemd. Maar heb jij dit onderwerp gekozen omdat je bewondering had voor haar? #00:14:54-4#

I: Nee, juist omdat het me fascineerde maar ik het niet snapte en ik het interessant vind hoe de media dan werkt. Met deels een kwantitatief gedeelte en deels praten met mensen. #00:15:15-3# #00:15:16-8#

R: Ik denk dat je een leuk onderwerp te pakken hebt. #00:15:17-7#

I: En een fotoanalyse omdat beeld natuurlijk niet los te denken is van de berichtgeving. #00:15:17-7#

R: Een fotoanalyse? Nee, moet je zeker maken. Ja. Trouw had een hele voorpagina voor haar! #00:15:30-8#

I: Ja, en de Volkskrant 6 pagina's.. #00:15:32-4#

R: Niet te geloven, niet te geloven. #00:15:36-7#

I: Mmm, zijn er nog andere dingen die u zijn opgevallen? #00:15:47-2#

R: Poeh, nee ik ben heel benieuwd naar je bevindingen verder.. #00:15:48-3#

[afsluiting interview]

Ykje Vriesinga

Bureauredacteur westelijk halfmond NRC

Datum: 26-04-2013

Locatie: Kantoor NRC, Amsterdam

Opmerking vooraf: Er is door technisch falen geen geluidsopname van het grootste gedeelte van dit interview gemaakt. De uitwerking van het interview is voorgelegd aan de respondent, die de beschrijving heeft goedgekeurd en daarbij nog een korte toevoeging heeft gedaan.

Vriesinga is bureauredacteur westelijk halfmond (Noord- en Latijns Amerika) en begeleidt journalisten op locatie. Daarnaast is zij het afgelopen jaar vaak die kant op gevlogen omdat er geen correspondent was in Latijns Amerika (en daarvoor alleen in Brazilië). De NRC heeft als doel om duiding te geven aan het nieuws. Tegenwoordig is iedereen 's ochtends vroeg al van al het nieuws op de hoogte. NRC besteedt dan aandacht aan de achtergrond, het waarom en wat de mogelijke gevolgen zijn. Er is volgens Ykje Vriesinga geen groot verschil tussen NRC Handelsblad en NRC Next; "in feite één pot nat", soms schrijft Vriesinga iets lossier voor Next omdat het een jonger publiek heeft. Af en toe passen de redacties zelf ook stukken aan die eerder geplaatst zijn in de andere krant. Het voordeel van werken bij de NRC is voor Vriesinga dat zij in de situatie rondom Tanja Nijmeijer de kans krijgt om te schrijven over de achtergrond van het conflict.

Ykje Vriesinga was in Bogota op het moment dat bekend werd dat Tanja zou deelnemen aan de vredesonderhandelingen. Ze zou 's ochtends vroeg naar Amerika vliegen toen ze 's nachts gebeld werd met het nieuws. Ze was in Bogota om meerdere artikelen te maken, onder andere over de vredesonderhandelingen. Met een bekende daar had ze gesproken over de mogelijkheden van Tanja na de vredesonderhandelingen, als er vrede komt zit Tanja in een hele rare situatie, zoals waarschijnlijk alle FARC strijders, maar Tanja als buitenlandse helemaal. Daarom heeft ze als invalshoek gekozen om de onderhandelingen te beschrijven vanuit de toekomstmogelijkheden van Tanja. Het artikel is eerst in Next geplaatst en daarna 's middags met iets andere volgorde in het Handelsblad.

Toevoeging op de uitwerking van het interview door Ykje Vriesinga:

Verder nog de toevoeging dat ik die keer dat ik in Colombia was niet alleen in Bogota heb gezeten, maar ook naar San Vicente del Caguan ben gegaan. Daar waren de vorige, mislukte, vredesonderhandelingen met de FARC. In die tijd is Tanja daar ook geweest, nog voordat ze zich aansloot bij de FARC.

De FARC is nog altijd aanwezig in het gebied en ik heb daar met veel slachtoffers van het conflict gesproken, zowel mensen die zijn opgejaagd door de FARC als door het leger. Dat heeft me geholpen om het conflict beter te begrijpen.

Vriesinga heeft haar beeld van Tanja gebaseerd op videobeelden, onder andere van journalist Jorge Botero en het kritiekloze (FARC) persbureau ANCOL. Omdat je bij geschreven pers nooit weet wat er precies gezegd is en bij video het letterlijk lijkt dat haar meer betrouwbaar. In haar artikelen omschrijft Vriesinga Tanja als *gecommiteerde en meedogenloze strijder van de linkse guerrillabeweging* (NRC Next, 17-10-2012), dit is gebaseerd op de manier waarop Tanja in videobeelden over de strijd spreekt. Vriesinga geeft aan dat haar mening over Tanja er niet toe doet, maar dat ze wel gefascineerd is door de vraag wat Tanja echt motiveert en hoe Tanja haar toekomst ziet. Vriesinga geloof niet in indoctrinatie, maar geeft aan dat Tanja vanaf het begin goed heeft moeten te weten wat de FARC inhoudt. Het zou een hang naar avontuur of sensatie geweest kunnen zijn.

Tanja Nijmeijer heeft tien jaar voor de FARC gestreden in de overtuiging dat ze zo de arme boerenbevolking van Colombia kon helpen (NRC Next, 17-10-2012)

Vriesinga geeft aan dat zij niet goed begrijpt hoe Tanja in de gewapende strijd terecht is gekomen. Wel snapt zij dat Tanja iets wilde doen aan de armoede en de problemen in Colombia, maar niet dat dat via de gewapende strijd moet met veel slachtoffers. Volgens Vriesinga zijn er andere manieren om te helpen, met een beter effect.

Alle Nederlandse media wilden maar één ding, en dat was hét interview met Tanja Nijmeijer. De FARC heeft in Havana aan allemaal journalisten dingen toegezegd. Ook toen Vriesinga belde om te vragen of ze Tanja kon interviewen, zei de FARC: Ja, kom maar gewoon en dan regelen we het. Maar toen al die journalisten in Havana waren, waar het echt een perscircus was, met klikjes tussen journalisten, Vriesinga had zich verenigd met jongens van RTL, want tv en krant bij elkaar niet, toen ging iedereen de FARC bellen, maar toen deden ze heel vaag. Vriesinga belde wel 10 x per dag. Iedereen was aangekomen op vrijdag of zaterdag en op zondag werd opeens bekend dat er een persconferentie zou zijn. Een uur daarvoor was Vriesinga bij de locatie waar dat gegeven werd om te vissen naar wie er nog meer zouden komen, toen opeens bekend werd dat de persconferentie was afgelegd. Later bleek dat vlak daarvoor Edwin Koopman Tanja telefonisch had geïnterviewd, of dat een verband heeft is nooit bekend geworden. De FARC kwam onprofessioneel over in hun manier van doen, misschien waren ze niet voorbereid op de hoeveelheid aandacht, misschien is het, zoals Robert-Jan Friele aangaf de Colombiaanse cultuur, omdat Colombianen niet graag of niet makkelijk 'Nee' zeggen. Toen Robert-Jan Friele als lachende derde via een unieke weg het interview geregeld had, waren sommige journalisten kwaad. Zelf was Vriesinga 10 dagen in Havana, waarin ze genoeg tijd had om andere stukken te schrijven. Andere journalisten waren voor een paar dagen naar Havana gevlogen, terwijl sommigen helemaal niets af wisten van de situatie daar of het conflict, deze journalisten kwamen echt voor niets en konden daar alleen maar de stad bekijken en uit eten gaan.

De mediahype is volgens Ykje Vriesinga geluwd om twee redenen, alle journalisten wilden de eerste zijn om Tanja Nijmeijer te interviewen, nadat Edwin Koopman haar als allereerste telefonisch interviewde is het Robert-Jan Friele gelukt om haar in Havana te interviewen. Omdat journalisten toen niet meer de eerste waren, zou geen krant er na de voorpagina van Trouw en het grote interview in de Volkskrant er nog een voorpagina aan weiden. De tweede reden komt voort uit het feit dat Tanja Nijmeijer niet reflecteert op de activiteiten van de FARC en iedere keer hetzelfde vertelt. Dit zijn de standaard FARC-praatjes die de FARC overal verspreid, bijvoorbeeld ook op hun website. Dit maakt het voor journalisten niet meer interessant omdat er niets meer te halen valt. Vriesinga vindt zelf de gestelde vragen interessanter om te lezen dan de antwoorden.

Vriesinga vindt het interview van Friele goed, met kritische vragen. Edwin Koopman heeft Vriesinga achteraf bedankt omdat ze bij het schrijven over zijn interview hem en Trouw genoemd heeft. Dit is iets waar kranten soms voor schuwen omdat ze liever niet aangeven hun concurrent aan te halen, dan schrijven ze eerder iets als: 'in de Nederlandse media heeft Tanja gezegd dat..?'

Sommigen zeggen dat de media helemaal geen aandacht zouden moeten besteden aan Tanja Nijmeijer, maar Ykje Vriesinga ziet juist dat er dankzij de aandacht voor Tanja meer aandacht is voor de situatie in Colombia. Als Tanja er niet zou zijn, dan zou er waarschijnlijk minder geschreven worden over het conflict daar.

Vriesinga is er van overtuigd dat het feit dat Tanja een vrouw is en volgens sommigen daarnaast mooi, een grote rol speelt in de media-aandacht. Als ze een man zou zijn geweest, zou ze daarnaast niet als naïef beschreven worden. Zelf is Vriesinga deels gefascineerd door de ware reden van Tanja om zich aan te sluiten bij de FARC, al denkt zij dat die nooit naar boven zal komen, omdat dat ook in eerdere interviews niet is gebeurd. Daarnaast is ze erg geïnteresseerd in de toekomst van Tanja bij de FARC, zeker omdat ze internationaal gezocht wordt.

Nijmeijer moet het bewijs zijn dat de FARC wel degelijk politieke doelen nastreeft en daarvoor internationale steun heeft. (NRC Next, 17-10-2012) Met deze zin bedoelt Vriesinga dat de FARC na de vredesonderhandelingen verder wil als politieke partij en dat Tanja als buitenlands lid een boodschap naar buiten kan brengen die aangeeft dat er internationale steun is voor de strijd. Als Nederlandse mooie vrouw geeft Tanja een heel ander beeld van de FARC. Tanja is daardoor heel waardevol voor de FARC en wat hebben ze te verliezen door haar in te zetten?

Vriesinga denkt inmiddels een gedeelte van het conflict in Colombia te begrijpen, maar het is erg ingewikkeld. En nu ze het juist beter begint te begrijpen, heeft ze van mensen in Colombia gehoord dat hoe meer je ervan weet, hoe lastiger het te begrijpen is.

Laatste paar minuten die wel zijn opgenomen:

Y: “Maar goed, dus dat, maar ik zou nog wel heel veel meer over Colombia willen schrijven, ik heb nu nog twee verhalen die ik wil maken, ik ga over twee weken met zwangerschapsverlof, dus ik hoop dat ik het nog afkrijg maar misschien ook niet. Dus ja, en ik denk dat ik wel tegen de tijd dat die onderhandelingen op hun eind gaan lopen, dat wordt verwacht in november. Dan zou ik misschien wel weer een poging gaan doen om haar te gaan spreken. Oja, dat wilde ik ook nog even vertellen hé, hoe dat dan ging. Uiteindelijk heb ik dus, haar, ben ik maar blijven bellen met de FARC en ben ik tot drie keer toe naar een persconferentie gegaan. Toen waren alle andere Nederlandse journalisten al weg, toen was ik dus nog in Havana en toen hadden ze iedere ochtend vroeg, aan het begin van de onderhandelingen, dat ze de zaal in liepen, het was in een soort van conferentiecentrum. Dan was er een momentje met de pers, maar dat was iedere keer maar heel kort en dat was vooral dat heel veel fotografen dan foto’s namen en journalisten gingen dan vragen roepen en er was heel veel pers uit Colombia ook he, want die hebben natuurlijk ontzettend veel interesse in dit verhaal, en veel meer dan alleen Tanja. En toen heb ik haar tot twee keer toe haar een briefje kunnen geven wat ik zelf had geschreven van Tanja ik wil je graag spreken en dit is mijn nummer en dit is mijn mailadres. Maar daar heeft ze dus nooit op gereageerd, dus ja, dat was voor mij toen ook dat ik dacht van ja, nu heb ik dus alles geprobeerd.”

I: “Ja, dat is inderdaad heel vasthoudend”

Y: “En ik heb ook in Groningen gestudeerd, net als zij, maar ik ben iets jonger, maar toen heb ik ook via mijn Groningse netwerk ook geprobeerd om dicht bij haar te komen, maar dat lukte ook niet, dus nee, dat was echt eh.. Maar nee, ik denk dat ik het misschien in de toekomst nog wel eens ga proberen, aan de andere kant denk ik ook ja, dat is het ook hé als journalist. Je hebt gewoon altijd te weinig tijd voor dingen en ga je dan dagenlang achter Tanja aanrennen of ga je gewoon zeggen van ja, er is meer nieuws, dan maak ik liever een mooie achtergrond over het conflict in Colombia of maak ik een ander verhaal. Dus dat is het denk ik ook, je moet gewoon keuzes maken. Dus tsja..”

[Afronding interview]

Raymond Boere

Journalist *Algemeen Dagblad*

Datum: 07-05-2013

Locatie: telefonisch, vanuit huis

I: [Vraag om toestemming geluidsopname] Kunt u me zo goed verstaan? #00:00:48-3#

R: Ja #00:00:48-3#

I: Mooi, ehm mijn scriptie gaat over de berichtgeving over Tanja Nijmeijer in 2012 #00:00:57-2#

R: Hm-mm #00:00:59-4#

I: En daarbij kijk ik aan de ene kant naar het nieuws zelf, dus alle artikelen die er geschreven zijn en eh, wat voor woorden er in gebruikt worden, maar ook gewoon aantallen enzo #00:01:11-9#

R: Hmm-mm #00:01:13-4#

I: En daarnaast heb ik al verschillende journalisten geïnterviewd van verschillende kranten en opinietijdschriften en zo probeer ik een beetje een, een breed beeld te krijgen van welke bedoelingen journalisten hadden en wat de berichtgeving inhield. #00:01:27-8#

R: Ja #00:01:29-1#

I: En eh, ik zag dat u in ieder geval twee artikelen heeft geschreven over Tanja? #00:01:37-6#

R: Klopt #00:01:37-6#

I: En dat was op 17 en 16 oktober #00:01:40-6#

R: Ik weet zelf niet meer precies waar ze over gaan, ik heb ze niet teruggekeken, ze was gevonden zeg maar, en ze zou naar Noorwegen komen, volgens mij gingen ze daarover? #00:01:52-3#

I: Ja, er was er ééntje, dat was *Sprankje hoop op contact met Tanja*, dat was op 16 oktober #00:01:54-4#

R: Ja #00:01:54-4#

I: Over dat haar ouders nu dan hoop kregen, dat ze haar zouden zien, in Noorwegen en eentje over dat ze nog niet naar Oslo mocht #00:02:07-5#

R: Ja #00:02:08-5#

I: En ik heb u gegoogled en ik kwam allerlei verschillende artikelen tegen, wat voor, eh, werk doet u precies? #00:02:16-0#

R: Ja, vanalles dus, ehm, toen nog zeker, ik ben nu wat meer defensie en politie-verslaggever geworden, maar toen deed ik gewoon vanalles, er is een nieuwsvergadering 's morgens en er komen een aantal onderwerpen voorbij en dan kijken we gewoon wie er tijd vrij heeft of wie dat wil doen of wie dat het beste kan. #00:02:43-9#

I: Oke, dus deze artikelen zullen ook 's ochtends in de nieuwsvergadering besproken zijn? #00:02:46-8#

R: Ja, ongetwijfeld, het is een jaar geleden, maar zo gaat het meestal, of het komt in de loop van de dag voorbij. Van 'Hee, ze gaat misschien Noorwegen, daar moeten we wat mee' en dan kijken we wie dat kan

doen. #00:03:00-1#

I: Oké, en ehm, heeft u, probeert u er zelf een bepaalde toon in de artikelen te leggen? #00:03:12-5#

R: Nou, nee, we proberen gewoon verslag te doen van wat er aan de hand is en eh dat doen we niet met een bepaalde toon, van verontwaardiging of blijdschap of wat dan ook. In principe schrijven we gewoon op wat er aan de hand is. En naja, onze krant probeert wel een beetje rekening te houden met gevoel, maar ehm, we proberen wel gevoel van mensen besproken, maar dat laten we gewoon door de mensen zelf benoemen. #00:03:55-5#

I: En zoals in het artikel over de familie van Tanja #00:04:00-5#

R: Hmm-mm #00:04:00-5#

I: Weet u nog een beetje hoe u aan die informatie bent gekomen? #00:04:03-2#

R: Volgens mij heb ik contact gehad met de broer van die moeder, die wonen in het noorden en eh, verder heb ik buitenlandse media gecheckt, persbureaus, en ehm, die informatie ook weer gecheckt met de broer van de familie, en heel veel dossierkennis, want of eh, archief geraadpleegd hier, want er was heel veel al over haar bekend uit eerdere publicaties. #00:04:40-3#

I: Oké, en heeft u een idee wat de overweging van de krant is om aandacht te besteden aan de familie van Tanja? #00:04:53-5#

R: Nou, kijk ehm, het liefst hadden we natuurlijk met haar gesproken, maar dat was heel lastig omdat ze niet zo makkelijk te bellen is en eh, naja, dan is dit de second best zeg maar. Deze mensen zijn wel te bellen en ehm, eh, je vraag waarom we voor deze mensen gekozen hebben? #00:05:21-6#

I: Ja, eh, waarom jullie aandacht hebben besteed aan die familie? #00:05:25-7#

R: Nou, ja, ik bedoel, ehm, we weten, dit is natuurlijk een mooi menselijk verhaal, we weten dat deze moeder al jaren op zoek is naar haar dochter en ze is ook al een keer in de jungle geweest en daar heeft ze toen een ontmoeting gehad en later nog een keer teruggegaan om haar nog een keer te vinden, daar is ook een documentaire over gemaakt, een hele aangrijpende, en ehm, dus we weten hoe die familie over zo'n ontmoeting, wat dat voor hen betekent, en ehm, heel veel Nederlanders kunnen zich denk ik wel iets voorstellen bij wat voor gevoel er leeft als je dochter kiest voor het, in haar ogen, idealisme en vervolgens nooit meer terug komt, en ehm, ja, dat is natuurlijk een mooi verhaal en dat is de reden waarom we er aandacht aan schenken. En bovendien is het een niet omstreden, eh niet onomstreden ehm, dame, eh, die toch wel internationaal publiciteit heeft gekregen met haar actie en ook omdat ze vrouw is in een guerrillabeweging en ja, meerdere boeken over geschreven, ik bedoel, dat zegt ook genoeg. #00:06:44-4#

I: Ja, ze is misschien op zichzelf al nieuwswaardig. #00:06:49-0#

R: Ja, ik bedoel, hoeveel Nederlanders zitten er nou in een buitenlandse guerrillabeweging? #00:06:53-5#

I: En hoe belangrijk zou het daarbij zijn dat ze een vrouw is? Voor de media-aandacht? #00:06:57-9#

R: Nou, heel belangrijk, ik bedoel eh, elke Nederlander zou aandacht krijgen, ongetwijfeld, als een Nederlander daar in die beweging vecht, maar het is natuurlijk bijzonder dat zij een vrouw is in zo'n mannenbolwerk.. #00:07:15-2#

I: Hmm-mm #00:07:16-7#

R: Ik bedoel, in het Nederlandse leger is het aantal vrouwen nog altijd zeer, onder, eh, zeer beperkt. Dus dat een vrouw daar in zit en ogenschijnlijk een belangrijke rol speelt en tegen macht aanschurkt, ja dat is wel bijzonder. #00:07:40-1#

I: En welke rol denkt u dat haar uiterlijk daarbij speelt? #00:07:43-9#

R: Nou, ik denk niet dat dat meespeelt, nee, het gaat, ehm, nee, ik denk niet dat een rol speelt, ook als ze niet de mooiste van de wereld was, daar kun je over twisten overigens, maar ehm, maar goed, ze heeft een goed voorkomen, dat is duidelijk, maar ook als dat niet het geval zou zijn, dan had deze vrouw de aandacht denk ik wel gekregen, want eh, om die redenen die ik net opnoem #00:08:13-0#

I: Hmm-mm #00:08:15-1#

R: Ik bedoel het is bijzonder dat ze daar in een vreemd land een prominente rol opeist. #00:08:23-0#

I: Hmm-mm, en ik zag, ik heb de artikelen zelf niet gezien, maar via LexisNexis gevonden en daar staat de omschrijving bij dat er twee foto's bij zitten, allebei foto's uit de jungle, en ééntje met haar moeder #00:08:38-5#

R: Ja, zou kunnen #00:08:40-5#

I: Heeft u die zelf gekozen? #00:08:43-2#

R: Nee, dat doet de beeldredactie, en dat is een beeld, naja, zoveel beelden zijn er niet van haar, er zijn een paar boeken verschenen ehm, ze heeft een paar keer een interview gegeven, één of twee keer, dus dat is het, en die beelden die duiken ook steeds weer op. #00:09:00-2#

I: Ja, en pas later kwamen er natuurlijk meer, in november kwam er meer beeld bij #00:09:05-2#

R: Ja, precies, maar tot die tijd hadden we nog niet veel beeldmateriaal van haar, dus daar kom je al snel weer daar uit. #00:09:12-3#

I: Dus dat is meer een praktische keuze #00:09:16-4#

R: Ja, er viel eigenlijk weinig te kiezen. Maar het illustreert het verhaal wel goed natuurlijk, want ja, ze zit daar, en ja, dan wil je ook wel zo'n foto erbij. Ik denk ook als we wel veel keuze hadden gehad, dat we wel zo'n foto genomen hadden. #00:09:32-8#

I: Wel ééntje waarin de jungle naar voren komt? #00:09:34-7#

R: Ja, natuurlijk, want dan, dat tekent haar. #00:09:40-4#

I: Oké. En ehm, heeft u, ehm, in alle artikelen staat ook wel een stukje over de FARC, welk beeld van de FARC wilde u meegeven in de artikelen? #00:09:57-9#

R: Kort, daar was het ons niet zozeer om te doen, want als je daar een portret van wil maken, heb je nog zes pagina's nodig, het ging ons puur om haar en ehm, met een zoektocht van de Nederlandse moeder en het sprankje hoop wat ze hier toch weer meer krijgt, dan om die FARC een gezicht te geven, dus volgens mij heb ik er hooguit een alinea of twee, max aan gewijd over wat die club nou doet, wat de gevoeligheden zijn rondom die FARC. #00:10:31-8#

I: Ja, zeker in het ene berichtje, één alinea en de andere iets meer #00:10:35-7#

R: Hmm-mm #00:10:37-1#

I: En in het artikel over haar ouders, laat u Liduine Zumpolle aan het woord #00:10:42-1#

R: Ja #00:10:42-1#

I: Heeft u haar gesproken? #00:10:42-1#

R: Ja, ja, die heb ik ook gebeld, ja, omdat, in je eerste vraag vroeg je dat volgens mij, wie heb je daarvoor gebeld, maar Liduine Zumpolle heb ik inderdaad ook gebeld. #00:10:56-8#

I: En waarom heeft u haar erbij betrokken? #00:11:00-0#

R: Omdat zij haar heel goed kent, ehm, zij is mensenrechtenactiviste #00:11:08-0#

I: Hmm-mm #00:11:08-0#

R: En de strijd in dat land om die vrouwen te bevrijden van de FARC, en laat dus ook een ander geluid horen en kent ook die FARC van binnen en buiten en weet in wat voor wereld ze terecht is gekomen en ehm, nou, het is altijd goed om haar te bellen en te horen wat zij weet over die zaak en hoe ze daar tegenaan kijkt. #00:11:33-6#

I: Hmm-mm, en zij staat natuurlijk wel bekend in dat zij een beetje anti-Tanja is #00:11:40-8#

R: Ja, dat is ze ook, daar moet je rekening mee houden, in je, bij, als je haar benadert, de andere kant van het verhaal is dat de FARC, heeft natuurlijk ook een bepaald programma, en stuurt natuurlijk ook alleen maar propaganda de wereld in, dus zij kan weer een beetje een ander geluid laten horen. #00:11:59-9#

I: Ja, dus dat was misschien ook uw bedoeling? #00:12:05-2#

R: Nou, het is altijd kijken naar verschillende invalshoeken, verschillende standpunten van mensen. Dat doe je altijd in een verhaal, daar ga je naar op zoek, ja, de een zegt dit, maar is dat eigenlijk wel zo? En dan ga je op zoek naar iemand anders die daar weer anders over denkt en dan laat je de keuze aan de lezer om eh, daar een oordeel over te vellen. #00:12:30-0#

I: Hmm-mm #00:12:31-2#

R: Maar je probeert wel beide zijden te belichten en het is bekend dat zij een uitgesproken mening heeft over Tanja Nijmeijer, in negatieve zin dan vooral . #00:12:42-2#

I: Hmm-mm #00:12:42-2#

R: Maar ehm, ik bedoel, zij kent als één van de weinige Nederlanders ook de FARC heel erg goed, omdat ze er al ik weet niet hoelang jaar mee bezig is. #00:12:55-7#

I: Ja, en daar in de jungle zit, of bij de jungle, en ehm, bij die, ik vond ook de artikelen vrij objectief, dus inderdaad, wat u ook zegt, beide zijden laten zien en eh, omschrijven wat er gebeurt. Het is me ook opgevallen dat er in de artikelen van het AD, dat er weinig het woord guerrilla wordt gebruikt. #00:13:16-7#

R: Ja, daar heb ik niet echt over nagedacht, dat had ik kunnen doen, als een synoniem, maar ehm, dan zou ik het nog eens door moeten kijken, ik weet niet, ik heb daar niet echt bewust over nagedacht, en dat zal ook wel voor die andere gelden. #00:13:30-0#

I: Hmm #00:13:30-0#

R: Ehm, dus, ik heb daar niet echt een antwoord klaar, waarom dat niet vaker genoemd wordt. #00:13:40-5#

I: Nee, het is ook in, ik geloof dat er twintig artikelen zijn gepubliceerd in het AD, in de laatste drie maanden van 2012, en daar viel het me helemaal op, u gebruikt FARC-strijdster als beschrijving van Tanja, maar misschien is dat ook wel uw natuurlijke schrijfstijl. #00:13:58-2#

R: Ja, wat voor pen je hebt, denk ik, en naja, ik weet niet hoeveel ik het woord FARC-strijdster gebruikt heb, maar het ook niet misstaan om haar als een guerrillastrijder aan te duiden, dat had net zo goed gekund. #00:14:14-2#

I: Ja, en wat vind u van de berichtgeving over Tanja? In het geheel? #00:14:16-1#

R: Van mijzelf of van iedereen? #00:14:20-4#

I: Van iedereen, wat u daar gewoon persoonlijk van heeft meegekregen #00:14:23-9#

R: Ja, ik heb niet alles gelezen moet ik eerlijk zeggen hoor, haha #00:14:25-3#

I: Dat hoeft ook niet.. #00:14:30-2#

R: Ehm, nouja, ze wordt natuurlijk een beetje, het wordt een beetje tot mythische proportie wordt het wel opgeblazen natuurlijk, door die aankomst en ehm, eh, daar zit ook een zweem van geheimzinnigheid omheen, omdat ze zo moeilijk te bereiken en volgens mij heeft De Volkskrant haar als enige gesproken.. #00:14:56-0#

I: Ja, Trouw heeft haar telefonisch, en Volkskrant inderdaad live #00:15:02-5#

R: En ehm, naja, daar zat iedereen toch wel een beetje op te azen, om haar verhaal te kunnen optekenen en toen dat geweest was zie je ook meteen dat het volgens mij meteen afgelopen is, en die FARC, daar zijn maar een paar kranten geïnteresseerd in geweest, in die onderhandelingen en iedereen wilde toch haar verhaal hebben denk ik.. #00:15:28-3#

I: En was het AD dan ook meer geïnteresseerd in haar verhaal dan in de FARC-onderhandelingen? #00:15:32-8#

R: Ja, kijk, die FARC was, als je het mij vraagt, heel slim om haar mee te nemen, want daardoor zouden ze internationaal aandacht krijgen, anders had waarschijnlijk in Nederland niemand er ook maar een letter over getikt, op een paar kranten die veel aan buitenlands nieuws doen na, zoals Trouw, NRC en misschien Volkskrant, maar ik denk dat wij er nauwelijks aandacht voor gehad zouden hebben. Omdat wij dat iets minder van belang vinden, wij zoeken toch heel erg het mooie verhaal, en dat zit hem in haar verhaal, van eh, en ehm, naja, misschien dat het nog wel [...onverstaanbaar...] had hoor, maar niet zoals nu, ik bedoel er is ook nog een collega van mij naar Cuba afgereisd #00:16:31-7#

I: Ook om te proberen om haar te spreken te krijgen? #00:16:28-7#

R: Precies, dat wilden we allemaal in feite. #00:16:34-8#

I: En het klopt inderdaad dat daarna de berichtgeving ook praktisch ophoudt. #00:16:39-1#

R: Ja, de, dat is ook niet zo gek want, kijk die onderhandelingen met de FARC, dat is ook wel een verhaal, maar natuurlijk veel minder spannend, want dat is een langdurig proces, ja, dat ebt al snel weg, en het is voor ons natuurlijk ook snel weg. En de Nederlandse link maakt dat wij daar in geïnteresseerd zijn. En misschien dat er in aanloop naar die top, naar die onderhandelingen, ja, die bijeenkomst, dat het dan toeneemt en dat iedereen er toch in spanning naar uitkijkt en dan toch maar weer een verhaal maakt, van wat er gebeurt. #00:17:27-1#

I: En dat is toch die Nederlandse link? #00:17:30-7#

R: Ja, ik kan het niet anders verklaren, ik denk dat er weinig andere Nederlanders naar Cuba waren afgereisd om daar bij te zijn. Of Noorwegen, oh, nee, Cuba #00:17:41-8#

I: Ja, in Noorwegen kwam ze niet en in Cuba was ze wel. #00:17:42-9#

R: Ja, nou, dat zie ook, in Noorwegen was heel weinig publiciteit, volgens mij? #00:17:54-2#

I: Over de vredesonderhandelingen zelf? #00:17:54-9#

R: Ja #00:17:54-9#

I: Nee, vooral dat bleek dat Tanja er niet heen kon #00:17:58-0#

R: Ja. #00:17:59-3#

I: [Afronding interview]

Bart Olmer

Verslaggever Inlichtingen- en veiligheidsdiensten *Telegraaf*

[Toestemming gevraagd voor opname] #00:00:24-6#

I: Allereerst, ehm, je bent redacteur inlichtingendienst, zag ik? #00:01:08-1#

B: Ja, verslaggever op het gebied van inlichtingen en veiligheidsdiensten. #00:01:10-9#

I: En ik zag dat je twee keer, in ieder geval vorig jaar over Tanja Nijmeijer hebt geschreven, één keer over het boek *Gevaarlijke Vrouwen* en één keer over Tanja Nijmeijer zelf #00:01:24-2#

B: Ja, ja, we hebben destijds nog wel wat meer, want ze was nog wel meer in het nieuws, we hebben nog meer over haar geschreven, maar daar komt ze in elk geval in terug, correct. #00:01:29-2#

I: Ja, want *Telegraaf* is de krant die vorig jaar het meest, in ieder geval volgens mijn onderzoek dan, die het meest heeft geschreven over Tanja Nijmeijer #00:01:41-9#

B: En is dat dan gedrukte krant of ook website? Waar heb je naar gekeken? #00:01:47-9#

I: Ik heb naar alle gedrukte landelijke kranten gekeken #00:01:52-8#

B: Oké #00:01:53-3#

I: En heeft u een verklaring waarom zij eh, waarom de *Telegraaf* best wel veel over haar geschreven heeft? #00:02:04-2#

B: Nou dat lijkt me vrij evident, een Nederlandse die het geschopt heeft tot de inner circle van deze organisatie, dat maakt onderscheid #00:02:17-9#

I: En ehm, en wat eh, hoe, vanuit u, hoe schrijft de *Telegraaf* over haar? #00:02:30-9#

B: Stel die vraag nog eens? #00:02:30-9#

I: Welke beeld wil de *Telegraaf* van haar overbrengen? #00:02:39-2#

B: Wij hebben geen wensen daar in. Dat is zo'n aanname dat wij wensen hebben om in onze berichtgeving ehm een bepaalde stempel er op te drukken, dat hebben we niet. Ik denk dat de feiten rondom haar en haar precies een duidelijk genoeg beeld geven over wie zij is en waar zij voor staat. #00:03:00-4#

I: Oke, en eh, het is mij opgevallen dat zij in vijftien van de achtentwintig artikelen wordt omschreven als terrorist #00:03:07-0#

B: Ja. #00:03:09-5#

I: Wat vindt u daarvan? #00:03:15-0#

B: Hoe zou ik haar anders nog meer kunnen noemen? Behalve een Twentse, en een welke, welke keuzes zou ik nog hebben? #00:03:24-8# #00:03:24-8#

I: Veel andere kranten kiezen voor guerrillastrijder is mij opgevallen #00:03:30-4#

B: Dat zou ik ook kunnen zeggen, dat zouden wij ook kunnen gebruiken, ja, uitstekend. #00:03:35-1#

I: En ehm, #00:03:39-2#

B: Maar als het idee is dat er een plan schuilt achter het benoemen van haar als terroriste #00:03:45-8#

I: Hm-mm #00:03:45-8#

B: Ehm, dat schuilt er niet, want als je haar, weet je, ik weet niet of je daar ook naar kijkt, naar de feiten die bekend zijn over de activiteiten van Tanja Nijmeijer daar bij FARC, doet ook, kijk je daar ook naar? #00:04:06-1#

I: Ik kijk.. #00:04:07-9#

B: Of kijk je alleen naar het beeld dat er van haar gegeven wordt? #00:04:05-5#

I: Ja, ik kijk echt naar de berichtgeving, dus hoe, wat er over haar omschreven is, wie worden er aangehaald, u heeft bijvoorbeeld Liduine Zumpolle, Beatrice de Graaf en gijzelaar Gonzalves aan het woord gelaten #00:04:20-5#

B: Hmm-mm #00:04:20-5#

I: En daar kijk ik naar, wat er wordt aangehaald, hoe zij wordt genoemd, hoeveel.. #00:04:23-2#

B: Ja, maar als je, ziet dat er een bepaald beeld wordt neergezet van haar, dan zou je het ook moeten afzetten tegenover de feiten die bekend zijn over haar en wat ze gedaan heeft. Want alleen dan zul je kunnen concluderen of het gebruik van bepaalde terminologie wel of niet correct is. Want anders heeft dat geen fundament. #00:04:47-9#

I: Nee, ik schets ook een achtergrond van de FARC en van haar functie daar. #00:04:53-1#

B: En hoe uitgebreid is dat, hoe uitgebreid beschrijf je haar en haar activiteiten voor de organisatie? _ #00:05:06-3#

I: Nou, het gaat mij om de berichtgeving. #00:05:07-4#

B: Mijn punt is, en ik zal het kort houden, hoor. Mijn punt is dat je de berichtgeving niet los kan zien van de observaties die zij heeft uitgevoerd, bijvoorbeeld van het plegen van aanslagen in bussen in stedelijke gebieden om maar een voorbeeld te geven. #00:05:22-2#

I: Hm-mm #00:05:25-3#

B: Dus als je vraagt of het correct is of je haar een terrorist noemt, dan zul je ook moeten kijken naar wat zijn de feiten, die bekend zijn over haar verzetsdaden. #00:05:39-5#

I: Als ik u goed begrijp dan zegt u dat zij, omdat zij heeft meegewerkt aan aanslagen en dat dat er naast gezien moet worden naast de omschrijving die er in de Telegraaf, of in de AD of in de Volkskrant, welke krant dan ook staat? #00:05:58-6#

B: Nee, ehm, als je onderzoek doet naar het beeld dat van haar gegeven wordt, dan is de vraag natuurlijk, is dat een correct beeld dat van haar geschetst wordt en dat moet je dan volgens mij samen laten gaan met een overzicht van wat bekend is van wat zeker gesteld kan worden van waarvan zij verantwoordelijk is en voor welke doden zij verantwoordelijk is. #00:06:27-1#

I: Hmm-mm. Maar ik probeer niet te zeggen of de beeldvorming goed of fout is. #00:06:29-2#

B: Welke zin heeft het dan om daar naar te kijken? #00:06:34-6#

I: Ik wil kijken hoe de beeldvorming tot stand komt, bijvoorbeeld ook de balans tussen foto's en het verhaal daarnaast. #00:06:40-7#

B: Ehm, maar als je kijkt naar beeldvorming. Nou, stel nu dat je erop uit komt dat eh Door de Telegraaf wordt zij erg vaak weggezet als terroriste. Dan is toch een evidente vraag in hoeverre dat reeel of correct is conform wat er bekend is? Waarom zou je het anders doen? #00:07:07-2#

I: Nou, voor mijn onderzoeksvorm niet echt. Het is meer dat ik bijvoorbeeld kijk van, er heeft één keer bijvoorbeeld een artikel gestaan in de Groene Amsterdammer en daar wordt ze bijna weggezet als een vrijheidsstrijder. En ik vind het gewoon heel interessant om te zien op hoeveel verschillende manieren iemand omschreven kan worden. #00:07:23-7#

B: Eh ja, dat klopt. Ehm en dan is het van belang. Kijk als je een misdadiger een misdadiger noemt, dan is het handig om te weten of hij zich alleen schuldig gemaakt heeft aan kleine winkeldiefstal of dat hij iemand een kogel door zijn hoofd heeft geschoten. Snap je mijn punt? #00:07:47-1#

I: Nee, daar ben ik het helemaal eens. Daar snap ik wat u daarmee bedoelt en daarom heb ik ook inderdaad, geef ik, schets ik wel het kader van dit is de FARC, daarvoor is de FARC bekend, maar ik ga niet zeggen de berichtgeving is goed of fout, want dat is moeilijk. #00:08:04-3#

B: Nou, wij kiezen heel bewust voor het geven van haar een titel als terrorist en niet als vrijheidsstrijder omdat zij lid is van een organisatie die zich met name bezighoudt met of heeft zich ontwikkeld als een narcoticaguerrilla-organisatie #00:08:22-0#

I: Hmm-mm #00:08:22-0#

B: Wij vinden daar weinig aanknopingspunten in om haar een geuzentitel te geven van vrijheidsstrijder, integendeel. #00:08:27-7#

I: Of guerrillastrijder? #00:08:29-8#

B: Nee, als je, en daarom vind ik het belang van de feiten van de organisatie ook zo groot. Kijk naar hoe de FARC, hoe je die kan identificeren als je dat een zuivere, een vrijheidsorganisatie zou zijn, maar dat is het helemaal niet. We zijn daar knetterkritisch op, dat klopt. #00:08:58-8#

I: En hm met welke reden heeft u bijvoorbeeld Beatrice de Graaf, Liduine Zumpolle en Gonzalves aan het woord gelaten? #00:09:07-0#

B: Om welke redenen? #00:09:09-2#

I: Ja #00:09:11-7#

B: Toeval speelt daarbij een rol, het uitkomen van haar boek is daarbij natuurlijk een belangrijke reden. Dat is eigenlijk de belangrijkste reden. Wij maakten een deal om daarbij dat boek uitgebreid in de krant neer te zetten, dus dat is de belangrijkste reden. #00:09:33-5#

I: Hmm, en bij dat artikel over dat boek, bent u daarbij betrokken geweest bij de foto's? #00:09:39-3#

B: Eh ja. Ik heb zeker met de beeldredacteur overlegd over wat voor soort foto we daar neer zouden zetten. Dus ik ben daar bij betrokken geweest. #00:09:54-8#

I: Wat was uw keuze voor de foto's?
_ #00:10:00-0#

B: Wij hebben gekozen voor een hele typerende foto waarbij ehm, vrouwelijkheid en geweld centraal staan. #00:10:09-7#

I: Ja, dat is inderdaad die vrouw met een soort van trouwjurk en die kogelgordel enzo #00:10:13-1#

B: Ja, correct. #00:10:15-9#

I: En wat was us #00:10:19-9#

B: Ik heb begrepen dat Beatrice de Graaf dat nog wel als omslag van het boek zou willen hebben als ze die eerder had gezien. #00:10:21-0#

I: Ja? Haha. En de foto van Tanja Nijmeijer daarbij? #00:10:30-8#

B: Ehm, welke foto, beschikbaarheid speelde een rol, daar grossieren wij natuurlijk liever niet in die foto's #00:10:39-7#

I: Nee, het is een foto waarop zij vrij boos kijkt. Is dat wel bewust geweest? #00:10:44-3#

B: Nee. We hebben ook foto's afgedrukt waarin zij keurig gekapt aan de onderhandelingstafel zit. Dus nee, niet echt. Die hoofdfoto dat was een hele symbolische foto waarbij alles in één moest komen van wat er in het boek uiteindelijk wordt omschreven. #00:11:09-2#

I: Oke, ja dat is wel een goede omschrijving van de foto inderdaad. Even kijken, ehm.. Wat denkt u dat er anders zou zijn aan de berichtgeving als zij een man was geweest? #00:11:28-4#

B: Totaal anders, dan was de berichtgeving niet zo fors geweest, ehm, nee, dat heeft, kijk twee punten. Het feit dat zij als vrouw in die organisatie doordringt tot de top dat is al exceptioneel, het is niet alleen een Nederlandse, het is een Nederlandse vrouw, zij maakt ook zelf gebruik van haar eigen looks en de hele organisatie maakt ook gebruik van haar looks door haar naar voren te schuiven als onderhandelaarster en vertaalster, dat de FARC weet dat ze met haar een eh, een eyecatcher in dienst heeft, heeft haar leven zelfs gered, is de overtuiging van velen. Zij heeft vele fouten gemaakt in haar bestaan bij FARC. Waaronder het kwijtraken van haar dagboeken. #00:12:25-8#

I: Hm-mm #00:12:25-8#

B: Dat zou voldoende zijn geweest voor ieder ander om geliquideerd te worden door haar eigen organisatie en dat is de mening van terreuronderzoekers. Ehm, en het idee bestaat zelfs dat haar looks haar gered hebben. #00:12:41-0#

I: Ja. En op welke manier maakt de FARC daar gebruik van volgens u? #00:12:45-9#

B: Wie maken daar gebruik van? #00:12:50-2#

I: De FARC #00:12:50-2#

B: Ja, zeker, ja absoluut, het is niet voor niets dat zij naar voren geschoven wordt als zogenaamde onderhandelaarster. #00:12:59-8#

I: En is dat ook de reden waarom u het ene artikel de kop heeft gegeven: *Inzet Nijmeijer pure propaganda, guerrillastrijder bij vredesonderhandelingen FARC?* #00:13:08-7#

B: Ja, natuurlijk. Dat is, daar spelen alleen maar PR-motieven een rol. #00:13:18-2#

I: En wat vindt u van de berichtgeving over Tanja Nijmeijer? #00:13:22-0#

B: Ik heb daar geen mening over. Het is werk. Vorige week schreef ik over een Jihadist die terug gekeerd was van Syrië naar Nederland. Weet je, het is gewoon werk, ik heb daar geen mening over. Het is een interessant fenomeen, maar voor de rest laat het mij eigenlijk koud. #00:13:40-6#

I: En was de Telegraaf ook in Havana in November? #00:13:47-2#

B: Nee, we waren daar niet bij aanwezige, oh, trouwens, dat weet ik, dat zou, ja, we hebben ook nog wel Kieran Kaal, dat is een, maar dat zou ik na moeten vragen, er is toen sprake van geweest dat een van ons zou afreizen, maar dat kan ook overgelaten zijn aan de regio correspondent, dat is Kieran Kaal. Maar dat moet ik navragen, dat kan ik je zo niet vertellen. #00:14:12-1#

I: Oké. En welke rol denkt u dat foto's spelen in de berichtgeving over haar in de Nederlandse pers? #00:14:27-0#

B: Als je het hebt over berichtgeving binnen de televisie, dan geldt het volgende nog sterker: Zonder beeld is er geen verhaal. Als je, ik heb vrienden die werken binnen de televisiewereld, en dan overleggen we over onderwerpen en dan zeggen ze: Ja, is een prachtig verhaal, maar daar is geen beeld bij, dus is er geen verhaal. En in de tv-wereld geldt dat nog honderd keer sterker dan in de kranten. In de kranten geldt dat eigenlijk amper. Omdat wij, ook wel fotomateriaal zoals bij verhaal van Beatrice de Graaf, dat we meer een symbolische foto uiteindelijk gebruiken, daar neer kunnen zetten. #00:15:03-7#

I: ja #00:15:03-7#

B: Bij tv is dat nog veel sterker, zonder beelden geen verhaal. #00:15:08-8#

I: En zou erdan ook veel minder over haar zou zijn uitgezonden op het moment dat er geen beeld was? #00:15:13-2#

B: Dat geldt voor alles, dat geldt ook voor de Syrische burgeroorlog, geldt voor alles, zonder beeld geen verhaal. Dat is niet alleen voor Tanja Nijmeijer maar dat is een wetmatigheid binnen de met name de tv-journalistiek. #00:15:26-2#

I: Oké. [Bedanken en afronden interview]

Bijlage 7: Lijst van codes gebruikt in Atlas.ti

Codes hierarchy

Code-Filter: All

O: Algemeen oordeel <is> Root

Comment:

18-04-2013 13:33:55

Manier waarop er volgens de journalist in Nederland of in het algemeen geoordeeld wordt over Tanja Nijmeijer

O: Beeldvorming foto's <is> Root

Comment:

18-04-2013 14:00:29

Over de invloed van foto's en beelden op de beeldvorming

O: Begrip <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:38:16 PM

Begrip van publiek of journalist voor situatie Tanja Nijmeijer

O: Bewegredenen <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:30:03 PM

Bewegredenen van Tanja om zich bij de FARC te voegen

O: Eigen functioneren <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:45:15 PM

Journalist is reflectief op eigen functioneren

O: Opvoeding <is part of> O: Eigen functioneren

O: Familie <is> Root

Comment:

04/05/2013 12:36:23 PM expliciete benoeming van familie

O: Ideologie <is> Root

Comment:

04/05/2013 12:36:15 PM

Over links socialisme, communisme, overgtuiging, idealistische fase

O: Inbreker doodslaan <is> Root

Comment:

18-04-2013 14:16:10

Er wordt een link gelegd tussen de situatie van Tanja en het oordeel van staatssecretaris Teeven dat het gerechtigd is om een inbreker dood te slaan wanneer hij in jouw huis staat

O: Journalistieke keuzes <is> Root

Comment:

18-04-2013 14:44:10

Keuzes van de journalist mbt aanpak artikel/interview

O: Liduine Zumpolle <is> Root

Comment:

18-04-2013 13:55:20

Een oordeel over Liduine Zumpolle

O: Moslimjongeren Syrie <is> Root

Comment:

18-04-2013 13:57:45

Er wordt een vergelijking gemaakt tussen Tanja Nijmeijer en moslimjongeren die onlangs naar Syrië zijn gegaan om te strijden

O: Onbegrip keuze <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:31:37 PM

Onbegrip over de keuzes van Tanja

O: Oordeel FARC <is> Root

Comment:

18-04-2013 14:19:02

Oordeel over FARC

O: Opvoeding <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:27:02 PM

De opvoeding van Tanja zelf

O: Propaganda <is> Root

Comment:

02-05-2013 11:47:30

Over hoe de FARC Tanja Nijmeijer wel of niet inzet als propagandamiddel

O: Rol van media <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:42:22 PM

De rol van de media in de verslaggeving over Tanja Nijmeijer

O: Vredesonderhandelingen <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:24:38 PM Over de vredesonderhandelingen tussen de FARC en de Colombiaanse regering

O: Vrouwelijkheid <is> Root

Comment:

18-04-2013 14:01:51

De rol het vrouwelijke geslacht van Tanja speelt op de beeldvorming en hoe dit anders zou zijn geweest als zij een man was

O: Woordvoerder <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:24:01 PM

Over Tanja's rol als woordvoerder bij de FARC

T: Aantrekkelijkheid VISCAP <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:54:16

Aantrekkelijkheid fysiek en qua persoonlijkheid

T: Bekendheid VISCAP <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:54:48

Bekendheid bij het Nederlandse publiek

T: Bias <is> Root

Comment:

04/05/2013 01:33:31 PM: Persoonlijke opvatting van journalist komt naar voren in oordeel over Tanja

T: Deskundigheid VISCAP <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:55:12

Over de deskundigheid van Tanja als woordvoerder

T: Eind mediahype <is> Root

Comment:

02-05-2013 11:50:49

Verklaring van journalisten over abrupt einde mediahype

T: Fotokeuze <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:55:35

Waarom is er voor een bepaalde foto gekozen

T: Frames <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:55:49

Aanwijzing dat het denkkader van de journalist direct is overgebracht op de tekst

T: Gelijkenis VISCAP <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:56:07

Identificatie van het publiek met Tanja

T: Genre <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:57:16

Over de aard van de berichtgeving, wat voor soort artikelen en de keuze daarvoor

T: Lexicale keuze <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:57:46

Waarom is er voor een bepaalde omschrijving gekozen?

T: Mediahype <is> Root

Comment:

02-05-2013 11:22:53

Mediahype: over de bewegingen van het nieuws

T: Objectiviteit VISCAP <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:57:53

Oordeel over de eerlijkheid en oprechtheid van Tanja door het publiek of door journalisten

T: Rol v. foto <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:58:21

Welk effect heeft een foto van Tanja

T: Sterke persoonlijkheid VISCAP <is> Root

Comment:

02-05-2013 17:58:39

De beoordeling van Tanja als sterke persoonlijkheid

Bijlage 8: Normaliteitstest SPSS spreiding aantal woorden

```
EXAMINE VARIABLES=Woorden
/ID=ID
/PLOT BOXPLOT STEMLEAF HISTOGRAM NPLOT
/COMPARE GROUPS
/STATISTICS DESCRIPTIVES EXTREME
/CINTERVAL 95
/MISSING PAIRWISE
/NOTOTAL.
```

Explore

Notes

Output Created	06-MAY-2013 18:48:57	
Comments		
Input	Data	C:\Users\Anouk\Documents\Thesis\Kwantitatief\Artikelen Thesis-ANALYSE.sav
	Active Dataset	DataSet1
	Filter	<none>
	Weight	<none>
	Split File	<none>
	N of Rows in Working Data File	211
Missing Value Handling	Definition of Missing	User-defined missing values for dependent variables are treated as missing.
	Cases Used	Statistics are based on cases with no missing values for the dependent variable or factor(s) being analyzed.
Syntax		EXAMINE VARIABLES=Woorden /ID=ID /PLOT BOXPLOT STEMLEAF HISTOGRAM NPLOT /COMPARE GROUPS /STATISTICS DESCRIPTIVES EXTREME /CINTERVAL 95 /MISSING PAIRWISE /NOTOTAL.
Resources	Processor Time	00:00:01,61
	Elapsed Time	00:00:01,67

[DataSet1] C:\Users\Anouk\Documents\Thesis\Kwantitatief\Artikelen Thesis-ANALYSE.sav

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Aantal woorden inclusief titel	211	100,0%	0	0,0%	211	100,0%

Descriptives

			Statistic	Std. Error
Aantal woorden inclusief titel	Mean		435,98	35,439
	95% Confidence Interval for	Lower Bound	366,12	
		Upper Bound	505,84	
	5% Trimmed Mean		363,05	
	Median		292,00	

Variance	264995,223	
Std. Deviation	514,777	
Minimum	18	
Maximum	3964	
Range	3946	
Interquartile Range	487	
Skewness	3,142	,167
Kurtosis	14,197	,333

Extreme Values

		Case Number	Identificatienummer	Value
Highest	1	180	4	3964
	2	2	1	2897
	3	179	116	2582
	4	200	226	2293
	5	194	219	2039
Lowest	1	178	207	18
	2	206	235	30
	3	14	52	30
	4	24	36	31
	5	169	8	34

Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Aantal woorden inclusief titel	,210	211	,000	,694	211	,000

a. Lilliefors Significance Correction

